

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ανθρώπινες Ροές στην Ελλάδα και την Ευρώπη σήμερα

Πτυχές του Φαινομένου και Τρόποι Αντιμετώπισης

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

Αθήνα 2017

Ανθρώπινες Ροές
στην Ελλάδα και την Ευρώπη σήμερα

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ανθρώπινες Ροές στην Ελλάδα και την Ευρώπη σήμερα

Πτυχές του Φαινομένου και Τρόποι Αντιμετώπισης

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

Αθήνα 2017

Η ΟΚΕ ευχαριστεί τον βραβευμένο Έλληνα φωτογράφο Γιάννη Μπεχράκη, για την ευγενική παραχώρηση των δυο εξαιρετικών φωτογραφιών του στην παρούσα έκδοση.

© copyright, 2017: Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή της Ελλάδος (ΟΚΕ)

Πρώτη έκδοση: Μάρτιος 2017

Σύμβουλος έκδοσης – Επιστημονική επιμέλεια:

Αλεξία Βλάχη, Συνεργάτιδα ΟΚΕ

Ομάδα έκδοσης:

Δρ. Μάρθα Θεοδώρου, Υπεύθυνη Δημοσίων και Διεθνών Σχέσεων ΟΚΕ

Μαρία Ιωαννίδου, Επιστημονική Συνεργάτιδα ΟΚΕ

Γλωσσική επιμέλεια – Διορθώσεις:

ΚΑΜΠΥΛΗ ΑΕΒΕ, Φιλίω Γκαβαλιζούδη

Δημιουργικό – Παραγωγή: ΚΑΜΠΥΛΗ ΑΕΒΕ, Νικολέττα Μιχελάκη

Αντιγόνης 60, 104 42 Αθήνα, Τηλ.: 210 5156810-20-30, Fax: 210 5156811

E-mail: info@kambili.gr, www.kambili.gr

Απαγορεύεται σύμφωνα με το νόμο η ολική ή μερική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η διασκευή ή αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε τυποτεχνικό, ηλεκτρονικό ή άλλο μέσο χωρίς τη γραπτή άδεια του εκδότη.

ISBN: 978-960-98643-2-9

Πρέπει να καταλάβεις
ότι κανένας δε βάζει τα παιδιά του σε μια βάρκα,
εκτός αν το νερό είναι πιο ασφαλές από την ξηρά.
Κανένας δεν καίει τις παλάμες του
κάτω από τρένα, ανάμεσα από βαγόνια,
κανένας δεν περνά μέρες και νύχτες στο στομάχι ενός φορτηγού
τρώγοντας εφημερίδες,
εκτός αν τα χιλιόμετρα που ταξιδεύει
σημαίνουν κάτι παραπάνω από ένα ταξίδι.
Κανένας δε σέρνεται
κάτω από φράχτες,
κανένας δε θέλει να τον δέρνουν,
να τον λυπούνται,
κανένας δε διαλέγει τα στρατόπεδα προσφύγων
ή τον πλήρη σωματικό έλεγχο σε σημεία
όπου το σώμα σου πονούσε
ή τη φυλακή,
επειδή η φυλακή είναι ασφαλέστερη
από μια πόλη που φλέγεται.

Ποίημα της Κενυάτισσας ποιήτριας Ουαρσάν Σάιρ (απόσπασμα)

Πρόλογος

Τα τελευταία έτη τόσο η Ευρωπαϊκή Ένωση συνολικά, όσο και τα κράτη μέλη της, βρίσκονται αντιμέτωπα με το ζήτημα της διαχείρισης έντονων μεταναστευτικών και προσφυγικών ροών στην επικράτειά τους. Ενδεικτικό είναι το γεγονός ότι οι Ευρωπαίοι θεωρούν τη μετανάστευση (σε ποσοστό 48%) και την τρομοκρατία (39%) ως τις κυριότερες προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Ευρωπαϊκή Ένωση σήμερα, σύμφωνα με το ευρωβαρόμετρο του 2016. Την ίδια ώρα σε εθνικό επίπεδο, μετά την ανεργία (33%) η κυριότερη ανησυχία παρέμεινε η μετανάστευση (28%). Αξίζει επίσης να σημειωθεί, ότι το 69% των Ευρωπαίων τάσσεται υπέρ μιας κοινής ευρωπαϊκής πολιτικής για τη μετανάστευση, ωστόσο το 56% δε συμφωνεί με τη μετανάστευση από χώρες εκτός ΕΕ.

Τα κύρια προβλήματα που έχουν αναδειχθεί, σαν αποτέλεσμα των ανθρώπινων ροών, περιλαμβάνουν την ικανότητα της αποτελεσματικής καθημερινής διαχείρισης, τις πολιτικές ασύλλου, τη χρηματοδότηση των δομών, ιδιαίτερα σε χώρες πρώτης υποδοχής, αλλά συνδέονται και με μια σειρά θεμάτων όπως: ο ισλαμικός εξτρεμισμός, η αύξηση της ριζοσπαστικοποίησης σε κοινωνικές ομάδες, η τρομοκρατία, η ασφάλεια, τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Τα όρια της μεταναστευτικής πολιτικής, με προφανή ζητούμενα την ελεγχόμενη μετανάστευση και την ενσωμάτωση που δεν υπονομεύουν την κοινωνική συνοχή, θέτουν υπό συζήτηση και το πώς λειτουργεί η πολυπολιτισμικότητα σαν κυρίαρχη μεταπολεμική πολιτική στην Ευρώπη, αλλά και την ίδια την ουσία και ποιότητα των δημοκρατικών θεσμών. Παράλληλα, η ανάγκη αποτελεσματικής διαχείρισης κρίσεων δοκιμάζει την εύθραυστη ισορροπία και σχέση εθνικών κρατών - ΕΕ και κληδωνίζει την πορεία της τελευταίας προς τη θεσμική πολιτική ολοκλήρωση. Ιδιαίτερα μετά τις τελευταίες εξελίξεις του Brexit, τις προεδρικές εκλογές των ΗΠΑ και τη σημαντική αύξηση του ευρωσκεπτικισμού, είναι προφανές ότι η σχετική συζήτηση θα είναι στην επικαιρότητα όλο το προσεχές χρονικό διάστημα. Πάντως, τα 2/3 των Ευρωπαίων θεωρούν την ΕΕ ως τόπο σταθερότητας σε έναν ταραγμένο κόσμο και η εμπιστοσύνη στην ΕΕ είναι μεγαλύτερη από την εμπιστοσύνη σε εθνικές κυβερνήσεις.

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή της Ελλάδος (ΟΚΕ), ανταποκρινόμενη στο συνταγματικό της ρόλο, μελέτησε και

παρουσίασε τις προτάσεις της για τη μετανάστευση, ήδη από το 2010. Στη συνέχεια, το 2013, εξέδωσε μια δεύτερη Γνωμοδότηση για τη Μετανάστευση στην Ευρωμεσογειακή περιοχή. Την άνοιξη του 2016, διοργάνωσε Διεθνές Συνέδριο για το ίδιο θέμα, ενώ το Νοέμβριο του 2016 δημοσίευσε νέα Γνωμοδότηση για τις Ανθρώπινες ροές στην Ελλάδα και τις πτυχές και επιπτώσεις του προσφυγικού και μεταναστευτικού ζητήματος.

Η ΟΚΕ επιδιώκει και ελπίζει η παρούσα έκδοση να αποτελέσει τόμο αναφοράς για κάθε ενδιαφερόμενο και μελετητή γύρω από τις σημαντικές παραμέτρους, τα ερωτήματα και τους τρόπους αντιμετώπισης που αφορούν στο μεταναστευτικό και προσφυγικό ζήτημα σήμερα. Η έκδοση ολοκληρώνεται από τρία βασικά κεφάλαια:

- Το πρώτο αφορά στο Διεθνές Συνέδριο που διεξήγαγε η ΟΚΕ τον Απρίλιο του 2016 με τίτλο «Ανθρώπινες ροές και ο κόσμος μας: Μπορεί η Ευρώπη να αντιμετωπίσει το προσφυγικό και μεταναστευτικό ζήτημα;», το οποίο έθεσε ερωτήματα και μόχλευσε απαντήσεις, γύρω από τα μείζονα ζητήματα των συνεπειών του φαινομένου, το ρόλο της ΕΕ και της Διεθνούς Κοινότητας, την ελληνική ικανότητα διαχείρισης του ζητήματος, αλλά και τα πραγματικά όρια της πολυπολιτισμικότητας στην Ευρώπη. Επίσης, στο εν λόγω κεφάλαιο παρουσιάζονται και οι υπόλοιπες πρωτοβουλίες διαλόγου και δράσης της ΟΚΕ σχετικά με το ζήτημα.
- Το δεύτερο κεφάλαιο περιλαμβάνει τη Γνωμοδότηση που εξέδωσε η Επιτροπή μας το Νοέμβριο του 2016 και η οποία, εκτός από την πολύπλευρη ανάλυση του θέματος, προτείνει λύσεις και θέτει ζητήματα που πρέπει να μας απασχολήσουν και να μας κινητοποιήσουν όλους, τόσο το κράτος και την Ευρώπη, όσο και ολόκληρη την κοινωνία και τους Κοινωνικούς Εταίρους.
- Στο τρίτο κεφάλαιο περιλαμβάνεται πλούσιο και χρήσιμο υλικό, κείμενα και πίνακες, ώστε το σύνολο της έκδοσης να είναι όσο πιο ολοκληρωμένο και χρήσιμο σε όσους ενδιαφέρονται να έχουν μια σφαιρική, κατά το δυνατόν, εικόνα του ζητήματος όπως διαμορφώθηκε στη διάρκεια του 2016.

Γιώργος Βερνίκος
*Πρόεδρος Οικονομικής
και Κοινωνικής Επιτροπής της Ελλάδος (ΟΚΕ)*

Περιεχόμενα

Πρόλογος.....	9
Ορισμοί.....	13
Πρόσφυγας ή Μετανάστης; Η επιλογή της λέξης έχει σημασία.....	15
Α΄ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΜΠΟΡΕΙ Η ΕΥΡΩΠΗ ΝΑ ΧΕΙΡΙΣΤΕΙ ΤΟ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ;	19
Εισαγωγή.....	21
Χρήσιμα αποσπάσματα/συμπεράσματα Διεθνούς Συνεδρίου της ΟΚΕ	27
• Έναρξη Συνεδρίου.....	27
• Οι προκλήσεις για την ΕΕ και τη Διεθνή Κοινότητα.....	35
• Η ελληνική διαχείριση και εμπειρία.....	45
• Θέσεις και προσεγγίσεις των παραγωγικών φορέων.....	53
• Τα πολιτισμικά όρια της Ευρώπης (ανοιχτή συζήτηση).....	61
Πρωτοβουλίες ΟΚΕ για το προσφυγικό ζήτημα	67
• Ανταλλαγή εμπειριών μεταξύ γερμανικών και ελληνικών Δήμων.....	67
• Συνάντηση ΜΚΟ με θέμα το προσφυγικό ζήτημα.....	75
• Ευρωμεσογειακή Σύνοδος Κορυφής 2016: πρόωθηση της νόμιμης μετανάστευσης.....	80
Β΄ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ ΟΚΕ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ	85
Γ΄ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι – ΧΡΗΣΙΜΑ ΚΕΙΜΕΝΑ	119
• Χρηματοδοτήσεις από την ΕΕ για τη μετανάστευση και την ασφάλεια.....	121
• Μετανάστευση και άσυλο: επιδιώκοντας τη χρυσή τομή ανάμεσα στην ανάληψη ευθύνης και την αλληλεγγύη.....	124
• Ευρωπαϊκή αλληλεγγύη: ένα σύστημα μετεγκατάστασης για τους πρόσφυγες.....	128
• Δήλωση 9 σημείων ΕΕ–Τουρκίας, 7 Μαρτίου 2016.....	131
• Έκθεση της Επιτροπής για την πρόοδο που έχει σημειωθεί στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού θεματολογίου για τη μετανάστευση.....	135
• Η θέση της ΕΟΚΕ για τη μετανάστευση.....	139
• Ο νέος Νόμος 4375/2016 για το Προσφυγικό, το Μεταναστευτικό και το Άσυλο.....	146
• Συνέντευξη Επιτρόπου Δημήτρη Αβραμόπουλου: «Οι σημερινές προκλήσεις έχουν παγκόσμια διάσταση».....	149

- Συνέντευξη Γιώργου Βερνίκου στην *Εφημερίδα των Συντακτών*:
«Μια Ευρώπη-φρούριο δεν θα λύσει κανένα πρόβλημα»..... 153
- Ένας Έλληνας αρτοποιός ανάμεσα στους τιμηθέντες με το Βραβείο της Κοινωνίας των Πολιτών 2016 με θέμα τη μετανάστευση..... 158
- Εαρινό τακτικό Ευρωβαρόμετρο 2016: στήριξη στις πολιτικές προτεραιότητες της Επιτροπής..... 160
- Φθινοπωρινό τακτικό Ευρωβαρόμετρο 2016: η μετανάστευση και η τρομοκρατία τα σημαντικότερα ζητήματα που αντιμετωπίζει η ΕΕ..... 163

Γ΄ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ – ΧΑΡΤΕΣ, ΠΙΝΑΚΕΣ ΚΑΙ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ 167

- Χάρτες της Μετανάστευσης σε Ελλάδα και Μεσόγειο 168
- Πίνακες υπηρεσίας ασύλου..... 178

Η ΟΚΕ – ΘΕΣΜΟΣ ΚΑΙ ΣΥΝΘΕΣΗ 185

- Ο θεσμός της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής (ΟΚΕ) 187
- Εκτελεστική Επιτροπή της ΟΚΕ 2015-2017 188
- Πρόεδροι Φορέων-Μελών της ΟΚΕ 188
- Σύνοψη..... 189

Πρόσφυγας:

«Όποιος λόγω ενός βásiμου φόβου ότι θα καταδιωχθεί για λόγους φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, κοινωνικής τάξεως ή πολιτικών πεποιθήσεων, βρίσκεται εκτός της χώρας εθνικότητάς του και επιπλέον του είναι αδύνατον να εξασφαλίσει ή, λόγω αυτού του φόβου, δεν επιθυμεί να εξασφαλίσει την προστασία αυτής της χώρας. Επίσης, πρόσφυγας είναι όποιος χωρίς να έχει εθνικότητα και ευρισκόμενος εκτός της χώρας της προηγούμενης συνήθους διαμονής του αδυνατεί ή, εξαιτίας αυτού του φόβου, δεν επιθυμεί να επιστρέψει σε αυτή».

(Άρθρο 1 της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 σχετικά με το καθεστώς των Προσφύγων, όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου του 1967)

Μετανάστης:

«Φαινόμενο πανάρχαιο, που κάθε φορά καθορίζεται από διαφορετικούς παράγοντες. Σύμφωνα με τον ορισμό του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης, μετανάστης είναι «όποιος μετακινείται ή έχει μετακινηθεί διασυνοριακά, ή εντός ενός Κράτους μακριά από το συνήθη τόπο διαμονής του ανεξάρτητα από (1) το νομικό καθεστώς τους προσώπου αυτού, (2) το εάν η μετακίνηση είναι εθελούσια ή όχι, (3) τις αιτίες της μετακίνησης ή (4) τη διάρκεια της μετακίνησης».

Μια από τις πιο θεμελιώδεις αρχές που καθορίζονται στο διεθνές δίκαιο είναι ότι οι πρόσφυγες δεν πρέπει να απελαύνονται ή να επιστρέφονται σε καταστάσεις όπου η ζωή και η ελευθερία τους θα είναι υπό απειλή.

REUTERS/Yannis Behrakis

Πρόσφυγας ή Μετανάστης; Η επιλογή της λέξης έχει σημασία

Refugee or Migrant -
word choice matters.
© UNHCR

Γενεύη, 11 Ιουλίου (Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες) - Με περισσότερους από 65 εκατομμύρια ανθρώπους εκτοπισμένους δια της βίας σε παγκόσμιο επίπεδο και με το διάπλου της Μεσογείου να εξακολουθεί τακτικά να βρίσκεται στα πρωτοσέλιδα των εφημερίδων, οι όροι «πρόσφυγας» και «μετανάστης» χρησιμοποιούνται συχνά εναλλακτικά στα μέσα ενημέρωσης και στο δημόσιο διάλογο. Υπάρχει όμως διαφορά μεταξύ των δύο, και αυτό έχει σημασία;

Οι δύο όροι έχουν διακριτές και διαφορετικές σημασίες. Όταν συγχέονται οδηγούν σε προβλήματα και για τους δύο πληθυσμούς. Ο λόγος είναι ο εξής:

Οι πρόσφυγες είναι άτομα που διαφεύγουν από ένοπλες συγχρούσεις ή διώξεις. Στο τέλος του 2015 υπήρχαν 21,3 εκατομμύρια πρόσφυγες σε όλο τον κόσμο. Η κατάστασή τους είναι συχνά τόσο επικίνδυνη και αφόρητη που διέρχονται τα εθνικά σύνορα για να αναζητήσουν ασφάλεια σε γειτονικές χώρες, και έτσι αναγνωρίζονται διεθνώς ως «πρόσφυγες», έχοντας πρόσβαση σε βοήθεια από τα Κράτη, την Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες και άλλες οργανώσεις. Αναγνωρίζονται ακριβώς επειδή είναι πάρα πολύ επικίνδυνο γι' αυτούς να επιστρέψουν στην πατρίδα τους και χρειάζονται καταφύγιο αλλού. Είναι άνθρωποι για τους οποίους η άρνηση του ασύλου έχει δυνητικά θανάσιμες συνέπειες.

Οι πρόσφυγες ορίζονται και προστατεύονται από το διεθνές δίκαιο. Η Σύμβαση του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων και το Πρωτόκολλο του 1967, καθώς και άλλα νομικά κείμενα, όπως η Σύμβαση του Οργανισμού Αφρικανικής Ενότητας για τους Πρόσφυγες του 1969, παραμένουν ο ακρογωνιαίος λίθος της σύγχρονης προστασίας των προσφύγων. Οι νομικές αρχές που κατοχυρώνουν έχουν διεισδύσει σε αμέτρητες άλλες διεθνείς, περιφερειακές και εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές. Η Σύμβαση του 1951 καθορίζει ποιος είναι πρόσφυγας και χαράσσει το πλαίσιο των βασικών δικαιωμάτων που τα Κράτη πρέπει να παρέχουν στους πρόσφυγες. Μια από τις πιο θεμελιώδεις αρχές που καθορίζονται στο διεθνές δίκαιο είναι ότι οι πρόσφυγες δεν πρέπει να απειλούνται ή να επιστρέφονται σε καταστάσεις όπου η ζωή και η ελευθερία τους θα είναι υπό απειλή.

Η προστασία των προσφύγων έχει πολλές πτυχές. Περιλαμβάνουν την ασφάλεια από επιστροφή στους κινδύνους από όπου έχουν διαφύγει, την πρόσβαση σε δίκαιες και αποτελεσματικές

*«Οι δύο όροι έχουν
διακριτές και
διαφορετικές σημασίες.
Όταν συγχέονται
οδηγούν σε προβλήματα
και για τους δύο
πληθυσμούς»*

διαδικασίες ασύλου και σε μέτρα διασφάλισης του σεβασμού των βασικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους, ώστε να τους επιτραπεί να ζήσουν με αξιοπρέπεια και ασφάλεια, βοηθώντας τους παράλληλα να βρουν μια μακροπρόθεσμη λύση. Τα Κράτη φέρουν την πρωταρχική ευθύνη για την προστασία αυτή. Κατά συνέπεια, η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες συνεργάζεται στενά με τις κυβερνήσεις, παρέχοντας συμβουλές και υποστήριξη, όπως απαιτείται στο πλαίσιο υλοποίησης των αρμοδιοτήτων τους.

Οι μετανάστες επιλέγουν να μετακινηθούν όχι λόγω της άμεσης απειλής δίωξης ή θανάτου, αλλά κυρίως για να βελτιώσουν τη ζωή τους με την εύρεση εργασίας ή, σε ορισμένες περιπτώσεις, για λόγους εκπαίδευσης, οικογενειακής επανένωσης, ή για άλλους λόγους. Σε αντίθεση με τους πρόσφυγες που δεν μπορούν να επιστρέψουν με ασφάλεια στην πατρίδα τους, οι μετανάστες δεν αντιμετωπίζουν αυτά τα εμπόδια για να επιστρέψουν. Εάν επιλέξουν να επιστρέψουν στην πατρίδα τους, θα συνεχίσουν να λαμβάνουν την προστασία της κυβέρνησής τους.

Για την κάθε κυβέρνηση ξεχωριστά, αυτή η διάκριση είναι σημαντική. Οι χώρες αντιμετωπίζουν τους μετανάστες με τους δικούς τους νόμους και τις διαδικασίες μετανάστευσης. Οι χώρες αντιμετωπίζουν τους πρόσφυγες σύμφωνα με τους κανόνες προστασίας των προσφύγων και του ασύλου που καθορίζονται τόσο στην εθνική νομοθεσία όσο και στο διεθνές δίκαιο. Οι χώρες έχουν συγκεκριμένες ευθύνες προς όσους αναζητούν άσυλο στο έδαφός τους ή στα σύνορά τους. Η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες βοηθά τις χώρες να αντιμετωπίσουν τις ευθύνες τους όσον αφορά το άσυλο και την προστασία των προσφύγων.

Η πολιτική έχει έναν τρόπο να παρεμβαίνει σε τέτοιες συζητήσεις. Η σύγκυση μεταξύ των εννοιών του πρόσφυγα και του μετανάστη μπορεί να έχει σοβαρές συνέπειες για τη ζωή και την ασφάλεια των προσφύγων. Η αδυναμία διάκρισης των δύο όρων απομακρύνει την προσοχή από την ειδική έννομη προστασία που απαιτείται για τους πρόσφυγες. Μπορεί να υπονομεύσει τη δημόσια στήριξη για τους πρόσφυγες και το θεσμό του ασύλου σε μια εποχή όπου περισσότεροι πρόσφυγες από ποτέ χρειάζονται αυτή την προστασία. Πρέπει να αντιμετωπίσουμε όλους τους ανθρώπους με σεβασμό και αξιοπρέπεια. Πρέπει να διασφαλίζουμε το σεβασμό των ανθρωπίνων

δικαιωμάτων των μεταναστών. Παράλληλα, πρέπει να παρέχουμε κατάλληλη νομική ανταπόκριση προς τους πρόσφυγες, λόγω της ιδιαίτερα δυσχερούς κατάστασης στην οποία ευρίσκονται.

Επομένως, πίσω στην Ευρώπη και το μεγάλο αριθμό των ατόμων που φθάνουν τα τελευταία χρόνια με βάρκες στην Ελλάδα, την Ιταλία και αλλού. Για ποιους πρόκειται; Είναι πρόσφυγες ή μετανάστες;

Στην πραγματικότητα, τυχαίνει να είναι και τα δύο. Η πλειοψηφία των ανθρώπων που φθάνουν στην Ιταλία και ειδικότερα στην Ελλάδα είναι από χώρες που είναι βυθισμένες σε πόλεμο ή από χώρες που θεωρείται πως «παράγουν» πρόσφυγες, οι οποίοι χρήζουν διεθνούς προστασίας. Ωστόσο, ένα μικρότερο ποσοστό είναι από άλλες χώρες, και για πολλά από αυτά τα άτομα ο όρος «μετανάστης» θα ήταν ο ορθός.

Έτσι, στην Ύπατη Αρμοστεία ήλθε «πρόσφυγες και μετανάστες», όταν αναφερόμαστε σε μετακινήσεις ανθρώπων δια θαλάσσης ή υπό άλλες συνθήκες όπου πιστεύουμε ότι και οι δύο ομάδες μπορεί να είναι παρούσες – οι μετακινήσεις με βάρκες στη Νοτιοανατολική Ασία αποτελούν ένα άλλο παράδειγμα. Με τον όρο «πρόσφυγες» στην Ύπατη Αρμοστεία αναφερόμαστε σε ανθρώπους που προσπαθούν να διαφύγουν τον πόλεμο ή τις διώξεις με τη διέλευσή τους σε διεθνή σύνορα. Και με τον όρο «μετανάστες» αναφερόμαστε σε άτομα που μετακινούνται για λόγους που δεν περιλαμβάνονται στο νομικό ορισμό του πρόσφυγα. Ελπίζουμε ότι και οι υπόλοιποι θα αναλογισθούν το ίδιο. Η επιλογή των λέξεων μετράει.

Πηγή: unhcr.org

*Πρέπει να αντιμετωπίζουμε όλους
τους ανθρώπους με σεβασμό και
αξιοπρέπεια. Πρέπει να διασφαλίζουμε
το σεβασμό των ανθρωπίνων
δικαιωμάτων των μεταναστών.*

REUTERS/Yannis Behrakis

Α΄ ΕΝΟΤΗΤΑ

**Μπορεί η Ευρώπη να
χειριστεί το προσφυγικό και
μεταναστευτικό ζήτημα;**

**Χρήσιμα αποσπάσματα/συμπεράσματα
Διεθνούς Συνεδρίου της ΟΚΕ**

Εισαγωγή

Η χώρα μας σήμερα βρίσκεται στο επίκεντρο του προσφυγικού και μεταναστευτικού προβλήματος που αντιμετωπίζει η Ευρώπη, καθώς, λόγω θέσης, γνωρίζει πρωτόγνωρη αύξηση ανθρώπινων ροών στο έδαφός της. Μόνο το 2016, η Υπηρεσία Ασύλου κατέγραψε 51.091 αιτήσεις διεθνούς προστασίας, χωρίς να συμπεριλαμβάνονται σε αυτές οι περίπου 15.000 αιτήσεις των οποίων η πλήρης καταγραφή θα γίνει το 2017. Σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα στοιχεία της EUROSTAT, το τρίτο τρίμηνο του 2016 η Ελλάδα είχε τον μεγαλύτερο αριθμό αιτούντων άσυλο κατ' αναλογία με τους κατοίκους της χώρας μετά τη Γερμανία. Όπως όλοι συνειδητοποιούμε πλέον, οι ανθρωπιστικές, οικονομικές, κοινωνικές και πολιτικές διαστάσεις του προβλήματος είναι τεράστιες και προκαλούν συνέπειες τόσο σε τοπικό, όσο και σε εθνικό επίπεδο.

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή της Ελλάδος (ΟΚΕ), ασκώντας τον συνταγματικά κατοχυρωμένο ρόλο της, ανέλαβε σχετική πρωτοβουλία διαλόγου και συνέστησε Επιτροπή Εμπειρογνομόνων για να διερευνήσει τις πτυχές του σοβαρού αυτού ζητήματος, ενός ζητήματος που κληνίζει έντονα τις ελληνικές και ευρωπαϊκές αντοχές.

Στο ίδιο πλαίσιο, αποφάσισε τον Απρίλιο του 2016, σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Αντιπροσωπεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Ελλάδα, τη διεξαγωγή Διεθνούς Συνεδρίου στην Αθήνα με τίτλο:

«Ανθρώπινες ροές και ο κόσμος μας: μπορεί η Ευρώπη να αντιμετωπίσει το Προσφυγικό και Μεταναστευτικό ζήτημα;»

Μερικά από τα κρίσιμα ερωτήματα που τέθηκαν στην εκδήλωση, προκειμένου να γίνει σφαιρική προσέγγιση του ζητήματος, αλλά και να μοχλευτούν οι κατάλληλες θέσεις και απαντήσεις, ήταν:

- Προσφυγικό και Ανθρώπινα Δικαιώματα. Σε ποιο βαθμό πλήττεται σήμερα η ευρωπαϊκή παράδοση ανθρωπισμού;
- Υπάρχει περιθώριο για μια διαφορετική πολιτική ασύλου και μετανάστευσης στην Ευρώπη και ποιες προκλήσεις αναδύονται κατά τη διαμόρφωση ενιαίου συστήματος ασύλου και την αναθεώρηση του Δουβλίνου;
- Ποια είναι τα όρια των μεταναστευτικών και προσφυγικών ροών, κανονικών και έκτακτων, που μπορεί ένα εθνικό κράτος αλλά και η Ευρωπαϊκή Ένωση να δεχθεί;
- Ποια η σχέση των μεταναστευτικών και προσφυγικών ροών με το δημογραφικό πρόβλημα και την πολιτισμική ταυτότητα της Ευρώπης; Υπάρχει δυνατότητα οργανωμένης ενσωμάτωσης, χωρίς διαλυτικές και αποσυνθετικές διαστάσεις στις τοπικές κοινωνίες;
- Ποια είναι τα προγράμματα επιστροφών παράτυπων μεταναστών στις χώρες προέλευσής τους και κατά πόσο λειτουργούν οι υφιστάμενες συμφωνίες επανεισδοχής; Υπάρχει σαφής διαχωρισμός μεταξύ αιτούντων άσυλο και παράτυπων μεταναστών;
- Ποια είναι η σχέση εσωτερικών συνοριακών ελέγχων με την λειτουργία της συνθήκης Σένγκεν, ποιος ο ρόλος της ευρωπαϊκής συνοριοφυλακής και ακτοφυλακής Frontex, ποια η σημασία της συνεργασίας της με το NATO και ποια ζητήματα επιχειρησιακού σχεδιασμού ανακύπτουν;
- Πού είναι τελικά τα όρια μεταξύ ευρωπαϊκών και εθνικών πολιτικών και πώς επηρεάζουν την ίδια την ιδέα της ευρωπαϊκής ενοποίησης; Πόσο εφικτή είναι μια ευρωπαϊκή κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική άμυνας;
- Ποιος είναι ο ρόλος διεθνών Οργανισμών, όπως η Ύπαιτη Αρμοστεία του ΟΗΕ, του Ερυθρού Σταυρού, τι ρόλο και τι πρωτοβουλίες μπορεί να αναλάβει το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ; Πώς η διεθνής διάσταση είναι συνδεδεμένη με την ευρωπαϊκή και τις εθνικές πολιτικές;
- Το κοινό σχέδιο δράσης της ΕΕ με την Τουρκία όπως προβλέπεται από την τελευταία δήλωση πώς ακριβώς λειτουργεί;

- Η διαχείριση των προσφυγικών ροών ποιες χρηματοδοτικές ανάγκες συνεπάγεται σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο; Ο ρόλος των «κομβικών σημείων» (Hotspots) και τα όρια ανάμεσα στο καθεστώς οργανωμένης διαβίωσης και ενός καθεστώτος διοικητικής κράτησης.
- Ποια είναι η ελληνική εμπειρία διαχείρισης της προσφυγικής κρίσης; Ποιος ο ρόλος του σχετικού Συντονιστικού Κυβερνητικού Κέντρου, αλλά και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των ΜΚΟ; Μπορεί η χώρα μας να αντιμετωπίσει για αόριστο χρονικό διάστημα σειρά ανθρωπιστικών και λειτουργικών προβλημάτων που συνδέονται ταυτόχρονα με θέματα εσωτερικής και εξωτερικής ασφάλειας; Ποιες οι επιπτώσεις στην οικονομία, τις εργασιακές σχέσεις και τον τουρισμό;

Το συνέδριο πραγματοποιήθηκε την Τετάρτη 20 Απριλίου 2016 και ώρα 16:00 στην Παλαιά Βουλή.

Αξίζει να σημειωθεί ότι το πρωί της ίδιας ημέρας, πάλι με πρωτοβουλία της ΟΚΕ, πραγματοποιήθηκαν δύο ακόμη κλειστές συναντήσεις με αντικείμενο συζήτησης το προσφυγικό και μεταναστευτικό ζήτημα. Τα συμπεράσματα και των δύο συναντήσεων ανακοινώθηκαν σε συνεδρίες της επίσημης κεντρικής εκδήλωσης στην Παλαιά Βουλή.

**Μήνυμα από την
Α.Ε. τον Πρόεδρο
της Δημοκρατίας
Κύριο Προκόπιο
Παυλιόπουλο**

*(Απόσπασμα ομιλίας από
την κήρυξη εργασιών
του διεθνούς συνεδρίου)*

Η Ευρώπη δημιουργήθηκε για να μην ζήσει πάλι η ανθρωπότητα τον εφιάλτη ενός άθλιου πολέμου σαν τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο που θα σήμαινε το τέλος του ανθρωπίνου πολιτισμού, το τέλος του ανθρώπου. Και για να υπερασπιστεί τον πολιτισμό της και τον ίδιο τον άνθρωπο. Γι' αυτό και οι τρεις πυλώνες πάνω στους οποίους στηρίζεται είναι, πρώτος η Αρχαία Ελλάδα, με το αρχαίο ελληνικό πνεύμα που έχει στο επίκεντρο τον άνθρωπο με την φράση του Πρωταγόρα: «Πάντων χρημάτων μέτρον άνθρωπος». Δεύτερος πυλώνας, η Ρώμη και οι θεσμοί της, το δημόσιο συμφέρον, η res publica. Και τρίτος πυλώνας, βεβαίως, η χριστιανική διδασκαλία. Η χριστιανική διδασκαλία της αγάπης και της αλληλεγγύης.

Όλα αυτά ντύνονται πίσω από την έννοια των δικαιωμάτων του ανθρώπου και τα οποία οφείλουμε να υπερασπιστούμε, έχοντας όμως κατά νου πάντα τούτο: ότι τα πραγματικά δικαιώματα τα υπερασπιζόμαστε όταν τα ασκεί καθένας από μας, γνωρίζοντας ότι κάθε δικαίωμα έχει και υποχρεώσεις. Τους πρόσφυγες πρέπει να τους αντιμετωπίσουμε με ανθρωπισμό και αλληλεγγύη.

*«Τα πραγματικά
δικαιώματα τα
υπερασπιζόμαστε
όταν τα ασκεί
κάθενας από μας,
γνωρίζοντας ότι
κάθε δικαίωμα έχει
και υποχρεώσεις»*

Η Ευρώπη πρέπει να μπει στη ρίζα του προβλήματος του μεταναστευτικού και να δει ότι για να μη δημιουργηθούν τα φαινόμενα της παράνομης μετανάστευσης, πρέπει να σκύψει πάνω στους λαούς που έχουν ανάγκη από στήριξη. Γιατί είναι εκείνη που καταλαβαίνει περισσότερο, έχοντας πληρώσει το βαρύ τίμημα, πώς πρέπει ν' αντιμετωπίσει τους τρομοκράτες και ιδίως την τζιχαντιστική τρομοκρατία, η οποία είναι μια μορφή νέας βαρβαρότητας που επιχειρεί να μας γυρίσει πίσω στους εφιάλτες ενός παρελθόντος. Πρέπει όλοι μαζί λησιπόν να τους αντιμετωπίσουμε ως εχθρούς της ανθρωπότητας οι οποίοι διαπράττουν εγκλήματα.

Αυτή είναι η αποστολή της Ευρώπης, αλλήλ να τονιστεί και τούτο. Δεν χωρούν στους ευρωπαϊκούς λαούς φοβικά και αντιδημοκρατικά σύνδρομα που αγγίζουν τα όρια του ρατσισμού.

Χρήσιμα αποσπάσματα/συμπεράσματα Διεθνούς Συνεδρίου της ΟΚΕ

Έναρξη Συνεδρίου

- ▶ **Γιώργος Βερνίκος**, Πρόεδρος Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής (ΟΚΕ)
- ▶ **Γιώργος Ντάσης**, Πρόεδρος Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής (ΕΟΚΕ)
- ▶ **Πάνος Καρβούνης**, Επικεφαλής της Αντιπροσωπείας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Ελλάδα
- ▶ Χαιρετισμός Συνεδρίου από τον **Πρόεδρο της Βουλής των Ελλήνων μέσω του Γεωργίου Πάλλη**, Βουλευτή Λέσβου

ΒΙΝΤΕΟΣΚΟΠΗΜΕΝΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ

- ▶ **Martin Schulz**, Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου
- ▶ **Federica Mogherini**, Ύπατη Εκπρόσωπος της ΕΕ για θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας
- ▶ **Δημήτρης Αβραμόπουλος**, Επίτροπος Μετανάστευσης, Εσωτερικών Υποθέσεων και Ιθαγένειας
- ▶ **Χρήστος Στυλιανίδης**, Επίτροπος Ανθρωπιστικής Βοήθειας και Διαχείρισης Κρίσεων

Γιώργος Βερινίκος

Πρόεδρος Οικονομικής
και Κοινωνικής Επιτροπής
(ΟΚΕ)

«Καμία χώρα δεν μπορεί από μόνη της να αντιμετωπίσει τις επιπτώσεις του προσφυγικού προβλήματος και καμία πολιτική δεν μπορεί να εφαρμοστεί, εάν δεν έχει προκύψει μέσα από τον διάλογο και με την αποδοχή της κοινωνίας»

Οι συνεχώς αυξανόμενες προσφυγικές ροές είναι σημαντικό να έχουμε υπόψη μας ότι είναι απόρροια πολιτικών μετασχηματισμών και κοινωνικών αναταραχών, που δεν προβλέπεται ότι θα τερματιστούν σύντομα. Γεγονός που πρέπει να το αντιμετωπίσουμε με ρεαλισμό, αλλή και η Ευρώπη με στρατηγική. Μια Ευρώπη που, αντιμέτωπη με θεσμικές αδυναμίες, εμφανίζεται απροετοίμαστη, χωρίς επαρκείς κοινωνικές υποδομές και δυνατότητες κοινωνικής ενσωμάτωσης τόσο μεγάλου αριθμού μεταναστών και προσφύγων, αλλή και παράλληλα μια Ευρώπη που αγωνίζεται να φέρει μαζί λαούς με διαφορετική ιστορία, νοοτροπία και παραγωγικά μοντέλα και που καλείται να χαράξει μια κοινωνία πορείας σε αντίξοες συνθήκες. Που ψάχνει τρόπο να συνθέσει αντικρουόμενα οικονομικά και κοινωνικά συμφέροντα και αποκλίνουσες εθνικές πολιτικές. Παράλληλα, καλείται να αντιμετωπίσει ένα πανάρχαιο και παγκόσμιο φαινόμενο: Αυτό που λέμε ανθρώπινες ζωές, δηλαδή το προσφυγικό και μεταναστευτικό ζήτημα. Βέβαια, μετά τα τραγικά γεγονότα στο Παρίσι και τα πιο πρόσφατα, υπήρξε μια άμεση σύνδεση του προβλήματος μετάνστευσης με θέματα εθνικής ασφάλειας. Οι λύσεις όμως που θα προκύψουν δεν μπορεί να είναι μόνο αποτέλεσμα μιας στρατηγικής φόβου, αλλή και μιας συνοδικότερης στρατηγικής που θα λαμβάνει υπόψη της την ανάγκη άμεσης λήψης μέτρων για νομιμότητα, εντατικοποίηση των ελέγχων και προάσπιση της πολιτισμικής ταυτότητας της Ευρώπης, όσο και συγκεκριμένα μέτρα και δράσεις που θα βοηθούν την υποδοχή, ενσωμάτωση και μετέπειτα οικονομική απορρόφηση των προσφύγων. Θέλω να ευχαριστήσω την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, καθώς και την αντιπροσωπεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Ελλάδα, που ανταποκρίθηκαν στο κάλεσμα για τη συνδιοργάνωση αυτού του Διεθνούς Συνεδρίου. Αποτελεί σταθερή και κοινή μας επιδίωξη η διαμόρφωση πολιτικών και δράσεων που θα καθορίζονται από τα ευρωπαϊκά ιδεώδη, τον πολιτισμό μας και τη συνεργασία όλων των ευρωπαϊκών κρατών μελών. Γιατί καμία χώρα δεν μπορεί από μόνη της ν' αντιμετωπίσει τις επιπτώσεις του προσφυγικού προβλήματος και καμία πολιτική δεν μπορεί να εφαρμοστεί, εάν δεν έχει προκύψει μέσα από τον διάλογο και με την αποδοχή της κοινωνίας.

Γιώργος Ντάσος

Πρόεδρος Ευρωπαϊκής
Οικονομικής και
Κοινωνικής Επιτροπής
(ΕΟΚΕ)

«Είναι αδιανόητο σήμερα να περιμένει η ΕΕ τα σύνορα της να φυλάσσονται και να είναι υπόθεση μόνο των περιφερειακών χωρών και όχι του συνόλου της. Το ζήτημα αυτό δεν αφορά μόνο τις νότιες χώρες, αφορά πρώτα το σύνολο των περιφερειακών χωρών και ύστερα το σύνολο της ΕΕ»

Τα τελευταία δύο χρόνια, ο πόλεμος, οι διώξεις και η φτώχεια οδήγησαν πάνω από ένα εκατομμύριο ανθρώπους ν' αναζητήσουν καταφύγιο στην Ευρώπη μέσω επικίνδυνων διαδρομών, ρισκάροντας τη ζωή τους για ένα καλύτερο αύριο. Χωρίς την ανταπόκριση της Κοινωνίας των Πολιτών, η υποδοχή αυτών των ανθρώπων και η διαχείριση της ανθρωπιστικής κρίσης θα μπορούσε να έχει αποβεί καταστροφική. Η ΕΟΚΕ, με τη μακροχρόνια εμπειρία της σε θέματα μετανάστευσης και πιστή στη δέσμευσή της να δίνει φωνή στη Κοινωνία των Πολιτών και τους ενδιαφερόμενους φορείς, πραγματοποίησε 11 διερευνητικές αποστολές σε κράτη μέλη της ΕΕ, όπως και στην Τουρκία, με σκοπό να εντοπιστούν οι ανάγκες και τα προβλήματα, αλλά και οι βέλτιστες πρακτικές για την αντιμετώπιση της προσφυγικής κρίσης. Ο απώτερος στόχος αυτών των αποστολών είναι η συμμετοχή της Ευρωπαϊκής ΟΚΕ στη χάραξη της πολιτικής της ΕΕ, μέσω της συγγραφής συγκεκριμένης έκθεσης που βασίστηκε σε αυτές τις αποστολές. Κάποια από τα κύρια μηνύματα της έκθεσης αυτής είναι η αναγκαιότητα της αναθεώρησης του Κανονισμού του Δουβλίνου. Είναι αδιανόητο σήμερα να περιμένει η ΕΕ τα σύνορα της να φυλάσσονται και να είναι υπόθεση μόνο των περιφερειακών χωρών και όχι του συνόλου της. Το ζήτημα αυτό δεν αφορά μόνο τις νότιες χώρες, αφορά πρώτα το σύνολο των περιφερειακών χωρών και ύστερα το σύνολο της ΕΕ. Άλλο συμπέρασμα είναι η επίτευξη ενός πραγματικά κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου και η εξασφάλιση ασφαλών διαδρομών στους πρόσφυγες που επιθυμούν την έλευσή τους στην Ευρώπη. Τέλος, θέλω να προσθέσω ότι είναι εξαιρετικά θλιβερή η άρνηση των κυβερνήσεων διαφόρων χωρών μελών της ΕΕ να προσφέρουν την ελάχιστη αλληλεγγύη σε συνανθρώπους μας, ενώ οι πολίτες αυτών των ίδιων χωρών κατά το παρελθόν μπόρεσαν –ευτυχώς– να επωφεληθούν της αλληλεγγύης άλλων λαών.

Πάνος Καρβούνος

*Επικεφαλής της
Αντιπροσωπείας της
Ευρωπαϊκής Επιτροπής
στην Ελλάδα*

*«Υπάρχουν
ποσοτώσεις που λένε,
το κάθε κράτος μέλος
πόσους πρόσφυγες
πρέπει να δεχθεί. Και
βγήκε μια έκθεση,
όπου λέγεται ότι
ο στόχος είναι να
μετεγκαθίστανται κάθε
μήνα 6.000 πρόσφυγες.
Ένας στόχος που δεν
επετεύχθη»*

Η προσφυγική κρίση είναι η χειρότερη κρίση αυτού του είδους που γνώρισε η ήπειρός μας από το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου και η αποτελεσματική διαχείριση στην Ευρώπη και συγκεκριμένα στην Ελλάδα οριοθετείται από τις συντονισμένες ενέργειες 4 βασικών εταίρων. Των κρατών μελών της ΕΕ αυτοτελώς, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ως βασικού εκπροσώπου των θεσμών της Ένωσης, της Ελλάδας, ως αποδέκτη του μεγαλύτερου κύματος μεταναστών και προσφύγων, και της Τουρκίας, ως τελευταίας χώρας προέλευσης του κύματος αυτού. Τι ακριβώς σημαίνει αυτό: Πολλοί κατηγορήσαν και κατηγορούν ακόμα την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ότι πιάστηκε στον ύπνο. Πολλοί ξεχνούν όμως ότι, ήδη από το Μάιο τον περασμένο του 2015, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είχε καταθέσει στα κράτη μέλη συγκεκριμένες προτάσεις, για την αντιμετώπιση του ζητήματος. Όμως, όπως ανέφερε πρόσφατα ο Πρόεδρος Γιούνκερ, το Γενάρη του 2016, δεν είναι η Επιτροπή αυτή που δεν έκανε αυτό που έπρεπε. Ένας σημαντικός αριθμός κρατών μελών απέτυχαν να συμβάλουν στα επιθυμητά αποτελέσματα, σε σχέση με όσα χρειάζεται να κάνουμε και όσα πρέπει να γίνουν. Πριν λίγες μόνο μέρες, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή απηύθυνε μια επείγουσα έκκληση προς τα κράτη μέλη, να αναλάβουν επειγόντως δράση και να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις που έχουν αναλάβει μέσω του θεσμού της μετεγκατάστασης, δηλαδή της μετακίνησης των προσφύγων που έχουμε στη χώρα μας, στις χώρες τελικής υποδοχής στην Ένωση. Τα κράτη μέλη, λοιπόν, έχουν πάρει πολιτικές αληθιά και νομικές δεσμεύσεις. Υπάρχουν ποσοτώσεις που λένε, το κάθε κράτος μέλος πόσους πρόσφυγες πρέπει να δεχθεί. Και βγήκε μια έκθεση, όπου λέγεται ότι ο στόχος είναι να μετεγκαθίστανται κάθε μήνα 6.000 πρόσφυγες. Ένας στόχος που δεν επετεύχθη. Μόνο 615 άτομα μετεγκαταστάθηκαν έως σήμερα από την Ελλάδα, έναντι των 66.000 που τα κράτη μέλη της ΕΕ έχουν αναλάβει την ευθύνη και την υποχρέωση να δεχθούν από την Ελλάδα. 615 από τους 66.000. Συνεπώς, οι χώρες αυτές δεν έχουν ανταποκριθεί στις δεσμεύσεις τους και δουλεύουμε προς την κατεύθυνση να τις πείσουμε να ανταποκριθούν. Η Ελλάδα καλείται να παίξει ένα ρόλο πολύ σημαντικό, όσον αφορά τη διαφύλαξη του χώρου Σένγκεν. Πρέπει να διαφυλάξουμε αυτό το χώρο, αν θέλουμε να απαιτήσουμε και από τους εταίρους μας να τον σεβαστούν και εκείνοι. Πρέπει όλοι να αναλάβουν το μερίδιο ευθύνης που τους αναλογεί. Γεγονός που δεν συμβαίνει σήμερα αρκετά και πρέπει να αλλάξει.

*Χαιρετισμός Συνεδρίου
από τον Πρόεδρο της Βουλής
των Ελλήνων μέσω του*

Γεωργίου Πάλλη,
Βουλευτή Λέσβου

*«Το δικό μου ερώτημα είναι
γιατί αυτό που συνέβη στη
Λέσβο με ελάχιστα μέσα
δεν μπορεί να γίνει, και
μάάλιστα πολύ καλύτερα, στην
πολιτισμένη, οργανωμένη
Ευρώπη»*

Οι λεγόμενες προσφυγικές-μεταναστευτικές ροές δεν είναι ένα φυσικό μέγεθος που επιδέχεται μηχανική, εργαλειακή –με την τεχνοκρατική έννοια του όρου– διαχείριση. Είναι μια ζωντανή εκδήλωση των πολεμικών και κοινωνικών συρράξεων που τροφοδοτούμε ή κατευνάζουμε, της φτώχειας που επιτείνουμε ή ανακουφίζουμε, της περιβαλλοντικής υποβάθμισης που διευρύνουμε ή καταπολεμούμε. Οι πολιτικές που καλούμαστε ν' ακολουθήσουμε, υποχρεωτικά θα ευνοούν ή την μία ή την άλλη κατεύθυνση. Ουδετερότητα δεν υπάρχει. Οι πρόσφυγες και οι μετανάστες ή θα είναι μέρος της λύσης ή θα συντριβούν στο βωμό οπισθοδρομικών πολιτικών που δυναμιτίζουν την ίδια την Ευρώπη. Στο νησί από το οποίο κατάγομαι, τη Λέσβο, συνέβη το ιστορικό απίθανο να υποδεχθούμε τον τελευταίο χρόνο πάνω από 600.000 πρόσφυγες και μετανάστες. Στην αρχή, χωρίς το αναγκαίο θεσμικό πλαίσιο, με ανέτοιμο και υποστελεχωμένο τον κρατικό μηχανισμό, αποτέλεσμα των πολιτικών που ακολουθήθηκαν τα προηγούμενα χρόνια, με ελάχιστες ΜΚΟ, κυριολεκτικά με γυμνά τα χέρια. Συνεπώς το δικό μου ερώτημα είναι γιατί αυτό που συνέβη στη Λέσβο με ελάχιστα μέσα δεν μπορεί να γίνει, και μάλιστα πολύ καλύτερα, στην πολιτισμένη, οργανωμένη Ευρώπη, γιατί αυτό που κάνει η Ελλάδα της κρίσης, δεν μπορεί να το κάνει πολύ καλύτερα η Ευρώπη του ελληνοκικού και πνευματικού πλούτου;

Βιντεομηνύματα

Martin Schulz

Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

«Οι πολιτικοί και οι κυβερνήσεις σε υψηλότερο επίπεδο να πάρουν την ευθύνη για το θέμα και η κάθε μία χώρα να δώσει ένα χεράκι»

Η Ευρώπη και η Περιφέρειά της αυτή τη στιγμή βιώνουν μια τραγωδία χωρίς προηγούμενο. Είναι πολύ σημαντικό η απάντησή μας να μην είναι έτσι κατακερματισμένη και απαράδεκτη, όπως ήταν έως τώρα. Υπάρχουν άνθρωποι που ζητούν καταφύγιο από τον πόλεμο και την τρομοκρατία. Δεν θα είναι υπερβολικός ο αριθμός των ανθρώπων αυτών, αν όλα τα κράτη της ΕΕ αναλάβουν το μερίδιό τους. Είμαστε τώρα, λοιπόν, σε μια κατάσταση που η Ευρώπη πρέπει να αναλάβει τις διεθνείς υποχρεώσεις της. Στην ΕΕ κάναμε πολλές εκκλήσεις σχετικά με τα όσα συνέβησαν στην αρχή της κρίσης. Παρ' όλα αυτά η αντίδραση δεν ήταν αυτή που έπρεπε. Και για να επιτύχουμε τη σωστή αντίδραση θα πρέπει οι πολιτικοί και οι κυβερνήσεις σε υψηλότερο επίπεδο να πάρουν την ευθύνη για το θέμα και η κάθε μία χώρα να δώσει ένα χεράκι. Στη δε καθημερινή διαχείριση της άφιξης και ενσωμάτωσης των προσφύγων, η Κοινωνία των Πολιτών και οι κοινωνικοί εταίροι έχουν πολύ σημαντικό ρόλο να παίξουν. Μπορεί να συμφωνούμε σε μεγάλα σχέδια, σε πολιτικό επίπεδο όμως, εάν στο πεδίο αυτό δεν γίνει σωστή εφαρμογή, δεν θα έχουμε αποτελέσματα. Πρέπει μαζί να ελέγξουμε γρήγορα την κρίση και δεν πρέπει να αφήσουμε τίποτα που δεν θα το διερευνήσουμε.

Federica Mogherini

Υπατη Εκπρόσωπος της ΕΕ για θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας

Ας είμαστε ειλικρινείς. Ακόμα και αν σταματήσουμε τον πόλεμο στη Συρία αύριο, το ζήτημα της μετανάστευσης δεν θα εξαφανιστεί. Μπορούμε να κλείσουμε τα μάτια μας και τα σύνορά μας. Εφόσον όμως υπάρχουν λόγοι που οδηγούν τον κόσμο να φύγει από την πατρίδα του και να έρθει στην Ευρώπη, θα έρχεται. Το να χτίσουμε τείχη δεν θα βοηθήσει. Τα τείχη είναι φτιαγμένα για να γκρεμίζονται. Πρέπει λοιπόν να καταπολεμήσουμε τους διακινητές, όμως θα πρέπει να εργαστούμε και για την ανάπτυξη της Αφρικής και για τα νομικά μονοπάτια για την κινητικότητα. Δεν πρέπει ν' αφήσουμε την πολιτική μας ατζέντα να επηρεαστεί από το φόβο. Θα πρέπει ταυτόχρονα να δράσουμε πάρα πολύ σύντομα. Η Ελλάδα έχει αναλάβει πολύ μεγάλο μέρος της ευθύνης και χρειάζεται τη στήριξη που της υποσχεθήκαμε για να επεξεργάζεται τις αιτήσεις ασύλου, να εγγυάται τις καλές συνθήκες διαβίωσης στα στρατόπεδα προ-

*«Το να χτίζουμε τείχη
δεν θα βοηθήσει.
Αυτό που χρειάζεται είναι
μια μεταρρύθμιση με βάση
τις από κοινού ευθύνες.
Μια μεταρρύθμιση ριζική»*

Δημήτρης Αβραμόπουλος

*Επίτροπος Μετανάστευσης,
Εσωτερικών Υποθέσεων
και Ιθαγένειας*

*«Οι ανθρώπινες ζωές
και η συνοχή των
κοινωνιών μας βρίσκονται
σε κίνδυνο. Η προσφυγική
κρίση είναι κάτι περισσότερο
από τη μετανάστευση.
Αφορά εμάς, ως Ένωση»*

σφύγων και όλοι αυτοί οι μηχανισμοί θα πρέπει αμέσως να εφαρμοστούν, καθώς και να δεχθούμε τελικά ότι το σύστημα του Δουβλίνου δεν ισχύει πια. Πιστεύω ότι αυτό που χρειάζεται είναι μια μεταρρύθμιση με βάση τις από κοινού ευθύνες. Μια μεταρρύθμιση ριζική. Κινδυνεύουμε από την κατάρριψη της Σένγκεν. Να έχουμε μια Ένωση ελεύθερων κρατών που θέλουν όλα τα οφέλη, χωρίς ν' αναλαμβάνουν ευθύνες. Όμως, δεν μπορεί κανείς να είναι part time Ευρωπαίος. Είναι περίοδος για δύσκολες αποφάσεις και σημαντικές επιλογές.

Ενώ η κρίση μπορεί να επηρεάσει άμεσα τις χώρες πρώτης γραμμής, όπως την Ελλάδα και την Ιταλία, στο τέλος επηρεάζεται ολόκληρη η Ευρώπη –και όχι μόνο. Αυτό που συμβαίνει στη Συρία γίνεται αισθητό σε χώρες όπως η Τουρκία, η Ελλάδα, αλλά και η Γερμανία και η Σουηδία. Καμία χώρα δεν μπορεί να λύσει ή να αντιμετωπίσει από μόνη της την κατάσταση αυτή. Γι' αυτόν ακριβώς το λόγο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει αναπτύξει από την αρχή μια ολοκληρωμένη και πραγματικά ευρωπαϊκή προσέγγιση. Πολλές αποφάσεις έχουν ληφθεί. Η μετεγκατάσταση-επανεγκατάσταση-επιστροφή και ο κωδικός χάρτης για την επιστροφή στο Σένγκεν όπως η δημιουργία της συνοριοφυλακής και της ακτοφυλακής, είναι ένας τρόπος για την αναμόρφωση του ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου και του Δουβλίνου. Ωστόσο, τα πάντα κρίνονται από την πλήρη εφαρμογή τους. Δεν υπάρχει χρόνος για χάσιμο. Οι ανθρώπινες ζωές και η συνοχή των κοινωνιών μας βρίσκονται σε κίνδυνο. Η προσφυγική κρίση είναι κάτι περισσότερο από τη μετανάστευση. Αφορά εμάς, ως Ένωση, πώς μπορούμε να συμφωνήσουμε και να δώσουμε απαντήσεις ενωμένοι και με ανθεκτικότητα στην κοινή μας πρόκληση. Είναι η ώρα, περισσότερο από ποτέ, να αποδείξουμε την ευρωπαϊκή ευθύνη και αλληλεγγύη στην πράξη. Δεν μπορούμε να χάσουμε χρόνο, γιατί διακυβεύονται ανθρώπινες ζωές και η συνοχή των κοινωνιών μας.

Χρήστος Στυλιανίδης

*Επίτροπος Ανθρωπιστικής
Βοήθειας και Διαχείρισης
Κρίσεων*

*«Η πλήρης εφαρμογή
του Σχεδίου Δράσης
ΕΕ–Τουρκίας είναι
απαραίτητη για την
εξάλειψη των θανάτων
στη θάλασσα, την πάταξη
των λαθρεμπόρων και τη
διασφάλιση της ομαλής,
ασφαλούς και νόμιμης
διόδου πρόσβασης των
αιτούντων άσυλο»*

Η προσφυγική κρίση δεν είναι αποκλειστικά ελληνική κρίση αλλά μία παγκόσμια πρόκληση που απαιτεί παγκόσμια λύση. Εθνικές ή περιφερειακές λύσεις δεν αρκούν. Η Ελλάδα έχει επωμιστεί ένα τεράστιο μερίδιο του βάρους. Έχουμε όλοι καθήκον να βοηθήσουμε αφενός τις αυξανόμενες ανάγκες των προσφύγων και αφετέρου τις ελληνικές τοπικές κοινωνίες. Γι' αυτό το λόγο, δημιουργήσαμε ένα νέο εργαλείο στήριξης έκτακτης ανάγκης με προϋπολογισμό 300 εκ. ευρώ το 2016 για παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας εντός της ΕΕ. Η βοήθεια διατίθεται μέσω διεθνών ανθρωπιστικών φορέων για την κάλυψη στοιχειωδών αναγκών των προσφύγων, όπως σίτιση, υγειονομική περίθαλψη, στέγαση και καθαρό νερό. Παράλληλα, εργαζόμαστε για να αντιμετωπίσουμε τα γενεσιουργά αίτια της κρίσης. Η συντριπτική πλειοψηφία των Σύρων προσφύγων φιλοξενούνται στα εδάφη γειτονικών χωρών όπως η Τουρκία, ο Λίβανος και η Ιορδανία. Στο πλαίσιο αυτό, η πλήρης εφαρμογή του Σχεδίου Δράσης ΕΕ–Τουρκίας είναι απαραίτητη για την εξάλειψη των θανάτων στη θάλασσα, την πάταξη των λαθρεμπόρων και τη διασφάλιση της ομαλής, ασφαλούς και νόμιμης διόδου πρόσβασης των αιτούντων άσυλο, για παράδειγμα μέσω της διαδικασίας επανεγκατάστασης και μετεγκατάστασης. Η δίκαιη κατανομή των βαρών είναι το άλφα και το ωμέγα. Εξάλλου αυτό είναι το νόημα της ευρωπαϊκής αλληλεγγύης στην πράξη. Με τον τρόπο αυτό, ναι, η Ευρώπη μπορεί να προσφέρει μια ενιαία και αποτελεσματική απάντηση σ' αυτή την ανθρωπιστική τραγωδία.

Οι προκλήσεις για την ΕΕ και τη Διεθνή Κοινότητα

Συντονίστρια: **Σία Κοσιώνη**, δημοσιογράφος

- ▶ Η Α.Ε. ο Πρέσβης του Βασιλείου της Ολλανδίας, **Caspar Veldkamp**, Ολλανδική Προεδρία του Συμβουλίου της ΕΕ
- ▶ Η Α.Ε. ο Πρέσβης της Τουρκικής Δημοκρατίας, **Kerim Uras**
- ▶ Η Α.Ε. ο Πρέσβης της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, **Dr. Peter Schoof**
- ▶ Η Α.Ε. ο Πρέσβης της Γαλλικής Δημοκρατίας, **Christophe Chantergy**
- ▶ Η Α.Ε. ο Πρέσβης της Ιταλικής Δημοκρατίας, **Efisio Luigi Marras**
- ▶ **Klaus Roesler**, Διευθυντής Επιχειρήσεων FRONTEX
- ▶ **Δανιήλ Εσδράς**, Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (ΔΟΜ) Επικεφαλής του Γραφείου Ελλάδας
- ▶ **Philippe Leclerc**, Αντιπρόσωπος, Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στην Ελλάδα

Caspar Veldkamp

Πρέσβης του Βασιλείου της Ολλανδίας

«Τα βόρεια σύνορα της Ελλάδας είναι κλειστά και θα παραμείνουν κλειστά. Δεν θα ξανανοίξουν. Πρέπει να το πούμε με κάθε τρόπο στους μετανάστες που βρίσκονται αυτή τη στιγμή στην Ειδομένη γιατί δεν θέλουμε να τους καλημερούμε ψευδείς ελπίδες. Εμείς δεν θα σας απογοητεύσουμε. Η Ελλάδα δεν είναι μόνη της»

Πρέπει να υπάρξει συλλογική προσέγγιση. Όλοι οι εταίροι να κοιτούν προς την ίδια κατεύθυνση. Μόνο έτσι θα επιτύχουμε τους στόχους μας, δηλαδή να μειωθούν οι εισροές προς την Ελλάδα και να σταματήσουμε τα παράνομα δίκτυα διακίνησης που κάθε μέρα φέρνουν πρόσφυγες στο Αιγαίο και δημιουργούν ένα παράνομο διάδρομο για τους μετανάστες προς την Ευρώπη, μέσω ενός έμμεσου διαδρόμου επανεγκατάστασης προς την Ευρώπη. Ταυτόχρονα πρέπει να βοηθήσουμε την Ελλάδα να εφαρμόσει τη Συμφωνία μέσα από ειδικούς στο θέμα του ασύλου, διερμηνείς, αστυνομικούς και άλλους οι οποίοι θα έρθουν. Θεωρώ ότι δεν υπήρχε άλλη εναλλακτική βιώσιμη όσον αφορά τη Συμφωνία με τη Τουρκία. Υπάρχουν πολλές κριτικές για τα ιδιαίτερα σημεία της Συμφωνίας. Πάντα η κριτική είναι ευπρόσδεκτη, όμως πρέπει να έχουμε και κάποιες βιώσιμες εναλλακτικές. Και δεν έχω ακούσει κάποια βιώσιμη εναλλακτική στο τρέχον σχέδιο. Από τότε που έκλεισαν τα βόρεια σύνορα, τα σύνορα Ελλάδας-FYROM, πάνω από 50.000 πρόσφυγες έχουν εγκλωβιστεί στην Ελλάδα. Η ανέγερση των φρακτών δεν είναι κάτι που αρέσει στην Ολλανδία. Όμως τα βόρεια σύνορα της Ελλάδας είναι κλειστά και θα παραμείνουν κλειστά. Δεν θα ξανανοίξουν. Πρέπει να το πούμε με κάθε τρόπο στους μετανάστες που βρίσκονται αυτή τη στιγμή στην Ειδομένη γιατί δεν θέλουμε να τους καλημερούμε ψευδείς ελπίδες. Εμείς δεν θα σας απογοητεύσουμε. Η Ελλάδα δεν είναι μόνη της. Η FRONTEX, η EAZO, το πρόγραμμα μετεγκατάστασης, η επανεισδοχή στην Τουρκία, όλα αυτά είναι στόχοι πολύ δύσκολοι. Ο μηχανισμός Πολιτικής Προστασίας της ΕΕ και όλες οι οδοί χρησιμοποιούνται για να μπορέσουν οι ευρωπαϊκές χώρες να βοηθήσουν την Ελλάδα.

Kerim Uras

*Πρέσβης της Τουρκικής
Δημοκρατίας*

*«Να εκπαιδεύσουμε
τους πρόσφυγες, να
αντικαταστήσουμε την
παράτυπη μετανάστευση
με τη νόμιμη. Και να
κάνουμε μη αποδεκτό το
να μπαίνει κανείς
σε ένα σκάφος, να
διασχίζει την θάλασσα
και να ζητά άσυλο»*

Θα παρουσιάσω την τουρκική οπτική, διότι βρισκόμαστε στο επίκεντρο της καταιγίδας. Όλοι αναφέρονται σε μας, και από τα όσα κάνει η Τουρκία εξαρτάται το εάν θα λειτουργήσει αυτή η Συμφωνία. Να πω μερικά πράγματα για την κατάσταση στη χώρα μου. Η Τουρκία φιλοξενεί 2,7 εκατομμύρια Σύριους, Αφγανούς και άλλους από διάφορα μέρη του κόσμου. Και μιλούμε σήμερα για την Ελλάδα που έχει 50.000 πρόσφυγες. Οι αριθμοί στη Σουηδία είναι 160.000. Θα κάνουμε μια σύγκριση για να αντιληφθείτε το στρες το οποίο βιώνει η χώρα μας. Μιλάμε για ένα τεράστιο βάρος το οποίο εμείς κουβαλούμε επί 5 χρόνια. Έχουμε δαπανήσει 9 δις μέχρι στιγμής και έχουμε λάβει μόνο 500.000.000 €. Έχουμε 650.000 παιδιά σε σχολική ηλικία. Απ' αυτά μπορούμε ν' απορροφήσουμε μόνο 250.000 παιδιά. Μιλάμε λοιπόν για 450.000 παιδιά που δεν παρακολουθούν καθόλου σχολείο. Αυτό τι σημαίνει; Μια χαμένη γενιά. Δεύτερον, από την αρχή της κρίσης στη Συρία είχαμε 180.000 γεννήσεις στη χώρα μου. Αυτό είναι άλλο ένα μεγάλο νούμερο. Είναι ένα τεράστιο φορτίο στο Σύστημα Υγείας. Έχουμε φθάσει σε Συμφωνία με την ΕΕ και ως Πρεσβεία εδώ στην Αθήνα συμβάλαμε στον σχεδιασμό αυτού του συστήματος έχοντας τρεις στόχους. Ο πρώτος ήταν ν' αποτραπεί η απώλεια ζωής μέσα από αυτή την ακανόνιστη μετανάστευση. Η τραγική απώλεια ζωών στο Αιγαίο. Δεύτερος στόχος ήταν να βάλουμε τέλος στα δίκτυα των διακινητών. Έχουμε δει ότι υπάρχει αποτέλεσμα ενάντια σ' αυτά τα δίκτυα. Τρίτος στόχος ήταν να εκπαιδεύσουμε τους πρόσφυγες, να αντικαταστήσουμε την παράτυπη μετανάστευση με τη νόμιμη. Και να κάνουμε μη αποδεκτό το να μπαίνει κανείς σε ένα σκάφος, να διασχίζει την θάλασσα και να ζητά άσυλο. Νομίζω ότι έχουμε επιτύχει και στα τρία αυτά μέτωπα.

Klaus Roesler

Διευθυντής Επιχειρήσεων
FRONTEX

«Μετά την άφιξη των μεταναστών, επικεντρωνόμαστε στην υποστήριξη πρώτης γραμμής. Δηλαδή υποστήριξη στην ταυτοποίηση, την καταγραφή και τη δακτυλοσκόπηση, για να έχουμε μια πλήρη εικόνα των ανθρώπων που χρειάζονται προστασία»

Είναι ξεκάθαρο ότι η τρέχουσα κατάσταση στον τομέα της μετανάστευσης είναι κάτι χωρίς προηγούμενο, σε σχέση με αυτά που είχαμε δει τα περασμένα χρόνια. Θεωρούμε ότι ο παράγοντας απώθησης, το «push», είναι πιο σημαντικός από τον παράγοντα προσέλκυσης, το «pull». Υπάρχουν πάρα πολλοί λόγοι που ξεκινά η παράτυπη μετανάστευση και κανείς δεν μπορεί να τη σταματήσει, πρέπει απλώς να τη διαχειριστεί. Στη διαδικασία λιοπόν αυτή, η FRONTEX υποστηρίζει τα κράτη μέλη στον έλεγχο των συνόρων. Ο έλεγχος των συνόρων δεν σημαίνει ότι κλείνουμε τα σύνορα, αλλά ότι ελέγχουμε την είσοδο. Γι' αυτό τα βασικά στοιχεία της υποστήριξής μας έχουν να κάνουν με τα εξής: πρώιμη ανίχνευση και παρακολούθηση των μεταναστών, των μεταναστών που βρίσκονται σε κίνδυνο, και δορυφορικές εικόνες για την παρατήρηση, έτσι ώστε να μπορέσουμε με ενεργό και σημαντικό τρόπο να συνεισφέρουμε στις διαδικασίες ανεύρεσης και διάσωσης μεταναστών και προσφύγων. Μετά την άφιξη των μεταναστών, επικεντρωνόμαστε στην υποστήριξη πρώτης γραμμής. Δηλαδή υποστήριξη στην ταυτοποίηση, την καταγραφή και τη δακτυλοσκόπηση, για να έχουμε μια πλήρη εικόνα των ανθρώπων που χρειάζονται προστασία. Παίρνουμε συνέντευξη από τους μετανάστες, για να μπορέσουμε να συλλέξουμε στοιχεία και για την μάχη κατά του διασυννοριακού εγκληματίου και της τρομοκρατίας, αλλά και για την παράτυπη και παράνομη μετανάστευση, ενώ συνεργαζόμαστε στα Hotspots και με άλλους οργανισμούς, όπως η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο. Επίσης συνεργαζόμαστε με το NATO και τις πρόσφατες δράσεις που έχει ξεκινήσει στην περιοχή, όπως π.χ. στην Ιταλία.

Peter Schoof

Πρέσβης της Ομοσπονδιακής
Δημοκρατίας της Γερμανίας

Εκείνο που χρειαζόμαστε ταυτόχρονα με τη διαχείριση της μεταναστευτικής κρίσης είναι να μειώσουμε την εισροή των ανθρώπων από χώρες όπου υπάρχει φτώχεια. Εμείς από το Βερολίνο ήμασταν κατά του κλεισίματος των συνόρων επί μακρόν. Είναι κάτι το οποίο θέτει σε κίνδυνο την ελευθερία κινήσεων στην ήπειρό μας, ένα κεκτημένο που έχουμε επιτύχει εδώ και αιώνες και το οποίο καθίσταται πιο δαπανηρό για τους πρόσφυγες, διότι γίνονται θύματα των διακινητών. Η προτιμώμενη επιλογή εξακολουθεί να είναι η βελτιωμένη συνεργασία μεταξύ των χωρών διέλευσης. Ένα πολύ σημαντικό στοιχείο αυτής της συνεργασίας έχει να κάνει με την Ελλάδα, διότι θα πρέπει να στηρίξουμε την Ελλάδα στην ευθύνη ελέγχου των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ. Η βοήθεια λιοπόν πηγαινει στην κατα-

«Πολύ σημαντικό στοιχείο, επίσης, για τις χώρες διέλευσης είναι ότι δεν πρέπει να επαναληφθούν τα δραματικά σφάλματα που έγιναν πέρσι, δηλαδή να περικοπούν δραστικά οι προϋπολογισμοί για την υποστήριξη χωρών όπως είναι η Ιορδανία, ο Λίβανος και η Τουρκία, όπου οι φορείς των Ηνωμένων Εθνών αντιμετωπίζουν απαράδεκτες καταστάσεις και οι άνθρωποι ζούσαν με ένα κόστος δύο δολλαρίων»

χώρηση, στον έλεγχο. Οι χώρες διέλευσης θα πρέπει ν' αναπτύξουν περαιτέρω πολιτικές για επιστροφές εκείνων που δεν θεωρείται ότι πρέπει να τύχουν διεθνούς προστασίας. Είτε για τους λόγους ότι δεν είναι πρόσφυγες είτε διότι προέρχονται από ασφαλείς χώρες, βάσει της οδηγίας της ΕΕ. Πολύ σημαντικό στοιχείο, επίσης, για τις χώρες διέλευσης είναι ότι δεν πρέπει να επαναληφθούν τα δραματικά σφάλματα που έγιναν πέρσι, δηλαδή να περικοπούν δραστικά οι προϋπολογισμοί για την υποστήριξη χωρών όπως είναι η Ιορδανία, ο Λίβανος και η Τουρκία, όπου οι φορείς των Ηνωμένων Εθνών αντιμετωπίζουν απαράδεκτες καταστάσεις και οι άνθρωποι ζούσαν με ένα κόστος δύο δολλαρίων. Και κάτι άλλο. Το θέμα της ενσωμάτωσης. Όταν αντιμετωπίζουμε το ζήτημα της ενσωμάτωσης, να βλέπουμε το τοπικό επίπεδο. Διότι η ενσωμάτωση συμβαίνει τοπικά. Συμβαίνει στα σχολεία τα οποία θα επισκεφτούν τα παιδιά, στα νοσοκομεία στα οποία οι πρόσφυγες και οι μετανάστες θα βρίσκονται κλπ. Θα πρέπει από την αρχή να υπάρξει κατάλληλη κατάρτιση γλωσσική και να είμαστε ανοιχτόμυαλοι σε σχέση με την ταχεία ενσωμάτωση των προσφύγων στην αγορά εργασίας. Ίσως να είναι και η καλύτερη στρατηγική για την αποτροπή της ριζοσπαστικοποίησης. Εκτιμούμε ότι περίπου το 30% των προσφύγων που φθάνουν έχουν ήδη προσόντα εργασιακά. Θα πρέπει λοιπόν να εστιάσουμε σε δημιουργικά προγράμματα πρώιμης παρέμβασης, όπως, ας πούμε, αναγνώριση δεξιοτήτων, υποτροφίες, ή μαθητείες για όσους κάνουν αίτηση ασύλου, ακόμα και πριν από την επίσημη απόφαση ασύλου. Πρέπει να φθάσουμε σε μια θέση όπου ουσιαστικά εναρμονίζουμε τις πολιτικές δικαιώματος ασύλου. Να δράσουμε υπέρ μιας πολιτικής νόμιμης μετανάστευσης και του ελέγχου της.

Christophe Chantepy

*Πρέσβης της Γαλλικής
Δημοκρατίας*

«Αυτό που διακυβεύεται είναι ο τρόπος θεώρησης της ευρωπαϊκής οικοδόμησης, των δύο βασικών ιδεών. Της αλληλεγγύης ανάμεσα στα κράτη μέλη και της ξεχωριστής ευθύνης εκάστου. Δεν υπάρχει κανένα μέλλον απολύτως εάν αρχίσουμε να ξηλώνουμε το πουλόβερ της Ευρώπης»

Η Γαλλία, το 2014, είχε απευθυνθεί σε όλες τις πρωτεύουσες ζητώντας τέσσερα σημεία ενίσχυσης των ελέγχων των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ. Πρώτον, έλεγχος διόδων ανάμεσα σε Τουρκία και Ελλάδα. Δεύτερον, δημιουργία αλληλεγγύου μηχανισμού στην Ευρώπη για τον καταμερισμό, την κατανομή όλων των αιτούντων άσυλο σ' όλες τις χώρες της ΕΕ. Τρίτον, δημιουργία ενός σχεδίου αντιμετώπισης των δικτύων παράνομης εισόδου και των διακινητών. Τέταρτον, ενίσχυση των καταυλισμών στις χώρες της Μέσης Ανατολής, όπου προϋπήχαν. Το έτος, λοιπόν, 2015 ήταν ένα έτος πολύ μεγάλης αύξησης των ροών· με κίνδυνο της ζωής τους διέσχιζαν με τις συνθήκες που γνωρίζουμε τα νερά που χωρίζουν τις ακτές της Τουρκίας και της Ελλάδας, και υπήρχε δυσκολία να αντιμετωπίσουμε στην ΕΕ αυτό το ζήτημα μέσα σε πνεύμα αλληλεγγύης. Έχουμε, λοιπόν, αυτή τη Συμφωνία ανάμεσα στην ΕΕ και στην Τουρκία. Υπάρχουν τρεις προϋποθέσεις για να πετύχει. Η πρώτη είναι οι θανατηφόρες δίοδοι, οι ανεξέλεγκτες δίοδοι ανάμεσα στην Τουρκία και στην Ελλάδα, να πάψουν να υπάρχουν. Οι Τούρκοι θα πρέπει επίσης να συνεχίσουν τη δουλειά τους, έτσι ώστε να εξαρθώσουν τα δίκτυα των διακινητών. Η δεύτερη προϋπόθεση είναι η Ελλάδα και εμείς να μπορέσουμε ν' αντιμετωπίσουμε την διαχείριση, την ανταπόκριση στον πολύ μεγάλο αριθμό αιτήσεων ασύλου σε λίγες εβδομάδες. Και μια τρίτη προϋπόθεση είναι οι μετανάστες που βρίσκονται στην Ελλάδα να τύχουν κάποιας λύσης. Αυτό το οποίο επίσης διακυβεύεται είναι ο τρόπος θεώρησης της ευρωπαϊκής οικοδόμησης, των δύο βασικών ιδεών. Της αλληλεγγύης ανάμεσα στα κράτη μέλη και της ξεχωριστής ευθύνης εκάστου. Δεν υπάρχει κανένα μέλλον απολύτως εάν αρχίσουμε να ξηλώνουμε το πουλόβερ της Ευρώπης ή εάν αρχίσουμε να αναδιπλωνόμαστε. Πίσω απ' αυτή τη κρίση υπάρχει ένα ρίσκο, ένας κίνδυνος, τον οποίον βλέπουμε να αχνοφαίνεται σε κάθε μία από τις χώρες μας και είναι ο φόβος της ανόδου των άκρων. Θα πρέπει λοιπόν να κεντραριστούμε πολιτικά με όση δύναμη απαιτείται με όσους μιθούν για αποκλεισμούς.

Eufisio Luigi Marras

*Πρέσβης της Ιταλικής
Δημοκρατίας*

*«Για να αντιμετωπίσουμε
τα δίκτυα των
διακινητών χρειάζεται
να μοιραζόμαστε
πληροφορίες, να
δουλέψουμε στον
τομέα της κυβερνητικής
ασφάλειας, να
επενδύσουμε σε
τεχνολογίες, να
ενθαρρύνουμε τη
συνεργασία μεταξύ των
αρμοδίων Αρχών»*

Πρόκειται για ένα πολύπλοκο φαινόμενο το οποίο πρέπει να αντιμετωπίσουμε με μια εστιασμένη πολιτική, για να κατανοήσουμε τι κρύβεται κάτω από την κορυφή του παγόβουνου. Δυο στοιχεία έχουν αξία. Οι συνθήκες ζωής σε χώρες όπου τα άτομα δεν τυγχάνουν σεβασμού και είναι θύματα αδικιών, και οι δημογραφικές τάσεις. Η ανάπτυξη του πληθυσμού είναι πολύ υψηλή σε χώρες οι οποίες είναι πολύ λιγότερο αναπτυγμένες, στη Νιγηρία, στο Πακιστάν, στη Δημοκρατία του Κονγκό, στην Αιθιοπία και στην Ουγκάντα. Αυτές είναι οι χώρες με τον υψηλότερο πληθυσμό και αντιλαμβανόμαστε ότι το να μιλάμε για μετανάστευση ως κάτι το επείγον και χωρίς αυτό να το συνδέουμε με αυτή την πραγματικότητα σημαίνει ότι κάνουμε λάθος. Μια αποτελεσματική πολιτική, λοιπόν, θα πρέπει να δημιουργηθεί, πρώτα απ' όλα με το να αποφύγουμε τα σφάλματα στις διεθνείς πολιτικές, σφάλματα που έχουμε διαπράξει εμείς οι ίδιοι. Δεύτερον, με την κατάλληλη αναπτυξιακή βοήθεια. Τρίτον, με την καταπολέμηση του ανθρώπινου λαθρεμπορίου, της τρομοκρατίας, των ναρκωτικών, την επένδυση σε πολιτισμό και εκπαίδευση. Για να αντιμετωπίσουμε τα δίκτυα των διακινητών χρειάζεται να μοιραζόμαστε πληροφορίες, να δουλέψουμε στον τομέα της κυβερνητικής ασφάλειας, να επενδύσουμε σε τεχνολογίες, να ενθαρρύνουμε τη συνεργασία μεταξύ των αρμοδίων Αρχών. Ο ελληνικός λαός μάς δίδαξε πάρα πολλά πράγματα σχετικά με τις ευρωπαϊκές αξίες τους τελευταίους μήνες. Το φιλότιμο, όμως, δεν αρκεί για να αντιμετωπίσει κανείς κάτι τέτοιο. Έχει έρθει λοιπόν η ώρα ν' αντιμετωπίσουμε την κρίση με ξεκάθαρη και ολοκληρωμένη προσέγγιση. Δυστυχώς, η αρχή της αλληλεγγύης δεν φαίνεται να εφαρμόζεται, όπως φαίνεται από τα χαμηλά νούμερα που αφορούν τις μετεγκαταστάσεις. Η Ιταλία στήριξε την συμφωνία με την Άγκυρα, γνωρίζοντας ότι αυτό θα οδηγούσε σε εκτροπή των ροών προς την Κεντρική Ευρώπη. Συνεπώς, είναι πολύ σημαντικό να υπάρξει και η μεταρρύθμιση του συστήματος του Δουβλίνου, προκειμένου να υπάρχει μια ίση κατανομή του φορτίου των προσφύγων στα κράτη μέλη. Πρέπει να αναπτύξουμε πρωτοβουλίες οι οποίες θα στοχεύσουν στην προστασία των πιο ευάλωτων προσφύγων. Γυναίκες, παιδιά ασυνόδευτα, ανήλικα κλη. Όταν θα κοιτάζουμε στο παρελθόν, σ' αυτή τη δύσκολη περίοδο του σήμερα για την ΕΕ, θα θέλαμε να μπορούμε να διηγηθούμε μια έντιμη ιστορία στα εγγόνια μας.

Δανιήλ Εσδράς

*Διεθνής Οργανισμός
Μετανάστευσης (ΔΟΜ)
Επικεφαλής του
Γραφείου Ελλάδας*

*«Στα επόμενα 30 χρόνια
θα χρειαστούν
τουλάχιστον
40 εκατομμύρια
εργαζόμενοι στην ΕΕ
λόγω του δημογραφικού.
Δεν μπορεί ένας
εργαζόμενος να συντηρεί
τρεις συνταξιούχους»*

Τι κάνουμε αυτή τη στιγμή στη χώρα μας; Αυτή τη στιγμή συνεχίζουμε τους εθελοντικούς επαναπατρισμούς για τους παράτυπους μετανάστες, δηλαδή μη προσφυγικές ομάδες, οι οποίοι θέλουν να γυρίσουν στην πατρίδα τους και ζητάνε την στήριξη του Οργανισμού μας. Πέρα από οποιαδήποτε Συμφωνία και οποιαδήποτε πρόταση, το σημαντικότερο απ' όλα είναι να τελειώσει ο πόλεμος. Αν δεν παρθούν μέτρα, τουλάχιστον όσον αφορά τους πολέμους, θα συνεχίσουν να υπάρχουν πρόσφυγες και όσο θα υπάρχει φτώχεια είναι σαφέστατο γεγονός ότι θα υπάρχουν και μετανάστες. Θέλω να αναφέρω δυο στατιστικές τις οποίες τις θεωρώ πολύ σημαντικές, αυτό που λένε οι Αμερικάνοι «τροφή για σκέψη». Η μια προέρχεται από την Νέα Υόρκη, είναι από τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών, αφορά στο δημογραφικό και λέει ότι στην Αφρική το 60% του πληθυσμού είναι κάτω των 30 ετών. Η άλλη στατιστική έρχεται από τις Βρυξέλλες και αναφέρει ότι στα επόμενα 30 χρόνια θα χρειαστούν τουλάχιστον 40 εκατομμύρια εργαζόμενοι στην ΕΕ λόγω του δημογραφικού. Αυτό σημαίνει ότι, για να το δούμε πρακτικά το θέμα, δεν μπορεί ένας εργαζόμενος να συντηρεί τρεις συνταξιούχους. Και αυτό το ξέρουμε πολύ καλά εδώ. Τελειώνοντας, να πω ότι το όλο ζήτημα δεν είναι ελληνικό, δεν είναι ευρωπαϊκό, είναι παγκόσμιο. Το 2015, λοιπόν, τα 3.500 θύματα ήταν στη Μεσόγειο, με δεύτερη θέση τον Κόλπο της Βεγγάζης με 500 θύματα και τρίτη θέση τα σύνορα Μεξικού-Ηνωμένων Πολιτειών με 200 θανάτους. Θα μου πείτε ακόμη και ένας θάνατος είναι σημαντικός. Σκεφθείτε, όμως, το τεράστιο νούμερο, την τεράστια διαφορά της Μεσογείου με τα υπόλοιπα μέρη του κόσμου.

Philippe Leclerc

*Αντιπρόσωπος, Ύπατη
Αρμοστεία του ΟΗΕ για
τους Πρόσφυγες στην
Ελλάδα*

*«Τα κράτη μέλη
πρέπει να τιμούν
τις δεσμεύσεις τους
και να δώσουν τις
απαραίτητες θέσεις
μετεγκαταστάσεων,
έτσι ώστε το ήμισυ
του υφιστάμενου
πληθυσμού στην
Ελλάδα να μπορέσει
να μετεγκατασταθεί σε
άλλες χώρες της ΕΕ»*

Η έκκληση που κάνουμε λοιπόν σήμερα είναι ότι τουλάχιστον 10% του συριακού πληθυσμού στον κόσμο θα πρέπει να είναι αποδέκτης επανεγκαταστάσεων. Δηλαδή 480.000 άτομα στην Ευρώπη που έχει πεντακόσια εκατομμύρια κατοίκους, υπό την προϋπόθεση ότι θα γίνει αυτό σωστά και βεβαίως όχι μέσω της επικίνδυνης οδού του Αιγαίου, αλλά με τρόπο υπεύθυνο και οργανωμένο. Πέρα από την αλληλεγγύη και την υπευθυνότητα που είναι θεμελιώδεις αρχές της ΕΕ, θα πρέπει να υπάρχει εμπιστοσύνη ανάμεσα στις χώρες της ΕΕ, έτσι ώστε οι αρχές της να μην είναι κενό γράμμα, αλλά πραγματικά να εφαρμόζονται. Τα κράτη μέλη πρέπει να τιμούν τις δεσμεύσεις τους και να δώσουν τις απαραίτητες θέσεις μετεγκαταστάσεων, έτσι ώστε το ήμισυ του υφιστάμενου πληθυσμού στην Ελλάδα να μπορέσει να μετεγκατασταθεί σε άλλες χώρες της ΕΕ. Η επανεγκατάσταση, δηλαδή η προσφορά νόμιμης διόδου και το σύστημα επανένωσης των οικογενειών, είναι σημαντικές δυνατότητες που μπορεί να λειτουργήσουν αποτρεπτικά για όσους σκέφτονται να έρθουν παράνομα στην ΕΕ και στην Ευρώπη γενικότερα. Έχει ειπωθεί ότι η Ύπατη Αρμοστεία είναι οργανισμός ο οποίος εμποδίζει την υλοποίηση αυτής της Συμφωνίας. Αντιθέτως, εμείς θεωρούμε ότι όλες αυτές οι αρχές είναι πολύ σημαντικές. Όπως και οι Συμβάσεις της Γενεύης, που ψηφίστηκαν στην Γενεύη, στην Ευρώπη, πριν και μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και με τρόπο δραματικό. Επιθυμούμε λοιπόν αυτή η Συμφωνία να τεθεί σε εφαρμογή, με υπευθυνότητα, με σοβαρότητα και από την Τουρκία και από την Ελλάδα. Το να ζητάς όμως από μια χώρα όπως η Τουρκία να θέσει σε εφαρμογή μέσα σε δυο μέρες ένα νέο σύστημα διαχείρισης προσφυγικών καταυλισμών και από την Ελλάδα να αλλάξει όλα τα συστήματα και τους καταυλισμούς στα νησιά της είναι πραγματικά απίστευτο.

Η ελληνική διαχείριση και εμπειρία

Συντονιστής: **Απόστολος Μαγνηριάδης**, δημοσιογράφος

- ▶ **Δημήτρης Βίτσας**, Αναπληρωτής Υπουργός Εθνικής Άμυνας, Επικεφαλής του Συντονιστικού Κέντρου Διαχείρισης Προσφυγικής Κρίσης
- ▶ **Wolf Plesmann**, Αναπληρωτής Εντεταλμένος για Στέγαση και Υποστήριξη Προσφύγων, Γερουσία Ομοσπονδιακού Κρατιδίου του Βερολίνου
- ▶ **Κώστας Αγοραστός**, Πρόεδρος Ένωσης Περιφερειών Ελλάδας (ΕΝΠΕ)
- ▶ **Ιωάννης Μουράτογλου**, Γενικός Γραμματέας της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας (ΚΕΔΕ)
- ▶ **Χριστόδουλος Μамσάκος**, Δήμαρχος Δράμας [1]
- ▶ **Γιώργος Πετρόγιαννης**, εκπρόσωπος περιβαλλοντικών ΜΚΟ στην ΟΚΕ [2]

[1] Παρουσίαση συμπερασμάτων από την πρωινή συνάντηση Δημάρχων στο πλαίσιο της Ελληνογερμανικής Συνέλευσης

[2] Παρουσίαση συμπερασμάτων από την πρωινή συνάντηση των ΜΚΟ

Δημήτρης Βίτσας

*Αναπληρωτής Υπουργός
Εθνικής Άμυνας,
Επικεφαλής του
Συντονιστικού Κέντρου
Διαχείρισης Προσφυγικής
Κρίσης*

«Να οργανώσουμε σε μόνιμη βάση υπηρεσίες και να επεξεργαστούμε σχέδια διαφόρων κρίσεων, που αφορούν και το παρόν και το μέλλον. Χρειαζόμαστε τη μέγιστη δυνατή αλληλεγγύη μεταξύ μας και ας έχουμε πολιτικές διαφορές»

Τα αποτελέσματα από την ως τώρα διαχείριση και επεξεργασία της εμπειρίας δεν μπορεί παρά να είναι μερικά. Και αυτό σας το πλέω, γιατί κάθε μέρα το Συντονιστικό Όργανο Διαχείρισης των προσφυγικών και μεταναστευτικών ροών βγάζει μια κατάσταση προσφυγικών ροών της «τάδε» μέρας. Αυτή είναι η κατάσταση, είναι μια ρέουσα και δυναμική κατάσταση. Χρειαζόμαστε όμως αυτή την επεξεργασία όπως την κάνουμε τώρα, ώστε, σήμερα, από τη μια μεριά να διαχειριστούμε, από την άλλη μεριά να χτίσουμε το κατάλληλο θεσμικό πλαίσιο και να οργανώσουμε σε μόνιμη βάση υπηρεσίες και να επεξεργαστούμε σχέδια διαφόρων κρίσεων, που αφορούν και το παρόν και το μέλλον. Η ανασυγκρότηση του Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής είναι ένα πρώτο βήμα. Όλοι γνωρίζουμε ότι η οριστική λύση είναι η σταθερότητα στη Συρία, η επιστροφή των προσφύγων, η εξάλειψη των αιτιών προσφυγιάς και μετανάστευσης και σ' αυτή τη κατεύθυνση κινούνται και οι διπλωματικές μας προσπάθειες. Όμως αυτό, αυτή τη στιγμή, δυστυχώς δεν το έχουμε, άρα πρέπει να διαχειριστούμε μια διαφορετική κατάσταση. Υπάρχουν συγκεκριμένα ζητήματα στα οποία δουλεύουμε. Το πρώτο είναι ο συντονισμός των Υπουργείων. Μετά υπάρχει το ζήτημα της διάσωσης, το ζήτημα των χρηματοροών, το ζήτημα της μετακίνησης, της μετεγκατάστασης σε καλύτερες δομές, της υγειονομικής περίθαλψης, που όλα αυτά βεβαίως πρέπει να ορίζουν στο τέλος μια πολιτική. Υπάρχει επίσης το ζήτημα της συνεργασίας με την Τοπική Αυτοδιοίκηση. Και βεβαίως το ζήτημα των διακινητών. Χρειαζόμαστε τη μέγιστη δυνατή αλληλεγγύη μεταξύ μας και ας έχουμε πολιτικές διαφορές, χρειάζεται να διδάξουμε και να βρούμε τρόπους οι οποίοι θα είναι ωφέλιμοι όχι μόνο για το παρόν, αλλά και για το μέλλον.

Wolf Plesmann

*Αναπληρωτής
Εντεταλμένος για
Στέγαση και Υποστήριξη
Προσφύγων, Γερουσία
Ομοσπονδιακού Κρατιδίου
του Βερολίνου*

«Η πρόκληση είναι να μη χτίσουμε γκέτο, αλλά να μπορέσουμε να έχουμε τους πρόσφυγες σε περιοχές που θα τους επιτρέπουν να συγχρωτίζονται με τους ήδη υφιστάμενους κατοίκους»

Αντίθετα με την Ελλάδα, η Γερμανία και το Βερολίνο αποτελούν τον τόπο τελικού προορισμού. Το Βερολίνο έχει τη μεγάλη πρόκληση αυτή τη στιγμή, που αφορά, όχι μόνο την έλευση των προσφύγων, αλλά και το γεγονός ότι είναι μια πόλη αναπτυσσόμενη. Το Βερολίνο έχει περίπου 100.000 ανθρώπους που προσπαθούν να μετακομίσουν σε αυτό κάθε χρόνο. Είμαστε λοιπόν μια πόλη περίπου των 3,5 εκατομμυρίων κατοίκων και πολύ σύντομα θα ξεπεράσουμε τα 5 εκατομμύρια. Αν δείτε τι μέτρα αναγκαστήκαμε να πάρουμε, π.χ. έπρεπε να χρησιμοποιήσουμε 63 γυμναστήρια για 10.000 κλίνες προσφύγων. Έπρεπε επίσης να χρησιμοποιήσουμε διαφορετικές μορφές στέγασης και να οικοδομήσουμε περισσότερα σπίτια και διαμερίσματα. Και έπρεπε βεβαίως να βρεθεί και μεγάλος αριθμός προσωπικού. Όσο περνούσε ο χρόνος, τόσο περισσότερο έπρεπε να βρίσκουμε λύσεις και μάλιστα μόνιμες. Σε ό,τι αφορά λοιπόν στην οικοδόμηση κατοικιών, πολυκατοικιών, διαμερισμάτων κλπ., η φθινή στέγαση είναι μια από τις μεγαλύτερες προκλήσεις για μας. Ταυτόχρονα, δεν θέλουμε να χτίσουμε γκέτο, αλλά να μπορέσουμε να έχουμε τους πρόσφυγες σε περιοχές που θα τους επιτρέπουν να συγχρωτίζονται με τους ήδη υφιστάμενους κατοίκους. Δηλαδή, πώς να κάνουμε τις κοινότητες της γειτονιάς να δεχθούν τους πρόσφυγες στην κοινότητά τους, να διασυνδεθούν, να δημιουργηθούν φόρουμ τα οποία μπορούν να τους επιτρέψουν να συζητήσουν κοινά προβλήματα ή να αναλάβουν κοινές πρωτοβουλίες, αθλητικές δραστηριότητες, ενδεχομένως και πάρτι, εορταστικές εκδηλώσεις, έτσι ώστε να δημιουργηθεί μια κοινότητα η οποία θα είναι υπό διαμόρφωση αφενός και από την άλλη να ενισχυθούν όσοι ήδη ζούνε εκεί και όσοι είναι νεοαφιχθέντες.

Κώστας Αγοραστός

Πρόεδρος Ένωσης
Περιφερειών Ελλάδας
(ΕΝΠΕ)

*«Αποδείχθηκε
περίτρανα αυτό που
έλεγε ο Χάντιγκτον.
Υπάρχει μια σύγκρουση
πολιτισμών και έτσι
πρέπει να το δούμε. Και
επειδή μιλάμε και για
ενσωματώσεις, υπάρχει
πλήρης ετερότητα στο
πολιτισμικό υπόβαθρο
των λαών»*

Εγώ θα αντέστρεφα το ερώτημα και θα έλεγα: πού θα οδηγήσει η εξέλιξη του φαινομένου; Η πραγματική ζωή λέει ότι, αυτή τη στιγμή, 50.000 πρόσφυγες-μετανάστες απασχολούν όλο τον κόσμο. Πώς μπορεί η Ευρώπη να αντιμετωπίσει το προσφυγικό όταν 50.000 απασχολούν δισεκατομμύρια σε όλο τον κόσμο; Το άλλο ζήτημα είναι ότι δεν θα σταματήσουν οι μετακινήσεις των ανθρώπινων κοινοτήτων, γιατί πάντα θα υπάρχει πόλεμος, πάντα θα υπάρχει φτώχεια. Το δημοσιονομικό κόστος μέχρι σήμερα ξεπερνάει τα 1,8 δις ευρώ εθνικά χρήματα, έμμεσο, άμεσο κόστος και διαφυγόντα κέρδη. Τα πλήρωσε ο ελληνικός λαός. Εδώ και ένα χρόνο προετοιμάζαμε την Ευρώπη και πιέζαμε ότι έρχεται τσουνάμι, ετοιμαστείτε, η Ελλάδα δεν θα μπορέσει να αντιμετωπίσει ένα μεγάλο ανθρωπιστικό χρέος, διότι αυτή τη στιγμή αντιμετωπίζουμε ένα μεγάλο ανθρωπιστικό χρέος της Ευρώπης και του μισού κόσμου και καταβάλλουμε και το δημοσιονομικό κόστος. Και επιπλέον, το καταβάλλει και ο ελληνικός λαός που έρχεται αλληλεγγυος και οπωσδήποτε δημιουργείται και ένα κόστος ανισότητας, γιατί ζούμε σε μια χώρα που έχει υψηλή φτώχεια, υψηλή ανεργία, αλλιά τα χρονικά περιθώρια, οι αντοχές και οι ανοχές στενεύουν. Συμφωνήσαμε με την FRONTEX, ακόμα έρχονται τα πλοία. Συμφωνήσαμε με το ΝΑΤΟ, ακόμα γίνεται αποτροπή. Συμφωνήσαμε για τις επαναπροωθήσεις ή για τις φιλοξενίες. Το αποτέλεσμα; 500 άτομα μετά από δύο χρόνια. Μπορεί, λοιπόν, η Ευρώπη να αντιμετωπίσει το προσφυγικό και μεταναστευτικό ζήτημα; Σήμερα πρέπει να έχουμε στο μυαλό μας ότι οι μεγάλες διακρίσεις μεταξύ των λαών δεν είναι ιδεολογικές, δεν είναι οικονομικές, δεν είναι πολιτικές. Είναι πολιτισμικές. Γιατί οι λαοί προσδιορίζονται με όρους θρησκείας, γνώσης, ιστορίας, αξιών, συνθηκών και θεσμών, και μετά το συμβάν στις Βρυξέλλες αποδείχθηκε περίτρανα αυτό που έλεγε ο Χάντιγκτον. Υπάρχει μια σύγκρουση πολιτισμών και έτσι πρέπει να το δούμε. Και επειδή μιλάμε και για ενσωματώσεις, υπάρχει πλήρης ετερότητα στο πολιτισμικό υπόβαθρο των λαών.

Ιωάννης Μουράτογλου

Γενικός Γραμματέας της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας (ΚΕΔΕ)

«Οι περιστάσεις απαιτούν τη διαμόρφωση ενός ολοκληρωμένου εθνικού σχεδίου διαχείρισης, την ουσιαστική εθνική συνεννόηση και συνεργασία και την υλοποίηση ενός στοχευμένου προγράμματος ενημέρωσης των ραών της Ευρώπης»

Ο ιστορικός του μέλλοντος θα αποτιμήσει τη σημερινή εποχή ως την εποχή των μεγάλων αλλαγών και των μεγάλων αποφάσεων. Στο πλαίσιο αυτό θα πρέπει όλοι να λειτουργήσουμε με υπευθυνότητα, σοβαρότητα και πάνω απ' όλα με αίσθημα εθνικού καθήκοντος, γιατί σήμερα γράφεται η ιστορία που μπορεί να καθορίσει τη θέση και την πορεία της χώρας τις επόμενες δεκαετίες. Οι πρόσφυγες από τον πόλεμο της Συρίας αναμένεται να φθάσουν τα 4,7 εκατομμύρια στις γειτονικές χώρες έως το τέλος του '16. Και αυτά δεν είναι νούμερα που αμφισβητούνται. Όλα αυτά υπολογίζονται σε εκατοντάδες εκατομμύρια ευρώ. Τα κυκλώματα δουλεμπόρων και διακινητών είναι τόσο οργανωμένα και ευφάνταστα, που έφθασαν στο σημείο να διακινήσουν προς τη Φιλανδία Ιρακινούς και Αφγανούς μέσω Λαπωνίας. Αυτή είναι η σκληρή πραγματικότητα που θέτει μια σειρά προκλήσεις και διλήμματα προς τις κυβερνήσεις, τους θεσμούς και τους πολίτες σε όλη την Ευρώπη. Η πατρίδα μας, που βρίσκεται εδώ και πολλά χρόνια σε μια πρωτοφανή οικονομική κρίση, καλείται να πραγματοποιήσει έναν άθλο. Οι περιστάσεις απαιτούν τη διαμόρφωση ενός ολοκληρωμένου εθνικού σχεδίου διαχείρισης, την ουσιαστική εθνική συνεννόηση και συνεργασία και την υλοποίηση ενός στοχευμένου προγράμματος ενημέρωσης των ραών της Ευρώπης.

- Να εξασφαλιστούν μακροχρόνια οφέλη για τις ίδιες τις πόλεις και τις τοπικές κοινωνίες με έργα και υποδομές χρήσιμες, πέραν της προσφυγικής κρίσης.
- Να διατεθούν απευθείας στους Δήμους πόροι που θα έρθουν από ευρωπαϊκή χρηματοδότηση, έτσι ώστε να έχουν τη δυνατότητα και να σχεδιάζουν και να εκτελούν ενέργειες και δράσεις για την αντιμετώπιση του προσφυγικού ζητήματος.
- Να μονιμοποιηθεί η συνεργασία της Αυτοδιοίκησης και της κυβέρνησης, με την συμμετοχή της Διαρκούς Επιτροπής Μεταναστευτικής Πολιτικής και Προσφυγικών Ραών της ΚΕΔΕ στο Συντονιστικό Κέντρο Διαχείρισης Προσφυγικής Κρίσης.

Λάθη, εγωισμοί, επιπολαιότητες και ερασιτεχνισμοί έχουν απαγορευτικό εθνικό και κοινωνικό κόστος.

Χριστόδουλος Μαμιάκος

Δήμαρχος Δράμας

«Ο αιφνιδιασμός, η έλλειψη οικονομικών μέσων, η έλλειψη κατάλληλου προσωπικού και των αναγκαίων τεχνικών μέσων, ήταν και είναι ακόμα και σήμερα, τα μεγάλα προβλήματα των Δήμων»

Η χώρα μας, ιδιαίτερα η Τοπική Αυτοδιοίκηση, κλήθηκε να σηκώσει ένα βαρύτατο ζυγό χιλιάδων προσφύγων, χωρίς καμιά προετοιμασία. Έτσι, ο αιφνιδιασμός, η έλλειψη οικονομικών μέσων λόγω της παρατεταμένης οικονομικής κρίσης, η έλλειψη κατάλληλου προσωπικού, η έλλειψη των αναγκαίων τεχνικών μέσων, ήταν και είναι σε ένα μεγάλο βαθμό, και σήμερα ακόμα, τα μεγάλα προβλήματα των Δήμων. Αλήθεια, τι θα γίνει αν αυτή η κατάσταση παγιωθεί; Ποια είναι η πρόβλεψη του αναμενόμενου αριθμού προσφύγων και τι εναλλακτικά σενάρια υπάρχουν; Είναι διασφαλισμένες από πλευράς νομιμότητας οι έκτακτες ενέργειες των Δήμων ή θα υπάρξει κίνδυνος κάποιων καταλογισμών επί των διαδικασιών στο μέλλον; Όλα αυτά σε συνδυασμό με τις τραγικές συνθήκες επιβίωσης των ταλαιπωρημένων προσφύγων και τις ανεξέλεγκτες ΜΚΟ συνθέτουν μια ανησυχνητική πραγματικότητα, η οποία ξεφεύγει από τα όρια των δημοτικών μας περιοχών. Μάλιστα, και για να μην μετατραπεί η προσφυγική κρίση τα επόμενα χρόνια σε εθνικό δημογραφικό πρόβλημα, είναι ανάγκη να υπάρξει μια ισομερής γεωγραφική καταγραφή προσφύγων και μεταναστών σε όλη την επικράτεια. Ήδη πολλές είναι οι περιπτώσεις όπου η ελληνική κοινωνία βιώνει συμπεριφορές αυθάδειας και αγριότητας από προσφυγικές ομάδες, οι οποίες εκδηλώνουν συμπτώματα ανομίας και παράβασης των νόμων της χώρας που τους φιλοξενεί. Τέτοιες όμως συμπεριφορές φοβίζουν ακόμα περισσότερο την Ευρώπη και ενισχύουν τις φωνές της ξενοφοβίας. Η Ευρώπη φοβάται. Ίσως δικαιολογημένα. Με την τακτική όμως αυτή πέφτει σε μια μεγάλη αντίφαση, αρνείται έτσι τις αξίες της, απαλείφει αρχές και θεμέλια πάνω στα οποία στηρίχθηκε ως ιστορία, ως πολιτισμός, ως πολιτική ενός κόσμου διαφορετικού από τους άλλους, κόσμου του πολιτισμού και του ανθρωπισμού. Πρόκειται ασφαλώς για ζήτημα που δεν επιλύεται με γεωγραφικά, διοικητικά και νομοθετικά μέτρα. Αναφέρεται στην ίδια την υπαρξιακή υπόσταση της Ευρώπης. Η λύση συνδέεται άρρηκτα με τον ριζικό επανασχεδιασμό της ίδιας ως πολιτικής οντότητας.

Γιώργος Πετρόγιαννης

Εκπρόσωπος
περιβαλλοντικών ΜΚΟ
στην ΟΚΕ

*«Ιδιαίτερα ουσιαστική
και κατά προτεραιότητα
μέριμνα πρέπει να
υπάρξει για ευάλωτες
ομάδες, όπως
ασυνόδευτα παιδιά,
θύματα βασανιστηρίων,
άτομα με ειδικές
ανάγκες, έγκυοι και
νεογέννητα»*

Μετά από πρωτοβουλία και πρόσκληση της ΟΚΕ, εκπρόσωποι ΜΚΟ, συλλογικοτήτων αλλά και Ανεξαρτήτων Αρχών, μαζεύτηκαν για να ανταλλάξουν απόψεις πάνω στις εμπειρίες τους μέχρι σήμερα από την εμπλοκή τους στην προσφυγική κρίση. Μερικές από τις διαπιστώσεις της συνάντησης ήταν οι εξής:

- Είναι απαραίτητη η καταγραφή και αντιστοίχιση των Αρχών με τους τομείς υπευθυνότητάς τους σε κεντρικό και τοπικό επίπεδο, ενώ αντιστοίχως το ίδιο μπορεί να γίνει και σε ό,τι αφορά τους τοπικούς συλλόγους, δικηγορικούς, ιατρικούς, τις ΜΚΟ και τις ομάδες πολιτών.
- Η σημαντικότερη πηγή ανασφάλειας και δυσaréσειας των προσφύγων, αλλά και των τοπικών πληθυσμών, είναι η έλλειψη ενημέρωσης ή, ακόμα χειρότερα, η ανακριβής ενημέρωση για τις συνθήκες στους χώρους που διενεργείται η υποδοχή, φιλοξενία και κράτησή τους. Η ενημέρωσή τους για την κατάσταση και τα επόμενα βήματα είναι απαραίτητη για την οικοδόμηση σχέσεων εμπιστοσύνης.
- Στο πεδίο αυτό θα πρέπει να αξιοποιηθεί η σύγχρονη τεχνολογία, που προσφέρει γρήγορες, οικονομικές και αποτελεσματικές λύσεις προς την κατεύθυνση αυτή.
- Τα σχέδια διαχείρισης πρέπει να είναι εύκολα προσβάσιμα και να προβλέπουν, μεταξύ άλλων, την απαραίτητη στελέχωση μέσα από την απελευθέρωση ανθρώπινου δυναμικού από άλλες υπηρεσίες, το οποίο θα λαμβάνει την αναγκαία εκπαίδευση και θα ενεργεί υπό την απαραίτητη εποπτεία.
- Προς το σκοπό αυτό θα πρέπει να αρθούν πραγματικά ή προβαλλόμενα εμπόδια γραφειοκρατικής φύσης. Ιδιαίτερα ουσιαστική και κατά προτεραιότητα μέριμνα πρέπει να υπάρξει για ευάλωτες ομάδες, όπως ασυνόδευτα παιδιά, θύματα βασανιστηρίων, άτομα με ειδικές ανάγκες, έγκυοι και νεογέννητα.
- Πέρα από την επείγουσα ανάγκη κάλυψη των στοιχειωδών και άμεσων αναγκών, στέγασης, σίτισης και περίθαλψης, θα πρέπει να σχεδιαστούν εγκαίρως και οι μεσοπρόθεσμες πολιτικές, για την κάλυψη των εκπαιδευτικών, πολιτισμικών, θρησκευτικών αναγκών τους και για τη δημιουργική τους απασχόληση.

Θέσεις και προσεγγίσεις των παραγωγικών φορέων

Συντονιστής: **Γιώργος Καρανίκας**, Αντιπρόεδρος ΟΚΕ

- ▶ **Θεόδωρος Φέσσας**, Πρόεδρος Συνδέσμου Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών (ΣΕΒ)
- ▶ **Γιάννης Παναγόπουλος**, Πρόεδρος Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδος (ΓΣΕΕ)
- ▶ **Βασίλης Κορκίδης**, Πρόεδρος Ελληνικής Συνομοσπονδίας Εμπορίου & Επιχειρηματικότητας (ΕΣΕΕ)
- ▶ **Γιώργος Καββαθάς**, Πρόεδρος Γενικής Συνομοσπονδίας Επαγγελματιών, Βιοτεχνών, Εμπόρων Ελλάδος (ΓΣΕΒΕΕ)
- ▶ **Γιάννης Ρέτσος**, Αντιπρόεδρος Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (ΣΕΤΕ), Πρόεδρος Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Ξενοδόχων (ΠΟΞ)
- ▶ **Mohammed Bakalem**, Επικεφαλής Τμήματος Οικονομικών Μελετών, ΟΚΕ Αλγερίας

Γιώργος Καρανίκας

*Συντονιστής -
Αντιπρόεδρος ΟΚΕ*

«Πρέπει ψύχραιμα να δούμε με ποιον τρόπο αυτοί οι άνθρωποι μπορούν να ενσωματωθούν –αν μπορούν– πού μπορούν να προσφέρουν και πώς, τι εκπαίδευση χρειάζονται, τι συμβουλευτική και τι αρωγή γενικότερα»

Οι σύγχρονες γεωπολιτικές εξελίξεις θα συνεχίσουν να φέρνουν πρόσφυγες και μετανάστες στο κατώφλι της Ευρώπης και της χώρας μας, και δυστυχώς η ΕΕ αντιμετωπίζει έως σήμερα το ζήτημα με τρόπο αμήχανο και άτολμο. Και ενώ θα μπορούσαμε να δούμε μια συνολικά συμπεφωνημένη στρατηγική, αναλωνόμαστε σε διαφωνίες και διχασμούς. Όμως, φοβάμαι ότι δεν έχουμε άλλο περιθώριο για αναποφασιστικότητα και αδράνεια, ήδη η ελληνική κοινωνία έχει εξαντλήσει τις αντοχές της, λόγω και της οικονομικής κρίσης.

Πρέπει λοιπόν ψύχραιμα να δούμε με ποιον τρόπο αυτοί οι άνθρωποι μπορούν να ενσωματωθούν –αν μπορούν– πού μπορούν να προσφέρουν και πώς, τι εκπαίδευση χρειάζονται, τι συμβουλευτική και τι αρωγή γενικότερα. Θα μπορούσαν μήπως να προσφέρουν μελλοντικά στο μετασχηματισμό και τον ανταγωνισμό της οικονομίας μας και των προϊόντων ή υπηρεσιών μας;

Ξέρω πολύ καλά ότι υπάρχουν δύο όψεις στο νόμισμα: η μία λέει ότι πράγματι μπορούν να συμβάλουν ώστε να παραμείνουν φερέγγυα τα ευρωπαϊκά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης, ενώ η άλλη όψη αναδεικνύει την ξενοφοβία και την ανησυχία του γηγενούς πληθυσμού μήπως τους αποσπάσουν θέσεις εργασίας και δημιουργήσουν θέματα ασφάλειας. Όσο όμως η λήψη των όποιων αποφάσεων εξακολουθεί να διεξάγεται σε εθνικό επίπεδο και όχι σε ευρωπαϊκό, δε θα μπορέσουμε να βρούμε τρόπους και λύσεις. Οι κοινωνικοί εταίροι, πάντως, σας διαβεβαιώ ότι είμαστε στη διάθεση του κράτους και της κοινωνίας να προσφέρουμε όπου μπορούμε και όπου χρειαστούμε.

Θεόδωρος Φέσσας

*Πρόεδρος Συνδέσμου
Επιχειρήσεων και
Βιομηχανιών (ΣΕΒ)*

*«Οι μετανάστες που θα
δεχθούμε και θα πρέπει
να υποδεχθούμε τις
υπόλοιπες δεκαετίες
στην Ευρώπη, να είναι
εντάξιμοι, αυτό είναι
θέμα πολιτισμικό.
Ορισμένοι, από τις
χώρες ιδίως των
μουσουλμάνων, δεν
ενσωματώνονται στον
ευρωπαϊκό τρόπο
ζωής. Και δεν μπορεί
η Ευρώπη ν' αλλάξει
τρόπο ζωής»*

Οι πρόσφυγες είναι άνθρωποι που έχουν πόλεμο στη πατρίδα τους, διώκονται και χρίζουν κάθε προσοχής και κάθε φροντίδας, απλώς το θέμα είναι πώς θα μπορέσουμε, όχι να τους ενσωματώσουμε, αλλά να τους εντάξουμε στις κοινωνίες, εφόσον ζητήσουν να παραμείνουν στις ευρωπαϊκές κοινωνίες. Όσον αφορά στους μετανάστες οι οποίοι εκ των πραγμάτων είναι παράτυποι, εκεί πέρα υπάρχει μια ολόκληρη θεωρία, εάν είναι αυτοί οι μετανάστες που χρειαζόμαστε, γιατί γενικώς η Ευρώπη έχει ένα τεράστιο πρόβλημα υπογεννητικότητας και σαφώς κάποια στιγμή θα λείψει ένα μεγάλο κομμάτι εργατικού δυναμικού από τις χώρες της Ευρώπης, περιλαμβανομένης και της Ελλάδας, οπότε η υποκατάσταση –αν θέλουμε να κρατήσουμε δουλιές στην Ευρώπη– των πολιτών της κάθε χώρας με επιλεγμένους μετανάστες είναι κάτι που πρέπει να μας απασχολήσει. Μέχρι το 2030, περίπου 6 εκατομμύρια θέσεις εργασίας θα λείψουν από τη Γερμανία. Βέβαια στην Ελλάδα είναι λίγο σχήμα οξύμωρο να μιλάμε για θέσεις εργασίας την στιγμή που έχουμε 1 εκατομμύριο ανέργους, αλλά δεν παύει να φιλοξενούμε εκατοντάδες χιλιάδες μετανάστες σε δουλιές που δεν θέλουν ή δεν πηγαίνουν Έλληνες, όπως είναι τα χωράφια, δουλιές βοηθητικές στην εστίαση και όπως είναι πιθανόν και στα σπίτια, όπου εκεί πέρα για δεκάδες χρόνια έχουμε μετανάστες από την Άπω Ανατολή. Άρα, λοιπόν, το μεταναστευτικό είναι ένα τελείως διαφορετικό πρόβλημα από το προσφυγικό. Και πάλη όμως θα μπορούσαμε να το διαχειριστούμε με τρόπο συγκροτημένο, οργανωμένο, όπως έκανε η Ευρώπη ως σήμερα. Απλώς εκείνο που προέκυψε, δυστυχώς, είναι ότι τα εθνικιστικά κινήματα της Ευρώπης, με αφορμή την αθρόα εισδοχή μεταναστών και προσφύγων, έχουν προχωρήσει σε μια μορφή κλεισίματος των εθνικών συνόρων και αυτό είναι πολύ ανησυχητικό μήνυμα, γιατί ξέρουμε ότι η Ευρώπη είναι μια ανοιχτή κοινωνία που ενσωματώνει όλους τους λαούς, ενσωματώνει κουλτούρες και ενσωματώνει και εργαζόμενους. Από την άλλη, πρέπει πράγματι να προσέξουμε, οι μετανάστες που θα δεχθούμε και θα πρέπει να υποδεχθούμε τις υπόλοιπες δεκαετίες στην Ευρώπη, να είναι εντάξιμοι, αυτό είναι θέμα πολιτισμικό. Ορισμένοι, από τις χώρες ιδίως των μουσουλμάνων, δεν ενσωματώνονται στον ευρωπαϊκό τρόπο ζωής. Και δεν μπορεί η Ευρώπη ν' αλλάξει τρόπο ζωής. Πρέπει οι μετανάστες που θα έρθουν να ενσωματωθούν στον ευρωπαϊκό τρόπο ζωής και όχι το αντίθετο, ούτε μπορούν να παραμείνουν νησίδες.

Γιάννης Παναγόπουλος

*Πρόεδρος Γενικής
Συνομοσπονδίας Εργατών
Ελλάδος (ΓΣΕΕ)*

«Θέλω να πω για τη δράση που έχουμε κάνει ως ΓΣΕΕ, ιδίως διαμέσου των Εργατικών Κέντρων στα νησιά. Υποδέχθηκαν και σήκωσαν το πρώτο βάρος των μεταναστευτικών και προσφυγικών ροών, ενώ, μέσω των υποδομών που διαθέτουμε, παρείχαμε δωρεάν πληροφόρηση για πάρα πολλά ζητήματα στους πρόσφυγες και στους μετανάστες»

Δυστυχώς, η Ευρώπη εμφανίζεται να κατασπαταλά το συσσωρευμένο μετά από εμπειρία δυο παγκοσμίων πολέμων κοινό πολιτικό και αξιακό της κεφάλαιο. Οι έντονες αντιδράσεις από την Υπάτη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες, αλλά και πλήθος κοινωνικών φορέων, με χρόνια δέσμευση στο πεδίο της προστασίας των προσφύγων, στοιχίζονται σε μια ενιαία κρατική κατεύθυνση. Οι νέες διαδικασίες δεν διασφαλίζουν δίκαιη, εξατομικευμένη και νομικά ισχυρή πρόσβαση στο καθεστώς διεθνούς προστασίας. Ασφυκτικά χρονικά περιθώρια, μη διασφάλιση δικαιώματος ακρόασης του αιτούντος, έκθεση στον κίνδυνο επαναπροώθησης στη χώρα προέλευσης, συνθέτουν ένα πλαίσιο ολοκληρωτικής διάβρωσης ενός ήδη βαριά τραυματισμένου μνημείου, του διεθνούς νομικού πολιτισμού, όπως είναι η Σύμβαση της Γενεύης του 1951 για τους πρόσφυγες. Η Ευρώπη, όμως, πρέπει να κινείται αντίστοιχα με το Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και με την πολιτιστική της κληρονομιά και οι συνθήκες ουσιαστικά επιτάσσουν να τοποθετήσει τον Άνθρωπο στη καρδιά της δράσης της. Οι εργοδοτικές οργανώσεις και η ΓΣΕΕ να αναζητήσουμε τρόπους σοβαρής παρέμβασης στην αντιμετώπιση της προσφυγικής-μεταναστευτικής κρίσης. Είναι από τις πρωτοβουλίες της επόμενης περιόδου και είναι σημαντική γιατί θα είναι μια πρωτοβουλία υπό το θεσμικό μανδύα της εθνικής σύμβασης. Θέλω να πω και για τη δράση που έχουμε κάνει ως ΓΣΕΕ, ιδίως διαμέσου των Εργατικών Κέντρων στα νησιά. Υποδέχθηκαν και σήκωσαν το πρώτο βάρος των μεταναστευτικών και προσφυγικών ροών, ενώ, μέσω των υποδομών που διαθέτουμε, παρείχαμε δωρεάν πληροφόρηση για πάρα πολλά ζητήματα στους πρόσφυγες και στους μετανάστες. Το Κέντρο μας όχι μόνο πληροφορεί εργαζόμενους και ανέργους, αλλά έχει και μεγάλη εμπειρία στο σχεδιασμό και την υλοποίηση υποστηρικτικών και ενταξιακών δράσεων σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Εργασίας. Ήδη έχουμε θέσει στην πολιτεία ζητήματα ευαισθητοποίησης και εκπαίδευσης των κοινωνιών υποδοχής μεταναστευτικών και προσφυγικών πληθυσμών.

Βασίλης Κορκίδης

*Πρόεδρος Ελληνικής
Συνομοσπονδίας Εμπορίου
και Επιχειρηματικότητας
(ΕΣΕΕ)*

*«Να προσέξουμε πάρα
πολύ, γιατί όσο περνάει
ο καιρός, ο αρχικός
φόβος στα μάτια των
προσφύγων και των
μεταναστών αρχίζει και
μετατρέπεται σε οργή.
Και επίσης η αυθόρμητη
προσφορά του Έλληνα
αρχίζει και μετατρέπεται
σε φόβο»*

Οι ανθρώπινες ροές, σύμφωνα και με τον τίτλο, πράγματι ανέδειξαν τις αδυναμίες του κόσμου που μοιραζόμαστε στην Ευρώπη. Ήταν σαν το νερό που πέρασε κάτι, το καθάρισε και φάνηκαν οι ρωγμές. Τρεις παρατηρήσεις: Η πρώτη είναι ότι νιώθω πολύ περήφανος πραγματικά για τα μαθήματα ανθρωπισμού που έδωσε ο απλός Έλληνας, είτε στα θαλάσσια σύνορά μας είτε στα χερσαία σύνορά μας. Η δεύτερη είναι ότι νιώθω απογοήτευση γιατί η υπερπροσπάθεια των Σωμάτων Ασφαλείας και ειδικά του Λιμενικού, του Πολεμικού Ναυτικού, του Στρατού και της Αστυνομίας, σε πολλές περιπτώσεις, φαίνεται σαν απουσία του ίδιου του κράτους. Αυτό νομίζω ότι θα πρέπει να το δικαιολογήσουμε, επειδή παρά την παρουσία των Νατοϊκών δυνάμεων οι ροές αυξομειώνονται σύμφωνα με τις όρεξεις της γείτονος χώρας. Η τρίτη παρατήρηση αφορά στην ενόχλησή μου γι' αυτούς οι οποίοι φιλοξενούνται, και αναφέρομαι, όχι στους πρόσφυγες και τους μετανάστες, αλλά στις άγνωστες και ανοργάνωτες ΜΚΟ που έχουν επισκεφθεί τη χώρα μας, οι οποίες θεωρούν ότι μπορούν να υποκαταστήσουν το ελληνικό κράτος. Θα πρέπει να σέβονται τους νόμους του κράτους που τους φιλοξενεί, αν θέλουν να δίνουν το παράδειγμα και να βοηθούν, και δεν ήρθαν εδώ για να εκμεταλλευθούν τον ανθρώπινο πόνο και την δυστυχία. Τέλος μια επισήμανση, την οποία τη ζω και γι' αυτό την μεταφέρω. Να προσέξουμε πάρα πολύ, γιατί όσο περνάει ο καιρός, ο αρχικός φόβος στα μάτια των προσφύγων και των μεταναστών αρχίζει και μετατρέπεται σε οργή. Και επίσης η αυθόρμητη προσφορά του Έλληνα αρχίζει και μετατρέπεται σε φόβο. Είναι γεγονός ότι το χρέος μας είναι ν' ανταποκριθούμε στην ανθρώπινη τραγωδία που εξελίσσεται στη χώρα μας. Είναι απαραίτητο να συμμετέχουμε ως θεσμικοί κοινωνικοί εταίροι στην αντιμετώπιση του μεταναστευτικού προβλήματος και να ανακουφίσουμε τους πρόσφυγες. Βεβαίως, προϋπόθεση είναι να υπάρχει εθνική ομοψυχία, αλλά και μια ευρωπαϊκή στρατηγική.

Γιώργος Καββαθάς

Πρόεδρος Γενικής
Συνομοσπονδίας
Επαγγελματιών, Βιοτεχνών,
Εμπόρων Ελλάδος
(ΓΣΕΒΕΕ)

«Πρέπει να διατηρήσουμε το ηθικό πλεονέκτημα που έκτισε μέσα σε λίγο καιρό ο ελληνικός λαός, γιατί δεν πρέπει να λησμονούμε ότι, στους καιρούς που ζούμε, όλοι είμαστε δυνητικά πρόσφυγες»

Οι άνθρωποι που έρχονται στην Ελλάδα, στη μεγάλη τους πλειοψηφία, είναι πρόσφυγες προερχόμενοι από χώρες που ταλανίζονται από ένοπλες συγκρούσεις και η Ελλάδα δεν αντιμετωπίζεται με την ίδια λογική της δεκαετίας του '90, δηλαδή ως χώρα τελικού προορισμού. Σήμερα αντιμετωπίζεται ως χώρα διέλευσης. Οι προοπτικές που ανοίγονται είναι δύσκολες. Στην Τουρκία 2,5 εκατομμύρια πρόσφυγες περιμένουν και στη Συρία είναι εκτός εστίων τους περίπου 7,3 εκατομμύρια. Και η ελληνική οικονομία διέρχεται τον όγδοο χρόνο ύφεσης και τον έκτο χρόνο των μνημονίων, ενώ πολλές χώρες της ΕΕ εμφανίζονται διστακτικές στο να υποδεχθούν τον αριθμό προσφύγων που τους αναλογεί. Για την αποτελεσματική διαχείριση του ζητήματος, λοιπόν, προτείνουμε τα ακόλουθα:

- Ξεχωριστές εγκαταστάσεις παράτυπων οικονομικών μεταναστών από τους πολιτικούς πρόσφυγες. Τον διαχωρισμό των πολιτικών προσφύγων, ανάλογα με την εθνικότητά τους.
- Την ιδιαίτερη αντιμετώπιση των ασυνόδευτων ανηλίκων. Τα ασυνόδευτα παιδιά γίνονται θύματα κυκλωμάτων παιδικής πορνείας και εμπορίου ανθρωπίνων οργάνων.
- Επανάωση των οικογενειών οι οποίες στο δρόμο της προσφυγιάς χάθηκαν μεταξύ τους.
- Άμεση ενίσχυση με εξειδικευμένο προσωπικό και κατάλληλες υποδομές και εξοπλισμό των Υπηρεσιών Ασύλου.
- Ανάληψη πρωτοβουλιών από μέρος της κυβέρνησης για την άμβλυση των δυσμενών επιπτώσεων της προσφυγικής κρίσης.

Δύο ακόμη θέματα. Το ένα είναι δημοσιονομικό. Η δημοσιονομική μας επίπτωση στο σκέλος δαπανών εκτιμάται στα 600 εκατομμύρια. Η πρότασή μας είναι ότι το ποσό αυτό να μην υπολογιστεί στο τελικό πρωτογενές αποτέλεσμα του προϋπολογισμού του '16. Σε επίπεδο τοπικών κοινωνιών και κυρίως στα νησιά του Αιγαίου και των Δωδεκανήσων, θα πρέπει μόνο και μόνο για λόγους ηθικής υποχρέωσης οι περιοχές αυτές να ελαφρυνθούν από υποχρεώσεις, δηλαδή με διατήρηση ευνοϊκού καθεστώτος ΦΠΑ, μείωση συντελεστή ΕΝΦΙΑ κλπ., είτε να επιδοτηθούν. Επίσης, παρουσιάζεται η ευκαιρία να αναπροσαρμόσουμε τα προγράμματα κοινωφελούς εργασίας του Υπουργείου Εργασίας και του ΟΑΕΔ, προς εκείνες τις περιοχές στις

οποίες έχουν εγκατασταθεί Κέντρα Φιλοξενίας Προσφύγων. Τέλος, πιστεύω ότι πρέπει να διατηρήσουμε το ηθικό πλεονέκτημα που έκτησε μέσα σε λίγο καιρό ο ελληνικός λαός, γιατί δεν πρέπει να ηθισμονούμε ότι, στους καιρούς που ζούμε, όλοι είμαστε δυνωτικά πρόσφυγες.

Γιάννης Πέτσος

*Αντιπρόεδρος Συνδέσμου
Ελληνικών Τουριστικών
Επιχειρήσεων (ΣΕΤΕ),
Πρόεδρος Πανελληνίας
Ομοσπονδίας Ξενοδόχων
(ΠΟΞ)*

*«Τουρισμός σε τελική
ανάλυση, πέρα από
τις επιχειρήσεις, τις
τεχνοκρατικές προσεγγίσεις,
το management,
το marketing, τα οικονομικά
στοιχεία, σημαίνει καλή
θετική εμπειρία. Οτιδήποτε
λοιπόν συμβαίνει στην
προσφορά μιας τέτοιας
θετικής εμπειρίας μπορεί
να επηρεάσει τη ζήτηση
και κατά συνέπεια να
δημιουργήσει προβλήματα
στην οικονομία»*

Το προσφυγικό είναι ένα διεθνές ζήτημα, πλην όμως η χώρα μας είναι στο επίκεντρο για ποικίλους λόγους, αλλά και λόγω της γεωγραφικής της θέσης. Η φιλοξενία και η αλληλεγγύη είναι βασικά χαρακτηριστικά του λαού μας και αυτό δεν πρόκειται ν' αλλάξει. Υπάρχει όμως και μια μη υποκειμενική πραγματικότητα των επιπτώσεων που ενδεχομένως υπάρχουν στην καθημερινότητα της οικονομίας και της κοινωνίας, την οποία πραγματικότητα, όχι απλώς δεν μπορούμε να παραμερίσουμε, αλλά, τουναντίον, οφείλουμε να καταγράψουμε, να παρακολουθούμε και να αναλύουμε. Διότι μόνον έτσι θα έχουμε την κρίση και την ευελιξία να προτάξουμε και να απαιτήσουμε τις λύσεις εκείνες που και την ανθρωπιστική διάσταση του προβλήματος θα καλύψουν, αλλά και την απρόσκοπτη λειτουργία των τοπικών κοινωνιών και των τουριστικών προορισμών θα διασφαλίσουν. Ο τουρισμός παγκοσμίως είναι μια δραστηριότητα που βασίζεται στον ανθρωπινό παράγοντα και εξαρτάται από τις ανάγκες και τις προσδοκίες του. Τουρισμός σε τελική ανάλυση, πέρα από τις επιχειρήσεις, τις τεχνοκρατικές προσεγγίσεις, το management, το marketing, τα οικονομικά στοιχεία, σημαίνει καλή θετική εμπειρία. Οτιδήποτε λοιπόν συμβαίνει στην προσφορά μιας τέτοιας θετικής εμπειρίας μπορεί να επηρεάσει τη ζήτηση και κατά συνέπεια να δημιουργήσει προβλήματα στην οικονομία. Σύμφωνα με έρευνα, η Ελλάδα παραμένει στην αντίληψη των δυνητικών προορισμών επισκεπτών ασφαλή προορισμός, ταυτόχρονα, όμως, το προσφυγικό-μεταναστευτικό ζήτημα εξελίσσεται σε βασικό ανασταλτικό παράγοντα για την τελική επιλογή των τουριστών. Τι σημαίνει αυτό; Ότι η πολιτεία θα έπρεπε να είχε βρει άμεσα λύσεις, ρεαλιστικές και εφαρμόσιμες. Ότι θα έπρεπε να έχουν γίνει πολύ πιο συντονισμένες και δυναμικές κινήσεις σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο. Ότι θα έπρεπε με τις κατάλληλες δράσεις και μέτρα να έχουν εξασφαλιστεί οι όσο το δυνατόν καλύτερες συνθήκες της προσωρινής διαμονής και μετακίνησης των προσφύγων. Ότι παράλληλα θα έπρεπε να διαφυλαχθεί η εύρυθμη λειτουργία κοινωνικών και τουριστικών προορισμών, ώστε να μην αλλοιωθεί η ποιότητα των προσφερόμενων υπηρεσιών και να μην απειλη-

θεί περαιτέρω η βιωσιμότητά τους. Η αλληλεγγύη που δείχνει η πλειονότητα των κατοίκων των νησιών είναι μοναδική. Όμως δεν φθάνει. Πρέπει να αναλάβει ο καθένας τις ευθύνες του, να μπει μια τάξη και μια οργάνωση. Να φανεί ότι υπάρχει κράτος.

Mohammed Bakalem

*Επικεφαλής Τμήματος
Οικονομικών Μελετών,
ΟΚΕ Αλγερίας*

«Η Αλγερία είναι υπέρ της υιοθέτησης μιας ισορροπημένης στρατηγικής με όλες τις εμπλεκόμενες χώρες, και υπέρ της γρήγορης αντιμετώπισης των μαφιόζικων δικτύων που κάνουν «business» με ανθρώπους»

Το ζήτημα των μεταναστών είναι διφορούμενο όσον αφορά στον τρόπο αντιμετώπισης από τις βόρειες χώρες. Αυτό φαίνεται πάρα πολύ, είτε πρόκειται για ροές από νότο σε νότο, ή από νότο σε βορρά. Οι οικονομολόγοι λένε ομόφωνα ότι υπάρχει πάρα πολύ θετική συνεισφορά των μεταναστών στις χώρες υποδοχής. Η ειρήνη, η σταθερότητα και η ανάπτυξη υπήρξαν πάντα ο ακρογωνιαίος λίθος για την διαχείριση των ροών. Όταν αυτό το τρίπτυχο δεν υπάρχει πια, πρέπει να αναμένει κανείς μια ένταση των ροών. Μια άλλη αμφισημία που υπάρχει είναι το γεγονός ότι οι χώρες του βορρά θέλουν να οριοθετήσουν τις ευθύνες και τα βάρη για την διαχείριση των ροών, ενώ οι νότιες χώρες θεωρούν ότι είναι κάτι το οποίο άπτεται της κινητικότητας. Νομίζω ότι αυτές οι λογικές έχουν ν' αντιμετωπίσουν τις ατομικές προσεγγίσεις υπέρ της ασφάλειας, εις βάρος άλλων προσεγγίσεων. Τα τελευταία χρόνια υπάρχουν γεωπολιτικές εξελίξεις. Στο Σαχέλ, στη Βόρεια Αφρική, στην Μέση και Άπω Ανατολή, λόγω της αύξησης των συρράξεων και της ανασφάλειας. Πράγμα το οποίο προκαλεί σημαντικότερες μετακινήσεις πληθυσμών, λόγω ενστίκτου επιβίωσης. Υπάρχει επαμφοτερίζουσα στάση πολλών χωρών. Πολλές χώρες έχουν ανάγκη από νέους πληθυσμούς, ενώ άλλες χώρες χρησιμοποιούν αυτό το φαινόμενο σαν γεωστρατηγικό εργαλείο. Υπάρχει εξτρεμισμός, ξενοφοβία από πολλές ευρωπαϊκές χώρες, πράγμα το οποίο αλλοιώνει την προσέγγιση του φαινομένου. Ως εκ τούτου, η μετανάστευση που είναι ένα σαφώς πολιτικό ζήτημα, αναφέρεται περισσότερο σε ζητήματα ασφάλειας και όχι ανθρώπινης ανάπτυξης. Να σημειωθεί ότι η Αλγερία είναι υπέρ της υιοθέτησης μιας ισορροπημένης στρατηγικής με όλες τις εμπλεκόμενες χώρες, με βάση αναφοράς την κοινή αφρικανική θέση που είναι υπέρ της γρήγορης αντιμετώπισης των μαφιόζικων δικτύων που κάνουν «business» με ανθρώπους.

Τα πολυπολιτισμικά όρια της Ευρώπης (ανοιχτή συζήτηση)

Συντονιστής: **Παύλος Τσίμας**, δημοσιογράφος

- ▶ **Νικηφόρος Διαμαντούρος**, πρώην Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής και Συνήγορος του Πολίτη
- ▶ **Οδυσσέας Βουδούρης**, Γενικός Γραμματέας Πρώτης Υποδοχής και Ταυτοποίησης Προσφύγων
- ▶ **Σώτη Τριανταφύλλου**, Συγγραφέας
- ▶ **Christian Pîrvulescu**, Πρόεδρος της Μόνιμης Ομάδας Εργασίας για τη Μετανάστευση και την Ενσωμάτωση (ΕΟΚΕ)

Παύλος Τσίμας

*Συντονιστής -
Δημοσιογράφος*

«Να θυμίσω ότι η Ελλάδα από τις αρχές της δεκαετίας του '90 μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του 2000 ενσωμάτωσε περίπου 1,5 εκατομμύριο μετανάστες»

Να προσπαθήσουμε να απαντήσουμε στο γενικότερο ερώτημα, αν στ' αλήθεια αυτή η προσφυγική κρίση είχε λόγο να υπάρχει. Δηλαδή εάν στ' αλήθεια η Ευρώπη είχε κοινωνικά, πολιτιστικά, πολιτικά, θεσμικά, λόγους ν' αντιδράσει με τέτοιο φόβο στην ιδέα ότι ένας αριθμός ανθρώπων διωγμένων από ένα πόλεμο στη Μέση Ανατολή θα περάσουν τα σύνορα και θα εγκατασταθούν στο έδαφός της. Όλοι έχουμε συνείδηση και εγώ έχω πάντα τη διάθεση να καλώ σε μια αποδραματοποίηση, τουλάχιστον από την άποψη των μεγεθών. Θα ήθελα να θυμίσω, λοιπόν, ότι η Ελλάδα μέσα σε μια δεκαετία, από τις αρχές της δεκαετίας του '90 μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του 2000, του 21ου αιώνα, υποδέχθηκε και κατά κάποιο τρόπο ενσωμάτωσε περίπου 1,5 εκατομμύριο μετανάστες και ο μεγαλύτερος αριθμός απ' αυτούς ήταν παράτυποι μετανάστες. Τους ενσωμάτωσε, παρ' όλα αυτά. Καταλαβαίνω ότι είναι εντελώς άλλη η ποιότητα του προβλήματος, άλλες οι συνθήκες, σε άλλη κατάσταση είμαστε εμείς, με άλλες παραστάσεις κατά νου έρχονται οι άνθρωποι αυτοί, αλλά, παρά ταύτα, αυτοί είναι οι αριθμοί. Μιλάμε δηλαδή για κάτι λιγότερο από το 1/300 του μεταναστευτικού κύματος που η Ελλάδα διαχειρίστηκε την προηγούμενη δεκαετία.

Νικηφόρος Διαμαντούρος

*Πρώην Ευρωπαϊός Διαμεσολαβητής και
Συνήγορος του Πολίτη*

Θα ήθελα να προσεγγίσω το θέμα μέσα από δυο οπτικές γωνίες. Αφενός το θέμα της πολυπολιτισμικότητας και αφετέρου το θέμα των δημογραφικών διαστάσεων που συνδέονται με την πολυπολιτισμικότητα. Η πολυπολιτισμικότητα είναι κάτι το θετικό. Όλες οι διαφορετικές πολιτισμικές ομάδες εντάσσονται σε ένα ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο και συνυπάρχουν αρμονικά. Απώτερος στόχος αυτής της εννοιολόγησης του όρου πολυπολιτισμικότητα είναι η λογική της ενσωμάτωσης και της απορρόφησης των πληθυσμών που εντάσσονται σε ένα κοινωνικό σύνολο. Αντίστροφα, θα έλεγα ότι, στην πράξη, η πολυπολιτισμικότητα προϊόντος του χρόνου, εξελίσσεται σε ένα εξαιρετικά δύσκολο εγχείρημα. Μέχρι στιγμής έχει οδηγήσει πολύ περισσότερο στη δημιουργία πηληλαπλών, μη συγκοινωνούντων δοχείων στις κοινωνίες υποδοχής. Και αυτό πλέον τείνει να δημιουργεί πολύ μεγάλα προβλήματα, διότι στο εσωτερικό μιας ευρύτερης κοινωνίας λειτουργούν κλειστές μικρές κοινωνίες. Η άλλη πλευρά στην οποία θέλω να εστιάσω, είναι ότι η μετανάστευση έχει μια πάρα πολύ έντονη δημογραφική διάσταση. Τόσο η Ελλάδα, όσο και κατά μείζονα λόγο η Ευρώπη,

«Στόχος πρέπει να είναι η διαμόρφωση λεηλοποιημένης ενσωμάτωσης των μεταναστών, βασισμένη σε σαφή κριτήρια επιλογής. Αποφασίζεις ποιους θα πάρεις, με ποια κριτήρια και τα διατυπώνεις»

είναι δημογραφικά γηράσκουσες κοινωνίες. Τα επόμενα 30-40 χρόνια θα υπάρχει μια μεγάλη μείωση σε απόλυτους αριθμούς του ευρωπαϊκού πληθυσμού και μια μεγάλη αύξηση του πληθυσμού που θα έχει περάσει στη σύνταξη. Άρα, αυτό σημαίνει ότι έχουμε μείωση του εργατικού δυναμικού και μεγάλη επιβάρυνση σε ό,τι αφορά το ασφαλιστικό και γενικότερα τους μηχανισμούς του κράτους πρόνοιας. Κατόπιν τούτων, στόχος πρέπει να είναι η διαμόρφωση λεηλοποιημένης ενσωμάτωσης των μεταναστών, βασισμένη σε σαφή κριτήρια επιλογής. Αποφασίζεις ποιους θα πάρεις, με ποια κριτήρια και τα διατυπώνεις. Αυτό το έχουν κάνει πάρα πολλές χώρες, ο Καναδάς, οι ΗΠΑ, η Νέα Ζηλανδία και η Αυστραλία. Και με αυτό τον τρόπο προάγεις βέλτιστες πρακτικές ένταξης, διαφάνεια, και εξηγείς στον άλλον γιατί δεν τον παίρνεις. Έτσι καταπολεμάται η σημερινή πολυπολιτισμικότητα, τα μη συγκοινωνούντα δοχεία και τα «σιλλό».

Σώτη Τριανταφύλλου
Συγγραφέας

«Έχει πολλούς λόγους να φοβάται η Ευρώπη. Πρώτον, διότι έχει κάνει ένα πολύ μεγάλο σφάλμα στην πολιτική της ενσωμάτωσης, δεν την εφάρμοσε στην ουσία. [...] Το στοιχείο είναι μια κοινωνία που να βαδίζει σε συμφωνία μέσα από τις διαφωνίες και όχι να αναδεικνύει όλο και μεγαλύτερες διαφορές»

Γιατί φοβάται η Ευρώπη; Έχει πολλούς λόγους να φοβάται η Ευρώπη. Πρώτον, διότι έχει κάνει ένα πολύ μεγάλο σφάλμα στην πολιτική της ενσωμάτωσης, δεν την εφάρμοσε στην ουσία. Εφάρμοσε πολιτική πολυπολιτισμικότητας, που σημαίνει ότι ο κάθε πολιτισμός παρέμεινε ζωντανός και αναλλοίωτος μέσα στον ευρωπαϊκό πολιτισμό, με αποτέλεσμα να δημιουργηθούν κλειστές κοινότητες οι οποίες έχουν όχι μόνο τα δικά τους ήθη, τη δική τους κουλτούρα, τα δικά τους φαγητά, τα δικά τους τραγούδια, αλλά ολόκληρο τον πολιτισμό που τον κουβαλάνε από τα βάθη του Ισλάμ. Το δεύτερο που φοβάται η Ευρώπη είναι αν θ' αντέξουν οι αξίες της. Γιατί δεν πιστεύει πια στις δικές της αξίες. Και εδώ έχουμε όλοι ένα μερίδιο ευθύνης. Δεν προβάλλουμε τις ευρωπαϊκές αξίες. Η θεωρία της μόδας είναι η πολυπολιτισμικότητα, η οποία θεωρείται η επέκταση του πλουραλισμού. Είναι λάθος. Η πολυπολιτισμικότητα είναι η άρνηση και η ανατροπή του. Ο πλουραλισμός έχει τις ρίζες του στην ανεκτικότητα, μια αρχή που βασίζεται σε τρία κριτήρια:

- Πρώτον, στην απόρριψη κάθε δόγματος και μοναδικής αλήθειας. Υποτίθεται και είναι αυτονόητο ότι πρέπει να επιχειρηματολογούμε, να αιτιολογούμε τις ιδέες που υποστηρίζουμε.
- Δεύτερον, στο σεβασμό της λεγόμενης harm principal, το να μη βλάπτεις δηλαδή τον άλλον. Η αρχή αυτή σημαίνει ότι η ανεκτικότητα δεν πρέπει να συνεπάγεται οποιαδήποτε βλάβη, είτε της μιας είτε της άλλης πλευράς. Και εδώ μακρά συζήτηση, τι είναι βλάβη.

- Τρίτον, το κριτήριο της αμοιβαιότητας. Είναι πάρα πολύ σφύες. Εάν σας παραχωρώ κάτι, δηλαδή προστασία, εργασία, κοινωνικό κράτος, οτιδήποτε προσφέρουμε σε πρόσφυγες και μετανάστες, πρέπει να μου παραχωρήσετε και εσείς κάτι, μία δίκαιη δοσοληψία.

Η πολυπολιτισμικότητα ακολουθεί αντίθετη πορεία από τον πλουραλισμό. Αντί για την προώθηση μιας συλλεκτικής πολυμορφίας, προωθεί τις ξεχωριστές ταυτότητες της κάθε ομάδας. Το αποτέλεσμα είναι μια κατατεμαχισμένη κοινωνία, με στεγανά, ακόμα και με εχθρικά τμήματα μεταξύ τους, τα οποία έχουν ισχυρή ταυτότητα διαφορετικότητας και στερούνται επιθυμίας και ικανότητας να ενσωματωθούν. Το στοίχημα είναι μια κοινωνία που να βαδίζει σε συμφωνία μέσα από τις διαφωνίες και όχι να αναδεικνύει όλο και μεγαλύτερες διαφορές.

Οδυσσέας Βουδούρνης

*Γενικός Γραμματέας
Πρώτης Υποδοχής και
Ταυτοποίησης Προσφύγων*

Στη Γαλλία που έζησα μέχρι το 1990 περίπου, δεν ένιωσα ποτέ ξένος. Και ταυτόχρονα ένιωθα πάντα βαθιά Έλληνας. Και νομίζω ότι αυτό το μοντέλο το γαλλικό, τουλάχιστον έτσι όπως υπήρξε τη δεκαετία του '60 και του '70, ήταν ένα μοντέλο το οποίο λειτούργησε αποτελεσματικά. Δυστυχώς, όπως όλοι ξέρετε, τα πράγματα έχουν εξελιχθεί και υπάρχει έντονο πλέον πρόβλημα αφομοίωσης και συνοχής, ένα πρόβλημα που σχετίζεται με την οικονομική εξέλιξη των πραγμάτων, με την αύξηση των ανισοτήτων, την φτωχοποίηση μεγάλου μέρους του πληθυσμού και αυτό βέβαια οδηγεί σε γκέτο και άλλα φαινόμενα στα προάστια του Παρισιού και σε μεγάλες πόλεις. Οι ανθρωπίνες ροές για μένα είναι σαν τις τεκτονικές πλάκες. Είναι κινήσεις που έχουν βάθος χρόνου, δεν μπορείς να αντισταθείς. Είναι συνέπεια της παγκοσμιοποίησης. Αυτή τη στιγμή έχει παγκοσμιοποιηθεί το οικονομικό σύστημα. Τα κεφάλαια ταξιδεύουν ελεύθερα. Δεν υπάρχει αντιστοιχία, όμως, όσον αφορά στην ελευθερία κυκλοφορίας των ανθρώπων και της εργασίας, μια αντίφαση η οποία προφανώς οδηγεί σε μια εκρηκτική κατάσταση. Υπάρχουν δυο στάσεις που μπορούμε να έχουμε. Η μια στάση είναι αυτό που επιχειρούν ορισμένες χώρες, να υψώσουν τείχη. Είναι μάταιο, τα τείχη θα πέσουν και θα πέσουν με πόνο, με αίμα και με δάκρυα. Βέβαια, πιστεύω ότι κάθε χώρα πρέπει να διαφυλάξει τα πολιτισμικά της χαρακτηριστικά. Υπάρχει και η άλλη άποψη που λέει ότι τελικά είναι ένα θέμα το οποίο δεν πρέπει να το διαχειριστούμε. Εγώ πιστεύω ότι πρέπει να το

«Οι ανθρώπινες ροές για μένα είναι σαν τις τεκτονικές πλάκες. Είναι κινήσεις που έχουν βάθος χρόνου, δεν μπορείς να αντισταθείς. Είναι συνέπεια της παγκοσμιοποίησης. Βέβαια, κάθε χώρα πρέπει να διαφυλάξει τα πολιτισμικά της χαρακτηριστικά»

Christian Pîrvulescu

Πρόεδρος της Μόνιμης Ομάδας Εργασίας για τη Μετανάστευση και την Ενσωμάτωση (ΕΟΚΕ)

«Εάν παρατηρήσουμε τις χώρες της Κεντρικής Ευρώπης, χώρες οι οποίες αντιστέκονται στους πρόσφυγες, χώρες όπου η ξενοφοβία και ο εθνικισμός είναι επίσημη πολιτική του κράτους, καταλαβαίνουμε πάρα πολύ καλά ότι πρόκειται για κρίση δημοκρατίας»

διαχειριστούμε και να το διαχειριστούμε με έναν ισορροπημένο τρόπο. Να βρούμε τρόπους να υπάρξει αφομοίωση χωρίς να καταργούνται τα πολιτισμικά μας χαρακτηριστικά. Αυτό θέλει μια ενεργή πολιτική όχι μόνο σε ένα πολιτισμικό ή πολιτικό επίπεδο, αλλά και στην οικονομία, την εργασία, στη βιομηχανική παραγωγή. Θεωρώ σημαντικό να κάνουμε μια διασαφήνιση. Άλλο είναι η Ευρώπη και άλλο είναι η ΕΕ. Η Ευρώπη είναι μια οντότητα ιστορική, πολιτισμική και γεωγραφική και δε νομίζω ότι δεν θα ξεπεράσει το θέμα. Το ζήτημα είναι αν η Ευρωπαϊκή Ένωση μπορεί να το αντιμετωπίσει. Γιατί δομήθηκε πάνω στην ιδέα μιας οικονομικής ενότητας. Οικονομικής και όχι χρηματοοικονομικής ή δημοσιονομικής, βάσει συγκεκριμένων αρχών, και αυτή τη στιγμή υπάρχει σαφέστατα ένας εκτροχιασμός.

Πιστεύω ότι η κρίση των προσφύγων είναι κρίση δημοκρατίας, κρίση εθνική και όχι μόνο της ευρωπαϊκής δημοκρατίας. Εάν παρατηρήσουμε τις χώρες της Κεντρικής Ευρώπης, Ουγγαρία, Πολωνία, Σλοβακία, Κροατία, χώρες οι οποίες αντιστέκονται στους πρόσφυγες, χώρες όπου η ξενοφοβία και ο εθνικισμός έχει γίνει επίσημη πολιτική του κράτους, καταλαβαίνουμε πάρα πολύ καλά ότι πρόκειται για κρίση δημοκρατίας. Ο Βίκτωρ Ορμπάν, ο Πρωθυπουργός της Ουγγαρίας, το εξηγούσε πάρα πολύ καλά αυτό πριν από δύο χρόνια στη χώρα μου, στην Τρανσυλβανία, σε μια συζήτηση με τους Ούγγρους της Ρουμανίας. Έλεγε ότι η μη φιλελεύθερη δημοκρατία αποτελεί το μέλλον της Ευρώπης. Δεν είναι ο κοινοβουλευτισμός ούτε τα ανθρώπινα δικαιώματα που μετρούν πλέον, αλλά οι εκλογές οι οποίες αναδεικνύουν ηγέτες που αντιτίθενται στην Ευρώπη. Δεν είναι λοιπόν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή που δεν προσφέρει λύσεις, καθώς υπάρχουν απόψεις πολιτικές οι οποίες δεν εκτιμώνται καθόλου ούτε εφαρμόζονται από τα κράτη μέλη. Ακόμα και στη χώρα μου τη Ρουμανία. Διότι δεν πιστεύω ότι δεν μπορούμε να ενσωματώσουμε τους μετανάστες μουσουλμανικής καταγωγής. Στη Ρουμανία έχουμε μια πολύ ενδιαφέρουσα εμπειρία σχετικά με την ενσωμάτωση μιας τουρκικής μουσουλμανικής μειονότητας στη Μαύρη Θάλασσα. Σε μια άλλη πιο πρόσφατη εμπειρία, επίσης, εντάξαμε περίπου 5.000 Άραβες μετά από την πτώση του κομμουνισμού. Ακόμα και 20.000 Σύριοι, οι οποίοι ήρθαν πριν από την κρίση. Πιστεύω λοιπόν στην ενσωμάτωση, ότι είναι πολύ σημαντική, να δημιουργήσουμε δηλαδή μια πολιτική, κοινή πολιτική μετανάστευσης, η οποία θα βασίζεται στις αρχές των θεμελιωδών δικαιωμάτων και της αλληλεγγύης και με συμμετοχή της Κοινωνίας των Πολιτών.

Πρωτοβουλίες ΟΚΕ για το προσφυγικό ζήτημα – Κλειστές συναντήσεις

Ανταλλαγή εμπειριών μεταξύ γερμανικών και ελληνικών Δήμων

Συντονιστές: **Γιώργος Γωνιωτάκης**, Αντιπρόεδρος ΟΚΕ

Απόστολος Ξυράφης, Γενικός Γραμματέας ΟΚΕ

Εκπρόσωποι Γερμανίας

- ▶ **Edelmann Frank**, Δήμαρχος, Δήμος Steinach
- ▶ **Großklaus Lothar**, τέως Έπαρχος, Επαρχία Vorpommern-Rügen
- ▶ **Hammer Ann-Katrin**, Συντονιστής Στρατηγικού Σχεδιασμού για το Προσφυγικό, Δήμος Sindelfingen
- ▶ **Dr. Hollstein Andreas**, Δήμαρχος, Δήμος Altena
- ▶ **Mätzler Christian**, Διευθυντής της Υπηρεσίας Προσφύγων, Δήμος Νυρεμβέργης
- ▶ **Metz Bruno**, Δήμαρχος, Δήμος Ettenheim
- ▶ **Müller Manfred**, Έπαρχος, Επαρχία Paderborn
- ▶ **Plesmann Wolf**, Αναπληρωτής Εντεταλμένος για Στέγαση και Υποστήριξη Προσφύγων, Γερουσία Κρατιδίου Βερολίνου
- ▶ **Dr. Schürgers Norbert**, Διευθυντής Διεθνών Σχέσεων, Δήμος Νυρεμβέργης

Εκπρόσωποι Ελλάδας

- ▶ **Καλογήρου Χριστιάνα**, Περιφερειάρχης Βορείου Αιγαίου
- ▶ **Στρατηγάκη Μαρία**, Αντιδήμαρχος Αθήνας
- ▶ **Μαμσάκος Χριστόδουλος**, Δήμαρχος Δράμας
- ▶ **Τσανάκα Δήμητρα**, Δήμαρχος Καβάλας
- ▶ **Γρούσκος Τριαντάφυλλος**, Αντιδήμαρχος Λαγκαδά
- ▶ **Γκουντενούδης Χρήστος**, Δήμαρχος Παιονίας
- ▶ **Κόκκαλης Πέτρος**, Εκπρόσωπος Δήμου Πειραιά

Πρωτοβουλίες ΟΚΕ για το προσφυγικό ζήτημα – Κλειστές συναντήσεις

Το πρωί της 20ής Απριλίου 2016 πραγματοποιήθηκαν στα γραφεία της ΟΚΕ, ύστερα από πρωτοβουλία της, δύο κλειστές συνεδριάσεις που αφορούσαν στο προσφυγικό ζήτημα και τη διαχείρισή του.

Η πρώτη συνεδρίαση πραγματοποιήθηκε ανάμεσα σε Δημάρχους από γερμανικές πόλεις και σε Έλληνες ομολόγους τους, σε συνεργασία με την Ελληνογερμανική Συνέλευση και την ΚΕΔΕ. Το αντικείμενο της συνάντησης ήταν η ανταλλαγή εμπειριών, με σκοπό τη διαμόρφωση προτάσεων για τη δημιουργία αποτελεσματικών πολιτικών στη διαχείριση των ανθρωπίνων ροών. Οι Δήμοι των δύο χωρών έχουν αποκτήσει σημαντική εμπειρία και έχουν συλλέξει πολλές και διαφορετικές γνώσεις τους τελευταίους μήνες. Τόσο στην Ελλάδα, όσο και στη Γερμανία, έχουν αναπτυχθεί καλές πρακτικές με στόχο το γενικό συμφέρον. Πρόκειται για τους εξής τομείς:

1. Συνεργασία με την Κοινωνία των Πολιτών και όλους τους φιλανθρωπικούς φορείς/συλλόγους

Έχει αποδειχθεί ότι η συνεργασία με οργανώσεις της Κοινωνίας των Πολιτών έχει εξέχουσα σημασία σε όλα τα επίπεδα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Η υποδοχή των προσφύγων, όπως έχει αυτή τη στιγμή η κατάσταση, δεν μπορεί να επιτευχθεί χωρίς τη συμμετοχή των πολιτών. Για αυτό και η συνεργασία ανάμεσα στην Τοπική Αυτοδιοίκηση και την Κοινωνία των Πολιτών αποτελεί προϋπόθεση για την επιτυχημένη υποδοχή και την κοινωνική συνοχή στον Δήμο. Η έγκαιρη συμπερίληψη της Κοινωνίας των Πολιτών είναι απαραίτητη. Οι εθελόντριες και οι εθελόντες έχουν πρωταγωνιστικό ρόλο. Αποτελούν τον συνδετικό κρίκο

μεταξύ της Διοίκησης, των πολιτών και των προσφύγων. Η αφοσίωση τους στην αποστολή που έχουν αναλάβει συμβάλλει καθοριστικά στην αποδοχή των προσφύγων μέσα στον Δήμο. Το έργο τους και η εμπειρία που διαθέτουν έχουν μεγάλη αξία και αξίζουν αναγνώρισης.

2. Ενέργειες των φορέων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης για επιτυχημένη ένταξη

Στην Τοπική Αυτοδιοίκηση υπάρχουν πολλές διοικητικές υπηρεσίες και φορείς που ασχολούνται με τη βραχυπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη φροντίδα των προσφύγων. Ιδιαίτερη έμφαση πρέπει να δοθεί στη στέγαση, την προετοιμασία χώρων φιλοξενίας, τα μαθήματα γλώσσας, τη φροντίδα και την εκπαίδευση των παιδιών και των νέων και την ενσωμάτωση στην αγορά εργασίας. Στην παρούσα κατάσταση και από άποψη οργάνωσης, όλα τα παραπάνω αποτελούν πολύ μεγάλα έργα. Η εμπειρία, επομένως, έχει πολύ μεγάλη σημασία για όλους τους εμπλεκόμενους.

Οι Δήμοι αναμένουν ότι οι πρόσφυγες θα μείνουν μεγαλύτερο διάστημα, επομένως πρέπει να αναλάβουν νέες δράσεις, όπως:

Στέγαση – Προετοιμασία δομών φιλοξενίας

Συχνά, οι Δήμοι δεν διαθέτουν κατάλληλους χώρους για να στεγάσουν τους πρόσφυγες και να τους προσφέρουν ένα δικό τους σπίτι. Η προετοιμασία των δομών φιλοξενίας δεν μπορεί να αφεθεί στην τύχη. Η ανάπτυξη δυνατοτήτων στέγασης πρέπει να ενσωματωθεί στον υφιστάμενο αστικό σχεδιασμό. Η εμπειρία έχει δείξει ότι μακροπρόθεσμα η αποκεντρωμένη δι-αμονη τους προωθεί την ένταξη. Αυτό, όμως, δεν είναι πάντα εφικτό. Τα σχέδια για τη στέγαση των προσφύγων πρέπει να αναπτύσσονται με διαφάνεια, έτσι ώστε να προετοιμάζουν τον τοπικό πληθυσμό για τους νέους κατοίκους. Σύμφωνα με την έως τώρα εμπειρία, είναι σαφές ότι η διαφάνεια στην ασκούμενη πολιτική έχει μεγάλη σημασία για την αποδοχή των προσφύγων σε μία περιοχή. Η φιλοξενία των ασυνόδευτων ανηλίκων και νέων είναι μια ιδιαίτερη ευθύνη. Απαιτεί συμφωνίες με όλους τους εμπλεκόμενους στην περιοχή. Χρειάζονται κατάλληλα παιδαγωγικά σχέδια για τα παιδιά και τους νέους, που θα εφαρμοσθούν στους παιδικούς σταθμούς, τα σχολεία, τους αθλητικούς συλλόγους και τα κέντρα νεότητας. Η εμπειρία έχει δείξει ότι ένας ολοκληρωμένος σχεδιασμός θεωρείται επιτυχημένος όταν, για παράδειγμα, περιλαμβάνει όλες τις ηλικιακές ομάδες και δημιουργεί μια ζωντανή κοινότητα.

Εκμάθηση γλώσσας και εκπαίδευση

Η ένταξη δεν είναι εφικτή αν οι πρόσφυγες δεν μάθουν τη γλώσσα της χώρας φιλοξενίας. Η γνώση της γλώσσας έχει επίδραση σε πολλούς τομείς. Ανοίγει τον δρόμο για την κατανόηση του πολιτισμού και των αξιών της χώρας φιλοξενίας. Μόνο αν μάθει κανείς τη γλώσσα μιας χώρας, μπορεί να έχει πρόσβαση στην κοινωνία και την αγορά εργασίας. Γι' αυτό θα υποστηριχθούν όλες οι προσπάθειες που σχετίζονται με την εκμάθηση γλώσσας, ειδικά σε ό,τι αφορά παιδιά και νέους. Πρέπει να έχουν την ευκαιρία να ενταχθούν στο εκπαιδευτικό σύστημα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν οι αναδοχές, θεσμός που έχει καθιερωθεί ήδη στη Γερμανία. Επιπλέον θα μπορούσαν να υπάρξουν ειδικά προγράμματα για τα παιδιά των προσφύγων, αντίστοιχα με εκείνα που λειτουργούν ως Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης (ΚΔΑΠ).

Ένταξη στην αγορά εργασίας

Οι πρόσφυγες έχουν διάφορες επαγγελματικές εξειδικεύσεις, οι οποίες μπορούν να αξιοποιηθούν και να αναπτυχθούν περαιτέρω. Χρειάζονται έξυπνες προσεγγίσεις στην εκπαίδευση και την κατάρτιση που θα προετοιμάσουν τους πρόσφυγες για την αγορά εργασίας. Οι Οργανισμοί Απασχόλησης, αλλήλα και το Δημόσιο και η οικονομία (Επιμελητήρια) μπορούν να αναπτύξουν κατάλληλα και συντονισμένα σχέδια που θα ανοίξουν το δρόμο προς την απασχόληση. Στον δημόσιο τομέα μπορούν να προσφερθούν και δράσεις κοινωφελούς έργου, όπως η προστασία και η διατήρηση του φυσικού τοπίου. Λόγω του υψηλού ποσοστού ανεργίας, θα πρέπει να προσέξουμε να μην υπάρξουν φαινόμενα εξοντωτικού ανταγωνισμού. Υπάρχουν δυνατότητες και μπορούμε να τις αξιοποιήσουμε.

Κοινωνική ένταξη

Η συμμετοχή σε συλλόγους προωθεί την αμοιβαία κατανόηση. Ένα καλό παράδειγμα είναι οι πρόσφυγες να γίνονται μέλη σε αθλητικούς συλλόγους ή στους εθελοντές πυροσβέστες. Βοήθεια μπορούν να προσφέρουν και οι φορείς αναδοχής που λειτουργούν με τη συμμετοχή και προς όφελος και των πολιτών και των προσφύγων, και συμβάλλουν έτσι στην καταπολέμηση της ξеноφοβίας. Αρκετοί πρόσφυγες είναι πρόθυμοι να εργασθούν σε δομές υποδοχής. Τα πεδία δραστηριοποίησης είναι πολλά και διαφορετικά. Πρέπει να στηρίξουμε και να επικουρήσουμε τα παραπάνω.

Ιατρική φροντίδα και άλλες κοινωνικές παροχές

Η ιατρική φροντίδα αποτελεί υψηλή αξία για τους ανθρώπους στην Ευρώπη. Οι πρόσφυγες έχουν πρόσβαση σε ιατρική βοήθεια. Άλλωστε απαιτείται και για λόγους δημόσιας υγείας, καθώς δεν πρέπει να δημιουργηθούν συνθήκες που να ευνοούν τη μετάδοση ασθενειών. Σύμφωνα με τους κανόνες που ισχύουν σε κάθε χώρα, οι πρόσφυγες λαμβάνουν κοινωνικές παροχές ανάλογα με την κατάστασή τους. Εντέλει, η διαβίωση των προσφύγων σε αξιοπρεπείς συνθήκες εξαρτάται και από τις προϋποθέσεις που εξασφαλίζει κάθε περιοχή. Αποφασιστικής σημασίας είναι και η ικανότητα να δημιουργήσει κανείς συνέργειες μέσω συνεργασίας με κοινωνικά ιδρύματα, Ιατρικούς Συλλόγους, εθελοντικές οργανώσεις και την Εκκλησία, έτσι ώστε να ανακουφισθούν από τα βάρη οι Δήμοι.

Συμβουλευτική υποστήριξη για προγράμματα εθελοντικής επιστροφής και επανένταξης

Οι πρόσφυγες έχουν ανάγκη ενημέρωσης σχετικά με την επικρατούσα κατάσταση και τις δυνατότητες τις οποίες έχουν. Μέσω οργανωμένης συμβουλευτικής υποστήριξης μπορεί να αποφευχθεί η λήθος πληροφόρησή τους. Η εμπειρία έδειξε ότι η συμβουλευτική δεν αφορά μόνο στην ενημέρωση σχετικά με την χώρα μετανάστευσης. Επιπλέον, παρατηρείται μεγάλο ενδιαφέρον για την πληροφόρηση σχετικά με προγράμματα εθελοντικής επιστροφής και επανένταξης στη χώρα προέλευσης.

3. Προτάσεις και συμπεράσματα: ο κομβικός ρόλος των δήμων

Ακόμα κι αν οι συνθήκες δεν καθορίζονται από τους Δήμους, τα προβλήματα προκύπτουν στους Δήμους και οι λύσεις απαιτούν δράσεις και κινητοποίηση. Η εμπειρία έχει δείξει ότι οι αποφασιστικές δράσεις και οι δημιουργικές ιδέες μπορούν να επιτύχουν σημαντική κινητοποίηση. Ωστόσο, είναι ξεκάθαρο ότι χωρίς τους κατάλληλους πόρους δεν είναι εφικτή μια ισχυρή Αυτοδιοίκηση. Συμπληρωματικά, είναι απαραίτητο να συμπεριλάβει κανείς την Τοπική Αυτοδιοίκηση στις διαδικασίες απόφασης. Ειδικότερα:

Η χρηματοδότηση της φροντίδας των προσφύγων πρέπει να καθορισθεί με σαφήνεια

Οι Δήμοι δεν είναι σε θέση να αναλάβουν μόνοι τους την οικονομική επιβάρυνση. Το πρόβλημα είναι ιδιαίτερα έντονο στην Ελλάδα. Οι Δήμοι πρέπει να διαθέσουν επαρκείς πόρους, για να ανταποκριθούν. Τα δικά τους μέσα δεν επαρκούν. Η επιστροφή των πραγματικών εξόδων απαιτεί νέα προγράμματα και δράσεις σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Η επιστροφή των εξόδων μέσω της εκάστοτε κυβέρνησης πρέπει να πραγματοποιηθεί με διαφάνεια και βάσει ρυθμίσεων σε σύντομο χρονικό διάστημα. Οι κάτοικοι δεν πρέπει να επιβαρυνθούν με επιπλέον εισφορές. Η αντιμετώπιση των προσφυγικών ροών είναι ευρωπαϊκή υπόθεση. Γι' αυτό και η Διοίκηση των ελληνικών Δήμων πρέπει να έχει άμεση πρόσβαση στις ευρωπαϊκές χρηματοδοτήσεις και τα προγράμματα. Στο θέμα αυτό απαιτείται άμεσα αλλαγή στον τρόπο σκέψης. Στη διαμόρφωση των προγραμμάτων πρέπει να ληφθούν υπόψη η εμπειρία και οι ανάγκες των Δήμων. Αυτό ορίζει και η αρχή της επικουρικότητας.

Απαιτείται άμεσα καλός συντονισμός ανάμεσα στην Τοπική Αυτοδιοίκηση και την κυβέρνηση

Οι Δήμοι πρέπει να εμπλακούν εγκαίρως στις διαδικασίες απόφασης. Πρέπει να είναι σε θέση να ανταποκριθούν στις νέες απαιτήσεις, να ενημερωθούν εγκαίρως για τις απαιτούμενες ενέργειες και να λάβουν τους απαραίτητους πόρους. Είναι απαραίτητο, έτσι ώστε να προετοιμάσουν δομές φιλοξενίας που να εξασφαλίζουν την αξιοπρεπή διαβίωση. Σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο πρέπει να υπάρξει κατανόηση για την κατάσταση που αντιμετωπίζουν οι Δήμοι. Είναι λοιπόν προϋπόθεση να επιτευχθεί συντονισμός που να λειτουργεί στη βάση της αμοιβαίας εμπιστοσύνης ανάμεσα σε τοπικό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

Δίκαιη κατανομή των προσφύγων στη χώρα

Οι Δήμοι δεν επιτρέπεται να υπερφορτωθούν σε ό,τι αφορά τη φροντίδα των προσφύγων. Πρέπει να δοθεί προσοχή, έτσι ώστε το βάρος της κατανομής να μην είναι δυσανάλογο για τους Δήμους. Επίσης, πρέπει να επιδιωχθεί δίκαιη κατανομή μεταξύ αστικών περιοχών και υπαίθρου. Η δίκαιη κατανομή μπορεί να επιτευχθεί και κατόπιν μιας κοινής φόρμουλας που θα συμφωνηθεί από όλους τους εμπλεκόμενους. Το μέγεθος ενός Δήμου, αλλά και οι οικονομικές δυνατότητες μπορούν να αποτελέσουν κριτήρια.

4. Στοχευμένη συγκέντρωση και διανομή ανθρωπιστικής Βοήθειας

Είναι απαραίτητο να επιτευχθεί ένα κοινό μοντέλο μέσω του οποίου θα συγκεντρώνεται στοχευμένα ανθρωπιστική βοήθεια. Οι Δήμοι, μέσω του ανώτατου οργάνου τους, της ΚΕΔΕ, θα μπορούν να έχουν κεντρικό συντονιστικό ρόλο, τόσο στη συγκέντρωση, όσο και στη διανομή της ανθρωπιστικής βοήθειας. Μέσω των Δήμων θα μπορούν να συντονιστούν όλες οι δυνάμεις (εθελοντές, σύλλογοι γονέων, κ.ά.) προκειμένου να μπορεί η βοήθεια που θα συγκεντρώνεται να διανέμεται στη συνέχεια στους ανθρώπους που έχουν ανάγκη.

5. Οργάνωση της ανταλλαγής εμπειρίας και γνώσεων μεταξύ των δύο χωρών

Οι Γερμανοί και οι Έλληνες Δήμαρχοι συμφωνούν να ανταλλάσσουν τακτικά ιδέες και πληροφορίες σχετικά με την εμπειρία τους, υπό την αιγίδα της Ελληνογερμανικής Συνέλευσης και να επεξεργάζονται από κοινού προτάσεις για την καλύτερη ένταξη των προσφύγων. Οι προτάσεις αυτές μπορούν να δώσουν εναύσματα τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο και στο πλαίσιο αυτό η συμβολή της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής της Ελλάδος (ΟΚΕ) κρίνεται ουσιώδης.

Πρωτοβουλίες ΟΚΕ για το προσφυγικό ζήτημα – Κλειστές συναντήσεις

Συνάντηση ΜΚΟ με θέμα το προσφυγικό ζήτημα

Τη διοργάνωση της συνάντησης είχε αναλάβει ομάδα στην οποία συμμετείχαν οι:

- ▶ **Γιώργος Γωνιωτάκης**, Αντιπρόεδρος ΟΚΕ
- ▶ **Γιώργος Πετρογιάννης**, Εκπρόσωπος των ΜΚΟ στην ΟΚΕ
- ▶ **Νίκος Χαραλαμπίδης**, Διευθυντής Greenpeace
- ▶ **Μαρία Μουδάτσου**, Praksis
- ▶ **Άννα Ρόζεμπεργκ**, Γιατροί του Κόσμου
- ▶ **Χρήστος Νάκης**, Δράσεις Πλησίων - Street Work
- ▶ **Δάφνη Μιχαλοπούλου**, Volunteer4Greece
- ▶ **Μαρία Ιωαννίδου**, Επιστημονική Συνεργάτιδα ΟΚΕ
- ▶ **Θάνος Παπαϊωάννου**, Επιστημονικός Συνεργάτης ΟΚΕ
- ▶ **Δρ. Μάρθα Θεοδώρου**, Υπεύθυνη Δημοσίων και Διεθνών Σχέσεων ΟΚΕ
- ▶ **Αλεξία Βλάμη**, Συνεργάτιδα ΟΚΕ

Πρωινή συνάντηση με ΜΚΟ για ενημέρωση και καταγραφή σχετικών εμπειριών

Η δεύτερη συνάντηση που διεξήχθη το πρωινό της 20ης Απριλίου 2016 με πρωτοβουλία της ΟΚΕ, ήταν με εκπροσώπους είκοσι Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, συλλογικοτήτων και Ανεξάρτητων Αρχών. Στη συνάντηση αυτή έγινε μια πρώτη αλληλοενημέρωση για τη μέχρι σήμερα εμπειρία στην αντιμετώπιση του προσφυγικού.

Μερικές από τις διαπιστώσεις της συνάντησης:

- Η προσφυγική κρίση επιδεινώθηκε από την έλλειψη έγκαιρης προετοιμασίας αλλά και την απροθυμία της Ευρωπαϊκής Ένωσης να την αντιμετωπίσει. Η ΕΕ βρέθηκε μακριά από τις εξαγγελίες και τις δεσμεύσεις της για τα ανθρώπινα δικαιώματα και την προστασία τους.
- Η κοινωνία των πολιτών (με τις διάφορες εκφάνσεις της) κλήθηκε να καλύψει κενά των κρατών. Αυτό, όμως, δεν θα πρέπει να αποτελέσει άλλοθι για την μη ανάληψη ευθυνών και συντεταγμένων πρωτοβουλιών συντονισμού από μέρους των επίσημων αρχών και φορέων, μέσα από θεσμοθετημένες διαδικασίες.
- Το προσφυγικό φαινόμενο που ζούμε το τελευταίο διάστημα θα έχει διάρκεια και είναι εξαιρετικά πιθανό να επαναληφθεί στο εγγύς μέλλον. Πόλεμοι, κλιματικές αλλαγές, διωγμοί, είναι μόνο μερικοί από τους λόγους που αναμένεται να οδηγήσουν εκατομμύρια ανθρώπους σε δρόμους μετανάστευσης. Δεν μπορούμε να συνεχίσουμε να κλείνουμε τα μάτια και να

δηλώνουμε έκληκτοι. Σε αυτή την πραγματικότητα θα πρέπει όλοι να προσαρμοσθούμε και να λάβουμε τις απαραίτητες αποφάσεις διαμορφώνοντας τις κατάλληλες πολιτικές, υποδομές και μηχανισμούς ενημερώνοντας παράλληλα την κοινωνία.

- Το κρίσιμο και το επείγον της κατάστασης δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να οδηγήσει σε παραβίαση ή παράκαμψη της διεθνούς και εθνικής νομοθεσίας, των υποχρεώσεων για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη διαδικασία αίτησης ασύλου.
- Το κράτος και οι επιμέρους υπηρεσίες του έχουν θεσμικό ρόλο τον οποίο οφείλουν να αναλάβουν και να εκπληρώσουν. Τυχόν αδυναμία σε ορισμένους τομείς πρέπει να χαρτογραφηθεί και μέσα από συγκεκριμένες διαφανείς διαδικασίες να αναζητηθεί προσωρινό υποκατάστατο εν γνώσει της πολιτείας και με την έγκρισή της.
- Η καταγραφή των αναγκών σε εθνικό και τοπικό επίπεδο είναι μία από τις πλέον βασικές ενέργειες για την αντιμετώπιση αυτής αλλά και παρόμοιων προκλήσεων. Η πληροφορία αυτή πρέπει να είναι προσβάσιμη και δημόσια. Στο πεδίο αυτό υπάρχει ήδη σχετική εμπειρία και καλές πρακτικές και προτάσεις.

- Πολλές επιτυχημένες συνεργασίες έδειξαν ότι η σαφήνεια στόχων, κανόνων και αρχών λειτουργίας συμβάλλουν τα μέγιστα στην οικοδόμηση των απαραίτητων σχέσεων εμπιστοσύνης μεταξύ εταιρών. Τα επιτυχημένα παραδείγματα μπορεί να αποτελέσουν οδηγό για όλες τις περιοχές/δομές στις οποίες δραστηριοποιούνται φορείς, οργανώσεις και πολίτες.
- Εξίσου απαραίτητη είναι η καταγραφή και η αντιστοίχιση των αρχών με τους τομείς υπευθυνότητάς τους σε κεντρικό και τοπικό επίπεδο, ενώ αντιστοίχως το ίδιο πρέπει να γίνει σε ό,τι αφορά τους τοπικούς συλλόγους (π.χ. δικηγορικούς συλλόγους, ιατρικούς συλλόγους) αλλά και τις ΜΚΟ και τις ομάδες πολιτών ανάλογα με το πεδίο εξειδίκευσής τους (π.χ. απασχόληση παιδιών, ανθρωπιστική βοήθεια).
- Η σημαντικότερη πηγή ανασφάλειας και δυσαρέσκειας των προσφύγων και των τοπικών πληθυσμών είναι η έλλειψη ενημέρωσης –ή, ακόμη χειρότερα, η ανακριβής ενημέρωσή– για τις συνθήκες στους χώρους όπου διενεργείται η υποδοχή, φιλοξενία και κράτηση των προσφύγων, το χρονοδιάγραμμα των ενεργειών, τις ισχύουσες συμφωνίες και διαδικασίες ασύλου.
- Η ενημέρωσή τους για την κατάσταση, τα επόμενα βήματα, τα αντίστοιχα χρονοδιαγράμματα αλλά και για τυχόν αστοχίες τους, είναι απολύτως αναγκαία και εφικτή αλλά και απαραίτητη για την οικοδόμηση σχέσεων εμπιστοσύνης. Στον πεδίο αυτό, θα πρέπει να αξιοποιηθεί η σύγχρονη τεχνολογία που προσφέρει γρήγορες, οικονομικές και αποτελεσματικές λύσεις προς την κατεύθυνση αυτή.

- Τα απαραίτητα σχέδια διαχείρισης πρέπει να είναι εύκολα προσβάσιμα και να προβλέπουν, μεταξύ άλλων, την απαραίτητη στελέχωση μέσα από την απελευθέρωση ανθρώπινου δυναμικού από άλλες υπηρεσίες, το οποίο, όπου αυτό χρειάζεται, θα λαμβάνει την αναγκαία εκπαίδευση και θα ενεργεί υπό την απαραίτητη εποπτεία. Προς το σκοπό αυτό θα πρέπει να αρθούν τα όποια πραγματικά ή προβαλλόμενα εμπόδια γραφειοκρατικής φύσης.
- Ιδιαίτερη, ουσιαστική και κατά προτεραιότητα μέριμνα πρέπει να υπάρξει για ευάλωτες ομάδες (όπως ασυνόδευτα παιδιά, θύματα βασανιστηρίων, άτομα με ειδικές ανάγκες, έγκυοι, νεογέννητα) των οποίων οι ειδικότερες ανάγκες θα πρέπει να καταγραφούν.
- Πέραν από την επείγουσα ανάγκη κάλυψης των στοιχειωδών και άμεσων αναγκών (στέγαση, σίτιση, περίθαλψη), θα πρέπει να σχεδιασθούν εγκαίρως και οι μεσοπρόθεσμες πολιτικές για την κάλυψη των εκπαιδευτικών, πολιτισμικών, θρησκευτικών αναγκών τους και για τη δημιουργική τους απασχόληση.
- Θα πρέπει να αναζητηθούν τρόποι για την ενεργό συμμετοχή των προσφύγων στη διαχείριση των δομών.

Στο τέλος της συνάντησης διαπιστώθηκε η ανάγκη, το ενδιαφέρον και η πρόθεση συνέχισης αυτής ή παρόμοιων πρωτοβουλιών.

Ευρωμεσογειακή Σύνοδος Κορυφής 2016: προώθηση της νόμιμης μετανάστευσης

*Βραυρώνα,
24-25 Οκτωβρίου 2016*

Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ), σε συνεργασία με την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή της Ελλάδος (ΟΚΕ), διοργάνωσαν την ετήσια Ευρωμεσογειακή Σύνοδο Κορυφής των Οικονομικών και Κοινωνικών Επιτροπών και Συναφών Οργανισμών, στις 24 και 25 Οκτωβρίου 2016, στη Βραυρώνα.

Η Ευρωμεσογειακή Σύνοδος Κορυφής απασχολεί στην προώθηση μεγαλύτερης κατανόησης των κύριων ζητημάτων που επηρεάζουν την οργανωμένη κοινωνία των πολιτών στην Ευρωμεσογειακή περιοχή και στη συζήτηση των κοινών προκλήσεων που αντιμετωπίζουν προκειμένου να προταθούν απτές λύσεις. Η περιοχή της Μεσογείου σήμερα βρίσκεται αντιμέτωπη με σημαντικές προκλήσεις, όπως ο πόλεμος, η τρομοκρατία, η ανάγκη κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης, οι σημαντικές προσφυγικές ροές. Αυτές οι προκλήσεις δείχνουν ότι, περισσότερο από ποτέ, η Ευρωπαϊκή Ένωση και οι προς Νότον γειτονικές της χώρες πρέπει να συνεργάζονται στενότερα στην υλοποίηση της πολιτικής γειτονίας.

Η εν λόγω συνεδρίαση αποτέλεσε την 21η Ευρωμεσογειακή Διάσκεψη Κορυφής, η οποία θεσπίστηκε δυνάμει της εντολής που έδινε η Δήλωση της Βαρκελώνης το 1995. Την έναρξη της εκδήλωσης κήρυξε ο Πρωθυπουργός της Ελλάδος, Αλέξης Τσίπρας, ενώ τη δεύτερη ημέρα χαιρετισμό απύθνη ο Υφυπουργός Εξωτερικών, Δημήτριος Μάρδας.

Για το 2016 η Σύνοδος επικεντρώθηκε στα ακόλουθα θέματα:

- Προώθηση της νόμιμης μετανάστευσης στην Ευρώπη
- Κοινωνική προστασία στην περιοχή της Μεσογείου
- Ο ρόλος της κοινωνίας των πολιτών στην επικείμενη διάσκεψη COP22
- Οι γυναίκες ως φορείς δημιουργίας θέσεων εργασίας στην Ευρωμεσογειακή περιοχή

Αναφορικά με την προώθηση της νόμιμης μετανάστευσης, οι συμμετέχοντες:

- Καλούν την ΕΕ να προωθήσει, μέσω διαλόγου με τις τρίτες χώρες, συμπεριλαμβανομένης της κοινωνίας των πολιτών, μια νέα γενιά εταιρικών σχέσεων κινητικότητας, η οποία θα περιλαμβάνει ευέλικτα συστήματα κινητικότητας και αντίστοιχες νομικές διαδικασίες για τη μετανάστευση εργαζομένων στην ΕΕ, βασισμένη στο σεβασμό των οικουμενικών δικαιωμάτων.
- Υποστηρίζουν τη θέσπιση, όπως περιλαμβάνεται στην αναθεωρημένη ΕΠΓ, πλατφόρμας διαλόγου με τους κοινωνικούς εταίρους για την βελτίωση της πρόσβασης στην αγορά εργασίας και ενθαρρύνουν την ΕΕ να αξιοποιήσει την προθυμία τους να συμβάλουν σε αυτήν.

- Καλούν τα κράτη μέλη της ΕΕ και τις χώρες της νότιας Μεσογείου να ανταλλάσσουν βέλτιστες πρακτικές υφιστάμενων διμερών συμφωνιών εργατικής μετανάστευσης με στόχο την ανάπτυξη τέτοιων συμπράξεων μεταξύ των χωρών της περιοχής.
- Τονίζουν την ανάγκη ανάπτυξης δράσεων όπως η κατάρτιση στη χώρα προέλευσης και η ανάπτυξη της συνεργασίας μεταξύ των υπηρεσιών αναζήτησης εργασίας, καθώς και την ανάγκη αποτελεσματικής αναγνώρισης των τίτλων και των προσόντων που αποκτώνται μέσω τυπικών και μη τυπικών εμπειριών, πράγμα που θα ωφελήσει τόσο τους αναζητούντες εργασία όσο και τους εργοδότες· ενθαρρύνουν δε τις κυβερνήσεις της περιοχής να στηριχθούν στο σχετικό έργο του Ευρωπαϊκού ιδρύματος κατάρτισης.

- Επισημαίνουν ότι η καταπολέμηση του ρατσισμού, της ξενοφοβίας και των διακρίσεων, καθώς και η προάσπιση της ίσης μεταχείρισης των μεταναστών, πρέπει να αποτελούν προτεραιότητες για την ΕΕ. Ομοίως, οι μετανάστες εργαζόμενοι πρέπει να σέβονται, όπως όλοι οι πολίτες της Ένωσης, τη νομοθεσία και τις εθνικές αξίες της χώρας υποδοχής.
- Υπενθυμίζουν την ανάγκη διασφάλισης της συνοχής μεταξύ των μεταναστευτικών πολιτικών και των πολιτικών διαχείρισης των προσφυγικών ροών και την ανάγκη επικύρωσης, από όλες τις χώρες, της διεθνούς σύμβασης για την προστασία των μεταναστών και των οικογενειών τους.

Σημειώνεται ότι στην Ευρωμεσογειακή Σύνοδο Κορυφής συμμετέχουν εκπρόσωποι Οικονομικών και Κοινωνικών Επιτροπών και παρεμφερών οργανισμών, εργοδοτικών ενώσεων, συνδικαλιστικών οργανώσεων και άλλων οικονομικών και κοινωνικών ομάδων συμφερόντων από 33 χώρες καθώς και ΜΚΟ από όλες τις χώρες της Μεσογείου. Η Σύνοδος ολοκληρώνεται με την υιοθέτηση Τελικής Δήλωσης που αποστέλλεται στις πολιτικές αρχές της Ευρωμεσογειακής περιοχής ως συμβολή της κοινωνίας των πολιτών (η πλήρης Δήλωση του 2016 στο <http://www.oke.gr/docs/eesc-2016-05707-00-06-tcd-tra-el.pdf>).

Β΄ ΕΝΟΤΗΤΑ

**Γνωμοδότηση ΟΚΕ
για το προσφυγικό ζήτημα**

Γνώμη της ΟΚΕ

«Ανθρώπινες ροές στην Ελλάδα: πτυχές και επιπτώσεις του προσφυγικού και μεταναστευτικού ζητήματος»

Διαδικασία

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή της Ελλάδος (ΟΚΕ) ανέλαβε την έκδοση Γνώμης Πρωτοβουλίας με τίτλο «Ανθρώπινες ροές στην Ελλάδα: πτυχές και επιπτώσεις του προσφυγικού και μεταναστευτικού ζητήματος» με βάση το άρθρο 4 του Νόμου 2232/1994, σύμφωνα με το οποίο «η ΟΚΕ μπορεί με δική της πρωτοβουλία να εκφράζει γνώμη και για άλλα θέματα κοινωνικοοικονομικής πολιτικής».

Η Εκτελεστική Επιτροπή της ΟΚΕ συνέστησε Επιτροπή Εργασίας αποτελούμενη από την κ. Έφη Μπέκου, και τους κ.κ. Γεώργιο Καρανίκα, Γεώργιο Γωνιωτάκη, Γεώργιο Τσαττήρη, Ιωάννη Παπαργύρη και Ιωάννη Τσιάμη.

Ως πρόεδρος της Επιτροπής Εργασίας ορίστηκε ο κ. Γ. Γωνιωτάκης, Αντιπρόεδρος ΟΚΕ.

Στις εργασίες της Επιτροπής Εργασίας μετείχαν ως εμπειρογνώμονες η κ. Λήδα-Παναγιώτα Αλέπη και οι κ.κ. Απόστολος Καψάλης και Χρήστος Μπαξεβάνης. Από πλευράς ΟΚΕ συμμετείχε και είχε τον επιστημονικό συντονισμό η κ. Μαρία Ιωαννίδου, Οικονομολόγος, επιστημονική συνεργάτιδα της ΟΚΕ.

Η Επιτροπή Εργασίας ολοκλήρωσε τις εργασίες της σε τρεις (3) συνεδριάσεις και η Εκτελεστική Επιτροπή διαμόρφωσε την εισήγησή της προς την Ολομέλεια στη συνεδρίασή της, στις 30 Νοεμβρίου 2016. Αναμένεται η επικύρωση της Γνώμης από την Ολομέλεια της ΟΚΕ

Α. Εισαγωγή

Από την άνοιξη του 2015 η Ελλάδα και δια των συνόρων της ολοκλήρη η Ευρωπαϊκή Ένωση βρίσκονται αντιμέτωπες με την κορύφωση μιας ακόμη «μεταναστευτικής κρίσης» στην σύγχρονη ιστορία τους. Σε ημερήσια βάση, χιλιάδες πολίτες τρίτων χωρών, προερχόμενοι κατά κύριο λόγο από περιοχές όπου μάλιστα επί μακρόν πολεμικές συρράξεις, εισέρχονται ατύπως και με κάθε πρόσφορο μέσο εντός του «χώρου Schengen».

Οι μετακινούμενοι αυτοί πληθυσμοί από χώρες όπως, ιδίως, η Συρία, το Ιράκ, το Αφγανιστάν, το Πακιστάν και το Ιράν, εισέρχο-

νται στο ελληνικό έδαφος ως επί το πλείστον με την προοπτική της εξακολούθησης της διαδρομής τους προς τις βορειότερες ευρωπαϊκές χώρες, κυρίως τη Γερμανία, τη Σουηδία ή το Ηνωμένο Βασίλειο.

Η ΟΚΕ επισημαίνει ότι σε μια Ευρωπαϊκή Ένωση που δείχνει ανέτοιμη και απρόθυμη να αντιμετωπίσει το πρόβλημα, η Ελλάδα, όπως και τα υπόλοιπα κράτη της νότιας Ευρώπης που λειτουργούν ως χώρες πρώτης υποδοχής, έχοντας υποστεί πολύ μεγάλη επιβάρυνση των περιοχών που βρίσκονται στα σύνορά τους, αντικειμενικά αδυνατούν να διαχειριστούν τα διαρκώς αυξανόμενα κύματα ροών.

Οι ρίζες της έξαρσης της παρούσας εκδήλωσης του φαινομένου ανιχνεύονται στον πόλεμο στην Συρία που ξέσπασε το Μάρτιο του 2011, αλλιά και στην «Αραβική Άνοιξη» στα τέλη του 2010. Τα κύματα μεταναστών που κατευθύνονται –συνήθως σε δεύτερο χρόνο– προς την Ευρώπη δεν έχουν κοπάσει από τότε. Οι λόγοι για τους οποίους το φαινόμενο γνωρίζει έξαρση στα μέσα της δεκαετίας αφορούν, μεταξύ άλλων, στην ανάφλεξη των πολεμικών συγκρούσεων στις χώρες καταγωγής των μετακινούμενων πληθυσμών, στην επέκταση των συρράξεων στις πρώτες χώρες εισόδου (όπως η Τουρκία) και στην αδυναμία απορρόφησης τους από τις αγορές εργασίας και τα κοινωνικά συστήματα προστασίας αυτών των χωρών αρχικής εγκατάστασης¹.

Η οικογενειακή σύνθεση των εκτοπισμένων ομάδων αλλοδαπών πολιτών σε συνδυασμό με την εμπόλεμη κατάσταση των χωρών καταγωγής τους και την αθρόα υποβολή αιτήσεων ασύλου στις χώρες προορισμού ή διέλευσης (transit) συμβάλλουν στο χαρακτηρισμό αυτών των ροών ως «προσφυγικών». Ωστόσο, μια πιο προσεκτική ματιά στα ποιοτικά χαρακτηριστικά αυτών των ρευμάτων αναδεικνύει μια σειρά νέων προκλήσεων για τις χώρες υποδοχής, ιδιαίτερα σε κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο.

Με δεδομένες τις σωρευμένες δυσκολίες οριστικής και βιώσιμης διευθέτησης του μεταναστευτικού φαινομένου στη χώρα μας κατά την διάρκεια της προηγούμενης 25τίας, οι οποίες εντείνονται λόγω των συνεπειών της οικονομικής ύφεσης

1. Βλ. Banulescu-Bogdan Natalia and Fratzke Susan (2015), *Europe's migration crisis in context: why now and what next?*, Migration Policy Institute, September 2015.

και κρίσης των τελευταίων επτά ετών, η διαχείριση των πρόσφατων μαζικών εισροών απαιτεί μια συνολική και ολιστική προσέγγιση από την πλευρά τόσο των αρμοδίων κρατικών αρχών όσο και των κοινωνικών εταίρων. Η ΟΚΕ, σε συνέχεια της συστηματικής παρακολούθησης των εξελίξεων στο πεδίο των μεταναστεύσεων καθ' όλη τη διάρκεια της προηγούμενης περιόδου (βλ. ενδεικτικά ΟΚΕ, 2013 – ΟΚΕ, 2010) και διαισθανόμενη τη μεγάλη ευθύνη και πρόκληση που αντιμετωπίζει η χώρα, επιδιώκει με την παρούσα Γνώμη να συμβάλει στο δημόσιο διάλογο και στην ενεργοποίηση των κοινωνικών εταίρων με στόχο την ανάδειξη των απαιτούμενων ενεργειών και πρωτοβουλιών για μια προσεκτική και ορθολογική διαχείριση του ζητήματος στην Ελλάδα, με σεβασμό στα θεμελιώδη δικαιώματα των μετακινούμενων πολιτών, αλλά και προς όφελος όλων των εμπλεκόμενων πλευρών.

Επισημαίνεται ότι η παρούσα Γνώμη ενσωματώνει τα συμπεράσματα του Διεθνούς Συνεδρίου που διοργάνωσε η ΟΚΕ, ασκώντας τον συνταγματικά κατοχυρωμένο ρόλο της, στις 20 Απριλίου 2016 [βλ. Α' ενότητα παρούσας έκδοσης]. Με δεδομένο ότι οι εξελίξεις στο προσφυγικό και μεταναστευτικό ζήτημα είναι συνεχείς και απρόβλεπτες, η ΟΚΕ παρακολουθεί διαχρονικά το θέμα και, εφόσον χρειαστεί, θα επανέλθει με επικαιροποιημένες προτάσεις.

Β. Το διεθνές, ευρωπαϊκό και εγχώριο θεσμικό πλαίσιο για τους πρόσφυγες

Β.1. Σύμβαση της Γενεύης 1951 και Πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης 1967

Η διαδικασία της εφαρμογής ενός σώματος διεθνούς δικαίου, συμβάσεων και αρχών προστασίας ανθρώπων που αδυνατούσαν να ζήσουν στη χώρα τους, ξεκίνησε στις αρχές του 20ού αιώνα από την Κοινωνία των Εθνών, τον προκάτοχο των Ηνωμένων Εθνών. Κορυφώθηκε στις 28 Ιουλίου του 1951, όταν η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών ενέκρινε τη σχετική με το Καθεστώς των Προσφύγων Σύμβαση. Η Σύμβαση υιοθετήθηκε για να διευθετήσει τις συνέπειες του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, τη διάλυση των αυτοκρατοριών και τη μαζική φυγή ανθρώπων. Περιείχε, συνεπώς, στο κείμενό της αναφορά στις συνθήκες που επικρατούσαν μετά τα συμβάντα στην Ευρώπη. Στις 31 Ιανουαρίου 1967 υπογράφηκε το Πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης για το Καθεστώς των Προσφύγων, το οποίο αφαίρεσε τους γεωγραφικούς και χρονικούς περιορισμούς που έθετε η αρχική Σύμβαση, σύμφωνα με τους οποίους μόνο άτομα που εμπλέκονταν στα γεγονότα που συνέβησαν

στην Ευρώπη πριν την 1η Ιανουαρίου του 1951 μπορούσαν να υποβάλουν αίτηση ασύλου².

Η Σύμβαση του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων της 28ης Ιουλίου 1951 άρχισε να ισχύει στις 22 Απριλίου 1954. Το κυρίως κείμενο αυτής, καθώς και τα παραρτήματα και οι επιφυλάξεις που προσαρτούνταν σε αυτήν, υπογράφηκε από την Ελλάδα στις 10 Απριλίου 1952, ως πολυμερής Σύμβαση περί της Νομικής Καταστάσεως των Προσφύγων³. Τόσο η Σύμβαση της Γενεύης του 1951 όσο και το Πρωτόκολλο του 1967 έχουν καταστεί εσωτερικό δίκαιο και μάλιστα αυξημένου τυπικής ισχύος, σύμφωνα με το άρθρο 28 παρ. 1 του Ελληνικού Συντάγματος, ήδη από την επικύρωσή τους, το 1959 και το 1968 αντίστοιχα.

Η Σύμβαση της Γενεύης περιέχει τον ορισμό της έννοιας του πρόσφυγα, που, σημειωτέον, διαφέρει από την έννοια του μετανάστη. Παραθέτει τα δικαιώματα του πρόσφυγα περιλαμβανόμενα και ελευθερίες όπως αυτές της θρησκείας, της μετακίνησης, της εκπαίδευσης, της κατοχής ταξιδιωτικών εγγράφων και της δυνατότητας εργασίας. Επίσης, καθορίζει τις υποχρεώσεις του πρόσφυγα στις χώρες υποδοχής και ορίζει συγκεκριμένες ομάδες ατόμων που δεν δικαιούνται προσφυγικής ιδιότητας, όπως οι εσωτερικά εκτοπισμένοι πληθυσμοί, άτομα που χαρακτηρίζονται ως τρομοκράτες, άτομα τα οποία έχουν διαπράξει εγκλήματα κατά της ειρήνης, εγκλήματα πολέμου, εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας ή κάποιο σοβαρό μη πολιτικό έγκλημα εκτός της χώρας ασύλου. Περιέχει τη διάταξη της μη επαναπροώθησης –«non-refoulement»–, δηλαδή της απαγόρευσης επιστροφής του πρόσφυγα σε χώρα όπου υπάρχει φόβος δίωξής του. Η εν λόγω διάταξη, μάλιστα, κρίνεται πλέον ως διεθνές εθιμικό δίκαιο –*ius cogens*– το οποίο δεσμεύει ακόμα και κράτη που δεν έχουν υπογράψει τη Σύμβαση.

Ειδικότερα: Οι έννοιες του πρόσφυγα και του μετανάστη

Σύμφωνα με το άρθρο 1 της Συνθήκης της Γενεύης πρόσφυγας είναι ένα άτομο που βρίσκεται εκτός της χώρας καταγωγής του ή του τόπου κατοικίας του, έχει δικαιολογημένο φόβο δίω-

2. Η Τουρκία διατήρησε με την υπογραφή του Πρωτοκόλλου του 1967 τον γεωγραφικό περιορισμό της Σύμβασης του 1951.

3. Η κύρωση της Συμβάσεως πραγματοποιήθηκε με το ΝΔ 3989 της 19/26 Σεπτεμβρίου 1959 «Περί κυρώσεως της πολυμερούς Συμβάσεως περί της Νομικής Καταστάσεως των Προσφύγων» (ΦΕΚ Α΄ 201).

ξης για λόγους φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, συμμετοχής σε ορισμένη κοινωνική ομάδα ή λόγω πολιτικών πεποιθήσεων και εξαιτίας αυτού του φόβου δίωξης αδυνατεί ή δεν επιθυμεί να απολαμβάνει την προστασία αυτής της χώρας ή την επιστροφή σ' αυτήν. Ένας πρόσφυγας, συνεπώς αναγκάζεται να εγκαταλείψει τη χώρα καταγωγής ή συνήθους διαμονής του (στην περίπτωση των ανιθαγενών), εξαιτίας δικαιολογημένου φόβου δίωξης, για λόγους που σχετίζονται με τα όσα απαριθμούνται στο άρθρο 1, δηλαδή με τις πολιτικές του πεποιθήσεις, την εθνική ή φυλετική του προέλευση, τη θρησκεία του, ή με το ότι ανήκει σε μια ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα. Για τους παραπάνω λόγους δικαιούται προστασίας ασύλου και διεθνούς προστασίας στη χώρα όπου καταφεύγει. Στην ευρύτερη έννοια των δικαιούχων διεθνούς προστασίας συμπεριλαμβάνονται και τα άτομα τα οποία, χωρίς τον παραπάνω φόβο δίωξης, κινδυνεύουν να υποστούν σοβαρή βλάβη, λόγω ένοπλων συρράξεων ή γενικευμένης βίας. Ίδιον και των δυο περιπτώσεων είναι ότι οι πρόσφυγες δεν μπορούν να απολαύσουν προστασίας στη χώρα καταγωγής ή συνήθους διαμονής τους⁴.

Η Συνθήκη της Γενεύης δεν περιέχει ορισμό της έννοιας του μετανάστη, καθώς το πεδίο εφαρμογής της δεν καλύπτει αυτόν που μεταναστεύει για άλλους λόγους και όχι για όσους αναφέρονται στο άρθρο 1 αυτής. Σύμφωνα και με την Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, μετανάστης είναι αυτός που εγκαταλείπει τη χώρα καταγωγής του προσβλέποντας σε καλύτερες συνθήκες εργασίας και γενικά διαβίωσης στις χώρες τελικού προορισμού του. Αν και ορισμένα περισσότερα σήμερα οι λόγοι του

4. Οι πρόσφυγες απολαμβάνουν το καθεστώς διεθνούς προστασίας. Ανάλογο με αυτό είναι το καθεστώς επικουρικής προστασίας που αποδίδεται στους δικαιούχους επικουρικής προστασίας, βάσει και της Οδηγίας 2011/95/ΕΕ, όπως αυτή ενσωματώθηκε στην εθνική έννομη τάξη με το Νόμο 4375/2016 και το Π.Δ. 141/2013. Πρόσωπο που δικαιούται επικουρική προστασία αποτελεί σύμφωνα με την Οδηγία, «ο υπήκοος τρίτης χώρας ή ο ανιθαγενής που δεν πληροί τις προϋποθέσεις για να αναγνωρισθεί ως πρόσφυγας, αλλά σε σχέση με τον οποίο υπάρχουν ουσιώδεις λόγοι να πιστεύεται ότι, εάν ο ενδιαφερόμενος επιστρέψει στη χώρα της καταγωγής του ή, στην περίπτωση ανιθαγενούς, στη χώρα της προηγούμενης συνήθους διαμονής του, θα αντιμετωπίσει πραγματικό κίνδυνο να υποστεί σοβαρή βλάβη, όπως ορίζεται στο άρθρο 15, και στον οποίο δεν έχει εφαρμογή το άρθρο 17 παράγραφοι 1 και 2, και που δεν είναι σε θέση ή, λόγω του κινδύνου αυτού, δεν επιθυμεί να θέσει εαυτόν υπό την προστασία της εν λόγω χώρας».

Ξεριζωμού είναι αναγκαστικοί, παρά αποτέλεσμα «ελεύθερης επιλογής» (ιδιαίτερα σε περιπτώσεις φυσικών ή περιβαλλοντικών καταστροφών ή απόλυτης φτώχειας), ο μετανάστης έχει τη δυνατότητα να επιστρέψει στην πατρίδα του όποτε το θελήσει, σε αντίθεση με τον πρόσφυγα που έχει έναν δικαιολογημένο φόβο δίωξης από την ίδια τη χώρα και τις αρχές αυτής⁵.

Η διάκριση των δύο κατηγοριών είναι ιδιαίτερως χρήσιμη και εξακολουθεί να έχει νόημα και μεγάλη σημασία και σε περιόδους μεγάλων μετακινήσεων ανθρώπων που συνθέτουν τις αποκαλούμενες «μικτές μεταναστευτικές ροές». Η διάκριση των εννοιών και κατηγοριών είναι σημαντική και για την μεταναστευτική πολιτική των κρατών. Οι μετανάστες υπόκεινται στην εσωτερική έννομη τάξη και τις διοικητικές διαδικασίες του κράτους όπου βρίσκονται. Οι διαδικασίες έναντι των προσφύγων, αντιθέτως, ορίζονται όχι μόνο στην εσωτερική εθνική έννομη τάξη, αλλά και στο διεθνές δίκαιο. Οι πρόσφυγες, ελλείψει εθνικής προστασίας, προστατεύονται από τη Σύμβαση της Γενεύης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων και άλλα διεθνή και ευρωπαϊκά κείμενα. Το δικαίωμά τους να ζητήσουν άσυλο αποτελεί βασική αρχή της Οικουμενικής Διακήρυξης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Επομένως, η χορήγηση ασύλου δεν εναπόκειται στη διακριτική ευχέρεια του εκάστοτε κράτους, αλλά είναι υποχρέωσή του με βάση τις διεθνείς συνθήκες και την εθνική νομοθεσία.

B.2. Ευρωπαϊκός Κανονισμός του Δουβλίνου

Η Ευρωπαϊκή πολιτική στον τομέα του ασύλου, που περιλαμβάνει ένα κοινό ευρωπαϊκό σύστημα ασύλου, αποτελεί μέρος επί σειρά ετών αναπόσπαστο μέρος του στόχου των ευρωπαϊκών κρατών για την εγκαθίδρυση ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, ανοικτού σε εκείνους οι οποίοι, αναγκασμένοι από τις περιστάσεις, αναζητούν νομίμως προστασία στην Ένωση. Ο ακρογωνιαίος λίθος αυτής της πολιτικής σε ευρωπαϊκό επίπεδο είναι το επονομαζόμενο Σύστημα / Διαδικασία του Δουβλίνου, που αποτελείται από τον Κανονισμό του Δουβλίνου και τον κανονισμό EURODAC, ο οποίος θεσπίζει μια πανευρωπαϊκή βάση δεδομένων δακτυλικών αποτυπωμάτων για τους

5. Η Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ δημοσίευσε τον Αύγουστο του 2015 ένα ενημερωτικό άρθρο για τη διάκριση των δύο εννοιών. Το εν λόγω άρθρο ενημερώθηκε τον Ιούλιο του 2016: <http://www.unhcr.org/news/latest/2016/7/55df0e556/unhcr-viewpoint-refugee-migrant-right.html>.

παράνομα νεοεισερχόμενους στην ΕΕ. Το καθεστώς του Δουβλίνου ιδρύθηκε αρχικά από τη Σύμβαση του Δουβλίνου, η οποία υπεγράφη στο Δουβλίνο της Ιρλανδίας στις 15 Ιουνίου 1990 και τέθηκε σε ισχύ την 1η Σεπτεμβρίου 1997 για το Βέλγιο, τη Δανία, τη Γαλλία, τη Γερμανία, την Ελλάδα, την Ιρλανδία, την Ιταλία, το Λουξεμβούργο, την Ολλανδία, την Πορτογαλία, την Ισπανία και το Ηνωμένο Βασίλειο, την 1η Οκτωβρίου 1997 για την Αυστρία και τη Σουηδία, και την 1η Ιανουαρίου 1998 για τη Φινλανδία. Η Νορβηγία και η Ισλανδία έχουν συνάψει συμφωνίες με την ΕΚ για την εφαρμογή των διατάξεων της σύμβασης στο έδαφός τους.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, κατά την ειδική σύνοδο που πραγματοποιήθηκε στο Τάμπερε στις 15 και 16 Οκτωβρίου 1999, συμφώνησε να αρχίσουν οι εργασίες για την εγκαθίδρυση ενός Κοινού Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου, που θα βασίζεται στη Σύμβαση της Γενεύης του 1951 και το Πρωτόκολλο του 1967, ώστε να εξασφαλιστεί ότι κανείς δεν θα αποστέλλεται πίσω, εκεί όπου θα υποστεί διώξεις, δηλαδή να διατηρηθεί η προαναφερθείσα αρχή της μη επαναπροώθησης. Την ίδια στιγμή, τα κράτη μέλη συμφώνησαν ότι θα πρέπει να υπάρχει και ένας τρόπος σαφούς και λειτουργικού προσδιορισμού του κράτους μέλους που θα κρίνεται υπεύθυνο για την εξέταση αιτήσεων ασύλου.

Συνέπεια αυτού υπήρξε η υπογραφή του Κανονισμού του Δουβλίνου (343/2003) –γνωστού και ως «Δουβλίνο II»–, που αντικατέστησε τη Σύμβαση του Δουβλίνου του 1990, η οποία όριζε τα κριτήρια για τον προσδιορισμό του αρμόδιου κράτους όσον αφορά την εξέταση αίτησης ασύλου. Σύμφωνα με αυτόν ένα μόνο κράτος μέλος είναι υπεύθυνο για την εξέταση μιας αίτησης ασύλου, με στόχους: α. την αποφυγή της αποστολής των αιτούντων άσυλο από τη μια χώρα στην άλλη, αλλά και β. την αποτροπή της κατάχρησης του συστήματος με την υποβολή περισσότερων αιτήσεων ασύλου από ένα μόνο άτομο.

Ο Κανονισμός ορίζει ότι τα κριτήρια για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο πρέπει να εφαρμόζονται σύμφωνα με τη σειρά έκθεσής τους σε αυτόν. Εφαρμόζονται, δε, ανάλογα με την κατάσταση που επικρατεί κατά τη στιγμή που ο αιτών το άσυλο υπέβαλε για πρώτη φορά την αίτησή του σε κράτος μέλος. Την ίδια στιγμή, εφόσον δεν καθίσταται δυνατόν να προσδιοριστεί το κράτος μέλος το οποίο είναι υπεύθυνο βάσει των κριτηρίων που απαριθμούνται, υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης είναι το πρώτο κράτος μέλος στο οποίο

υποβλήθηκε η αίτηση ασύλου και αυτό από όπου λαμβάνονται τα δακτυλικά αποτυπώματα των νεοεισελθόντων στην Ευρώπη. Σε αυτήν την περίπτωση ο αιτών ασύλου, εφόσον βρίσκεται σε άλλο κράτος μέλος από αυτό που κρίνεται υπεύθυνο για την εξέταση του αιτήματός του, επιστρέφεται σε αυτό.

Επί σειρά ετών τα κράτη που βρίσκονται στα σύνορα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των χωρών Σένγκεν –και δη αυτά που βρίσκονται γεωγραφικά στα σύνορα με την Αφρική και την Ασία– καθλούνταν να διαχειριστούν τον μεγαλύτερο αριθμό των εισερχομένων στο χώρο της Ένωσης. Το 2010, η Frontex δήλωσε πως το 90% των καταγεγραμμένων παρανόμως εισερχομένων στην Ευρωπαϊκή Ένωση καταγράφονταν στην Ελλάδα⁶ –συνειπώς και επιστρέφονταν σε αυτήν βάσει του Κανονισμού του Δουβλίνου. Μετά τον Ιανουάριο του 2011 οι επιστροφές στην Ελλάδα από τα άλλα κράτη μέλη σταμάτησαν, ως συνέπεια μιας απόφασης σταθμού για την έμμεση αξιολόγηση του Κανονισμού του Δουβλίνου –M.S.S. κατά Βελγίου και Ελλάδας–, όπου το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων καταδίκασε τον τρόπο που ευρωπαϊκά κράτη μέλη μετακρίζονταν αιτούντες άσυλο⁷.

Ο Κανονισμός «Δουβλίνο II» αναθεωρήθηκε από τον Κανονισμό «Δουβλίνο III» (604/2013) της 26ης Ιουνίου 2013 ως προς τη θέσπιση των κριτηρίων και των μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα⁸.

6. http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network/reports/docs/emn-studies/establishing-identity/11b._greece_national_report_establishing_identity_for_international_protection_final_gr_version_08oc_el.pdf

7. Στις 21 Ιανουαρίου 2011, το Τμήμα Μειζονος Συνθέσεως του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρώπινων Δικαιωμάτων αποφάνθηκε, κατά πλειοψηφία, για την υπόθεση M.S.S. κατά Βελγίου και Ελλάδας (Αρ. Αίτησης 30696/09), ότι το Βέλγιο και η Ελλάδα είχαν παραβιάσει την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (ΕΣΔΑ). Η υπόθεση M.S.S. κατά Βελγίου και Ελλάδας είναι η κύρια υπόθεση ενώπιον του ΕΔΔΑ όσον αφορά τη συμμόρφωση της επιστροφής αιτούντων άσυλο στην Ελλάδα υπό τον Κανονισμό «Δουβλίνο II» με την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου.

8. Η Ευρωπαϊκή Ένωση βρίσκεται εν μέσω μίας νεότερης αναθεώρησης του Κανονισμού, που θα οδηγήσει στην υιοθέτηση του επανομαζόμενου «Δουβλίνο IV».

Β.3. Το Σύστημα Προστασίας και Ασύλου στην Ελλάδα

Έως το 2010 το ελληνικό κράτος ουσιαστικά δεν διέθετε ένα λειτουργικό σύστημα διαχωρισμού των μικτών μεταναστευτικών ροών που εισέρρεαν στη χώρα, ούτε υπήρχε ουσιαστική λειτουργία μιας υπηρεσίας που θα διασφάλιζε την απρόσκοπτη πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου. Και αυτό παρότι η Ελλάδα, ιδίως λόγω της γεωγραφικής της θέσης, δεχόταν μεγάλους αριθμούς προσφύγων και μεταναστών που κατέφθαναν σε αυτή είτε για να διαμείνουν στη χώρα είτε με σκοπό να κινηθούν προς άλλα ευρωπαϊκά κράτη. Από το 1991 έως και το 2011 ψηφίσθηκαν δύο σχετικοί νόμοι: ο Νόμος 1975/1991 περί εισόδου–εξόδου, παραμονής, εργασίας, απέλασης αλλοδαπών και διαδικασίας αναγνώρισης αλλοδαπών προσφύγων, καθώς επίσης και ο τροποποιητικός αυτού Νόμος 2452/1996. Επιπλέον, πλήθος Προεδρικών Διαταγμάτων ρύθμιζαν ζητήματα προστασίας, με τα περισσότερα εξ αυτών να αναφέρονται στην εισδοχή Ευρωπαϊκών Οδηγιών στην εθνική έννομη τάξη, σύμφωνα με τις ευρωπαϊκές υποχρεώσεις της χώρας⁹.

Παρά την παραγωγή νομοθετικών κειμένων, έως εκείνη τη χρονική στιγμή, η Ελλάδα δεν εμφανιζόταν να εφαρμόζει πολιτικές αποδεκτές διεθνώς και ευρωπαϊκά. Ειδικά για το ΠΔ 81/2009 η χώρα είχε δεχθεί κριτική τόσο από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή όσο και από την Ύπατη Αρμοστεία και άλλους ευρωπαϊκούς φορείς και Μη Κυβερνητικούς Οργανισμούς, όσον αφορά τη συμφωνία του με τα διεθνή και ευρωπαϊκά πρότυπα. Η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες είχε αποφασίσει να μη συμμετέχει στα γνωμοδοτικά όργανα στη διαδικασία του ασύλου, όπως αυτά είχαν θεσπισθεί με το ΠΔ 81/2009, ως έκφραση της αντίθεσής της για τα μη τηρούμενα προαναφερθέντα πρότυπα.

Καταρχήν, το δικαίωμα στην απρόσκοπτη πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου δεν ήταν εξασφαλισμένο για τους αιτούντες

9. Έτσι το ΠΔ 220/2007 προσάρμοσε την Ελληνική Νομοθεσία προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2003/9/ΕΚ του Συμβουλίου της 27ης Ιανουαρίου 2003, σχετικά με τις ελάχιστες απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων άσυλο στα κράτη μέλη, ενώ το ΠΔ 90/2008 –που τροποποιήθηκε από το ΠΔ 81/2009– ενσωμάτωσε την Οδηγία 2005/85/ΕΚ σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές για τις διαδικασίες χορήγησης και ανάκλησης του καθεστώτος του πρόσφυγα. Την ίδια χρονιά, το 2008, το ΠΔ 96/2008 ενσωμάτωσε μια προγενέστερη Οδηγία 2004/83/ΕΚ σχετικά με τη θέσπιση ελάχιστων απαιτήσεων για την αναγνώριση και το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως προσφύγων ή ως προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας για άλλους λόγους. Το ΠΔ 81/2009 τροποποίησε το ΠΔ 90/2008.

άσυλο, ιδιαίτερα στα σημεία εισόδου, όπου υπήρχε έλλειψη διερμηνέων, ενημέρωσης και νομικής συνδρομής, καθώς επίσης και πρακτικές που αποθάρρυναν τους νεοεισερχομένους να καταθέσουν αιτήματα ασύλου στα σύνορα, όπως η παρατεταμένη κράτηση σε σχέση με αυτούς που δεν υπέβαλλαν αιτήματα. Ανάλογα προβλήματα παρατηρούνταν και στην πλειονότητα των Αστυνομικών Διευθύνσεων της χώρας, όπου προσέτρεχαν αιτούντες άσυλο για να καταγράψουν το αίτημά τους¹⁰.

Όλοι οι καταγραφέντες, μετανάστες ή εν δυνάμει δικαιούχοι διεθνούς προστασίας και ασύλου, είχαν ως μόνη δυνατότητά τους την κατάθεση αιτήματος ασύλου ενώπιον την Ελληνικής Αστυνομίας, η οποία και τους εφοδίαζε με την κάρτα αιτούντος άσυλο –ροζ κάρτα. Ως αποτέλεσμα αυτού και της αδυναμίας του μηχανισμού να ταυτοποιήσει, καταγράψει και διακρίνει τους εισερχομένους στη χώρα, ένα μεγάλο πλήθος αλλοδαπών διέμενε παράνομα στη χώρα. Την ίδια στιγμή, χωρίς δυνατότητα πρόσβασης σε ένα Σύστημα που λειτουργούσε ορθά, οι αιτούντες άσυλο κινδύνευαν να συλληφθούν ως «χωρίς χαρτιά» και να επαναπροωθηθούν στις χώρες καταγωγής ή διαμονής τους, όπου ενδεχομένως και να κινδύνευε η ζωή τους. Η χώρα σε αυτήν την περίπτωση θα παραβίαζε το προαναφερθέν διεθνές εθιμικό δίκαιο της μη επαναπροώθησης. Επιπλέον, η όλη διαδικασία εξέτασης των αιτημάτων ασύλου είχε ως κύρια χαρακτηριστικά, για χρόνια, την έλλειψη διαδικαστικών και ουσιαστικών εγγυήσεων αναφορικά με τη διερμηνεία, την ποιότητα των συνεντεύξεων, την ποιότητα των αποφάσεων κλπ. Επίσης, τα ποσοστά αναγνώρισης καθεστώτος διεθνούς προστασίας ήταν εξαιρετικά χαμηλά (σχεδόν μηδενικά σε πρώτο βαθμό), παρότι πολλοί αιτούντες άσυλο προέρχονταν από χώρες όπου παρατηρούνταν σοβαρές παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ή που μαστίζονταν από ένοπλες συρράξεις.

10. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η Διεύθυνση Αλλοδαπών Ατιτικής (Πέτρου Ράλη) για την οποία οι δυνατότητες πρόσβασης για καταγραφή του αιτήματος και λήψη ημερομηνίας συνέντευξης σε πρώτο βαθμό είχαν προκαλέσει τη γενική κατακραυγή εναντίον της χώρας από διεθνείς και εγχώριους Μη Κυβερνητικούς Οργανισμούς, όπως το Human Rights Watch, η Διεθνής Αμνηστία, το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες κ.ά. Περί τα 20-30 άτομα, μια φορά την εβδομάδα, γίνονται δεκτά, από τα εκατοντάδες που συσσωρεύονται στην ουρά από την προηγούμενη ημέρα, με συνεπακόλουθες εντάσεις και, σε ορισμένες περιπτώσεις, σοβαρά επεισόδια.

Η καθυστέρηση στην εξέταση των αιτημάτων και στη λήψη οριστικής απόφασης είχε σαν αποτέλεσμα χιλιάδες άτομα να βιώνουν καθεστώς αβεβαιότητας επί σειρά ετών. Σημειωτέον ότι στα τέλη του 2010 είχαν συσσωρευτεί 47.000 αιτήματα που εκκρεμούσαν στο δεύτερο βαθμό για πάνω από 4 έτη. Η προβληματική λειτουργία του συστήματος είχε ως συνέπεια πολλοί πρόσφυγες να μην καταφέρνουν ή να μη θέλουν να ζητήσουν άσυλο στην Ελλάδα (μη εμπιστευόμενοι τη σχετική διαδικασία και προσβλέποντας να φθάσουν σε άλλη χώρα της ΕΕ όπου υπήρχαν εγγυήσεις πως θα τους χορηγηθεί καθεστώς προστασίας εφόσον το δικαιούνται), ενώ, αντιθέτως, αμιγώς οικονομικοί μετανάστες να προστρέχουν στη διαδικασία ως μόνο τρόπο για να νομιμοποιήσουν προσωρινά τη διαμονή τους στη χώρα (μέχρις ότου το αίτημά τους απορριφθεί, κάτι που εμπειρικά διαρκούσε συνήθως πάρα πολλά χρόνια).

Τον Αύγουστο του 2010, η Ελλάδα κατέθεσε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για το Άσυλο και τη Διαχείριση των Μεταναστευτικών Ροών, το οποίο και επικαιροποίησε τον Ιανουάριο του 2013. Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης περιέγραφε ένα γενικό πλαίσιο αντιμετώπισης των μικτών μεταναστευτικών ροών. Περιελάμβανε, δε, προγραμματισμένες δράσεις για θέματα υποδοχής και διαχείρισης όσων μετά την άφιξή τους διέμεναν στη χώρα ή και καθλούνταν να αποχωρήσουν από αυτήν οικειοθελώς ή μετά από απέλαση¹¹.

Το αρχικό Εθνικό Σχέδιο Δράσης προέβλεπε αλλαγές τόσο στη νομοθεσία όσο και στην πρακτική σχετικά με τον τρόπο που η Ελλάδα αντιμετώπιζε τις μεταναστευτικές ροές μέχρι εκείνη τη στιγμή. Ελλείψει ενός συστήματος ουσιαστικής ταυτοποίησης του προφίλ όσων κατέφθαναν στην Ελλάδα έως τότε –πέραν της λήψης των δακτυλικών τους αποτυπωμάτων και της καταχώρησής τους στο σύστημα EURODAC– και διαχωρισμού των αναγκών και του σκοπού μετακίνησης και εισόδου τους στη χώρα, θεωρήθηκε θετική εξέλιξη η χάραξη στρατηγικού σχεδίου για ζητήματα που άπτονταν θεμάτων τόσο ασύλου, όσο και μετανάστευσης. Σε αυτό το πλαίσιο, το Νοέμβριο του 2010, υιοθετήθηκε το ΠΔ 114/2010 για την καθιέρωση ενιαίας διαδικασίας αναγνώρισης του καθεστώτος του πρόσφυγα ή του δικαι-

11. Το εν λόγω Εθνικό Σχέδιο Δράσης περιέγραφε δράσεις για ζητήματα Πρώτης Υποδοχής, Νέου συστήματος ασύλου, Επιστροφών, Φύλαξης συνόρων και ελέγχων σε αυτά.

όχου επικουρικής προστασίας, σε αλλοδαπούς και ανιθαγενείς (Οδηγία 2005/85/ΕΚ), με το οποίο ρυθμίσθηκε η μεταβατική διαδικασία ασύλου στην Ελλάδα. Το ΠΔ 114/2010 αντικατέστησε το παλαιότερο ΠΔ 90/2008 και κατήργησε το ΠΔ 81/2009.

Μεταξύ άλλων, το ΠΔ 114/2010 άνοιξε το δρόμο για την επανασύσταση και τη βελτίωση της λειτουργίας των Επιτροπών Προσφυγών, των Επιτροπών εκείνων δηλαδή που θα εξέταζαν σε δεύτερο βαθμό τα έως τότε κατατεθέντα αιτήματα προστασίας ασύλου. Αν και ο πρώτος βαθμός παρέμενε στην αρμοδιότητα της Αστυνομίας, ο δεύτερος υπαγόταν στις ανεξάρτητες Επιτροπές Προσφυγών, όπου μετείχε και η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και η Ύψατη Αρμοστεία με δικαίωμα ψήφου. Η πρόοδος που είχε σημειωθεί αφορούσε την ποιότητα της διαδικασίας (συνεντεύξεις, διερμηνεία, αιτιολόγηση αποφάσεων), κυρίως στο δεύτερο βαθμό. Επίσης τα ποσοστά αναγνώρισης του καθεστώτος του πρόσφυγα, καθώς και αυτά της επικουρικής προστασίας ή του ανθρωπιστικού καθεστώτος, ανήλθαν σημαντικά, ιδίως στο δεύτερο βαθμό, γεγονός ενδεικτικό της γενικότερης πρόοδου, λαμβανομένων υπόψη των χωρών καταγωγής των αιτούντων άσυλο.¹²

Η αναμόρφωση του συστήματος ασύλου στην Ελλάδα – Νόμος 3907/2011

Τον Ιανουάριο του 2011, υιοθετήθηκε ο Νόμος 3907/2011 ο οποίος προέβλεπε τη δημιουργία αυτοτελούς Υπηρεσίας Ασύλου και ενός συστήματος υποδοχής και διαπίστωσης του προφίλ και των αναγκών όσων εισέρχονταν στην Ελλάδα χωρίς τις νόμιμες διατυπώσεις, συμπεριλαμβανομένων και ατόμων που επιθυμούσαν να ζητήσουν άσυλο.

12. Τα αιτήματα ασύλου το 2011 ήταν 9.311. Από αυτά, το 24,80% υποβλήθηκαν από Πακιστανούς, το 12,04% από Γεωργιανούς, το 6,84% από Αφγανούς, το 6,61% από Μπαγκλαντεσιανούς, το 4,36% από Κινέζους και ακολούθούν υπήκοοι άλλων χωρών. Σύμφωνα με στοιχεία του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη, το 2011 τα ποσοστά αναγνώρισης σε πρώτο βαθμό ανήλθαν συνολικά σε 1,65% - 2,05% (ανάλογα με το εάν συνυπολογίζονταν οι ανανεώσεις καθεστώτων ή όχι), επί 8.685 αιτημάτων που εξετάστηκαν. Σε δεύτερο βαθμό –όπου εξετάστηκαν κυρίως προσφυγές που εκκρεμούσαν επί έτη–, το προσφυγικό καθεστώς ανήλθε στο 15,6%, ενώ το συνολικό ποσοστό στο 28,2% - 40,62% (ανάλογα με το εάν συνυπολογίζονται οι ανανεώσεις καθεστώτων ή όχι) επί 1.007 αιτημάτων που εξετάστηκαν.

Η έναρξη λειτουργίας της νέας Υπηρεσίας Ασύλου το 2013, μετά από αναβολές επί δύο έτη, κυρίως εξαιτίας δυσκολιών σε θέματα εξασφάλισης ανθρωπίνων πόρων και εξοπλισμού, καθώς και το νέο νομοθετικό πλαίσιο για τη διαδικασία ασύλου, σηματοδότησαν μια ιδιαίτερα θετική εξέλιξη προς ένα δίκαιο και αποτελεσματικό σύστημα ασύλου στην Ελλάδα.

Ο Νόμος 3907/2011 προέβλεπε και τη σύσταση Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής με στόχο την αποτελεσματική διαχείριση των υπηκόων τρίτων χωρών που εισέρχονταν παράνομα στην χώρα, σε συνθήκες σεβασμού της αξιοπρέπειάς τους, με την υπαγωγή τους σε διαδικασίες πρώτης υποδοχής¹³. Τον Μάρτιο του 2013 λειτούργησε το πρώτο Κέντρο Πρώτης Υποδοχής (ΚΕΠΥ), στην περιοχή του Έβρου. Παρά τις ελλείψεις σε αναγκαίο προσωπικό και τις δυσκολίες για πραγματοποίηση των αναγκαίων παραπομπών σε δομές προστασίας, η λειτουργία του πρώτου ΚΕΠΥ είχε σηματοδοτήσει μια καθοριστική βελτίωση σχετικά με την καταγραφή και ταυτοποίηση των νεοεισερχομένων, καθώς επίσης και με την κάλυψη των βασικών αναγκών τους, συμπεριλαμβανομένης της ιατρικής και ψυχολογικής στήριξης και της παροχής ενημέρωσης για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους σε γλώσσα που κατανοούν. Από τη στιγμή της σύστασης της Υπηρεσίας έως και προ μηνών –κατά τη διάρκεια του 2015– παρέμενε ιδιαίτερης σημασίας η ανάγκη για ενίσχυση της Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής, μέσω της δημιουργίας Κέντρων Πρώτης Υποδοχής ή ανάπτυξης κινητών ομάδων σε βασικά σημεία εισόδου της χώρας, ιδίως στα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου που αντιμετώπιζαν ήδη το 2013 αυξημένο αριθμό αφίξεων.

Η Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής είχε επίσης και τη δυνατότητα –για πρώτη φορά στην Ελλάδα– να ιδρύει και να εποπτεύει Δομές Φιλοξενίας αιτούντων άσυλο και ασυνόδευτων ανηλίκων (άρθρο 110, Ν. 4172/2013) προς υλοποίηση των υποχρεώσεων της χώρας που πήγαζαν από την Ευρωπαϊκή Οδηγία 2013/33/ΕΕ.

13. Η οργάνωση και η λειτουργία της Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής καθοριζόταν με το ΠΔ 102/2012.

Β.4. Η Ευρωπαϊκή Ατζέντα για τη Μετανάστευση (Μάιος 2015) και η Ευρωπαϊκή Συμφωνία για το προσφυγικό (Μάρτιος 2016)

Η Ευρωπαϊκή Ατζέντα για τη Μετανάστευση που παρουσιάστηκε τον Μάιο του 2015 αποτέλεσε την πρώτη άμεση απάντηση της ΕΕ στις μαζικές ροές των χιλιάδων μεταναστών που με κίνδυνο της ζωής τους επιχειρούν να διασχίσουν τη Μεσόγειο και ειδικότερα το Αιγαίο, εισάγοντας για πρώτη φορά έννοιες όπως αυτή της εσωτερικής μετεγκατάστασης (relocation) και της μετεγκατάστασης (settlement). Η Ατζέντα προβλέπει άμεσα αληθιά και μακροπρόθεσμα μέτρα για την αντιμετώπιση των σοβαρών μεταναστευτικών ρευμάτων που αντιμετωπίζει η ΕΕ, ιδιαίτερα οι χώρες της Μεσογείου, και των προβλημάτων τα οποία δημιουργούνται από τη διαχείριση τέτοιου είδους φαινομένων. Μεταξύ άλλων, προβλέπεται τριπλάσιος των οικονομικών πόρων που προορίζονται για την Frontex, μετεγκατάσταση προσφύγων και μεταναστών σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης με συγκεκριμένα κριτήρια και ποσοστάσεις, ενεργοποίηση, για πρώτη φορά, του μηχανισμού επείγουσας κατάστασης για να βοηθηθούν τα κράτη μέλη που αντιμετωπίζουν αιφνίδια εισροή μεταναστών σύμφωνα με το άρθρο 78 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ, καθώς και έναρξη, στο πλαίσιο της Κοινής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας, μιας επιχείρησης στη Μεσόγειο για την εξάρθρωση των δικτύων λαθρομετανάστευσης και την καταπολέμηση της διακίνησης ανθρώπων, σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο.

Δυστυχώς έως σήμερα τα κράτη μέλη δεν έχουν καταλήξει σε μια κοινή στρατηγική για την αντιμετώπιση της κρίσης, ενώ την ίδια στιγμή δείχνουν απροθυμία όσον αφορά στην εφαρμογή των μέτρων, όπως τα σχέδια μετεγκατάστασης. Επαναφέρουν προσωρινά τους ελέγχους στα εσωτερικά τους σύνορα, ενώ άλλα φτάνουν μέχρι το σφράγισμα των συνόρων και την ύψωση φρακτών, πρωτοβουλίες οι οποίες χωρίς αμφιβολία θέτουν σε αμφισβήτηση το θεσμικό οικοδόμημα της ΕΕ, την ισχύ της ενωσιακής έννομης τάξης και την πολιτική οντότητα της Ευρώπης. Πλην, όμως, ένα από τα λίγα σημεία στο οποίο συμφώνησαν όλοι οι Ευρωπαίοι ηγέτες ήταν η ανάγκη να ενισχυθεί η συνεργασία με την Τουρκία, με στόχο τη μείωση της ροής των μεταναστών και των αιτούντων άσυλο που μετακινούνται από ή μέσω της χώρας προς την ΕΕ.

Στις 18.03.2016 και με τον αριθμό των αφιχθέντων στην Ελλάδα από τις αρχές του 2015 να έχει ξεπεράσει το 1.000.000, η Ευρωπαϊκή Ένωση συνήψε συμφωνία με την Τουρκία με στόχο τον έλεγχο των ροών από τη γείτονα χώρα. Μετά την υπογρα-

φή της Συμφωνίας, τόσο η Ελλάδα όσο και η Τουρκία όφειλαν να ψηφίσουν άμεσα εθνικούς νόμους που να καθιστούν δυνατή την εφαρμογή της Συμφωνίας. Στην Ελλάδα ο εν λόγω Νόμος (4375/2016) ψηφίστηκε στις 2 Απριλίου 2016 και δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ Α΄ 51) στις 3 Απριλίου 2016.

Ο Νόμος 4375/2016 περιγράφει την οργάνωση και λειτουργία της Υπηρεσίας Ασύλου, της νέας Αρχής Προσφυγών, της νέας Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης, τη σύσταση Γενικής Γραμματείας Υποδοχής, την προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας προς τις διατάξεις της οδηγίας 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου «σχετικά με τις κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας, διατάξεις για την εργασία δικαιούχων διεθνούς προστασίας και άλλες διατάξεις». Εκτός από θέματα οργάνωσης και λειτουργίας των ως άνω υπηρεσιών, περιέχονται και λοιπές ρυθμίσεις. Μεταξύ αυτών: το άρθρο 22 στο οποίο προβλέπεται η χορήγηση άδειας διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους σε αιτούντες διεθνή προστασία, εφόσον πληρούνται συγκεκριμένες προϋποθέσεις και τα άρθρα 68-71, όπου προβλέπονται οι προϋποθέσεις πρόσβασης στην απασχόληση των αναγνωρισμένων δικαιούχων διεθνούς προστασίας, των αιτούντων διεθνή προστασία και των προσώπων στους οποίους έχει χορηγηθεί καθεστώς παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους στη Ελλάδα.

Σύμφωνα με τον νέο νόμο, αρμόδια όργανα για την εξέταση αιτημάτων ασύλου καθίστανται η Υπηρεσία Ασύλου –σε πρώτο βαθμό, η οποία και συνεχίζει τη λειτουργία της– και η Αρχή Προσφυγών, η οποία και αποχωρίζεται από την Υπηρεσία Ασύλου και συστήνεται ως ξεχωριστή Αρχή. Αρμόδια αρχή για την ταυτοποίηση, υποδοχή, φιλοξενία και συνοδική διαχείριση των διαδικασιών επιστροφής καθίσταται η Υπηρεσία Υποδοχής και Ταυτοποίησης (με την παύση της λειτουργίας της μέχρι πρότινος Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής). Παράλληλα, περιέχει και ειδικές διατάξεις για τη στενή συνεργασία των ελληνικών αρχών με Μη Κυβερνητικούς Οργανισμούς. Προβλέπονται υψηλότερες εγγυήσεις από αυτές που προβλέπονταν στη συμφωνία ΕΕ–Τουρκίας αναφορικά με τον ανασταλτικό χαρακτήρα της προσφυγής για τις επιστροφές.

Ο νόμος περιέχει, για πρώτη φορά στην Ελλάδα, διατάξεις για

την προστασία των ανιθαγενών¹⁴. Επίσης, υπάρχουν ειδικές διατάξεις για την προστασία ευπαθών ομάδων, ανηλίκων και ασυνόδευτων. Προβλέπεται η δυνατότητα παροχής δωρεάν νομικής συνδρομής προς όλους σε επίπεδο προσφυγής, και διερμηνείας σε κάθε στάδιο της διαδικασίας σύμφωνα με τα διεθνή και ευρωπαϊκά πρότυπα. Διασφαλίζεται το δικαίωμα πρόσβασης στην εργασία τόσο για τους αιτούντες άσυλο, όσο και για τους δικαιούχους διεθνούς ή επικουρικής προστασίας ή προστασίας για ανθρωπιστικούς λόγους, καθώς επίσης και για τα μέλη των οικογενειών τους.

Ο νόμος ορίζει, τέλος, και τη διαδικασία επιστροφών στην Τουρκία τόσο βάσει των διμερών συμφωνιών επαναπροώθησης Ελλάδας–Τουρκίας και ΕΕ–Τουρκίας, όσο και βάσει της συμφωνίας της 18ης Μαρτίου 2016 μεταξύ ΕΕ και Τουρκίας.

Γ. Τα σύγχρονα μεταναστευτικά ρεύματα και οι προκλήσεις για την Ελλάδα

Από τις αρχές του 2015 και κυρίως από το Μάρτιο του 2015, άρχισε να εισέρχεται στην Ελλάδα από τα νησιά ένας πρωτοφανής και συνεχώς αυξανόμενος αριθμός ανθρώπων, των οποίων το προφίλ κατά 90% ήταν προφίλ ατόμων που εν δυνάμει δικαιούνταν προστασίας, λόγω των συνθηκών που επικρατούν στις χώρες καταγωγής τους. Ενδεικτικά τον Μάρτιο του 2015 εισήλθαν στη χώρα από τα νησιά 7.874 πρόσφυγες και μετανάστες, ενώ τον Οκτώβριο του ίδιου έτους 211.663. Συνολικά κατά τη διάρκεια του 2015, σύμφωνα με τα στοιχεία της Υπαιτης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, ο εν λόγω συνολικός αριθμός αφίξεων ανήλθε στις 856.723. Πάνω από το 50% αυτών των ανθρώπων κατέφθασαν στη Λέσβο, ενώ τα λοιπά κύρια σημεία εισόδου υπήρξαν νησιά όπως η Χίος, η Σάμος, η Κως, η Λέρος, το Αγαθονήσι και το Καστελόριζο. Οι κύριες χώρες καταγωγής των αφιχθέντων προσφύγων και μεταναστών ήταν η Συρία, το Αφγανιστάν, το Ιράκ, το Πακιστάν και το Ιράν. Οι περισσότεροι εξ αυτών χρησιμοποιούσαν την Ελλάδα ως «πέρασμα» και συνέχιζαν το ταξίδι τους προς τις χώρες της Κεντρικής και Βόρειας Ευρώπης. Η Υπηρεσία Ασύλου στη χώρα συνέχισε να καταγράφει και να εξετάζει αιτήματα ασύλου, ενώ εξακολούθησε να τηρεί σε ισχύ τον κανονισμό

14. Σύμφωνα με τη Σύμβαση του ΟΗΕ για το Καθεστώς των Ανιθαγενών του 1954 (Άρθρο 1), ως ανιθαγενές ορίζεται «το πρόσωπο που δεν θεωρείται υπήκοος από κάποιο κράτος στο πλαίσιο της νομοθεσίας του».

ταχείας εξέτασης των αιτημάτων ασύλου από υπηκόους της Συρίας. Παρ' όλη αυτά, τα αιτήματα ασύλου μηνιαίως κατά το 2015 δεν παρουσίασαν μεγάλη αύξηση σε σύγκριση με αυτά του 2014 (περί τα 1.000-1.200 το μήνα), αποδεικνύοντας και τη δυναμική λειτουργίας του μηχανισμού λόγω της περιορισμένης στελέχωσής του, αλλά και την μη επιθυμία των εισερχομένων να υποβάλουν αίτημα ασύλου στην Ελλάδα.

Οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης και οι κάτοικοι των νησιών στα σύνορα με την Τουρκία κλήθηκαν να αντιμετωπίσουν τα κύματα αυτά των προσφυγικών –ως επί το πλείστον– ροών, χωρίς να υπάρχουν οι υποδομές ή τα κονδύλια για την διαχείριση των αναγκών των μετακινούμενων πληθυσμών που έρχονταν προσταςίας. Σημαντική υπήρξε η συνδρομή πλήθους εθελοντών και μη κυβερνητικών οργανισμών ημεδαπών και διεθνών. Από τη στιγμή δε της οργάνωσης και του συντονισμού της δράσης των εθελοντών και των οργανισμών στο εκάστοτε νησί, αυξήθηκε και η αποδοτικότητα της προσφορά τους. Η κοινωνία των πολιτών προσέφερε πολύτιμη βοήθεια και κάλυψε ανάγκες που ανακύπτουν σε περιπτώσεις ανθρωπιστικών κρίσεων.

Γ.1. Οι ποιοτικές και ποσοτικές διαστάσεις του φαινομένου

Σύμφωνα με τις επίσημες καταγραφές της Frontex, το πρώτο 7μηνο του 2015 εισέρχονται περισσότεροι από μισό εκατομμύριο πολίτες τρίτων χωρών στην Ευρωπαϊκή Ένωση¹⁵, οι 150.000 εξ αυτών από την Ελλάδα μέσω Τουρκίας. Το 30% του συνόλου επιδιώκει να εγκατασταθεί στην Γερμανία και το 25% σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, όπως το Ηνωμένο Βασίλειο, η Γαλλία, η Σουηδία, η Ιταλία και η Αυστρία. Με βάση τις ίδιες πηγές εκτιμάται ότι σε όλη την διάρκεια του 2015 ο συνολικός αριθμός των νεοεισερχομένων πολιτών τρίτων χωρών ξεπερνά το ένα εκατομμύριο¹⁶, ενώ χιλιάδες χάνουν την ζωή τους στην προσπάθεια να εισέλθουν στο ευρωπαϊκό έδαφος (κατά προσέγγιση, τουλάχιστον 3.000, ήδη τους πρώτους επτά μήνες του 2015).

Κατά την περίοδο 2007-2015 οι παρατύπως εισερχόμενοι στην Ευρωπαϊκή Ένωση άγγιξαν τα 3 εκατομμύρια, εκ των οποίων το 58,4% εισήλθε από την Ελλάδα (στοιχεία της Frontex). Με βάση στοιχεία του Υπουργείου Εσωτερικών, τη δεκαετία 2006-

15. Διπλάσιος αριθμός από τον αντίστοιχο του πρώτου επταμήνου του 2014.

16. Από τους οποίους οι 200.000 περίπου εισέρχονται στην ΕΕ μέσω της Ελλάδας.

2015 εισήλθαν στην χώρα μας χωρίς τις νόμιμες διατυπώσεις περισσότεροι από 1,8 εκατομμύρια αλλοδαποί και απελάθηκαν περίπου 175.000, εκ των οποίων οι αλβανικές ιθαγένειες ανερχόταν σε ποσοστό πάνω από το 50%.¹⁷ Για το έτος 2015, οι προερχόμενοι από τις πέντε κύριες χώρες τροφοδότησης¹⁸ αποτέλεσαν το 94% του συνολικού πληθυσμού, ήταν κυρίως άνδρες ηλικίας 18-33 ετών, ενώ το 1/4 των προερχομένων από την Συρία, το Αφγανιστάν και το Ιράκ ήταν ανήλικοι.

Η σύγχρονη κρίση μετανάστευσης συνιστά μια έκρηξη της επιλογής για εγκατάλειψη της χώρας καταγωγής από πολίτες που για διάφορους λόγους αδυνατούν ή εκτιμούν ότι είναι εξαιρετικά δύσκολο ή επικίνδυνο να παραμείνουν στις εστίες τους. Ωστόσο, η συνθετότητα του φαινομένου και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των μετακινούμενων πληθυσμών δεν επιτρέπουν να εξαχθεί με απόλυτο τρόπο το συμπέρασμα ότι πρόκειται μόνο ή καθ' ολοκληρίαν για αποκλειστικά αυθεντικές προσφυγικές ροές. Αντιθέτως, διαπιστώνεται ότι σε ένα βαθμό πρόκειται για μικτές μεταναστευτικές κινήσεις, που ενέχουν έντονο το προσφυγικό και οικονομικό στοιχείο σε ό,τι αφορά το βασικό κίνητρο εγκατάλειψης του τόπου διαμονής, η παραμονή στον οποίο συνεπάγεται αυξημένη επικινδυνότητα για την ζωή, την υγεία ή την οικονομική επιβίωση των μετακινούμενων πληθυσμών.

Εξετάζοντας την πορεία των μεταναστευτικών ροών προς την Ελλάδα, διαπιστώνεται ότι, παρά τις προβλέψεις που έκαναν λόγο για τη ραγδαία αύξηση των απευθείας μεταναστευτικών ροών από την Αφρική προς τις νοτιοευρωπαϊκές χώρες συνεπεία των κοινωνικών και των γεωστρατηγικών εξελίξεων που προκάλεσε η Αραβική Άνοιξη, πολύ λίγα άτομα, εντούτοις, μετανάστευσαν από τις χώρες που γνώρισαν σημαντικές πολιτικές εξεγέρσεις διασχίζοντας τη Μεσόγειο.¹⁹ Σε πρόσφατη έρευνα που αφορά σε μετανάστες από την υποσαχάρια Αφρική προκύπτει, αφενός, ότι μόνο το 30% των ερωτώμενων ήρθε απευθείας από την χώρα καταγωγής στην Ελλάδα και, αφετέρου, ότι όσο

17. Κοτζιμάνης Βύρων και Καρκούλη Αλεξάνδρα (2016). *Οι μεταναστευτικές εισροές στην Ελλάδα την τελευταία δεκαετία: ένταση και βασικά χαρακτηριστικά των παρατύπων εισερχομένων ως και των αιτούντων άσυλο*, Δημογραφικά Νέα, ΕΔΚΑ, τεύχος 26.

18. Συρία, Αφγανιστάν, Ιράκ, Πακιστάν και Ιράν.

19. Fargues Philippe and Fandrich Christine (2012), *Migration after the Arab Spring*, Migration Policy Centre, Research Report 2012/09.

πιο πρόσφατη είναι η εγκατάσταση στην Ελλάδα, τόσο μεγαλύτερος είναι ο βαθμός διεθνικής κινητικότητας των μεταναστών.²⁰

Σε έρευνα της Ένωσης Περιφερειών Ελλάδος (ΕΝΠΕ) που πραγματοποιείται σε 637 άτομα που φιλοξενούνται σε κέντρα υποδοχής/παραμονής μεταναστών στο Λεκανοπέδιο Αττικής τον Μάρτιο του 2016 διαπιστώνεται ότι πρώτον, το 60% παρέμεινε σε ενδιάμεση χώρα πριν εισέλθει στην Ελλάδα, ενώ σε ποσοστό 77,8% (σε ερώτηση με πολλαπλές επιλογές) δεν συμμετείχε σε διαδηλώσεις εναντίον της κυβέρνησης της χώρας τους, σε πολεμικές συγκρούσεις ή σε πολιτικές ή σε μη κυβερνητικές οργανώσεις²¹.

Την περίοδο 2006-2015 ένα πολύ μικρό τμήμα των παρατύπως εισερχομένων αιτούνται άσυλο στην χώρα μας σε ποσοστό που κυμαίνεται από 8%-19%, ενώ το 2015 το 98,5% του συνόλου αποφεύγει να καταθέσει σχετική αίτηση.²² Το 65% των ερωτώμενων προσφύγων στην περιοχή της Αττικής δηλώνει ότι δεν σκοπεύει να υποβάλει αίτηση ασύλου στην Ελλάδα, ακόμη και στην περίπτωση που οι πολιτικές των κλειστών συνόρων των γειτονικών χωρών τους «εγκληβίσουν» στην χώρα μας (ΕΝΠΕ, 2016).

Την ίδια στιγμή, στην ευρύτερη περιοχή των Βαλκανίων παρατηρούνται νέες τάσεις προσφυγικών ή ανθρωπιστικής φύσης ροών, με δύσκολα προβλέψιμες συνέπειες για όλες τις χώρες, συμπεριλαμβανομένης και της Ελλάδας. Για το 2015, οι αιτήσεις για άσυλο μόνο στη Γερμανία από Αλβανούς φυγάδες, που εγκαταλείπουν τις εστίες τους από τον φόβο κλιμάκωσης των εχθροπραξιών στο πλαίσιο της ανάφλεξης των εθνικιστικών συγκρούσεων στις περιοχές της πρώην Γιουγκοσλαβίας, έφτασαν τις 30.000, ενώ δεκάδες χιλιάδες άλλοι είναι εγκληβισμένοι σε περιοχές πολεμικών συρράξεων που μαίνονται σε πολλά σημεία της Βαλκανικής.²³ Από την επεξεργασία των

20. Papadopoulos Apostolos and Fratsea Loukia-Maria (2015), «Delineating the geographical mobility of African immigrants towards Greece: Between transnationalism and integration», in Şeker Güven, Tilbe Ali, Ökmen Mustafa, Yazgan Hepgül Pinar, Eroğlu Deniz, Sirkeci Ibrahim, Turkish Migration Conference: 2015 Selected Proceedings, Transnational Press London.

21. Ένωση Περιφερειών Ελλάδος (2016α), *Έρευνα σε πρόσφυγες*, ΚΑΠΑ Research, Μάρτιος 2016.

22. Κοτζαμάνης Βύρων και Καρκούλη Αλεξάνδρα, ό.π.

23. Koelbl Susanne, Kuntz Katrin and Mayr Walter (2015), *Mass migration:*

επίσημων στοιχείων της Eurostat και της Frontex υπολογίζεται (Economist, 2016) ότι οι αιτήσεις ασύλου στην Ευρωπαϊκή Ένωση (με ποσοστό αποδοχής μικρότερο του 10%) το διάστημα Οκτώβριος 2014 έως Σεπτέμβριος 2015 με βάση την ιθαγένεια των αιτούντων ανέρχονται σε 65.000 από την Αλβανία, σε 93.000 από το Κόσοβο και σε 35.500 από την Σερβία.

Γ.2. Οι προκλήσεις στην αγορά εργασίας

Μια βασική πρόκληση, την οποία καλούνται να αντιμετωπίσουν όλες οι ευρωπαϊκές χώρες υποδοχής, είναι να αποφευχθεί ο κίνδυνος της αποδυνάμωσης της προστασίας που απορρέει εν γένει από τη νομοθεσία που αφορά στο προσφυγικό φαινόμενο, αλλή, ταυτόχρονα, να αναζητηθούν νέα ή επικαιροποιημένα εργαλεία αντιμετώπισης και ρύθμισης των σύγχρονων μεταναστεύσεων για ανθρωπιστικούς λόγους, με γνώμονα τις οικονομικές, κοινωνικές και δημογραφικές παραμέτρους που ανακύπτουν.

Στο άμεσο μέλλον, η Ελλάδα και οι υπόλοιπες χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης οφείλουν να αποφύγουν να προξενίσουν με τις ενέργειές τους μια εκρηκτική μεταναστευτική κρίση στις κοινωνίες τους, σε συνθήκες οικονομικής κρίσης και εντεινόμενης ξενοφοβίας ή ισλαμοφοβίας. Γίνεται, πλέον, ευρέως αποδεκτό ότι είναι εξαιρετικά δυσχερές η εν στενή εννοία διάκριση μεταξύ προσφύγων και οικονομικών μεταναστών, δεδομένου ότι οι μετακινούμενοι πληθυσμοί λόγω ανθρωπιστικής κρίσης είναι μεικτοί και η (νομική) εξακρίβωση της πραγματικής αιτίας κινητικότητας επισφαλής.²⁴

Ο ΟΟΣΑ επιλέγει να τοποθετηθεί με σαφήνεια στο ερώτημα εάν αυτή η ανθρωπιστική μεταναστευτική κρίση είναι διαφορετική από τις προηγούμενες και σπεύδει να υιοθετήσει μια «προσφυγική» ανάληψη²⁵. Εκτιμά, ειδικότερα, πως μόλις το ένα τρίτο του ενός εκατομμυρίου αιτήσεων ασύλου για το έτος 2015 θα γίνει δεκτό από τις χώρες μέλη. Στην Ελλάδα την περίοδο 2006-2011,

what is driving the balkan exodus?, Der Spiegel - on line international 26/08/2015.

24. Banulescu-Bogdan Natalia and Fratzke Susan, ό.π.

25. Organisation for the Economic Cooperation and Development (2015), *Is this humanitarian migration crisis different?*, Migration Policy Debates, no 7, September 2015, OECD.

το ποσοστό των θετικών απαντήσεων σε αιτήματα ασύλου²⁶ είναι μόλις 1,37%, ενώ το διάστημα 2012-2015 αυξάνει στο 15,57%.²⁷

Συνεπώς, καθίστανται προφανείς ορισμένες σημαντικές υποθέσεις για την εξέλιξη των μεταναστευτικών ροών στην Ελλάδα, αλλά και ευρύτερα στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Πρώτον, ένας σημαντικός αριθμός αιτήσεων στο πλαίσιο του προσφυγικού δικαίου θα απορρίπτεται. Δεύτερον, ένα σημαντικό τμήμα, ίσως και τα 2/3 των προσφύγων, δεν θα υποβάλουν αίτημα ασύλου, είτε γιατί αποθαρρύνονται από το υψηλό ποσοστό απορρίψεων, είτε γιατί προσδοκούν να καταφέρουν να το υποβάλουν στην χώρα τελικού προορισμού. Τρίτον, σημαντικός αριθμός θα καταφέρνει να εισέρχεται σε ελληνικό έδαφος, προφανώς από εναλλακτικές οδούς μετά τον περιορισμό της σχετικής δυνατότητας από την πλευρά των νησιών του Αιγαίου, έπειτα από την έναρξη εφαρμογής της πρόσφατης Συμφωνίας Ευρωπαϊκής Ένωσης – Τουρκίας.

Ο ΟΟΣΑ επισημαίνει ότι οι πρόσφυγες κατευθύνονται προς τις χώρες που διαθέτουν δυναμικές αγορές εργασίας και, υπενθυμίζοντας τις δημογραφικές προκλήσεις των ευρωπαϊκών χωρών, τονίζει την ανάγκη για ενταξιακές πολιτικές που –μεταξύ άλλων– θα επιτρέψουν την αξιοποίηση των, ενίοτε, υψηλών προσόντων των προσφύγων.

Σύμφωνα με τις επίσημες εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, το έτος 2060 ο πληθυσμός της Γερμανίας θα έχει μειωθεί κατά 18 εκατομμύρια. Με ελάχιστες εξαιρέσεις (Γαλλία, Ιρλανδία και ενδεχομένως Ηνωμένο Βασίλειο) όλες οι χώρες μέλη θα χρειαστούν άμεσα νέα εργατικά χέρια, εφόσον τα επόμενα 15 χρόνια ο ενεργός πληθυσμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναμένεται να μειωθεί κατά 13 εκατομμύρια. Η κατάσταση στην Ελλάδα δεν διαφέρει.

Συγκεκριμένα, την δεκαετία 1991-2001 η συνεισφορά της μετανάστευσης και της φυσικής αύξησης στη γενική αύξηση του πληθυσμού είναι, αντίστοιχα, 97% έναντι 3%. Η μαζική είσοδος, νέων κυρίως σε ηλικία, ατόμων σε αναζήτηση εργασίας συντέινε στην επιβράδυνση της γήρανσης του πληθυσμού της Ελλάδας,

26. Στις θετικές απαντήσεις περιλαμβάνονται το καθεστώς πρόσφυγα, το ανθρωπιστικό καθεστώς, η επικουρική προστασία και το προσωρινό καθεστώς.

27. Κοτζαμάνης Βύρων και Καρκούλη Αλεξάνδρα, ό.π.

στην αύξηση της γεννητικότητάς του και στην τόνωση της δημογραφικής δυναμικότητάς του, καθώς στην αύξηση του αριθμού των αθλοδωπών αποδίδεται σχεδόν αποκλειστικά η αύξηση του πληθυσμού της χώρας ανάμεσα στο 1991 και στο 2011.²⁸

Αντιθέτως, με βάση στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ και της Eurostat υπολογίζεται ότι την τετραετία 2011-2014 είχαμε φυσική μείωση του πληθυσμού και μαζική εκροή πληθυσμού, φαινόμενα τα οποία οφείλονται στην εκτόξευση της ανεργίας και στην δραστική περικοπή μισθών και συντάξεων εν μέσω της κρίσης. Πρόκειται για ένα πλήγμα με πολύ δυσμενείς μακροχρόνιες επιπτώσεις και μάλιστα βαρύτερο εκείνου που υπέστη η χώρα τη δεκαετία του 1960 λόγω της μαζικής μετανάστευσης Ελλήνων στο εξωτερικό, όταν, παρ' όλη αυτά, σημειώθηκε μεγάλη φυσική αύξηση του πληθυσμού.

Παράλληλα, το νομικό καθεστώς που αφορά στη μετανάστευση της μεγάλης πλειοψηφίας των εγκατεστημένων στην Ελλάδα αθλοδωπών έως τα τέλη της προηγούμενης δεκαετίας²⁹ επιτρέπει τη διασπορά της κινητικότητας και την αλλαγή κατά περιόδους του τόπου διαμονής ανάμεσα στις χώρες καταγωγής και εγκατάστασης ανάλογα με τις ευκαιρίες απασχόλησης, συχνά δε στο πλαίσιο άτυπων μορφών εποχικής ή κυκλικής μετανάστευσης. Για το λόγο αυτό θα πρέπει να αντιμετωπίζονται με επιφύλαξη οι υποθέσεις που συνεπάγονται τον μόνιμο ή αμετάκλητο επαναπατρισμό των μεταναστών που βρίσκονται σε καθεστώς ανεργίας, ιδίως εφόσον στερούνται τίτλων διαμονής.³⁰

Στο πεδίο της αγοράς εργασίας διαμορφώνεται ήδη με γοργούς ρυθμούς μια εκρηκτική κατάσταση, στην οποία πιθανόν να εντάσσονται προοδευτικά και τα μέλη των σύγχρονων ή επικείμενων προσφυγικών και ανθρωπιστικής φύσης μεταναστευτικών πληθυσμιακών ομάδων. Η κατάσταση αυτή εμπεριέχει τρεις (3) βασικές διαστάσεις:

28. Κοτζαμάνης Βύρων και Καρκούλη Αλεξάνδρα, ό.π.

29. Κατάργηση της βίζας για τους Αθβανούς το 2010, ελεύθερη μετακίνηση των κοινοτικών Βουλγάρων και Ρουμάνων.

30. Γρύπα Ρουμπίνη (2011), *Ελληνική οικονομία και μετανάστευση: μύθοι και πραγματικότητες*, 19 Οκτωβρίου 2011 και Wenden (de) Wihtol Catherine (2013), *Mondialisation et régionalisation des flux migratoires*, 27 Mars 2013.

Παρά τις εξαιρετικά θετικές πρόσφατες ρυθμίσεις στο πλαίσιο των Νόμων 4251/2014 και 4332/2015 στην κατεύθυνση της διατήρησης του καθεστώτος νόμιμης διαμονής και της ανάσχεσης της τάσης μαζικής απώλειας των οικείων αδειών ένεκα των συνεπειών της οικονομικής ύφεσης και κρίσης, η πληθωφεία των αλλοδαπών της χώρας διαμένει χωρίς χαρτιά, ενώ ο κίνδυνος της περαιτέρω «απονομιμοποίησης» του καθεστώτος διαμονής δεν έχει εξαλειφθεί.

Στις αρχές της οικονομικής κρίσης για τα έτη 2010 και 2011, σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία, οι ανειδίχτητοι μετανάστες υπολογίζονται από 350.000 έως 390.000.³¹ Στην βάση υπολογισμών του ΟΟΣΑ για το 2010, σε πρόσφατη μελέτη εκτιμάται ότι μόνον το 50% του 1,2 εκατομμυρίων μεταναστών στην Ελλάδα είχε άδεια διαμονής σε ισχύ.³² Όταν μόνο το δωδεκάμηνο Δεκέμβριος 2010 – Δεκέμβριος 2011 «χάνονται» 100.000 άδειες διαμονής, οι άδειες διαμονής σε ισχύ περιορίζονται³³ από 603.000 στα τέλη του 2009 σε 448.000 στα τέλη του 2011.

Η θέση των αλλοδαπών στην αγορά εργασίας επιδεινώνεται ραγδαία στο περιβάλλον της ύφεσης και της κρίσης.³⁴ Τα ποσοστά ανεργίας εκτινάσσονται σε δυσθεώρητα επίπεδα από το 6,4% το 2008 για το σύνολο των αλλοδαπών μέχρι και στο 38,6% το 2013 και μάλιστα με μεγαλύτερη ένταση σε σχέση με την αύξηση της ανεργίας των γηγενών. Συνακόλουθα, για πρώτη φορά μετά από πολλά χρόνια, από το 2009 και έπειτα το ποσοστό ανεργίας των μεταναστών υπερβαίνει διαρκώς το αντίστοιχο των γηγενών.

Ένα σημαντικό ποσοστό των προσφύγων εκδηλώνει ήδη ενδιαφέρον εισόδου στην ελληνική αγορά εργασίας, ωστόσο, σαφώς μικρότερο είναι το ποσοστό εκείνων που θεωρούν ότι

31. Μαρούκης Θάνος (2012), *Μετανάστευση και κρίση στην ελληνική κοινωνία: οι παράμετροι ενός απεγκλιωβισμού*, ELIAMEP briefing notes, 08/2012.

32. Kasimis Charalambos (2012), *Illegal immigration in the midst of crisis*, Migration Policy Institute, March 2012.

33. Cavounidis Jennifer (2013), «Migration and the economic and social landscape of Greece», *South-Eastern Europe Journal of Economics* 1, p. 59-78.

34. Καψάλης Απόστολος και Κρητικίδης Γιώργος (2016), «Η εργασία των μεταναστών στο περιβάλλον της κρίσης», ΙΝΕ/ΓΣΕΕ, Ενημέρωση, υπό έκδοση.

μπορούν να βρουν στην Ελλάδα εργασία που να τους καλύπτει τις βασικές ανάγκες³⁵.

Συνεπώς, χωρίς να είναι εύκολο να προβληφθεί με ακρίβεια η εξέλιξη του σημερινών μεταναστευτικών-προσφυγικών ροών προς την Ελλάδα, είναι απαραίτητο να επανεξεταστούν στο σύνολό τους οι πρόσφατες παρεμβάσεις που αφορούν στο ζήτημα των αλλοδαπών που διαμένουν στην χώρα μας, ιδίως δε στο πεδίο της κοινωνικής πολιτικής. Ακόμα και αν επιβεβαιωθούν οι πλέον ευσίωνες εκτιμήσεις για μικρή αύξηση (έως 100.000 χιλιάδες) του μόνιμου πληθυσμού των αλλοδαπών από πολίτες προερχόμενους από χώρες όπως η Συρία, το Αφγανιστάν ή το Ιράκ μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του 2010, η ένταξή τους στην αγορά εργασίας θα επιχειρείται με όρους εξαιρετικά δυσμενείς σε σύγκριση με αυτούς των μεταναστών που εγκαταστάθηκαν την περίοδο 1990-2010.

Η διατήρηση της ανεργίας σε υψηλά επίπεδα και η αδυναμία δι-ασυνοριακής μετακίνησης στην διάρκεια του χρόνου για όσους, ιδίως, εξ αυτών στερούνται μόνιμων νομιμοποιητικών τίτλων, είναι στοιχεία που θα συμβάλουν στην δημιουργία μιας ειδικής κατηγορίας αλλοδαπών εξαιρετικά ευάλωτης στον κίνδυνο της μακροχρόνιας ανεργίας, της φτώχειας και της κοινωνικής περιθωριοποίησης.

Δ. Προτεινόμενες ενέργειες και μέτρα

Δ.1. Ενέργειες και μέτρα σε ευρωπαϊκό επίπεδο

Η Ευρώπη έχει βυθιστεί τα τελευταία χρόνια σε μια επίμονη και ίσως παρατεταμένη περίοδο οικονομικής στασιμότητας που προκαλεί πρωτοφανή οικονομική και κοινωνική ζημιά. Το φιλόδοξο σχέδιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης δοκιμάζεται, και ο μεγαλύτερος κίνδυνος που αντιμετωπίζει η ΕΕ σήμερα είναι αυτός της εσωτερικής κατάρρευσης λόγω της αδυναμίας ή της έλλειψης βούλησης των κυβερνήσεων των κρατών μελών να λάβουν έγκαιρα εκείνες τις αποφάσεις που επιβάλλουν οι νέες συνθήκες.

35. Βλ. Ένωση Περιφερειών Ελλάδος (2016α), *Έρευνα σε πρόσφυγες*, ΚΑΠΑ Research, Μάρτιος 2016. Από τους ερωτηθέντες, ποσοστό 28% δηλώνει ότι αν βρει δουλειά στην Ελλάδα προτίθεται να παραμείνει μόνιμα στην χώρα, ποσοστό ιδιαίτερα υψηλό εάν ληφθεί υπόψη ότι στις τάξεις των νεοεισερχομένων η τάση εγκατάλειψης της προοπτικής συνέχισης του ταξιδιού δεν είναι πολύ ισχυρή. Ωστόσο μόλις 22% θεωρεί ότι μπορεί να βρει εργασία που θα του καλύπτει τις βασικές ανάγκες, ως εργάτης, υπάλληλος γραφείου ή με οποιαδήποτε άλλη επαγγελματική ειδικότητα.

Η πρόσφατη προσφυγική κρίση αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα καθώς βρήκε την Ένωση απροετοίμαστη, χωρίς ενότητα και αλληλεγγύη. Η μαζική έλευση προσφύγων κυρίως από τη Συρία και μαζί μεταναστών χωρίς νόμιμα έγγραφα από διάφορες χώρες, επηρεάζει έντονα τις ευρωπαϊκές κοινωνίες και την εσωτερική πολιτική κατάσταση σε όλες σχεδόν τις χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, θέτει σε δοκιμασία τη Συνθήκη Σένγκεν και τους κανόνες του Δουβλίνου, όπως επίσης, αναδεικνύει τα όρια και τις ανεπάρκειες της εξωτερικής πολιτικής και της πολιτικής ασφαλείας της Ευρώπης, αλλά και των αντίστοιχων εθνικών πολιτικών των κρατών μελών της ΕΕ.

Ταυτόχρονα, έντονη ανησυχία προκαλεί η άνοδος ευρωσκεπτικιστικών και αντιευρωπαϊκών κομμάτων, διαφορετικών μεταξύ τους ιδεολογικών αποχρώσεων και αντιφατικών απόψεων, με κοινά ωστόσο χαρακτηριστικά το ραϊκισμό και την ξενοφοβία. Η κρίση του ευρώ και η ραγδαία αύξηση των προσφυγικών και μεταναστευτικών ροών έχουν ενισχύσει φυγόκεντρες δυνάμεις στο εσωτερικό της Ένωσης και ταυτόχρονα απειλούν τους βασικούς πυλώνες του ευρωπαϊκού οικοδομήματος.

Σε αυτή την κρίσιμη για το μέλλον της Ευρώπης στιγμή, η μεγάλη πρόκληση είναι η συμφωνία σε μια κοινή ευρωπαϊκή πολιτική ασύλου και στον κοινό αγώνα κατά των βαθύτερων αιτιών της προσφυγικής κρίσης. Η Ευρώπη θα πρέπει να λειτουργήσει ως σταθεροποιητικός παράγοντας της ευρύτερης περιοχής, αναλαμβάνοντας άμεσα πολιτικές και διπλωματικές πρωτοβουλίες για κατάπαυση του πυρός στις εμπόλεμες ζώνες και για αντιμετώπιση των πραγματικών αιτιών του φαινομένου. Επιπλέον, θα πρέπει να γίνουν πολύ περισσότερα από την ΕΕ συνολικά αλλά και από όλα τα κράτη μέλη για την αποτελεσματικότερη διαχείριση των προσφυγικών και μεταναστευτικών ροών στη βάση δύο αλληλένδετων αρχών, του καταμερισμού της ευθύνης και της αλληλεγγύης:

- Αναθεώρηση του Κανονισμού του Δουβλίνου, ώστε να συμφωνηθεί με όλες τις ληφθείσες αποφάσεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο.
- Καθιέρωση μηχανισμού υποχρεωτικής ανακατανομής στο εσωτερικό της ΕΕ τόσο αναγκωρισμένων προσφύγων όσο και αιτούντων άσυλο με δίκαιο και αναλογικό τρόπο.
- Δημιουργία κέντρων καταγραφής και ταυτοποίησης στα κράτη πρώτης γραμμής, όπως η Ιορδανία, ο Λίβανος και η Τουρκία.

- Δημιουργία μηχανισμού υποχρεωτικής ανακατανομής και μετεγκατάστασης των μεταναστών χωρίς χαρτιά, με βάση συγκεκριμένη δίκαιη αναλογία σε όλα τα κράτη μέλη, και ταυτόχρονα ισχυρές ενταξιακές πολιτικές, ώστε η τρέχουσα κρίση να μετατραπεί σε ευκαιρία για την δημογραφική ανανέωση του γηράσκοντα πληθυσμού της Ευρώπης και την ενίσχυση του εργατικού δυναμικού της.
- Θέσπιση Ευρωπαϊκού Ασύλου, ώστε οι αλλοδαποί να ζητούν άσυλο από την ΕΕ συνολικά και να κατανέμονται αναλογικά στα κράτη μέλη.
- Ενίσχυση του εθελοντικού επαναπατρισμού παράτυπων οικονομικών μεταναστών σε συνεργασία με τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης και την ΕΕ.
- Παροχή αναπτυξιακής βοήθειας στις χώρες προέλευσης υπό την προϋπόθεση ότι θα πρέπει να δέχονται πίσω τους πολίτες τους που δεν γίνονται δεκτοί στην ΕΕ.

Δ.2. Ενέργειες και μέτρα σε εθνικό επίπεδο

Η Ελλάδα αποτελεί χώρα της ΕΕ, αλλά και το εξωτερικό σύνορο των κρατών Σένγκεν, ενώ αποτελεί μέλος πλήθους διεθνών οργανισμών και δεσμεύεται από διεθνείς συνθήκες και συμφωνίες. Υπό το πλαίσιο όλων των ανωτέρω, στοχεύοντας στην αποτελεσματικότερη διαχείριση της παρούσας κρίσης, προσεγγίζεται το σύνολο των προτάσεων της ΟΚΕ οι οποίες παρουσιάζονται στη συνέχεια:

Α. Πολιτικές Υποδοχής και Ταυτοποίησης

- Πλήρης και ορθή λειτουργία όλων των κέντρων καταγραφής και ταυτοποίησης, έτσι ώστε να εξασφαλιστεί μια αξιόπιστη και αποτελεσματική διαδικασία ταυτοποίησης, δακτυλοσκόπησης και ταυτοποίησης των νεοεισερχομένων.
- Ρητή δέσμευση ότι τα κέντρα καταγραφής και ταυτοποίησης δε θα λειτουργήσουν ως δομές μακροχρόνιας φιλοξενίας.
- Επιτάχυνση στην αξιοποίηση της σημαντικής χρηματοδοτικής στήριξης που παρέχει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην Ελλάδα από τα Ταμεία Εσωτερικών Υποθέσεων για την αντιμετώπιση των αναγκών που προκύπτουν από την αύξηση των πιέσεων στο σύστημα ασύλου και μετανάστευσης της χώρας.
- Ταχεία κατασκευή ποιοτικών και καλά οργανωμένων εγκαταστάσεων φιλοξενίας προσφύγων σε περιοχές χωρίς του-

ριστική ανάπτυξη ή ταυτότητα, όπου όχι μόνο δε θα δημιουργούνται σοβαρά προβλήματα στις τοπικές οικονομίες και κοινωνίες αλλά, αντιθέτως, ενδεχομένως να επιδράσουν θετικά στην κατεύθυνση της τόνωσης της τοπικής οικονομίας και της απασχόλησης.

- Διαφάνεια στη λειτουργία των ΜΚΟ μέσω της δημιουργίας ενός αξιόπιστου μητρώου ΜΚΟ σε κεντρικό επίπεδο, προκειμένου επί του πεδίου να δραστηριοποιούνται μόνο οργανώσεις που έχουν πιστοποιηθεί από τις ελληνικές αρχές.
- Ενίσχυση των οργανωμένων δομών τους κράτους και της τοπικής αυτοδιοίκησης.
- Σύσταση δικτύων υγειονομικής παρακολούθησης και επιδημιολογικής επιτήρησης, και ενίσχυση των περιφερειακών νοσοκομείων και κέντρων υγείας.
- Ενίσχυση των δομών ταυτοποίησης των μεταναστευτικών ροών. Αναγνώριση του καθεστώτος πρόσφυγα σε όσους πληρούν τις προϋποθέσεις. Παρουσίαση των εναλλακτικών επιλογών για τους οικονομικούς μετανάστες (απόκτηση άδειας παραμονής εφόσον εργάζονται, εθελοντική επιστροφή ή έξοδος από τη χώρα / επιστροφή στις χώρες προέλευσης).
- Συστηματική καταγραφή των μεταναστών χωρίς χαρτιά και οριστική διευθέτηση του ζητήματος της παράτυπης διαμονής και της αδήλωτης/ανασφάλιστης εργασίας.

B. Διαχωρισμός Προσφύγων και Μεταναστών

- Μεταφορά των προσφύγων σε ελεγχόμενες ανοιχτές δομές φιλοξενίας.
- Μεταφορά των παράτυπων (οικονομικών) μεταναστών σε κλειστού τύπου προαναχωρησιακά κέντρα, προκειμένου στη συνέχεια να ακολουθήσει η διαδικασία των επιστροφών στις χώρες προέλευσης.
- Δημιουργία διμερών συμφωνιών με τις αναγκαίες προξενικές αρχές κρατών καταγωγής, για την απαραίτητη δημιουργία εγγράφων προ της επιστροφής στις χώρες καταγωγής.
- Ταχύτερη διεκπεραίωση των αιτήσεων ασύλου, με ενίσχυση της αρμόδιας υπηρεσίας ασύλου με προσωπικό³⁶.

36. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι στο πρώτο εξάμηνο του 2016 η Υπηρεσία Ασύλου έχει καταγράψει 21.833 αιτήματα ασύλου, σε σύγκριση με

- Ενίσχυση του θεσμού της επιτροπείας για τα ασυνόδευτα παιδιά, μέσω της δημιουργίας μηχανισμού υποστηρικτικού των Εισαγγελέων για την επιτέλεση του έργου τους ως προσωρινών επιτρόπων των ασυνόδευτων παιδιών, με τη δυνατότητα ανάθεσης συγκεκριμένων πράξεων εκπροσώπησης των παιδιών.
- Επιτάχυνση της διαδικασίας επανένωσης των οικογενειών των προσφύγων και επέκταση των ευνοϊκών διατάξεων στους δικαιούχους επικουρικής προστασίας.

Γ. Πολιτικές Επιστροφής

- Ενίσχυση του εθελοντικού επαναπατρισμού παράτυπων οικονομικών μεταναστών.
- Συστηματική υποβολή αιτημάτων επανεισοχής προς την Τουρκία³⁷.
- Περιορισμός του μέτρου της διοικητικής κράτησης αλληλοδαπών αποκλειστικά και μόνο στις περιπτώσεις όπου α) επίκειται με επαρκή βεβαιότητα η διενέργεια της απομάκρυνσης σε άμεσο χρόνο και β) εφόσον κρίνεται εμπεριστατωμένα και ειδικά σε κάθε ξεχωριστή περίπτωση ότι η κράτηση δε θα μπορούσε να αντικατασταθεί από κάποιο άλλο λιγότερο επαχθές μέτρο ασφάλειας.

Δ. Πολιτικές Ένταξης

- Άμεση στελέχωση και ενίσχυση της νεοσυσταθείσας Διεύθυνσης Κοινωνικής Ένταξης, σύμφωνα με τον Νόμο 4375/2016, με στόχο το σχεδιασμό και την εφαρμογή πολιτικών ένταξης των δικαιούχων διεθνούς προστασίας και μεταναστών στην Ελληνική Επικράτεια.
- Προγράμματα ενταξιακής πολιτικής για την αντιμετώπιση όλων των επιμέρους ζητημάτων της ένταξης, τόσο των προσφύγων όσο και των αλληλοδαπών χωρίς χαρτιά, συμπεριλαμβανομένης της στέγασης, της εκμάθησης της γλώσσας, της επαγγελματικής κατάρτισης, της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγείας και της κοινωνικής πρόνοιας.
- Δημιουργία τάξεων υποδοχής για τα παιδιά των προσφύ-

7.465 κατά την ίδια περίοδο του 2015.

37. Σημειώνεται ότι το 2015 εισήλθαν στην Ελλάδα 876.232 και υποβλήθηκαν μόλις 12.149 αιτήσεις για επιστροφή στην Τουρκία.

γων στα ελληνικά σχολεία και εφαρμογή των διατάξεων του Νόμου 4415/2016 και της Υ.Α. 152360/ΓΔ4 γύρω από τα ζητήματα εκπαίδευσης των ανήλικων προσφύγων, με προσπάθεια να εγγραφούν όλα τα παιδιά πρόσφυγες σε σχολεία. Προτείνεται να υπάρχουν χωριστές τάξεις υποδοχής για ένα σύντομο χρονικό διάστημα και στη συνέχεια αφομοίωση στις κανονικές τάξεις του σχολείου,

- Ενίσχυση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης για τη δημιουργία προγραμμάτων ένταξης και ενσωμάτωσης.
- Συνεργασία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης με φορείς της κοινωνίας των πολιτών για την ενδυνάμωση των υφιστάμενων πληθυσμών και την υποδοχή των νέων.
- Συνεργασία με φορείς και ομάδες από τις χώρες καταγωγής των νεοεισελθόντων, οι οποίοι διαμένουν για χρόνια στην Ελλάδα. Ενίσχυση κατ' αυτόν τον τρόπο και των μέχρι τώρα διαμενόντων στη χώρα, αλλά και δημιουργία συνθηκών υποδοχής των νεοεισερχομένων.
- Άμεση λειτουργία της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης χρημάτων από το νέο Ευρωπαϊκό Ταμείο για το Άσυλο, τη Μετανάστευση και την Ένταξη, το οποίο έχει συσταθεί από τον Ιούλιο του 2015, αλλά δεν έχει λειτουργήσει μέχρι σήμερα.

Ε. Ενέργειες της Ελλάδας προς τα Ευρωπαϊκά Όργανα

Η Ελληνική Κυβέρνηση θα πρέπει να θέσει ενώπιον των ευρωπαϊκών οργάνων:

- Την αναθεώρηση του Κανονισμού του Δουβλίνου.
- Την καθιέρωση μηχανισμού υποχρεωτικής ανακατανομής στο εσωτερικό της ΕΕ.
- Τη δημιουργία κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου.
- Τη σύσταση Ευρωπαϊκής Ακτοφυλακής και Συνοριοφυλακής.
- Αίτημα για ενεργοποίηση της Ευρωπαϊκής Οδηγίας 55/2001 για την Προσωρινή Προστασία³⁸. Δεδομένου ότι μεγάλο ποσοστό των εγκλωβισμένων στην ελληνική επικράτεια έχουν προσφυγικά χαρακτηριστικά, ενώ η διαδικασία του relocation

38. Η Ευρωπαϊκή Οδηγία 55/2001 για την Προσωρινή Προστασία ενεργοποιείται σε περίπτωση μαζικής εισροής εκτοπισθέντων και δίνει τη δυνατότητα μεταφοράς των εκτοπισθέντων σε άλλα κράτη σε εθελοντική βάση.

παρουσιάζει πενιχρά αποτελέσματα, η ενεργοποίηση της εν λόγω οδηγίας θα συμβάλει καθοριστικά στον απεγκλιωβισμό των ιδίων αθλή και την ανακούφιση της χώρας.

- Τη διάνοιξη μιας χερσαίας, νόμιμης και ασφαλούς οδού στον Έβρο για δικαιούχους διεθνούς προστασίας, στη θέση του παράνομου και ανασφαλούς θαλάσσιου δρόμου, με στόχο τον περιορισμό των κινδύνων που συνεπάγεται η παράτυπη είσοδος για τη δημόσια τάξη, την αποδυνάμωση των κυκλωμάτων διακίνησης ανθρώπων και την αναλογικότερη κατανομή του βάρους υποδοχής ροών και σε άλλα σημεία της ελληνικής επικράτειας πλην των νησιών.
- Την ουσιαστική ενεργοποίηση του μηχανισμού της μετεγκατάστασης των προσφύγων εντός της ΕΕ, που έως τώρα είχε πενιχρά αποτελέσματα.

Ε. Τελικά Συμπεράσματα

Είναι σαφές ότι ολόκληρη η Ευρώπη, αντιμέτωπη με θεσμικές αδυναμίες, εμφανίζεται απροετοίμαστη για την κοινωνική ενσωμάτωση τόσο μεγάλου αριθμού προσφύγων και μεταναστών, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για την κοινωνική της συνοχή και την πολιτισμική της ταυτότητα. Επιπρόσθετα, το πρόβλημα επιτείνεται καθώς οι σχετικές αδυναμίες ευνοούν τη ριζοσπαστικοποίηση ισλαμιστών φονταμενταλιστών προς την τρομοκρατία και την εγκληματικότητα. Το θέμα αυτό είναι ιδιαίτερα έντονο σε πολλές χώρες της δυτικής Ευρώπης, όπου η συζήτηση για το πολυπολιτισμικό μοντέλο των κοινωνιών απασχολεί έντονα την επικαιρότητα και δοκιμάζει περαιτέρω το ευρωπαϊκό εγχείρημα.

Στην Ελλάδα, με δεδομένο ότι, ειδικά κατά το πρώτο διάστημα της παρούσας κρίσης, σε όλες τις περιοχές της επικράτειας υπήρξε θετικό κλίμα υποδοχής των προσφυγικών-μεταναστευτικών ροών και αυθόρμητες δράσεις αλληλεγγύης από μεγάλα τμήματα του πληθυσμού της χώρας, η δυναμική αυτή θα πρέπει να αξιοποιηθεί στην κατεύθυνση της καλλιέργειας ενός κλίματος κοινωνικής ειρήνης και ασφάλειας. Η βασική πρόκληση αφορά στην ουσιαστική ενσωμάτωση όλων όσοι «εγκλιωβίζονται» ή θα επιλέξουν εντέλει να διαμείνουν μόνιμα στη χώρα. Ως βασικά στοιχεία της ενσωμάτωσης νοούνται τα εξής:

- Άμεση εκμάθηση της γλώσσας,
- ένταξη στον κοινωνικό ιστό, στην εκπαίδευση και στην αγορά εργασίας και

- ουσιαστική κατανόηση και πραγματική αποδοχή του δικαίου συστήματος της χώρας και του πανευρωπαϊκού συστήματος αξιών.

Στο περιβάλλον της οικονομικής κρίσης, της υψηλής ανεργίας και της μαζικής αποδημίας νέων σε ηλικία γηγενών στο εξωτερικό, τα αντιφατικά μηνύματα που εκπέμπουν οι μετρήσεις των διαθέσεων της κοινής γνώμης δεν επιτρέπουν τον εφησυχασμό· ιδίως εφόσον οι επισημάνσεις ανησυχίας ή οι αντιρρήσεις των πολιτών αφορούν, κυρίως, τα πεδία της απασχόλησης και της κοινωνικής πολιτικής.

Άλλωστε, σε περιπτώσεις χωρών με λιγότερα δημοσιονομικά και κοινωνικά προβλήματα σε σύγκριση με την Ελλάδα, τα τελευταία δύο χρόνια καταγράφεται σημαντική δημοσκοπική άνοδος και αύξηση της κοινωνικής επιρροής ξενοφοβικών και ρατσιστικών πολιτικών σχηματισμών που διεκδικούν κυβερνητικές και πολιτικές λύσεις ξένες προς τη νομική και τη δικαιοματική παράδοση της ευρωπαϊκής ηπείρου.

Όπως καμία χώρα δεν μπορεί να αντιμετωπίσει μόνη της τις οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις του προσφυγικού προβλήματος, καμία πολιτική δεν μπορεί να εφαρμοστεί αν δεν έχει προκύψει μέσα από το διάλογο και την αποδοχή της κοινωνίας.

Πρέπει ιδιαίτερα να τονισθεί ότι με δεδομένη την πολυπλοκότητα και τη δυσκολία αντιμετώπισης του σύνθετου προβλήματος πρόσφυγες–μετανάστες, η σύνδεση μέρους του ισλαμικού φονταμενταλισμού με την τρομοκρατία δημιουργεί επιπλέον προκλήσεις και απαιτεί αυξημένη ευθύνη από τη χώρα μας στο να λειτουργούν όσο γίνεται αποτελεσματικότερα οι διαδικασίες εξέτασης των αιτημάτων ασύλου και οι δομές φιλοξενίας.

Είναι απαραίτητη, λοιπόν, ιδιαίτερα στη χώρα μας, η ανάληψη εξειδικευμένων δημοσίων παρεμβάσεων, όπως είναι οι καμπάνιες ευαισθητοποίησης και οι δράσεις ή οι δομές διαλόγου με την συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων και των παραγωγικών φορέων, ιδίως σε τοπικό επίπεδο, για την αποτροπή εκδήλωσης φαινομένων και κρουσμάτων ρατσιστικής βίας και ξενοφοβικής ρητορείας, αλλά και για την αποτελεσματική εφαρμογή όλων των προβλεπόμενων διαδικασιών κατά την υποδοχή, ταυτοποίηση και εξέταση αιτημάτων ασύλου.

Είναι σαφές ότι το βάρος της υποδοχής και της ενσωμάτωσης των προσφύγων και μεταναστών σηκώνουν πρωτίστως οι το-

πικές κοινωνίες, με πολλές δυσκολίες. Με τον ίδιο τρόπο που η Ελλάδα δεν μπορεί να σηκώσει το βάρος των ροών για όλη την Ευρώπη, έτσι και ορισμένες τοπικές κοινωνίες δεν μπορούν να σηκώσουν το βάρος για όλη την επικράτεια.

Η συστηματική συνεργασία της τοπικής αυτοδιοίκησης, των κοινωνικών εταίρων και της κοινωνίας των πολιτών μεταξύ τους αλλά και με τους αντίστοιχους φορείς άλλων ευρωπαϊκών χωρών μπορεί να συμβάλει στην ανάδειξη επιτυχών πρακτικών και από άλλες χώρες (π.χ. Γερμανία) και να δημιουργήσει συνεργατικά σχήματα τα οποία θα προσφέρουν ουσιαστικά στην κάλυψη των αναγκών των προσφύγων και μεταναστών, και στην ομαλή ενσωμάτωσή τους στο κοινωνικό, οικονομικό και αξιακό σύστημα της χώρας.

Γ' ΕΝΟΤΗΤΑ

Παράρτημα Ι

Χρήσιμα κείμενα

Χρηματοδοτήσεις από την ΕΕ για τη μετανάστευση και την ασφάλεια: πώς λειτουργούν

Οι προσπάθειες των κρατών μελών στον τομέα της μετανάστευσης και των εσωτερικών υποθέσεων στηρίζονται από το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης (TAME) και το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας (TEA). Για την περίοδο 2014-2020, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διαθέτει από τα ταμεία αυτά στα κράτη μέλη 7 δισ. ευρώ. Συνολικά, για την περίοδο 2014-2020, υπάρχουν 58 εθνικά προγράμματα για τα ταμεία TAME και TEA. Τα κονδύλια του TEA προορίζονται μόνο για τις χώρες του Σένγκεν, συμπεριλαμβανομένων των συνδεδεμένων κρατών του Σένγκεν. Υπάρχουν 27 εθνικά προγράμματα TAME και 31 εθνικά προγράμματα TEA.

TAME

Το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης στηρίζει τις εθνικές προσπάθειες για τη βελτίωση των δυνατοτήτων υποδοχής, την εφαρμογή των διαδικασιών ασύλου σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά πρότυπα, την ένταξη των μεταναστών σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, καθώς και για μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων επιστροφής.

TEA

Το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας έχει δύο σκέλη. Το σκέλος «Σύνορα» στηρίζει τις εθνικές προσπάθειες για την επίτευξη ενός ενιαίου και υψηλού επιπέδου ελέγχου στα εξωτερικά σύνορα, στηρίζοντας μια κοινή πολιτική για τη θεώρηση (βίζα) με στόχο τη διευκόλυνση των νόμιμων μετακινήσεων στην ΕΕ. Το σκέλος «Αστυνομία» στηρίζει τις εθνικές προσπάθειες για την καταπολέμηση του διασυνοριακού οργανωμένου εγκλήματος και της τρομοκρατίας, καθώς και την ενίσχυση της διασυνοριακής συνεργασίας για την επιβολή του νόμου και τη διαχείριση των κινδύνων, με στόχο την προστασία των ανθρώπων και των υποδομών κείρας σημασίας από τρομοκρατικές επιθέσεις και άλλους κινδύνους που έχουν σχέση με την ασφάλεια.

€ 7 δισ. ευρώ (TAME + TEA 2014-2020)

1 Οι βασικές χορηγήσεις για τα εθνικά προγράμματα των κρατών μελών για τα σκέλη «Σύννορα» και «Αστυνομία» καθορίζονται από τους κανονισμούς που διέπουν τα τρία χρηματοδοτικά μέσα, όπως αυτοί εγκρίθηκαν από το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Οι κανονισμοί καθορίζουν συγκεκριμένους στόχους που πρέπει να επιτευχθούν με τη στήριξη των ταμείων ΤΑΜΕ και ΤΕΑ.

Τα κράτη μέλη υποβάλλουν προτάσεις για τα εθνικά προγράμματα με σκοπό την επίτευξη των στόχων αυτών και παρέχουν εκτιμήσεις για το κόστος κάθε δράσης. Το τελικό κείμενο είναι πάντα αποτέλεσμα διαφόρων ανταλλαγών μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των κρατών μελών σχετικά με τις προτεινόμενες δράσεις και προτεραιότητες. Τα εθνικά προγράμματα καθορίζουν τους τομείς στους οποίους τα κονδύλια της ΕΕ μπορούν να συμπληρώσουν τα εθνικά.

2 Η Επιτροπή εγκρίνει τα εθνικά προγράμματα που υποβάλλουν τα κράτη μέλη, υπό την προϋπόθεση ότι τα προγράμματα αυτά είναι διατυπωμένα με επαρκή σαφήνεια, είναι σύμφωνα με τον πολιτικό διάλογο που διεξάγεται στην αρχή της περιόδου προγραμματισμού και διαθέτουν στρατηγική προσέγγιση.

3 Μόλις εγκριθούν τα εθνικά προγράμματα, εναπόκειται στην εκάστοτε εθνική κεντρική αρχή που είναι επιφορτισμένη με τη διαχείριση των κονδυλίων να κατανείμει τα κονδύλια αυτά ανάλογα με τις συμφωνηθείσες προτεραιότητες. Τα κράτη μέλη οφείλουν να ορίσουν μια υπεύθυνη αρχή για τη διαχείριση του Ταμείου, καθώς και μια αρχή υπεύθυνη για τον λογιστικό έλεγχο. Τα κράτη μέλη μπορούν επίσης να ορίσουν εντεταλμένες αρχές. Εν συνεχεία, τα κράτη μέλη ενημερώνουν την Επιτροπή σχετικά με τη σύσταση αυτών των αρχών και παρέχουν σύντομη περιγραφή του συστήματός τους διαχείρισης και ελέγχου. Όταν η σύσταση των αρχών εγκριθεί από την Επιτροπή, μπορεί να αρχίσει η εκταμίευση των κονδυλίων.

4 Κατόπιν, η εθνική αρχή προβαίνει στη διαχείριση και κατανομή των κονδυλίων σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, όπως αυτή έχει καθοριστεί σε εθνική κλίμακα και ανάλογα με τις ιδιαίτερες ανάγκες της χώρας.

Παραδείγματα χρηματοδοτούμενων δράσεων

Ελλάδα: 259,4 εκατ. ευρώ από το TAME

Η Ελλάδα προτίθεται να αυξήσει την ικανότητα υποδοχής της σε 2.500 θέσεις μέχρι το τέλος του 2015, βελτιώνοντας παράλληλα την ποιότητα και ταχύτητα της διαδικασίας λήψης αποφάσεων σχετικά με το άσυλο. Η χρηματοδότηση θα χρησιμοποιηθεί επίσης για την εφαρμογή μιας ολοκληρωμένης πολιτικής με σκοπό την ένταξη των μεταναστών.

Ουγγαρία: 61,5 εκατ. ευρώ από το TEA

Τα κονδύλια θα χρησιμοποιηθούν για την αύξηση της ικανότητας των προξενείων να ανταποκρίνονται στον συνεχώς αυξανόμενο αριθμό αιτήσεων θεώρησης, καθώς και για την ενίσχυση του ελέγχου και της επιτήρησης των συνόρων.

Ιταλία: 315,4 εκατ. ευρώ από το TAME

Στόχος της Ιταλίας είναι να αυξήσει την ικανότητα υποδοχής, να βελτιώσει την ποιότητα και ταχύτητα της διαδικασίας λήψης αποφάσεων και να δημιουργήσει ειδικές δομές και υπηρεσίες που θα απευθύνονται σε ευπαθείς ομάδες.

Γαλλία: 286,6 εκατ. ευρώ από το TAME

Η χρηματοδότηση της ΕΕ θα συμβάλει στην υλοποίηση της εν εξελίξει μεταρρύθμισης του συστήματος ασύλου μέσω της ενίσχυσης των διοικητικών ικανοτήτων για την αντιμετώπιση της αύξησης του αριθμού αιτούντων άσυλο. Στόχος είναι η συντόμευση των σχετικών διαδικασιών και η βελτίωση των συνθηκών υποδοχής.

Γερμανία: 134 εκατ. ευρώ από το TEA

Η Γερμανία θα αναπτύξει και θα ενισχύσει περαιτέρω το κοινό της σύστημα ολοκληρωμένης διαχείρισης των συνόρων, με στόχο τη βελτιστοποίηση της αποτελεσματικότητας των ελέγχων στα σύνορα προς το συμφέρον των ταξιδιωτών και της ασφάλειας.

Συμμόρφωση με το Κοινό Ευρωπαϊκό Σύστημα Ασύλου (ΚΕΣΑ) και ανάληψη ευθύνης

Μετανάστευση και άσυλο: επιδιώκοντας τη χρυσή τομή ανάμεσα στην ανάληψη ευθύνης και την αλληλεγγύη

Μια ολοκληρωμένη πολιτική για τη μετανάστευση και το άσυλο πρέπει να δίνει την ίδια βαρύτητα στην ευθύνη και την αλληλεγγύη. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει αναλάβει μια σειρά άμεσων αλλά και μακροπρόθεσμων δράσεων για να επιτύχει τη σωστή ισορροπία ανάμεσα στην ανάληψη ευθύνης και τη διασφάλιση της αλληλεγγύης μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ.

- Η Ευρωπαϊκή Ένωση διαθέτει τα υψηλότερα πρότυπα χορήγησης ασύλου στον κόσμο και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ως θεματοφύλακας των Συνθηκών, ελέγχει την εφαρμογή τους. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο (EASO) εκπόνησαν και διένειμαν στα κράτη μέλη μια σειρά κατευθυντήριες γραμμές και επιχειρησιακές οδηγίες για να τα βοηθήσουν στην εφαρμογή της νομοθεσίας περί ασύλου, ενώ πραγματοποιούν τακτικές συναντήσεις με τα κράτη μέλη.
- Στις 27 Μαΐου 2015, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε επίσης κατευθυντήριες γραμμές προς τα κράτη μέλη, περιγράφοντας τις καλύτερες πρακτικές λήψης δακτυλικών αποτυπωμάτων από νεοαφικθέντες αιτούντες διεθνή προστασία. Επί του παρόντος, τα κράτη μέλη εφαρμόζουν την ισχύουσα νομοθεσία υπό διάφορες συνθήκες, χρησιμοποιώντας είτε την κράτηση είτε τον εξαναγκασμό είτε καμία από τις πρακτικές αυτές για τη λήψη δακτυλικών αποτυπωμάτων. Γι' αυτό, οι υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προωθούν μια κοινή προσέγγιση όσον αφορά τη διαδικασία λήψης δακτυλικών αποτυπωμάτων.
- Η ευρωπαϊκή νομοθεσία περιλαμβάνει συγκεκριμένες διατάξεις για την καταπολέμηση των καταχρήσεων, π.χ. επιτρέποντας την ταχεία διεκπεραίωση των αβάσιμων αιτήσεων ασύλου από άτομα προερχόμενα από χώρες που θεωρούνται «ασφαλείς». Βραχυπρόθεσμα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και η EASO συνεργάζονται για τον συντονισμό μιας πιο εναρμονισμένης προσέγγισης όσον αφορά τους εθνικούς καταλόγους «ασφαλών» χωρών προέλευσης. Μεσοπρόθεσμα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εργάζεται για έναν πιθανό κοινό ευρωπαϊκό κατάλογο «ασφαλών» χωρών προέλευσης.

Ως θεματοφύλακας των Συνθηκών, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι αρμόδια για την παρακολούθηση της πλήρους και ορθής εφαρμογής των μέσων του Κοινού Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου. Επί του παρόντος, υπάρχουν 35 ανοικτές υποθέσεις που αφορούν μία ή περισσότερες παραβιάσεις των ακόλουθων νομοθετικών πράξεων:

Ανοικτές υποθέσεις παράβασης στο Κοινό Ευρωπαϊκό Σύστημα Ασύλου				
Οδηγία 2005/85/ΕΚ για τις διαδικασίες παροχής ασύλου	Οδηγία 2003/9/ΕΚ για τις συνθήκες υποδοχής	Οδηγίες 2004/83/ΕΚ και 2011/95/ΕΕ σχετικά με την αναγνώριση	Κανονισμός 343/2003 «Δουβλίνο II»	Οδηγία 2011/51/ΕΕ για την επί μακρόν διαμονή
4 υποθέσεις: Ελλάδα Ιταλία Κύπρος Ουγγαρία	5 υποθέσεις: Ελλάδα Γαλλία Ιταλία Κύπρος Ουγγαρία	14 υποθέσεις: Βουλγαρία Ελλάδα Ισπανία Γαλλία Ιταλία Κύπρος Λιθουανία Ουγγαρία Μάλτα Πολωνία Πορτογαλία Ρουμανία Σλοβενία Φινλανδία	1 υπόθεση: Ιταλία	11 υποθέσεις: Βέλγιο Γερμανία Ελλάδα Γαλλία Ιταλία Λετονία Μάλτα Αυστρία Πολωνία Σλοβενία Σουηδία

Διασφάλιση της αλληλεγγύης στην πράξη

- Χρηματοδότηση: η Ευρωπαϊκή Επιτροπή «ξεκλιδώσε» συνολικά 7 δισ. ευρώ από το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης (TAME), και το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας (TEA) για την αντιμετώπιση των προβλημάτων της μετανάστευσης και της ασφάλειας στην Ευρώπη. Επιπροσθέτως, υπάρχουν διαθέσιμα 76,5 εκατ. ευρώ για επείγουσα χρηματοδότηση στο πλαίσιο του TAME υπέρ των χωρών της

ΕΕ-27 για την περίοδο 2014-2015. Η Ιταλία, η Ισπανία και η Ελλάδα είναι οι τρεις μεγαλύτεροι αποδέκτες σε απόλυτους αριθμούς.

- **Μετεγκατάσταση:** Τον Μάιο του 2015, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε τη θέσπιση οδηγίας από το Συμβούλιο για τη συγκρότηση ενός μηχανισμού επείγουσας μετεγκατάστασης, προκειμένου να μετεγκατασταθούν 40.000 άτομα που σαφώς έρχονταν διεθνούς προστασίας από την Ιταλία και την Ελλάδα. Για τον σκοπό αυτό, τον Ιούλιο του 2015 το Συμβούλιο Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων εξέδωσε απόφαση για τη μετεγκατάσταση 32.256 ατόμων. Οι υπουργοί των κρατών μελών δεσμεύθηκαν να συμφωνήσουν για την κατανομή των εναπομενόντων 7.744 ατόμων έως τα τέλη του 2015.
- **Επανεγκατάσταση:** Τον Μάιο του 2015, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπέβαλε σύσταση για ένα πανευρωπαϊκό σύστημα επανεγκατάστασης στην Ευρώπη 20.000 ατόμων που σαφώς έρχονταν διεθνούς προστασίας και προέρχονταν από τη Μέση Ανατολή, τη Βόρεια Αφρική και το Κέρας της Αφρικής. Στις 20 Ιουλίου, το Συμβούλιο εξέδωσε συμπεράσματα για την επανεγκατάσταση, μέσω πολυμερών και εθνικών συστημάτων, 22.504 εκτοπισθέντων από χώρες εκτός ΕΕ, οι οποίοι σαφώς έρχονταν διεθνούς προστασίας.
- **Κομβικά σημεία (Hotspots):** Στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ατζέντας για τη Μετανάστευση, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε τη δημιουργία και την αποστολή ομάδων «Hotspot» με σκοπό την παροχή βοήθειας στα κράτη μέλη που βρίσκονται στην πρώτη γραμμή (ιδίως στην Ελλάδα και την Ιταλία) για την ταυτοποίηση, τη διενέργεια προσωπικών συνεντεύξεων και τη λήψη των δακτυλικών αποτυπωμάτων νεοαφίχθέντων μεταναστών. Η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο, η Frontex και η Europol θα συνεργάζονται επιτόπου με τα κράτη μέλη της πρώτης γραμμής, με στόχο την ταχεία ταυτοποίηση, καταγραφή και λήψη δακτυλικών αποτυπωμάτων των εισερχόμενων μεταναστών. Οι οργανισμοί αυτοί θα δρουν συμπληρωματικά. Όσοι ζητούν άσυλο θα ακολουθούν αμέσως τη διαδικασία ασύλου, στο πλαίσιο της οποίας οι ομάδες στήριξης της EASO θα συμβάλουν στη διεκπεραίωση των υποθέσεων ασύλου το συντομότερο δυνατό. Για όσους χρειάζονται προστασία, η Frontex θα βοηθά

τα κράτη μέλη συντονίζοντας την επιστροφή των μη νομό-
τυπων μεταναστών. Η Eurorol και η Eurojust θα βοηθούν τα
κράτη μέλη υποδοχής στις έρευνες για την εξάρθρωση των
δικτύων εμπορίας και παράνομης διακίνησης μεταναστών.
Επιχειρησιακά κέντρα έχουν δημιουργηθεί στην Κατάνη της
Σικελίας και στον Πειραιά για την εφαρμογή της προσέγγισης
Hotspot.

- Ευρωπαϊκός μηχανισμός πολιτικής προστασίας: Την πρω-
ταρχική ευθύνη για την αντιμετώπιση των άμεσων συνεπει-
ών επειγουσών καταστάσεων έχει η οικεία χώρα. Όταν δεν
επαρκούν οι εθνικές ικανότητες αντιμετώπισης, ο Ενωσια-
κός Μηχανισμός Πολιτικής Προστασίας προβαίνει σε συντο-
νισμό της βοήθειας από τις συμμετέχουσες σ' αυτόν χώρες.
Και τα 28 κράτη μέλη της ΕΕ συμμετέχουν στον Ενωσιακό
Μηχανισμό Πολιτικής Προστασίας, καθώς και η Ισλανδία, η
Νορβηγία, η Σερβία, η πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία
της Μακεδονίας και το Μαυροβούνιο. Η Τουρκία υπέγραψε
πρόσφατα συμφωνία επίσημης προσχώρησης στον Μηχανι-
σμό. Η παρεχόμενη συνδρομή στις πληγείσες χώρες περι-
λαμβάνει υλική βοήθεια, εμπειρογνώσια, ομάδες επέμβασης
και ειδικό εξοπλισμό. Στην πλειονότητά τους οι συμμετέχου-
σες χώρες παρέχουν βοήθεια δωρεάν.

Ευρωπαϊκή αλληλεγγύη: ένα σύστημα μετεγκατάστασης για τους πρόσφυγες

**Τι είναι η
μετεγκατάσταση;**

**Τα Κράτη Μέλη
που πλήττονται
περισσότερο**

Η μετεγκατάσταση είναι η μεταφορά των ατόμων που έχουν ανάγκη διεθνούς προστασίας από ένα Κράτος Μέλος της ΕΕ να σε άλλο Κράτος Μέλος της ΕΕ.

 Ιταλία:

30.755 αιτήσεις για άσυλο το 2015

+27%

42.356 περιπτώσεις παράτυπης διέλευσης συνόρων

+20%

Ελλάδα:

7.475 αιτήσεις για άσυλο το 2015

+30%

137.000 περιπτώσεις παράτυπης διέλευσης συνόρων

+250%

Ουγγαρία:

98.072 αιτήσεις για άσυλο το 2015

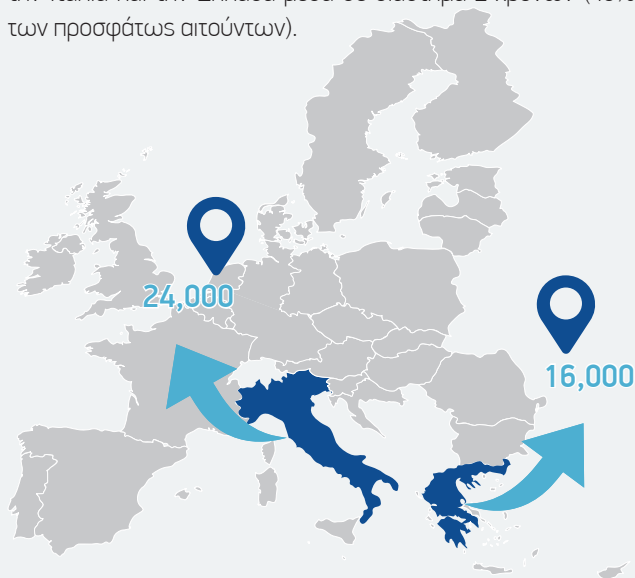
+1290%

78.472 περιπτώσεις παράτυπης διέλευσης συνόρων

+150%

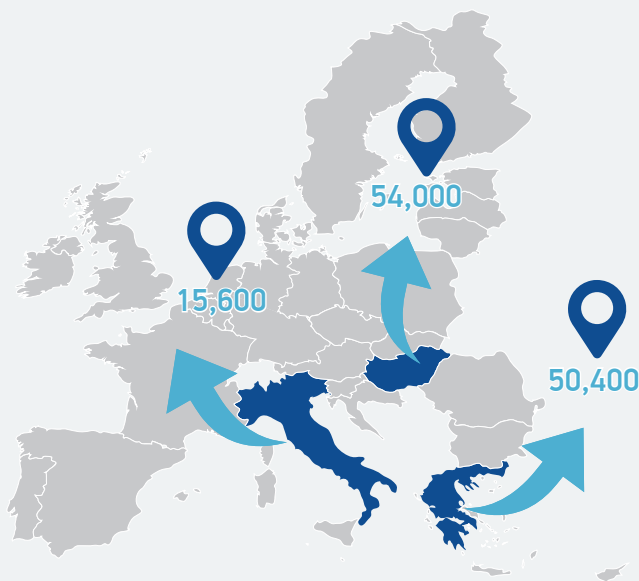
**Δύο προτάσεις
έκτακτης ανάγκης**

Τον Μάιο, η Επιτροπή πρότεινε να μεταφέρει 40.000 άτομα από την Ιταλία και την Ελλάδα μέσα σε διάστημα 2 χρόνων (40% των προσφάτως αιτούντων).

Τον Σεπτέμβριο, η Επιτροπή πρότεινε να μετεγκατασταθούν 120.000 άνθρωποι από την Ιταλία, την Ελλάδα και την Ουγγαρία μέσα σε διάστημα 2 χρόνων.

Κοινή ευθύνη

Ο αριθμός που άλλα Κράτη Μέλη της ΕΕ θα πρέπει να δεχτούν βασίζεται σε μια φόρμουλα κατανομής που υπολογίζεται με βάση τον στόχο, ποσοτικά και επαληθεύσιμα κριτήρια

- + το μέγεθος του πληθυσμού (40%)
- + συνολικό ΑΕΠ (40%)
- μέσος αριθμός των αιτήσεων ασύλου κατά τα τέσσερα προηγούμενα έτη
- ποσοστό ανεργίας (10%)

Τα Κράτη Μέλη υποδοχής λαμβάνουν € 6.000 για κάθε άτομο που δέχονται.

Η Ιταλία, η Ελλάδα και η Ουγγαρία λαμβάνουν € 500 για κάθε άτομο προς μετεγκατάσταση, για την κάλυψη των εξόδων μεταφοράς.

Κύριοι αποδέκτες: Σύριοι, Ερυθραίοι και Ιρακινοί

Μετεγκατάσταση μπορεί να εφαρμόζεται μόνο για τους αιτούντες για τους οποίους το μέσο ποσοστό αναγνώρισης της διεθνούς προστασίας σε Ευρωπαϊκό Επίπεδο είναι πάνω από 75%.

Επί του παρόντος, τρεις εθνικότητες έχουν τόσο υψηλά ποσοστά αναγνώρισης: Σύριοι, Ερυθραίοι και Ιρακινοί.

Προσαρμογή των δεξιοτήτων

Κάθε Κράτος Μέλος διορίζει ειδικούς αξιωματούχους, που θα λειτουργούν ως σύνδεσμοι και θα αντιστοιχίζουν τη χώρα προορισμού με τα προσόντα των προσφύγων, τη γλώσσα, τις δεξιότητες, την οικογενειακή κατάσταση και το πολιτιστικό και κοινωνικό υπόβαθρο, προκειμένου να βοηθηθεί η ένταξή τους.

Ένας μηχανισμός αλληλεγγύης για όλα τα Κράτη Μέλη

Η Επιτροπή πρότεινε επίσης ένα μόνιμο σύστημα, το οποίο θα μπορεί να ενεργοποιηθεί για οποιαδήποτε Κράτος Μέλος της ΕΕ αντιμετωπίζει μια κατάσταση έκτακτης ανάγκης.

Η Επιτροπή καθορίζει εάν υπάρχει κρίση βασιζόμενη στα εξής κριτήρια:

- την αύξηση του αριθμού των αιτούντων άσυλο, κατά τους τελευταίους έξι μήνες,
- την αύξηση του αριθμού των παράνομων συνοριακών διαβάσεων, κατά τους τελευταίους έξι μήνες,
- τον αριθμό των αιτήσεων για άσυλο κατά κεφαλήν, σε σύγκριση με το μέσο όρο της ΕΕ.

Ο αριθμός των ατόμων προς μετεγκατάσταση θα είναι σταθερός, καθώς δεν θα ξεπερνάει το 40% του αριθμού των αιτήσεων που υποβλήθηκαν κατά τους τελευταίους έξι μήνες.

Ο αριθμός που τα άλλα Κράτη Μέλη της ΕΕ θα πρέπει να δεχτούν καθορίζεται από τη φόρμουλα κατανομής.

Δήλωση 9 σημείων ΕΕ–Τουρκίας

7 Μαρτίου 2016

Η Τουρκία συμφώνησε με την ΕΕ να δεχθεί την ταχεία επιστροφή όλων των μεταναστών που δεν χρήζουν διεθνούς προστασίας και μεταβαίνουν από την Τουρκία στην Ελλάδα, και να κάνει δεκτούς στο έδαφός της όλους τους παράτυπους μετανάστες που συλλαμβάνονται σε τουρκικά ύδατα. Η Τουρκία και η ΕΕ συμφώνησαν επίσης να αναβαθμίσουν τα μέτρα κατά των διακινητών μεταναστών και εξέφρασαν την ικανοποίησή τους για την ανάληψη δραστηριότητας από το ΝΑΤΟ στο Αιγαίο.

Ταυτόχρονα, αναγνώρισαν ότι απαιτούνται περαιτέρω ταχείες και αποφασιστικές προσπάθειες. Προκειμένου να εξαρθρωθεί το επιχειρηματικό μοντέλο των διακινητών και να προσφερθεί στους μετανάστες μια εναλλακτική λύση ώστε να μη βάζουν σε κίνδυνο τη ζωή τους, η ΕΕ και η Τουρκία αποφάσισαν να δώσουν τέλος στην παράτυπη μετανάστευση από την Τουρκία προς την ΕΕ.

Προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος αυτός, συμφώνησαν ως προς τα εξής πρόσθετα σημεία δράσης:

- 1** Όλοι οι νέοι παράτυποι μετανάστες που φθάνουν στα ελληνικά νησιά μέσω Τουρκίας από τις 20 Μαρτίου 2016 και έπειτα θα επιστρέφονται σε αυτήν. Αυτό θα συμβαίνει σε πλήρη συμφωνία με το ενωσιακό και διεθνές δίκαιο, άρα με αποκλεισμό κάθε είδους ομαδικών απελάσεων. Όλοι οι μετανάστες θα προστατεύονται σύμφωνα με τα σχετικά διεθνή πρότυπα και τηρουμένης της αρχής της μη επαναπροώθησης. Θα πρόκειται για προσωρινό και έκτακτο μέτρο που είναι απαραίτητο προκειμένου να σταματήσει ο ανθρώπινος πόνος και να αποκατασταθεί η δημόσια τάξη. Οι μετανάστες που φθάνουν στα ελληνικά νησιά θα καταγράφονται δεόντως και τυχόν αιτήσεις ασύλου θα διεκπεραιώνονται ατομικά από τις ελληνικές αρχές δυνάμει της οδηγίας για τις διαδικασίες ασύλου, σε συνεργασία με την Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες. Οι μετανάστες οι οποίοι δεν αιτούνται άσυλο ή των οποίων η αίτηση κρίνεται αβάσιμη ή απαράδεκτη βάσει της ως άνω οδηγίας θα επιστρέφονται στην Τουρκία. Η Τουρκία και η Ελλάδα, με τη συνδρομή των θεσμικών οργάνων και οργανισμών της ΕΕ, θα λάβουν τα αναγκαία μέτρα και θα συνάψουν εφόσον απαιτείται διμερείς διακανονισμούς, περιλαμβανομένης και της παρουσίας Τούρκων αξιωματούχων στα ελληνικά νησιά και Ελλήνων αξιωματούχων στην

Τουρκία από τις 20 Μαρτίου 2016, για να εξασφαλιζεται η επικοινωνία και ως εκ τούτου να διευκολύνεται η απρόσκοπτη εφαρμογή των εν λόγω διακανονισμών. Η ΕΕ θα καλύψει τις δαπάνες των επιχειρήσεων επιστροφής παράτυπων μεταναστών.

- 2** Για κάθε επιστροφή Σύρου στην Τουρκία από τα ελληνικά νησιά, ένας άλλος Σύρος θα επανεγκαθίσταται από την Τουρκία στην ΕΕ, λαμβανομένων υπόψη των κριτηρίων τρωτότητας του ΟΗΕ. Θα συσταθεί μηχανισμός, με τη συνδρομή της Επιτροπής, των οργανισμών της ΕΕ και άλλων κρατών μελών, συμπεριλαμβανομένης και της Υπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες, ο οποίος θα διασφαλίζει ότι η αρχή αυτή θα εφαρμόζεται από την ίδια ημέρα από την οποία αρχίζουν οι επιστροφές. Θα δοθεί προτεραιότητα στους μετανάστες που δεν έχουν προηγουμένως εισέλθει ή επιχειρήσει να εισέλθουν παράτυπως στην ΕΕ. Από την πλειυρά της ΕΕ, η επανεγκατάσταση στο πλαίσιο του μηχανισμού αυτού θα υλοποιηθεί, κατ' αρχήν, με τήρηση των δεσμεύσεων που έχουν λάβει τα κράτη μέλη στο πλαίσιο των συμπερασμάτων των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών, συνεληθόντων στο πλαι-

Anjo Kan / Shutterstock.com

σιο του Συμβουλίου στις 20 Ιουλίου 2015, σύμφωνα με τις οποίες παραμένουν 18.000 θέσεις επανεγκατάστασης. Οι τυχόν περαιτέρω ανάγκες επανεγκατάστασης θα υλοποιούνται μέσω παρόμοιου εθελοντικού διακανονισμού έως του ανώτατου ορίου 54.000 πρόσθετων ατόμων. Τα μέλη του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου επικροτούν την πρόθεση της Επιτροπής να προτείνει τροποποίηση στην απόφαση περί μετεγκατάστασης της 22ας Σεπτεμβρίου 2015, ώστε τυχόν δεσμεύσεις μετεγκατάστασης που έχουν αναληφθεί στο πλαίσιο του εν λόγω διακανονισμού να συμψηφίζονται με μη διατεθείσες θέσεις δυνάμει της απόφασης. Εφόσον οι διακανονισμοί αυτοί δεν επιτύχουν τον στόχο του τερματισμού της παράτυπης μετανάστευσης και ο αριθμός των επιστροφών πλησιάσει τους αριθμούς που προβλέπονται ανωτέρω, ο μηχανισμός αυτός θα επανεξεταστεί. Εφόσον ο αριθμός των επιστροφών υπερβεί τους αριθμούς που προβλέπονται ανωτέρω, ο μηχανισμός αυτός θα καταργηθεί.

- 3** Η Τουρκία θα λάβει όλα τα απαραίτητα μέτρα με σκοπό να αποτρέψει το άνοιγμα νέων θαλάσσιων ή χερσαίων οδών παράνομης μετανάστευσης από την Τουρκία προς την ΕΕ και θα συνεργασθεί εν προκειμένω με τις γειτονικές χώρες καθώς και με την ΕΕ.
- 4** Όταν τείνουν να σταματήσουν οι παράτυπες διελεύσεις μεταξύ Τουρκίας και ΕΕ ή, τουλάχιστον μειωθούν σε σημαντικό βαθμό και κατά διατηρήσιμο τρόπο, θα ενεργοποιηθεί το εθελοντικό πρόγραμμα εισδοχής για ανθρωπιστικούς λόγους. Τα κράτη μέλη της ΕΕ θα συνεισφέρουν στο πρόγραμμα εθελοντικά.
- 5** Η εφαρμογή του χάρτη πορείας για την ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων θα επισπευσθεί σε όλα τα συμμετέχοντα κράτη μέλη προκειμένου να αρθούν οι υποχρεώσεις θεώρησης για τους Τούρκους πολίτες το αργότερο έως τα τέλη Ιουνίου του 2016, με την προϋπόθεση ότι θα έχουν εκπληρωθεί όλα τα κριτήρια. Προς τούτο, η Τουρκία θα προβεί στις αναγκαίες ενέργειες για να ανταποκριθεί στις εναπομένουσες απαιτήσεις ούτως ώστε να μπορέσει η Επιτροπή, μετά την απαιτούμενη αξιολόγηση της συμμόρφωσης προς τα κριτήρια, να υποβάλει κατάλληλη πρόταση έως τα τέλη Απριλίου, βάσει της οποίας θα λάβουν τελική απόφαση το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο.

- 6** Η ΕΕ, σε στενή συνεργασία με την Τουρκία, θα επισπεύσει περαιτέρω την εκταμίευση των 3 δισεκατομμυρίων ευρώ που είχαν αρχικά εγκριθεί στο πλαίσιο της διευκόλυνσης για τους πρόσφυγες στην Τουρκία και θα εξασφαλίσει την χρηματοδότηση περαιτέρω έργων για τα πρόσωπα που τελούν υπό προσωρινή προστασία και έχουν εντοπισθεί με ταχεία συμβολή της Τουρκίας πριν από το τέλος του Μαρτίου. Ένας πρώτος κατάλογος συγκεκριμένων σχεδίων για τους πρόσφυγες, ιδίως στους τομείς της υγείας, της εκπαίδευσης, των υποδομών, της διατροφής και άλλων εξόδων διαβίωσης, που μπορούν να χρηματοδοτηθούν ταχέως από τη διευκόλυνση, θα καταρτισθεί από κοινού, εντός μίας εβδομάδας. Όταν θα έχουν σχεδόν εξαντληθεί οι πόροι αυτοί και υπό την προϋπόθεση ότι οι ανωτέρω δεσμεύσεις έχουν εκπληρωθεί, η ΕΕ θα κινητοποιήσει συμπληρωματική χρηματοδότηση της διευκόλυνσης ύψους 3 δισεκατομμυρίων ευρώ μέχρι το τέλος του 2018.
- 7** Η ΕΕ και η Τουρκία σημείωσαν με ικανοποίηση τις διεξαγόμενες εργασίες για την αναβάθμιση της τελωνιακής ένωσης.
- 8** Η Ευρωπαϊκή Ένωση και η Τουρκία επιβεβαίωσαν τη δέσμευσή τους για νέα ενεργοποίηση της ενταξιακής διαδικασίας όπως ορίζεται στην κοινή τους δήλωση της 29ης Νοεμβρίου 2015. Εξέφρασαν την ικανοποίησή τους για το άνοιγμα του Κεφαλαίου 17 στις 14 Δεκεμβρίου 2015 και αποφάσισαν ως επόμενο βήμα να ανοίξουν το κεφάλαιο 33 κατά τη διάρκεια της Ολλανδικής Προεδρίας. Σημείωσαν με ικανοποίηση ότι η Επιτροπή θα υποβάλει σχετική πρόταση τον Απρίλιο. Οι προπαρασκευαστικές εργασίες για το άνοιγμα άλλων κεφαλαίων θα συνεχιστούν με ταχύτερο ρυθμό, χωρίς να επηρεάζονται οι θέσεις των κρατών μελών σύμφωνα με τους ισχύοντες κανόνες.
- 9** Η ΕΕ και τα κράτη μέλη της θα συνεργασθούν με την Τουρκία σε κάθε κοινή προσπάθεια βελτίωσης των ανθρωπιστικών συνθηκών στο εσωτερικό της Συρίας, ιδίως σε ορισμένες περιοχές κοντά στα τουρκικά σύνορα, η οποία θα έδινε τη δυνατότητα στον τοπικό πληθυσμό και τους πρόσφυγες να ζήσουν σε ασφαλέστερες περιοχές.

Έκθεση της Επιτροπής για την πρόοδο που έχει σημειωθεί στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού θεματολογίου για τη μετανάστευση

Στις 8 Δεκεμβρίου 2016 η Επιτροπή υπέβαλε Έκθεση για την πρόοδο που έχει σημειωθεί στην εφαρμογή της Δήλωσης ΕΕ–Τουρκίας και τα προγράμματα της ΕΕ για τη μετεγκατάσταση και την επανεγκατάσταση.

Η Επιτροπή εξέδωσε σύσταση στην οποία, αφενός, κάνει επισκόπηση της προόδου που έχει επιτύχει η Ελλάδα για τη θέσπιση ενός πλήρως λειτουργικού συστήματος ασύλου και, αφετέρου, καθορίζει τη διαδικασία για τη σταδιακή επανέναρξη των μεταφορών προς την Ελλάδα βάσει του Κανονισμού του Δουβλίνου.

Εφαρμογή της δήλωσης ΕΕ–Τουρκίας

Η εφαρμογή της Δήλωσης ΕΕ–Τουρκίας έχει επιβεβαιώσει μια τάση που δείχνει σταθερή επίτευξη αποτελεσμάτων παρά τις πολυάριθμες προκλήσεις. Ο αριθμός των παράτυπων διελεύσεων στο Αιγαίο κατά την περίοδο αναφοράς παρέμεινε αισθητά χαμηλότερος από ό,τι πριν από τη Δήλωση ΕΕ–Τουρκίας. Από το Μάρτιο του 2016, ο μέσος όρος των αφίξεων είναι 92 ημερησίως, έναντι 10.000 σε μία μόνο ημέρα πέρυσι τον Οκτώβριο. Οι επιχειρήσεις επιστροφής συνεχίστηκαν, με 170 επιπλέον άτομα να έχουν επιστρέψει μετά την τρίτη έκθεση,

ανεβάζοντας σε 1.187 τον συνολικό αριθμό των ατόμων που επέστρεψαν βάσει της Δήλωσης ή του διμερούς πρωτοκόλλου επανεισοχής Ελλάδας–Τουρκίας. Παραμένουν, ωστόσο, σημαντικές αδυναμίες, ιδίως όσον αφορά τον ακόμη πολύ αργό ρυθμό των επιστροφών από την Ελλάδα στην Τουρκία, πράγμα που οδήγησε σε πρόσθετες πιέσεις στα ελληνικά νησιά. Η κατάσταση δεν απαιτεί απλώς προσεκτική παρακολούθηση, αλλά, το σημαντικότερο, πρόσθετες προσπάθειες για τη βελτίωση της κατάστασης στα ελληνικά νησιά. Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό να διατεθούν επαρκείς πόροι προκειμένου να εξασφαλιστεί η αποτελεσματική διεκπεραίωση των αιτήσεων ασύλου και η πλήρης ανταπόκριση των κρατών μελών στα αιτήματα της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Υποστήριξης για το Άσυλο.

Όσον αφορά στην εφαρμογή του Χάρτη Πορείας για την ελευθέρωση των θεωρήσεων, η Τουρκία δεν έχει ικανοποιήσει ακόμη επτά κριτήρια αξιολόγησης. Η Επιτροπή ενθαρρύνει τις προσπάθειες που καταβάλλει η Τουρκία για να ικανοποιήσει το συντομότερο δυνατόν και τα επτά εναπομένοντα κριτήρια αξιολόγησης. Η Επιτροπή και η Τουρκία συνεχίζουν το διάλογο για την εξεύρεση λύσεων, συμπεριλαμβανομένων των νομοθετικών και διαδικαστικών αλλαγών που απαιτούνται για όλα τα κριτήρια αξιολόγησης που δεν έχουν ακόμη ικανοποιηθεί.

Η Επιτροπή συνέχισε να επιταχύνει τη χορήγηση χρηματοδότησης στο πλαίσιο της Διευκόλυνσης για τους πρόσφυγες στην Τουρκία, έχοντας ήδη χορηγήσει συνολικά 2,2 δισ. ευρώ από τα 3 δισ. ευρώ που προβλέπονται για το διάστημα 2016–2017, με στόχο την αντιμετώπιση των επειγουσών αναγκών των προσφύγων και των κοινοτήτων υποδοχής στην Τουρκία. Το ποσό για το οποίο έχουν υπογραφεί συμβάσεις αυξήθηκε σε 1,3 δισ. ευρώ.

Επανάρξη των μεταφορών προς την Ελλάδα βάσει του κανονισμού του Δουβλίνου

Η Επιτροπή εξέδωσε σύσταση για τη σταδιακή επανάρξη των μεταφορών προς την Ελλάδα βάσει του Κανονισμού του Δουβλίνου ως βήμα για την αποκατάσταση της ομαλής εφαρμογής των κανόνων του συστήματος του Δουβλίνου. Διαπιστώνει ότι η Ελλάδα έχει σημειώσει σημαντική πρόοδο όσον αφορά τη θέσπιση των βασικών θεσμικών και νομικών δομών για την ομαλή λειτουργία του συστήματος ασύλου. Ωστόσο, κατά την επανάρξη των μεταφορών θα πρέπει να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι η Ελλάδα εξακολουθεί να αντιμετωπίζει έντονες μεταναστευτικές πιέσεις και ελλείψεις στο σύστημα ασύλου της,

ιδίως όσον αφορά τις συνθήκες υποδοχής, τη μεταχείριση των ευάλωτων αιτούντων άσυλο και την ταχύτητα με την οποία καταχωρίζονται, υποβάλλονται και εξετάζονται οι αιτήσεις ασύλου. Συνιστά, επομένως, τη σταδιακή επανέναρξη των μεταφορών προς την Ελλάδα, βάσει της παροχής ατομικών διαβεβαιώσεων από τις ελληνικές αρχές για κάθε επιστρέφοντα, ώστε να υπάρχει εγγύηση ότι θα γίνεται δεκτός με αξιοπρέπεια.

Προκειμένου να αποφευχθεί η δυσβάστακτη επιβάρυνση για την Ελλάδα, η επανέναρξη των μεταφορών δε θα έχει αναδρομική ισχύ και θα αφορά μόνο τους αιτούντες άσυλο οι οποίοι εισήλθαν παράτυπα στην Ελλάδα από την 15η Μαρτίου 2017 και μετά ή για τους οποίους η Ελλάδα είναι υπεύθυνη από την 15 Μαρτίου 2017 βάσει άλλων κριτηρίων του Δουβλίνου. Για να στηρίξει τις προσπάθειες της Ελλάδας, η Επιτροπή καλεί όλα τα κράτη μέλη να συμμορφωθούν πλήρως με τις υποχρεώσεις τους ως προς τη μετεγκατάσταση και να μεριμνήσουν για την αποστολή στην Ελλάδα του κατάλληλου αριθμού εμπειρογνομόνων στον τομέα του ασύλου.

Οι αιτούντες θα πρέπει να μεταφέρονται μόνον εάν οι ελληνικές αρχές παρέχουν ατομικές εγγυήσεις σε κάθε περίπτωση ότι ο αιτών θα τύχει μεταχείρισης σύμφωνης με το δίκαιο της ΕΕ. Προς το παρόν δε θα πρέπει να μεταφέρονται στην Ελλάδα ευάλωτοι αιτούντες άσυλο, συμπεριλαμβανομένων των ασυνόδευτων ανηλίκων. Θα πρέπει να συγκροτηθεί ομάδα εμπειρογνομόνων της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Υποστήριξης για το Άσυλο από τα κράτη μέλη για να στηρίζει τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών και να υποβάλλει εκθέσεις σχετικά με το αν τα πρόσωπα που μεταφέρονται προς την Ελλάδα αντιμετωπίζονται σύμφωνα με τις διαβεβαιώσεις των ελληνικών αρχών.

Μετεγκατάσταση και επανεγκατάσταση

Το Νοέμβριο του 2016 πραγματοποιήθηκαν 1.406 μετεγκαταστάσεις. Πρόκειται για τον μεγαλύτερο αριθμό σε ένα μήνα μέχρι σήμερα, πράγμα που επιβεβαιώνει μια διαρκώς θετική τάση, καθώς οι μετεγκαταστάσεις από την Ελλάδα σταθεροποιούνται σε περίπου 1.000 μηνιαίως ενώ οι μετεγκαταστάσεις από την Ιταλία έχουν αυξηθεί σημαντικά. Συνολικά, 8.162 άτομα έχουν μετεγκατασταθεί μέχρι σήμερα, 6.212 από την Ελλάδα και 1.950 από την Ιταλία.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θεωρεί ότι θα πρέπει να είναι εφικτή πλέον η μεταφορά όλων των επιλέξιμων αιτούντων μετεγκα-

τάσταση στην Ελλάδα και την Ιταλία προς άλλα κράτη μέλη έως τον Σεπτέμβριο του 2017. Για να επιτευχθεί ο στόχος αυτός, τα κράτη μέλη θα πρέπει στο εξής να πραγματοποιούν κάθε μήνα τουλάχιστον 2.000 μετεγκαταστάσεις από την Ελλάδα και 1.000 από την Ιταλία. Από τον Απρίλιο του 2017, ο μηνιαίος αριθμός μετεγκαταστάσεων θα πρέπει να είναι τουλάχιστον 3.000 από την Ελλάδα και 1.500 από την Ιταλία. Επίσης η Επιτροπή αποφάσισε να κηλίσει τις διαδικασίες παράβασης κατά της Ιταλίας και της Ελλάδας για τη μη εφαρμογή του Κανονισμού Eurodac, διότι και τα δύο αυτά κράτη μέλη έχουν πλέον επιτύχει ποσοστό λήψης δακτυλικών αποτυπωμάτων το οποίο προσεγγίζει το 100% των υπηκόων τρίτων χωρών που οφείλουν να δώσουν δακτυλικά αποτυπώματα έχοντας εισέλθει παράτυπα στην ΕΕ από τα εξωτερικά της σύνορα.

Τα κράτη μέλη συνέχισαν επίσης να εντείνουν τις προσπάθειές τους όσον αφορά την επανεγκατάσταση, παρέχοντας μέχρι σήμερα νόμιμες και ασφαλείς διόδους σε 13.887 άτομα, έναντι των συμφωνηθέντων 22.504 ατόμων, στο πλαίσιο του προγράμματος του Ιουλίου του 2015. Στο διάστημα που μεσολάβησε από την προηγούμενη έκθεση, 2.035 άτομα, κυρίως από την Τουρκία, την Ιορδανία και το Λίβανο, επανεγκαθίστανται κάθε μήνα, αριθμός που αποτελεί ρεκόρ. Επιπλέον 544 Σύριοι πρόσφυγες έχουν επανεγκατασταθεί από την Τουρκία, με αποτέλεσμα να ανέρχεται σε 2.761 ο συνολικός αριθμός των επανεγκαταστάσεων από την Τουρκία στο πλαίσιο της Δήλωσης ΕΕ-Τουρκίας.

dinosmichail / Shutterstock.com

Η θέση της ΕΟΚΕ για τη μετανάστευση

18 Νοεμβρίου 2016

Αυτή η δυσχερής κατάσταση απαιτεί από τα κράτη μέλη να επιδείξουν αλληλεγγύη, αφενός, προς τα άτομα που προσπαθούν να διαφύγουν τον πόλεμο, τις διώξεις, τις συγκρούσεις και τη φτώχεια και, αφετέρου, μεταξύ τους. Η παροχή ασφαλισής εισόδου και η υποδοχή αποτελούν ευθύνη όλων των κρατών μελών και μέρος των θεμελιωδών μας αξιών. (Ψήφισμα της ΕΟΚΕ σχετικά με την τρέχουσα προσφυγική κρίση.¹)

Ιστορικό

Το 2015-2016 τα μεταναστευτικά ρεύματα προς την ΕΕ προσέλαβαν άνευ προηγουμένου διαστάσεις. Σύμφωνα με τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης μόνο το 2015 στις χώρες της ΕΕ έφθασαν περίπου 1,1 εκατομμύριο υπήκοοι τρίτων χωρών, με αποτέλεσμα να μιλάμε για τη σοβαρότερη κρίση προσφύγων και μετακίνησης πληθυσμών από το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Μόνο έως τα τέλη Μαΐου του 2016 είχαν υποβληθεί 500.000 αιτήσεις χορήγησης διεθνούς προστασίας².

Από την πλευρά της, η κοινωνία των πολιτών δρα καταλυτικά, συμβάλλοντας στην πιο ανθρώπινη διαχείριση της μεταναστευτικής κρίσης. Χωρίς την ανταπόκριση των διαφόρων ΜΚΟ, φιλανθρωπικών οργανώσεων και ιδιωτών, η τραγική ανθρωπιστική κατάσταση που εκτυλίχθηκε σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες θα μπορούσε να έχει πολύ χειρότερη εξέλιξη.

Η ΕΟΚΕ διεξήγαγε 12 διερευνητικές αποστολές πραγματοποιώντας συναντήσεις με οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών που εργάζονται με τους πρόσφυγες. Συνολικά το μήνυμα που διατυπώθηκε στη συγκεφαλαιωτική έκθεση των διερευνητικών αποστολών στην Αυστρία, τη Βουλγαρία, την Κροατία, τη Γερμανία, την Ελλάδα, την Ουγγαρία, την Ιταλία, τη Μάλτα, την Πολωνία, τη Σλοβενία και τη Σουηδία, καθώς και στην Τουρκία,

1. Ψήφισμα της ΕΟΚΕ σχετικά με την τρέχουσα προσφυγική κρίση, 16 Σεπτεμβρίου 2015: <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.press-releases.36736>

2. Ετήσια έκθεση της EASO (Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο) με θέμα το άσυλο στην ΕΕ, 8 Ιουλίου 2016: <https://www.easo.europa.eu/news-events/easo-annual-report-situation-asylum-and-latest-asylum-figures>

συνοψίζεται στην ανάδειξη των εξής αναγκών: της μείωσης του αριθμού των (παράτυπων) μεταναστών που εισέρχονται στην Ευρώπη, της υποδοχής και συνδρομής των προσφύγων με ανθρωπιά, της καλύτερης υποστήριξης όσων οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών δραστηριοποιούνται στο πεδίο αυτό, της αλληλαγής της σημερινής ρητορείας και μέριμνας για την ενσωμάτωση των προσφύγων.

Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει ότι οι πρόσφυγες χρειάζονται ασφαλείς και νόμιμες διόδους πρόσβασης στην ΕΕ. Πρέπει όλοι οι συναρμόδιοι από την ΕΕ και τα κράτη μέλη της να ακολουθήσουν μια πιο συντονισμένη προσέγγιση, με βάση την κοινή ευθύνη, τη δίκαιη κατανομή, τη σύγκλιση και τον σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων, έτσι ώστε να υπάρχουν περισσότερες επιλογές οικογενειακής επανένωσης, μετεγκατάστασης και επανεγκατάστασης.

Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει επί μακρόν ότι χρειάζεται μια νέα πολιτική για τη μετανάστευση και το άσυλο με γνώμονα την αλληλεγγύη και την εναρμονισμένη νομοθεσία, η δε υφιστάμενη νομοθεσία θα πρέπει να ενοποιηθεί με τη μορφή ενός κώδικα για την εισερχόμενη μετανάστευση³. Η αυξημένη συνευθύνη πρέπει να αποτελεί τον πυρήνα της μεταναστευτικής πολιτικής, επιμένει η ΕΟΚΕ. Συν τοις άλλοις, υποστηρίζει την ιδέα της μεταρρύθμισης του Κοινού Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου, έτσι ώστε η πολιτική στον τομέα του ασύλου να καταστεί πιο αποτελεσματική, δίκαιη και ανθρωπινή. Η συνεργασία με τις τρίτες χώρες προέλευσης ή διέλευσης των μεταναστών είναι ζήτημα ζωτικής σημασίας για την αντιμετώπιση των βαθύτερων αιτιών της μη ηθελημένης μετανάστευσης⁴, ιδίως με δεδομένο το κλίμα που επικρατεί σήμερα στα ζητήματα της εξωτερικής πολιτικής.

Πρωτίστως όμως, η ΕΟΚΕ θέλει στην ενωσιακή πολιτική να τηρείται μια πιο ανθρωπιστική στάση, με την αντιμετώπιση της ξενοφοβικής ρητορείας που βασίζεται στην υποτιθέμενη απειλή που αποτελούν οι «παράτυποι μετανάστες». Η βασική άποψη της ΕΟΚΕ είναι ότι οι μετανάστες είναι ανθρώπινα όντα που έχουν ακριβώς τα ίδια θεμελιώδη δικαιώματα με τους πολίτες

3. Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Οι ευρωπαϊκές μεταναστευτικές πολιτικές», Σεπτέμβριος 2014: <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.rex-opinions.32966>

4. Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Ευρωπαϊκή μεταναστευτική πολιτική και σχέσεις με τρίτες χώρες», Ιούλιος 2014: <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.rex-opinions.32577>

της ΕΕ, και τα οποία θα πρέπει να κατοχυρώνονται και να διαφυλάσσονται ανεξαρτήτως του νομικού καθεστώτος ενός ατόμου⁵. Με ανησυχία διαπιστώνουμε στην ΕΟΚΕ την έξαρση φαινομένων μισαλλοδοξίας, ρατσισμού και ξενοφοβίας εις βάρος των μεταναστών στην Ευρώπη.

Επίσης, η ΕΟΚΕ επιδιώκει τη σθεναρή αποθάρρυνση της μισαλλόδοξης και ξενοφοβικής ρητορείας, καθώς και της παραπληροφόρησης εις βάρος των προσφύγων, με την προβολή της θετικής συνεισφοράς των προσφύγων. Οι πρόσφυγες δεν πρέπει να θεωρούνται απειλή, αλλά ευκαιρία για το οικονομικό και κοινωνικό μοντέλο της Ευρώπης. Πρέπει να εφαρμοστούν μακροπρόθεσμες πολιτικές ένταξης, που θα καλύπτουν τον έλεγχο και την αναγνώριση των προσόντων, καθώς και την εκπαίδευση και την κατάρτιση με σκοπό την τόνωση της οικονομίας.

Η ΕΟΚΕ και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συνδιοργανώνουν ετησίως το Ευρωπαϊκό Φόρουμ για τη Μετανάστευση, έναν διάλογο που δίνει βήμα σε πάνω από 150 οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, οι οποίες δραστηριοποιούνται στα ζητήματα της μετανάστευσης και της ένταξης, και παράλληλα προωθούν τον ενεργό διάλογο με τα θεσμικά όργανα της ΕΕ σε ζητήματα όπως η μετανάστευση, το άσυλο και η ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών. Στο τελευταίο φόρουμ, το οποίο διεξήχθη τον Απρίλιο του 2016, διατυπώθηκαν οι παρατηρήσεις των εκπροσώπων της κοινωνίας των πολιτών ως προς το σχέδιο δράσης της ΕΕ για την ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών (εγκρίθηκε τον Ιούνιο του ίδιου έτους).

Ο ρόλος της κοινωνίας των πολιτών

Είναι ζωτικής σημασίας να πραγματοποιούνται κατάλληλες διαβουλεύσεις με την κοινωνία των πολιτών όσον αφορά την ανάπτυξη της μελλοντικής μεταναστευτικής πολιτικής της ΕΕ, για λόγους εφαρμογής και τήρησης των κανόνων της ΕΕ επιτόπου. Κι αυτό γιατί οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών μπορούν να συμβάλουν στην αποτελεσματική αντιμετώπιση κρίσεων σε μια πολυπαραγοντική βάση μέσω του ρόλου τους στη διευκόλυνση της πρόσβασης σε υπηρεσίες και στη

5. *Immigration: Integration and Fundamental Rights (Μετανάστευση: Ένταξη και θεμελιώδη δικαιώματα)*: <http://www.eesc.europa.eu/resources/docs/qe-30-12-822-en-c.pdf>

Veneridis Vasilis / Shutterstock.com

Δικαιοσύνη, καθώς και στην πληροφόρηση. Μπορούν επίσης να δρουν ενεργά για την κατάρριψη εσφαλμένων αντιλήψεων σχετικών με τη μετανάστευση, με σκοπό τη διεξαγωγή πιο ειλικρινούς διαλόγου⁶.

Η ΕΟΚΕ έχει επανειλημμένα επιστήσει την προσοχή στην καθοριστική συμβολή της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών, τόσο στην Ευρώπη όσο και στις τρίτες χώρες, στην προσπάθεια να αποκτήσουν οι ενωσιακές μεταναστευτικές πολιτικές μια κοινωνική διάσταση και προστιθέμενη αξία. Ενώ οι κυβερνήσεις μπορούν να δημιουργήσουν το πλαίσιο για τη μετανάστευση, η ίδια η ένταξη στο σύνολο μπορεί να συμβεί μόνο σε επίπεδο βάσης, δηλαδή στον χώρο εργασίας, στα σχολεία, στις λίσχες κτλ.

Ως το όργανο της ΕΕ που εκπροσωπεί την κοινωνία των πολιτών, η ΕΟΚΕ έχει διαδραματίσει βασικό ρόλο στον καθορισμό του θεματολογίου για την ένταξη των μεταναστών. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι η ενσωμάτωση των άρτι αφιχθέντων είναι μια πολύπλοκη και μακρά κοινωνική διεργασία με πολλαπλές διαστάσεις και συναρμοδίους, κυρίως σε τοπικό επίπεδο. Από τις αρχές της δεκαετίας του 2000, η ΕΟΚΕ έχει ταχθεί υπέρ της εφαρμογής μιας άρτιας πολιτικής κοινωνικής ενσωμάτωσης σε επίπεδο ΕΕ, ζητώντας από τις εθνικές, τις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές να υιοθετήσουν ένα σύνολο πολιτικών

6. Έκθεση του Ευρωπαϊκού φόρουμ για τη Μετανάστευση: http://www.eesc.europa.eu/resources/docs/1st-european-migration-forum_workshop-conclusions.pdf

όσον αφορά την εκπαίδευση, την υγειονομική περίθαλψη και τις οικογένειες.

Το 2009, η ΕΟΚΕ συνέβαλε επίσης στη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Φόρουμ για την Ένταξη, στο οποίο συμμετέχουν εκπρόσωποι οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών που δραστηριοποιούνται σε αυτόν τον τομέα. Το 2015, το εν λόγω φόρουμ μετατράπηκε στο Ευρωπαϊκό Φόρουμ για τη Μετανάστευση, έτσι ώστε να επεκταθεί το πεδίο εφαρμογής του και να συμπεριληφθούν σε αυτό ζητήματα σχετικά με τη μετανάστευση και το άσυλο.

Η ένταξη και η αγορά εργασίας

Συχνά η ΕΟΚΕ έχει υπογραμμίσει τα πλεονεκτήματα μιας ελεγχόμενης εισροής μεταναστών, μεταξύ των οποίων είναι και η αποσόβηση της έκρηξης της δημογραφικής βόμβας στην Ευρώπη –σημειωτέον ότι, έως το 2025, ποσοστό μεγαλύτερο του 20% των Ευρωπαίων θα έχουν ξεπεράσει τα 65 χρόνια⁷. Μια υπεύθυνη και ισορροπημένη ευρωπαϊκή μεταναστευτική πολιτική, με κατάλληλα μέτρα για την κοινωνική ένταξη των μεταναστών, θα βοηθήσει στην αναζωογόνηση του εργατικού δυναμικού και, κατά συνέπεια, θα τονώσει την οικονομία.

Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η εργασία έχει θεμελιώδη σημασία για την ένταξή του ατόμου. Η βελτίωση των ικανοτήτων με σκοπό την αντιστοίχιση της προσφοράς με τη ζήτηση εργασίας και η προώθηση της επιχειρηματικότητας και της επαγγελματικής κατάρτισης είναι απαραίτητες προϋποθέσεις για να αναβαθμιστεί η απασχολησιμότητα των μεταναστών. Κρίνεται επίσης αναγκαίο να επιλυθεί ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν πολλοί μετανάστες και πολλές επιχειρήσεις στην Ευρώπη, δηλαδή η αναγνώριση των πανεπιστημιακών και επαγγελματικών τίτλων. Η ΕΟΚΕ ζητά να υπάρξει μια ενωσιακή στρατηγική και αντίστοιχα μέτρα για την προαγωγή της «εισορής εγκεφάλων» –δηλαδή να καταστεί η ΕΕ ελκυστικότερη ως προορισμός για τα ταλαντούχα άτομα– και για την άρση αδικαιολόγητων φραγμών στην εισδοχή αυτών των ατόμων, όπως π.χ. η έλλειψη αναγνώρισης των επαγγελματικών προσόντων και των πανεπιστημιακών διπλωμάτων τους.

7. Υγιής γήρανση: http://ec.europa.eu/health/ageing/policy/index_el.htm

Πλαίσιο πολιτικής

Η μεταναστευτική αναταραχή του 2015-2016 οδήγησε σε διάφορες πολιτικές αποφάσεις και επιλογές πολιτικής σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Τον Μάιο του 2015, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Δράσης για τη μετανάστευση, στο οποίο περιγράφονται η ευρύτερη προσέγγιση τόσο της νόμιμης όσο και της παράτυπης μετανάστευσης στην ΕΕ και οι τέσσερις πυλώνες για την υποστήριξή της. Λίγο μετά δημοσιεύτηκε η ανακοίνωση για την αντιμετώπιση της μεταναστευτικής κρίσης, μαζί με την εξαγγελία των μέτρων του Συμβουλίου για τη μετεγκατάσταση ατόμων που χρήζουν διεθνούς προστασίας. Η προσέγγιση όσον αφορά την αντιμετώπιση των μεταναστευτικών ροών στις χώρες πρώτης γραμμής οδήγησε στη μεταρρύθμιση του Κοινού Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου με την αναθεώρηση του μηχανισμού του Δουβλίνου και την εφαρμογή της Δέσμης μέτρων για τα σύνορα. Τέλος, στη Διάσκεψη Κορυφής για τη μετανάστευση που διεξήχθη τον Νοέμβριο του 2015 στη Βαλέτα τα μεταναστευτικά ζητήματα τέθηκαν στο επίκεντρο των σχέσεων της ΕΕ με την Αφρική, ενώ στη Δήλωση ΕΕ-Τουρκίας (Μάρτιος του 2016) συμφωνήθηκαν νέοι τρόποι διευθέτησης των μεταναστευτικών ροών.

Τον Ιούνιο του 2016 εγκρίθηκε το Σχέδιο δράσης για την ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών και εξαγγέλθηκε το Νέο πλαίσιο εταιρικής σχέσης με τρίτες χώρες βάσει του Ευρωπαϊκού Προγράμματος Δράσης για τη Μετανάστευση με σκοπό την περαιτέρω ενίσχυση της συνεργασίας με τρίτες χώρες στην καλύτερη διαχείριση της μετανάστευσης. Συν τοις άλλοις, η ΕΕ προσπαθεί να ανακόψει τις εισροές παράτυπων μεταναστών διά της οδού της Κεντρικής Ευρώπης και της ανατολικής Μεσογείου⁸. Η συνεργασία με τις τρίτες χώρες προέλευσης ή διέλευσης (εκτός ΕΕ) έχει αναβαθμιστεί ακόμη περισσότερο με τη βοήθεια ενωσιακών μέσων όπως οι υψηλού επιπέδου διδάλογοι, οι επανεξετάσεις της Ευρωπαϊκής πολιτικής γειτονίας, τα πλαίσια συνεργασίας ή το Ευρωπαϊκό εξωτερικό επενδυτικό σχέδιο που δρομολογήθηκε τον Σεπτέμβριο του 2016.

Τα ενωσιακά χρηματοδοτικά μέσα βοηθούν επίσης στη δημιουργία καλύτερου μέλλοντος πιο κοντά στον τόπο καταγωγής όσων, ειδικά, θα ήταν έτοιμοι να διακινδυνεύσουν τη ζωή

8. Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, 20-21 Οκτωβρίου 2016: <http://www.consilium.europa.eu/el/meetings/european-council/2016/10/20-21>

τους σε ένα διόλου ασφαλές ταξίδι προς την Ευρώπη. Το Περιφερειακό καταπιστευματικό ταμείο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την κρίση στη Συρία, το Ευρωπαϊκό καταπιστευματικό ταμείο εκτάκτου ανάγκης για την Αφρική και ο Μηχανισμός για τους πρόσφυγες στην Τουρκία συμπληρώνουν τα ήδη προϋπάρχοντα χρηματοδοτικά προγράμματα στις χώρες προέλευσης. Εντός της ΕΕ, το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης, και τα ευρωπαϊκά διαρθρωτικά ταμεία αποτελούν μέσα που θα βοηθήσουν τις προσπάθειες των κρατών μελών για την εγκατάσταση και την ένταξη των άρτι αφιχθέντων.

Περαιτέρω πληροφορίες:

Γνωμοδοτήσεις και εκδηλώσεις της ΕΟΚΕ για τη μετανάστευση, το άσυλο και την ένταξη: <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.immigration-and-asylum>

Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή είναι ένα συμβουλευτικό όργανο που ιδρύθηκε από τη Συνθήκη της Ρώμης το 1957. Η ΕΟΚΕ αριθμεί 350 μέλη από ολόκληρη την ΕΕ. Τα μέλη της διορίζονται από το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή εκπροσωπεί τις διάφορες οικονομικές και κοινωνικές συνιστώσες της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών. Ο συμβουλευτικός της ρόλος επιτρέπει στα μέλη της, άρα και στις οργανώσεις που αυτά εκπροσωπούν, να συμμετέχουν στη διαδικασία λήψης αποφάσεων της ΕΕ.

Malcolm Chapman / Shutterstock.com

Ο νέος Νόμος 4375/2016 για το Προσφυγικό, το Μεταναστευτικό και το Άσυλο

Δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 51/Α/3-4-2016 ο νόμος 4375 με τίτλο: «Οργάνωση και λειτουργία Υπηρεσίας Ασύλου, Αρχής Προσφυγών, Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης, σύσταση Γενικής Γραμματείας Υποδοχής, προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου "σχετικά με τις κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας (αναδιτύπωση)" (L 180/29.6.2013), διατάξεις για την εργασία δικαιούχων διεθνούς προστασίας και άλλες διατάξεις»

Με τον Νόμο 4375/2016 αναμορφώνεται το σύστημα διεθνούς προστασίας, υποδοχής, καταγραφής και ταυτοποίησης των νεοεισερχομένων πολιτών τρίτων χωρών καθώς και του συστήματος υποδοχής και φιλοξενίας των αιτούντων διεθνή προστασία σύμφωνα με το διεθνές και ενωσιακό δίκαιο. Γίνεται η πλήρης ενσωμάτωση της αναθεωρημένης Ευρωπαϊκής Οδηγίας 2013/32 για τις κοινές ευρωπαϊκές διαδικασίες στην χορήγηση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας σε όσους την αιτούνται (μέρος της οδηγίας είχε ενσωματωθεί με το Προεδρικό Διάταγμα 113/2013).

Τι προβλέπουν οι διατάξεις

Μια από τις βασικές αλλαγές του νόμου είναι η επιτάχυνση της διαδικασίας εξέτασης αιτημάτων διεθνούς προστασίας, προκειμένου να μην υπερβαίνει τις 14 ημέρες. Ειδικότερα, οι διατάξεις προβλέπουν:

- Την ενίσχυση, οργάνωση, στελέχωση και ρύθμιση ζητημάτων αρμοδιότητας της Υπηρεσίας Ασύλου. Η Υπηρεσία Ασύλου συγκροτείται ως αυτοτελής Υπηρεσία του Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης η οποία λει-

τουργεί σε επίπεδο Διεύθυνσης, με αρμοδιότητα σε όλη την χώρα, υπαγόμενη απευθείας στον Υπουργό. Έχει ως αποστολή την εφαρμογή της νομοθεσίας περί ασύλου. Η Υπηρεσία Ασύλου συγκροτείται από την Κεντρική Υπηρεσία Ασύλου και τις Περιφερειακές Υπηρεσίες Ασύλου με Περιφερειακά Γραφεία Ασύλου στην Αττική, τη Θεσσαλονίκη, τη Θράκη, την Ήπειρο, τη Θεσσαλία, τη Δυτική Ελλάδα, την Κρήτη, τη Λέσβο, τη Χίο, τη Σάμο, τη Λέρο και τη Ρόδο.

- Τη θεσμική αναβάθμιση ως προς τις εγγυήσεις ανεξάρτητης λειτουργίας της Αρχής Προσφυγών με την τροποποίηση του νομοθετικού πλαισίου που διέπει τη λειτουργία της Αρχής Προσφυγών και ενίσχυση της ανεξαρτησίας του δευτεροβάθμιου οργάνου κρίσης των αιτήσεων διεθνούς προστασίας, όσο και τη διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια της Αρχής.
- Την κατάργηση της «Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής» (μετονομασία των Hotspot) και την ίδρυση και λειτουργία αυτοτελούς Υπηρεσίας με τίτλο «Υπηρεσία Υποδοχής και Ταυτοποίησης» (ΥΠΥΤ), η οποία υπάγεται στη Γενική Γραμματεία Υποδοχής του Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης. Η Δομή προβλέπει και Περιφερειακές Υπηρεσίες της Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης οι οποίες είναι:
  - α) Τα Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης (ΚΥΤ).
  - β) Οι Κινητές Μονάδες Υποδοχής και Ταυτοποίησης (ΚΜΥΤ).
  - γ) Οι ανοικτές Δομές Προσωρινής Υποδοχής πολιτών τρίτων χωρών ή ανιθαγενών, οι οποίοι έχουν αιτηθεί διεθνή προστασία.
  - δ) Οι ανοικτές Δομές Προσωρινής Φιλοξενίας πολιτών τρίτων χωρών ή ανιθαγενών.
- Τροποποιήσεις του ισχύοντος νομοθετικού πλαισίου του υπάρχοντος συστήματος διεθνούς προστασίας, χορήγησης καθεστώτος για λόγους ανθρωπιστικούς σε αιτούντες διεθνή προστασία των οποίων οι αιτήσεις εκκρεμούν για διάστημα πέραν της πενταετίας. Το ανώτερο χρονικό διάστημα που θα μπορεί να εξετάζεται ένα αίτημα ασύλου θα είναι 6 μήνες και εάν η απόφαση των επιτροπών είναι θετική τότε θα δίνεται άδεια παραμονής στην Ελλάδα για τρία χρόνια. Για ανθρωπιστικούς λόγους θα χορηγηθούν άδειες διαμονής σε όσους μετανάστες έχουν υποβάλει αίτηση για άσυλο εδώ και

πέντε χρόνια και δεν έχουν λάβει απάντηση, τη στιγμή που εκκρεμούν χιλιάδες αιτήσεις στις υπηρεσίες ασύλου ακόμα και για επτά χρόνια.

- Τη Σύσταση Γενικής Γραμματείας Υποδοχής στο Υπουργείο Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης και τη μετονομασία της Γενικής Γραμματείας Πληθυσμού και Κοινωνικής Συνοχής σε Γενική Γραμματεία Μεταναστευτικής Πολιτικής.
- Την προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας.
- Την πρόσβαση στην απασχόληση των αναγνωρισμένων από την ελληνική πολιτεία ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, των αιτούντων διεθνή προστασία και των προσώπων στα οποία έχει χορηγηθεί καθεστώς παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους στην Ελλάδα.
- Την κάλυψη δαπανών μεταφοράς μεταναστών και προσφύγων εντός των ορίων της ελληνικής επικράτειας.
- Τη ρύθμιση ζητημάτων και αρμοδιοτήτων των Αρχών συντονισμού, διαχείρισης και εφαρμογής των προγραμμάτων του Ταμείου Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης, του Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας, και άλλων πόρων, και σχετικές ρυθμίσεις εφαρμογής αυτών.

Είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι με το άρθρο 81 του νόμου προβλέπεται η κατάργηση των διατάξεων των Κεφαλαίων Α΄ και Β΄ του Ν. 3907/2011 (ΦΕΚ Α΄ 7), του ΠΔ 189/1998 (Α΄ 140), καθώς και κάθε άλλη γενική ή ειδική διάταξη που αντίκειται στις διατάξεις του παρόντος ή ρυθμίζει διαφορετικά τα θέματα που αποτελούν αντικείμενό του. Με την έναρξη ισχύος του Μέρους Γ΄ του παρόντος, καταργείται το Μέρος Α΄ του ΠΔ 113/2013 (Α΄ 146). Τα άρθρα 33 και 34 του ΠΔ 113/2013 (Α΄ 146) καταργούνται σε δύο μήνες από τη δημοσίευση του νόμου.

Σημείωση: Αναλυτικά το πλήρες κείμενο του Νόμου 4375/2016 - ΦΕΚ 51/Α/3-4-2016 υπάρχει σε έντυπη ή ηλεκτρονική μορφή στο Εθνικό Τυπογραφείο, Καποδιστρίου 34, 10432 Αθήνα και στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://www.et.gr>

Συνέντευξη Επιτρόπου Δημήτρη Αβραμόπουλου

**«Οι σημερινές
προκλήσεις έχουν
παγκόσμια διάσταση»**

Επιμέλεια συνέντευξης:
Δρ. Μάρθα Θεοδώρου

Ο Έλληνας Επίτροπος Δημήτρης Αβραμόπουλος μιλά για το σύγχρονο μεταναστευτικό και προσφυγικό ζήτημα, την αποτελεσματικότητα του Κοινού Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου και τον ανοικτό διάλογο που πρέπει πάντα να έχουμε με την Κοινωνία των Πολιτών.

Ποιες είναι οι κύριες προτεραιότητες της νέας Ευρωπαϊκής πολιτικής για τη νόμιμη μετανάστευση; Πώς αντιμετωπίζει την παράνομη μετανάστευση;

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε στα μέσα Ιουλίου του περασμένου έτους τη δεύτερη δέσμη μέτρων με την οποία ολοκληρώνεται η μεταρρύθμιση του ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου. Στόχος μας είναι να διαμορφώσουμε ένα βιώσιμο, αποτελεσματικό και δίκαιο σύστημα με κοινούς κανόνες και διαδικασίες, όπως διατυπώνεται στην Ευρωπαϊκή Ατζέντα για τη Μετανάστευση.

Η θέση μας είναι ξεκάθαρη: προστασία σε όποιον έχει πραγματικά ανάγκη, επιστροφή σε όποιον δεν έχει δικαίωμα και βρίσκεται παράτυπα στην ΕΕ. Θέλουμε να δημιουργήσουμε ασφαλείς και νόμιμες διόδους προς την Ευρώπη, για να μην θρηνούμε άλλες αδικοκαμένες ζωές στη Μεσόγειο, και να σταματήσουμε να βλέπουμε απελπισμένους ανθρώπους να πέφτουν θύματα αδίστακτων κυκλωμάτων διακινητών.

Οι αλληγές που προτείνουμε θα δημιουργήσουν πραγματικά κοινές διαδικασίες, εξασφαλίζοντας στους αιτούντες άσυλο αξιοπρεπή, ισότιμη και δίκαιη αντιμετώπιση, ανεξάρτητα από το Κράτος Μέλος που διαχειρίζεται την αίτησή τους. Απλοποιούμε, αποσαφηνίζουμε και συντομεύουμε τις διαδικασίες, χωρίς να μειώνουμε το επίπεδο της παρεχόμενης προστασίας, ενώ ταυτόχρονα αναβαθμίζουμε ουσιαστικά τις προϋποθέσεις και τις συνθήκες υποδοχής και ένταξης. Ταυτόχρονα όμως λαμβάνουμε αυστηρά μέτρα προκειμένου να εμποδίσουμε την κατάχρηση των διαδικασιών και να σταματήσουμε τις δευτερογενείς μετακινήσεις.

Έχει υιοθετήσει η ΕΕ μια αποτελεσματική στρατηγική, προκειμένου να βελτιωθεί η ανταπόκριση σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης;

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έθεσε, από την πρώτη στιγμή, ως απόλυτή της προτεραιότητα την αντιμετώπιση των άμεσων συνεπειών της κρίσης. Ωστόσο δεν καταφύγαμε σε αποσπασματικά

μέτρα και βραχυπρόθεσμες λύσεις. Τα εργαλεία διαχείρισης των καταστάσεων έκτακτης ανάγκης εντάχθηκαν στο πλαίσιο μιας συνολικότερης, ολιστικής στρατηγικής, η οποία ως στόχο έχει τη βιωσιμότητα και την αποτελεσματικότητα του συστήματός μας.

Για την αντιμετώπιση των πιέσεων που δημιούργησαν, και μπορεί να δημιουργήσουν και στο μέλλον, οι αφίξεις μεταναστών και προσφύγων στις χώρες πρώτης γραμμής όπως η Ελλάδα και η Ιταλία, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρέχει από την πρώτη στιγμή τεχνογνωσία, ανθρώπινο δυναμικό και σημαντικούς χρηματοδοτικούς πόρους. Η αποτελεσματική λειτουργία των Hotspots συμβάλλει καθοριστικά στον έλεγχο και την καταγραφή των μεταναστών και των προσφύγων που καταφθάνουν, μέσω και της λήψης δακτυλικών αποτυπωμάτων, που με ιδιαίτερη ικανοποίηση διαπιστώνουμε ότι σε Ελλάδα και Ιταλία έχουν φθάσει σχεδόν στο 100% των περιπτώσεων. Προωθούμε επίσης τη γρήγορη και αποτελεσματική επεξεργασία των αιτήσεων ασύλου που κατατίθενται στα Κράτη Μέλη της ΕΕ, όπως και την καλύτερη οργάνωση της επιστροφής όσων δεν δικαιούνται να παραμείνουν στην Ευρώπη.

«Με τον Οργανισμό Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής, αναγνωρίζεται στην πράξη ότι τα εξωτερικά σύνορα των κρατών μελών είναι κοινά ευρωπαϊκά σύνορα»

Τα προγράμματα μετεγκατάστασης και επανεγκατάστασης είναι ένα άλλο βασικό στοιχείο της στρατηγικής της ΕΕ προκειμένου να διαχειρισθούμε αποτελεσματικότερα την κρίση και να μειωθεί το δυσανάλογο βάρος που έχουν επωμισθεί Ελλάδα και Ιταλία. Αναμφίβολα, η εφαρμογή της Δήλωσης ΕΕ–Τουρκίας έφερε ως τώρα σημαντικά αποτελέσματα στον τομέα αυτόν.

Καθοριστικής σημασίας, εξάλλου, σε αυτήν την προσπάθεια είναι και η δημιουργία του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής, μια εξέλιξη με την οποία στην πράξη αναγνωρίζεται ότι τα εξωτερικά σύνορα των κρατών μελών είναι κοινά Ευρωπαϊκά σύνορα, και ότι η φύλαξη και η διαχείρισή τους είναι κοινή Ευρωπαϊκή ευθύνη. Ο Οργανισμός έχει ως σκοπό, αλλά και διαθέτει πλέον τα μέσα, να συμβάλλει αποφασιστικά όχι μόνο κατά τη διάρκεια της τρέχουσας κρίσης αλλά και στο μέλλον, κάθε φορά που απαιτούνται ταχείες επεμβάσεις στα σύνορα.

Εφαρμόζεται πλήρως το Κοινό Ευρωπαϊκό Σύστημα Ασύλου;

Η Ευρώπη κλήθηκε να αντιμετωπίσει την πιο σημαντική μεταναστευτική κρίση μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Είναι αλήθεια ότι το ισχύον ευρωπαϊκό σύστημα ασύλου σχεδιάστηκε

και λειτούργησε κάτω από διαφορετικές συνθήκες και απαιτήσεις, με αποτέλεσμα η κρίση να φέρει στην επιφάνεια ορισμένες σοβαρές διαρθρωτικές αδυναμίες του.

Μέσα σε πραγματικά εξαιρετικά περιορισμένα χρονικά περιθώρια και υπό την πίεση των άμεσων αναγκών της μεταναστευτικής κρίσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπέβαλε μια σειρά από σημαντικές προτάσεις για νομοθετικές μεταρρυθμίσεις και δράσεις ώστε να καταστήσει το Ευρωπαϊκό Σύστημα Ασύλου πραγματικά κοινό. Όμως για την αποτελεσματική εφαρμογή των προτάσεων που όλοι μαζί συμφωνήσαμε, Ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα και Κράτη Μέλη, χρειάζεται πολιτική βούληση και

«Ο μέχρι στιγμής αριθμός μετεγκαταστάσεων δεν είναι σε καμιά περίπτωση ικανοποιητικός, πρέπει να γίνουν περισσότερα»

αποφασιστικότητα. Δύο από τις θεμελιώδεις αρχές του ευρωπαϊκού οικοδομήματος είναι η αλληλεγγύη και η υπευθυνότητα, όχι όμως στην ηθική τους μόνο διάσταση, αλλά ως νομικές επιταγές ρητά διατυπωμένες στις Συνθήκες της ΕΕ.

Υπάρχουν τομείς όπως για παράδειγμα οι μετεγκαταστάσεις, όπου πρέπει να γίνουν ακόμα περισσότερα. Ο μέχρι στιγμής αριθμός μετεγκαταστάσεων δεν είναι σε καμιά περίπτωση ικανοποιητικός, ωστόσο εσχάτως διαπιστώνεται αυξητική τάση. Σκοπός σε κάθε περίπτωση είναι να πείσουμε τα Κράτη Μέλη να συμβάλουν στην κοινή προσπάθεια και προς το παρόν βλέπουμε ότι έχουμε αποτελέσματα. Είναι η ώρα να επιταχύνουμε τους ρυθμούς μας. Πιστεύω ακράδαντα ότι αυτή η μεταρρύθμιση θα ενισχύσει την αμοιβαία εμπιστοσύνη μεταξύ των κρατών μελών και θα οδηγήσει τελικά στην ορθή λειτουργία του Κοινού Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου.

«Το πώς τοποθετούμαστε απέναντι στον συνάνθρωπο που φεύγει από τον τόπο του για μια καλύτερη ζωή, μακριά από συρράξεις, είναι ζήτημα βαθύτατα πολιτικό και κοινωνικό»

Πιστεύετε ότι η κοινωνία των πολιτών μπορεί να έχει το δικό της ρόλο σε μεταναστευτικά και προσφυγικά θέματα;

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή βρίσκεται σε διαρκή και ανοικτό διάλογο με την κοινωνία των πολιτών. Είναι προφανές ότι οι σημερινές προκλήσεις δεν απασχολούν μόνο την Ευρώπη, αλλά έχουν παγκόσμια διάσταση. Το πώς τοποθετούμαστε απέναντι στον συνάνθρωπο που φεύγει από τον τόπο του, το σπίτι του, για να αναζητήσει μια καλύτερη ζωή, μακριά από διαμάχες, συρράξεις, πολέμους, διώξεις, είναι ζήτημα βαθύτατα πολιτικό και κοινωνικό. Είναι ένα ζήτημα που αφορά τον κάθε Ευρωπαίο πολίτη ξεχωριστά και όλους μαζί ως κοινωνία.

Συνέντευξη Γιώργου Βερνίκου στην Εφημερίδα των Συντακτών

**«Μια Ευρώπη-φρούριο
δεν θα λύσει κανένα
πρόβλημα»**

Συντάκτης:
Δημήτρης Αγγελίδης

Ο Γιώργος Βερνίκος, Πρόεδρος της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής της Ελλάδος, μιλά για την Ευρώπη-φρούριο, την ανάγκη σχεδιασμού πολιτικών ένταξης για πρόσφυγες και μετανάστες, τη σημασία του τρίπτυχου «ειρήνη, σταθερότητα και ανάπτυξη» για τις σύγχρονες ανθρώπινες ροές, ενώ καλεί τα κράτη μέλη της ΕΕ να τηρήσουν τις δεσμεύσεις τους και να ανοίξουν τα σύνορά τους.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση υιοθετεί εξαιρετικά πολυδάπανα και αμφισβητούμενης αποτελεσματικότητας σχέδια αποτροπής των προσφύγων και μεταναστών εκτός των ευρωπαϊκών συνόρων όπως και ένταξης των μαζικών απελάσεων των μεταναστών χωρίς χαρτιά που βρίσκονται ήδη στην επικράτεια της. Τι επιπτώσεις μπορεί να έχουν αυτές οι πολιτικές της Ευρώπης-φρούριο στην οικονομία και την ασφάλεια της ΕΕ και ευρύτερα της περιοχής της Μεσογείου;

Από το βήμα της Ευρωμεσογειακής Συνόδου 2016 που διοργάνωσε η ΟΚΕ με την ΕΟΚΕ, ένας από τους άξονες της οποίας ήταν το μεταναστευτικό ζήτημα στην περιοχή.

*«Η αλήθεια είναι ότι
εγείρονται σοβαρά
ζητήματα ασφάλειας
στην επικράτεια της ΕΕ,
γεγονός που επηρεάζει
όχι μόνο την ψυχολογία
των πολιτών, αλλά και
την οικονομία σε μια ήδη
δύσκολη περίοδο για την
Ευρώπη, μια περίοδο
κρίσης»*

Η βία και η τρομοκρατία που απείλησαν και απειλούν ακόμη τις ευρωπαϊκές πόλεις ενέτειναν τα συναισθήματα ξενοφοβίας και ρατσισμού και ανάγκασαν την Ευρώπη να υιοθετήσει ακόμη πιο σκληρή στάση απέναντι στο μεταναστευτικό και προσφυγικό θέμα. Η αλήθεια είναι ότι εγείρονται σοβαρά ζητήματα ασφάλειας στην επικράτεια της ΕΕ, γεγονός που επηρεάζει όχι μόνο την ψυχολογία των πολιτών, αλλά και την οικονομία σε μια ήδη δύσκολη περίοδο για την Ευρώπη, μια περίοδο κρίσης. Παρ' όλα αυτά, μια πολιτική «φρούριο», όπως την αποκαλέσατε, πράγματι δεν είναι η λύση, χρειαζόμαστε μια ψύχραιμη και ορθολογική διαχείριση του φαινομένου. Ξέρουμε όλοι καλά ότι οι ανθρωπίνες ροές προς την Ευρώπη θα συνεχίζονται το επόμενο διάστημα, καθώς είναι αποτέλεσμα φτώχειας και πολιτικής αστάθειας στο νότιο τμήμα της. Πρέπει όλοι ανεξαιρέτως να καταδικάσουμε τις παραβιάσεις και την καταπάτηση θεμελιωδών δικαιωμάτων στη Μεσόγειο, να δουλέψουμε εντατικά για πολιτική λύση στην κρίση της Συρίας και να δημιουργήσουμε προϋποθέσεις ασφάλειας και ευημερίας στις εν λόγω περιοχές. Αυτά είναι βασικά βήματα για να ελέγξουμε τις ροές, αγγίζοντας ταυτόχρονα τον ίδιο τον πυρήνα του προβλήματος.

Από ιστορικό σύμβολο της ελευθερίας της μετακίνησης, η Μεσόγειος μετατρέπεται σταθερά σε σύμβολο ανελευθερίας και θανάτου. Το 2016, ο αριθμός των πνιγμένων προσφύγων και μεταναστών στη Μεσόγειο ξεπέρασε κάθε προηγούμενο. Τι χρειάζεται για να αντιστραφεί αυτή η πορεία;

Η Μεσόγειος υπήρξε πάντα γέφυρα μετακίνησης και συνάντησης διαφορετικών πολιτισμών, αλλά και περιοχή πολεμικών συγκρούσεων. Σήμερα, η συντριπτική πλειοψηφία των Σύρων προσφύγων φιλοξενούνται στα εδάφη γειτονικών χωρών όπως η Τουρκία, ο Λίβανος και η Ιορδανία. Στο πλαίσιο αυτό, η πλήρης και συνεχής εφαρμογή του σχετικού Σχεδίου Δράσης ΕΕ–Τουρκίας είναι απαραίτητη προκειμένου να αποφύγουμε περισσότερους θανάτους στη θάλασσα, να πατάξουμε αποτελεσματικά την εγκληματική δράση των λαθρεμπόρων και να διασφαλίσουμε την ομαλή και νόμιμη δίοδο των αιτούντων άσυλο. Η δημιουργία της Ευρωπαϊκής Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής είναι ένα βήμα για την ενίσχυση του Frontex σε συνδυασμό με την παρουσία του NATO στη Μεσόγειο, ενώ σημαντικό ρόλο εκτιμώ ότι μπορεί να διαδραματίσει η συνεργασία όλων για υποστήριξη και εκπαίδευση της ακτοφυλακής και του

dominika zarzycka / Shutterstock.com

«Το σημαντικότερο είναι να τελειώσει ο πόλεμος στη Συρία και να ενθαρρυνθεί η ανάπτυξη και η δημοκρατία στις περιοχές που έχουν τέτοιο έλλειμμα»

ναυτικού κρατών με μεγάλα ποσοστά trafficking όπως η Λιβύη, ώστε να αναλαμβάνουν δράσεις διάσωσης και να μπορούν να εξαρθρώνουν δίκτυα διακινήτων, αλληλά και ενημέρωσης των πολιτών τους, ώστε να μη γίνονται θύματα εκμετάλλευσης τέτοιων κυκλωμάτων. Πέρα όμως από οποιαδήποτε συμφωνία ή μέτρα συζητήσουμε, το σημαντικότερο όλων είναι να τελειώσει ο πόλεμος στη Συρία και να ενθαρρυνθεί η ανάπτυξη και η δημοκρατία στις περιοχές που έχουν τέτοιο έλλειμμα. Γιατί τελικά υπάρχει άμεση σχέση ανάμεσα στις ανισότητες, την έλλειψη ευκαιριών και τη φτώχεια με τη μαζική μετανάστευση.

Το γνωστό επιχείρημα «δεν χωράμε άλλους πρόσφυγες και μετανάστες» φαίνεται να διαψεύδεται ιστορικά, ενώ το όριο του πόσοι πρόσφυγες και μετανάστες χωρούν σε μια χώρα παραμένει τελείως ασαφές, μετατοπίζεται διαρκώς και αγνοεί τις ανάγκες των μετακινουμένων πληθυσμών όπως και τις ανάγκες τρίτων χωρών, οι οποίες τελικά αναγκάζονται να χωρέσουν οι ίδιες όσους πρόσφυγες και μετανάστες υποτίθεται ότι δεν χωρούν στην ΕΕ. Έχει πραγματική βάση το επιχείρημα ή αποτελεί ψευδοεπιχείρημα που χρησιμοποιείται για να προωθηθούν ξενοφοβικές πολιτικές;

Οι στατιστικές είναι αποκαλυπτικές: τα επόμενα 30 χρόνια θα χρειαστούν εκατομμύρια εργαζόμενοι στην Ε.Ε. λόγω δημογραφικού προβλήματος. Αυτό σημαίνει ότι, για να δούμε πρακτικά το θέμα, θα έχουμε μείωση του εργατικού δυναμικού και μεγάλη επιβάρυνση σε ό,τι αφορά στο ασφαλιστικό και γενικότερα στους μηχανισμούς του κράτους πρόνοιας. Συνεπώς, πρέπει να βρούμε τρόπους να υπάρξει αφομοίωση των προσφύγων και μεταναστών

μέσα από μηχανισμούς που θα αφορούν όχι μόνο στην ομαλή ενσωμάτωσή τους στις τοπικές κοινωνίες που θα τους υποδεχτούν, αλλά και τη συμβολή τους στην οικονομία, την εργασία και τη βιομηχανική παραγωγή μιας χώρας. Όπως και να 'χει πάντως, οι όποιες λύσεις προκύψουν δε μπορεί να είναι αποτέλεσμα φόβου ή ακραίων αντιδράσεων. Ομοίως βέβαια, είναι απαράβατος όρος και οι μετανάστες να σέβονται από τη μεριά τους, όπως άλλωστε όλοι οι πολίτες της Ένωσης, τη νομοθεσία και τις εθνικές αξίες των χωρών υποδοχής. Σε σχέση δε με αυτές τις χώρες, όπως είναι άλλωστε και η Ελλάδα, οι οποίες έφτασαν να φιλοξενούν δυσανάλογο αριθμό προσφύγων για τον πληθυσμό που έχουν, τόσο η ΕΕ, όσο και σύσσωμη η διεθνής κοινότητα, πρέπει να τους παράσχουν αυξημένη συνεργασία, βοήθεια και οικονομική στήριξη.

«Οι όποιες λύσεις προκύψουν δε μπορεί να είναι αποτέλεσμα φόβου ή ακραίων αντιδράσεων.

Ομοίως βέβαια, είναι απαράβατος όρος και οι μετανάστες να σέβονται από τη μεριά τους, όπως άλλωστε όλοι οι πολίτες της Ένωσης, τη νομοθεσία και τις εθνικές αξίες των χωρών υποδοχής»

Με ποιες πολιτικές μπορεί το σημερινό προσφυγικό και μεταναστευτικό κύμα, που έχει τις ρίζες του στους πολέμους και την οικονομική ανισότητα, να αποτελέσει παράγοντα θετικό για τις οικονομίες τόσο των χωρών υποδοχής όσο και των χωρών προέλευσης;

Όπως ανέφερα και προηγουμένως, τα επόμενα χρόνια θα υπάρξει μεγάλη αύξηση του ευρωπαϊκού πληθυσμού που θα έχει περάσει στη σύνταξη, δηλαδή μείωση του εργατικού δυναμικού της Ευρώπης. Άρα μια κοινή πολιτική μετανάστευσης, η οποία θα βασίζεται στις μελλοντικές ανάγκες των ευρωπαϊκών κρατών για ανθρώπινο δυναμικό και στη δίκαιη κατανομή των βαρών ανάμεσά τους, όσο και να φοβίζει τώρα, μπορεί να αποβεί επωφελής. Μιλώ πάντα για μια ρητολογισμένη ενσωμάτωση, με σαφώς προκαθορισμένα κριτήρια επιλογής, ενώ ο αριθμός τους θα βασίζεται στις ποσοτώσεις απορρόφησης που νομικά δεσμεύουν κάθε κράτος μέλος. Προκειμένου να επιτύχουμε μάλιστα την επιτυχή πολιτιστική και οικονομική ένταξή τους, θα πρέπει να εκμεταλλευτούμε τυχόν προσόντα και γνώσεις τους, να βοηθήσουμε για τη συνεχή εκπαίδευση και κατάρτισή τους και να ανταλλάσσουμε βέλτιστες πρακτικές με χώρες υποδοχής που έχουν τέτοιες εμπειρίες. Σε ό,τι δε αφορά στις χώρες προέλευσης, θέλω να ξανατονίσω ότι η ειρήνη, η σταθερότητα και η ανάπτυξη υπήρξαν πάντα ο ακρογωνιαίος λίθος για τον έλεγχο των ροών. Όταν αυτό το τρίπτυχο δεν υπάρχει, πολύ απλά εντείνονται οι ροές. Άρα, πρέπει να εργαστούμε έτσι ώστε οι περιοχές που «γεννούν» μεταναστευτικά ρεύματα να λάβουν τεχνογνωσία, να στηριχτεί το εμπόριο, η κατάρτιση, η

καινοτομία και η εκπαίδευσή τους, να υπάρξει δηλαδή επενδυτικό σχέδιο που θα τις αναβαθμίζει και θα τις θωρακίζει κατά κάποιο τρόπο. Έτσι μόνο θα μπορέσουν να δώσουν ευημερία και προοπτική στην περιφέρειά τους, τους λαούς τους και τις επόμενες γενιές.

Πώς βλέπετε τη σημερινή κατάσταση στην Ελλάδα ως προς τις πολιτικές ένταξης των προσφύγων και μεταναστών, τι χρειάζεται να γίνει για να εξασφαλιστεί η κοινωνική συνοχή όπως και η μεγαλύτερη δυνατή οικονομική ωφέλεια, με όρους ισότιμης συμμετοχής στην αγορά εργασίας;

«Όσο και αν ο ελληνικός λαός έδειξε ως τώρα φιλότιμο, αυτό από μόνο του δεν αρκεί. Είναι επείγον η Ευρώπη να τηρήσει τις υποχρεώσεις της, να ανοίξει τα σύνορά της και να αποφορτίσει την κατάσταση, μη επιτρέποντας τη δημιουργία μεγαλύτερης ανθρωπιστικής κρίσης και πίεσης στη χώρα μας»

Η χώρα μας, ιδιαίτερα η Τοπική Αυτοδιοίκηση, κλήθηκε να σηκώσει ένα βαρύτατο ζυγό χιλιάδων προσφύγων, χωρίς καμιά προετοιμασία. Έτσι, ο αιφνιδιασμός και η έλλειψη οικονομικών, τεχνικών μέσων και κατάλληλου προσωπικού ήταν και είναι ακόμη σε μεγάλο βαθμό μεγάλο πρόβλημα. Δυστυχώς, βρεθήκαμε να αντιμετωπίζουμε σχεδόν μόνοι ένα μεγάλο ανθρωπιστικό χρέος που, όμως, ανήκει σε όλη την Ευρώπη και πέρα από το δημοσιονομικό κόστος δημιουργείται και ένα κόστος ανισότητας, καθώς έχουμε υψηλή φτώχεια και ανεργία, ενώ οι αντοχές και οι ανοχές του ελληνικού λαού ολοένα στενεύουν. Είναι επείγον και αναγκαίο να υπάρξει μια ισομερής γεωγραφική κατανομή των προσφύγων και μεταναστών σε όλη την επικράτεια, αλλιώς και η Ευρώπη να τηρήσει τις υποχρεώσεις της, να ανοίξει τα σύνορά της και να αποφορτίσει την κατάσταση στο έδαφός μας. Ως προς την οικονομική ωφέλεια και τη συνοχή που αναφέρετε, πρέπει να χτίσουμε ένα συμπαγές θεσμικό πλαίσιο σχετικών πολιτικών και να οργανώσουμε σε μόνιμη βάση υπηρεσίες που θα επεξεργάζονται και θα υλοποιούν τέτοια σχέδια, όπως δημιουργικά προγράμματα πρώιμης παρέμβασης, αναγνώριση δεξιοτήτων, υποτροφίες και μαθητείες για όσους κάνουν αίτηση ασύλου. Όμως μην ξεχνάμε ότι μιλάμε για μια χώρα που μαστίζεται, που αιμορραγεί από την κρίση και τις συνέπειές της. Όσο λοιπόν και αν ο ελληνικός λαός έδειξε ως τώρα φιλότιμο, αυτό από μόνο του δεν αρκεί. Τα κράτη μέλη της ΕΕ επαναλαμβάνω ότι πρέπει να τιμήσουν τις δεσμεύσεις τους και να δώσουν τις απαραίτητες θέσεις μετεγκαταστάσεων ως οφείλουν, μη επιτρέποντας τη δημιουργία μεγαλύτερης ανθρωπιστικής κρίσης και πίεσης στη χώρα μας, πίεση η οποία μπορεί να αποβεί επικίνδυνη και εξαιρετικά εκρηκτική για όλους.

**Ένας Έλληνας
αρτοποιός
ανάμεσα στους
τιμηθέντες με
το Βραβείο της
Κοινωνίας των
Πολιτών 2016
με θέμα τη
μετανάστευση:
Ο αρτοποιός
Διονύσης
Αρβανιτάκης**

Τη συγκινητική περίπτωση προσφοράς και δράσης ενός Έλληνα, του αρτοποιού Διονύση Αρβανιτάκη, επέλεξε η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) για το Βραβείο της Κοινωνίας των Πολιτών 2016 που είχε θέμα τη μετανάστευση. Το βραβείο απευθυνόταν σε άτομα και οργανώσεις που διακρίθηκαν για το έργο τους σχετικά με τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των μεταναστών και την προαγωγή της ένταξής τους στην ευρωπαϊκή κοινωνία. Αξιζει να σημειωθεί μάλιστα ότι για το 2016 το συγκεκριμένο βραβείο είχε αριθμό ρεκόρ 283 υποψηφιοτήτων, γεγονός που καταδεικνύει σαφώς ότι η μετανάστευση και η ένταξη των προσφύγων αποτελούν πρωταρχικό πεδίο δράσης και ενδιαφέροντος της ευρωπαϊκής κοινωνίας των πολιτών.

**Το παράδειγμα
προσφοράς του
Έλληνα αρτοποιού –
Πώς διακρίθηκε**

Ο Διονύσης Αρβανιτάκης ψήνει καθημερινά πάνω από 100 κιλά ψωμί για τους πρόσφυγες στην Κω. Ο 77χρονος αρτοποιός φορτώνει το φρεσκοψημένο ψωμί στο φορτηγό του και το μοιράζει στους απελπισμένους άνδρες, γυναίκες και παιδιά που αποβιβάζονται καταμουσκεμένοι και εξουθενωμένοι στην Κω.

Ήταν ένας από τους πρώτους που έσπευσε να βοηθήσει τους πρόσφυγες που κατέφθαναν κατά εκατοντάδες κάθε μέρα στο νησί. Η πράξη του ενέπνευσε συναδέλφους, συμπολίτες, ξενόδοχους και άλλους πολλούς να ακολουθήσουν το παράδειγμά του. Ο ίδιος άηλωστε γνωρίζει από στερήσεις· σε νεαρή ηλικία εγκατέλειψε τη γενέτειρά του και μετανάστευσε στην Αυστραλία αναζητώντας ένα καλύτερο μέλλον. Το 1970 επέστρεψε στην Ελλάδα με τη σύζυγό του και εγκαταστάθηκε στην ιδιαίτερη πατρίδα της, στην Κω, όπου έφτιαξαν τη δική τους επιχείρηση.

Γιατί βοηθάει τους πρόσφυγες;

Η απάντησή του είναι αφοπλιστική: μικρά παιδιά από τη Συρία ή το Αφγανιστάν δείχνουν με τα χεράκια τους το ψωμί. Δεν γνωρίζουν τη λέξη φαγητό. Ποιος άνθρωπος μπορεί να μείνει ασυγκίνητος όταν βλέπει ένα μικρό παιδί να τρώει χώμα; Ο Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Jean-Claude Juncker αναφέρθηκε στον Διονύση Αρβανιτάκη κατά την ομιλία που εκφώνησε για την «Κατάσταση της Ένωσης», στις 9 Σεπτεμβρίου, λέγοντας ότι «Ευρώπη είναι ο φούρναρης στην Κω που δίνει το ψωμί του σε πεινασμένες και ταλαιπωρημένες ψυχές», τιμώντας κατ' αυτόν τον τρόπο τους ανθρώπους που αποτελούν πηγή έμπνευσης και κάνουν την Ευρώπη υπερήφανη για τις αρχές της αλληλεγγύης και της ενσωμάτωσης που ηρεσβεύει.

Εαρινό τακτικό Ευρωβαρόμετρο 2016: στήριξη στις πολιτικές προτεραιότητες της Επιτροπής

Βρυξέλλες,
29 Ιουλίου 2016

Οι Ευρωπαίοι θεωρούν τη μετανάστευση και την τρομοκρατία ως τις κυριότερες προκλήσεις που αντιμετωπίζει η ΕΕ σήμερα και στηρίζουν τις πολιτικές προτεραιότητες της Επιτροπής. Πρόκειται για τα δύο κυριότερα αποτελέσματα της τελευταίας έρευνας του Τακτικού Ευρωβαρόμετρου που δημοσιεύτηκαν σήμερα. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε από τις 21 έως τις 31 Μαΐου 2016 σε 34 χώρες και εδάφη¹.

Η μετανάστευση και η τρομοκρατία θεωρούνται ως οι σημαντικότερες προκλήσεις που αντιμετωπίζει η ΕΕ:

Οι πολίτες που ερωτήθηκαν σχετικά με τις κυριότερες ανησυχίες τους εξακολουθούν να αναφέρουν τη μετανάστευση ως το σημαντικότερο ζήτημα που αντιμετωπίζει η ΕΕ (48%, -10). Η τρομοκρατία (39%, +14) παραμένει το δεύτερο ζήτημα που αναφέρεται συχνότερα, έπειτα από την απότομη αύξηση των επιθέσεων μετά την τελευταία έρευνα του φθινοπώρου του 2015. Προηγείται κατά πολύ της οικονομικής κατάστασης (19%, -2), της κατάστασης των δημόσιων οικονομικών των κρατών μελών (16%, -1) και της ανεργίας (15%, -2). Η μετανάστευση είναι η υπ' αριθμόν ένα ανησυχία για την ΕΕ σε 20 κράτη μέλη και μεταξύ των δύο κυριότερων ανησυχιών σε όλες τις χώρες, εκτός από την Πορτογαλία. Η τρομοκρατία είναι η υπ' αριθμόν ένα ανησυχία σε οκτώ κράτη μέλη και μεταξύ των δύο κυριότερων ανησυχιών σε όλες τις χώρες, εκτός από την Ελλάδα.

Σε εθνικό επίπεδο, οι κυριότερες ανησυχίες είναι η ανεργία (33%, -3) και η μετανάστευση (28%, -8). Η οικονομική κατάσταση βρίσκεται στην τρίτη θέση (19%, αμετάβλητη).

Στήριξη για τις πολιτικές προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής:

Όπως και κατά την προηγούμενη έρευνα του Νοεμβρίου του 2015, υπάρχει αποδοχή των θεμάτων προτεραιότητας που έχει ορίσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

- Όσον αφορά το ζήτημα της μετανάστευσης, το 67% των Ευρωπαίων δηλώνουν ότι είναι υπέρ μιας κοινής ευρωπαϊ-

1. Στα 28 κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), σε πέντε υποψήφιες χώρες (πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, Τουρκία, Μαυροβούνιο, Σερβία και Αλβανία) και στην Τουρκοκυπριακή Κοινότητα στο τμήμα της χώρας που δεν ελέγχεται από την κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας.

κής πολιτικής για τη μετανάστευση. Περίπου έξι στους δέκα Ευρωπαίους (58%) αντιμετωπίζουν θετικά τη μετανάστευση από άλλα κράτη μέλη της ΕΕ. Ωστόσο, το ίδιο ποσοστό αντιμετωπίζει αρνητικά τη μετανάστευση ατόμων από χώρες εκτός της ΕΕ.

- το 79% των Ευρωπαίων τάσσεται υπέρ της «ελεύθερης κυκλοφορίας των πολιτών της ΕΕ, οι οποίοι μπορούν να ζουν, να εργάζονται, να σπουδάζουν και να συστήνουν επιχειρήσεις οπουδήποτε στην ΕΕ». Η πλειονότητα των ερωτηθέντων σε όλες τις χώρες, από το Ηνωμένο Βασίλειο (63%) έως τη Λετονία (95%), υποστηρίζει την ελεύθερη κυκλοφορία. Επιπλέον, οι περισσότεροι Ευρωπαίοι εκτιμούν ότι η ελεύθερη κυκλοφορία ανθρώπων, αγαθών και υπηρεσιών στο εσωτερικό της ΕΕ αποτελεί το θετικότερο επίτευγμα της ΕΕ (56%), μαζί με την ειρήνη μεταξύ των κρατών μελών (55%).
- Οι Ευρωπαίοι θεωρούν ότι η ΕΕ είναι παγκόσμιος παράγοντας: το 68% πιστεύει ότι η φωνή της ΕΕ έχει βαρύτητα σε παγκόσμιο επίπεδο.
- Όσον αφορά τις επενδύσεις στο εσωτερικό της ΕΕ, το 56% των Ευρωπαίων συμφωνούν με τη διάθεση δημόσιων κονδυλίων για την τόνωση των επενδύσεων του ιδιωτικού τομέα σε επίπεδο ΕΕ.
- Το 56% των Ευρωπαίων τάσσεται επίσης υπέρ της ψηφιακής ενιαίας αγοράς στο εσωτερικό της ΕΕ.
- Όσον αφορά την ενέργεια, το 70% των Ευρωπαίων είναι υπέρ μιας κοινής ενεργειακής πολιτικής μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ.
- Η στήριξη του ευρώ παραμένει σταθερή (55% στο σύνολο της ΕΕ, 68% στη ζώνη του ευρώ). Η πλειοψηφία υποστηρίζει το ενιαίο νόμισμα σε 22 κράτη μέλη συμπεριλαμβανομένων όλων εκείνων που ανήκουν στη ζώνη του ευρώ.
- Η υποστήριξη μιας συμφωνίας ελεύθερων συναλλαγών και επενδύσεων μεταξύ της ΕΕ και των ΗΠΑ είναι η άποψη της πλειοψηφίας σε 24 κράτη μέλη. Συνολικά, το 51% των ερωτηθέντων στην ΕΕ είναι υπέρ.

Η εμπιστοσύνη στην ΕΕ είναι μεγαλύτερη από την εμπιστοσύνη στις εθνικές κυβερνήσεις: η ιθαγένεια της ΕΕ παραμένει ακλόνητη.

Το ποσοστό των Ευρωπαίων που απαντούν ότι εμπιστεύονται την Ευρωπαϊκή Ένωση ανέβηκε στο 33%. Το μέσο επίπεδο εμπιστοσύνης στις εθνικές κυβερνήσεις παρέμεινε σταθερό στο 27%.

Αμετάβλητο είναι το ποσοστό των Ευρωπαίων (38%) που απαντούν ότι έχουν ουδέτερη εικόνα για την ΕΕ. Το ποσοστό των Ευρωπαίων που δήλωσαν ότι έχουν θετική εικόνα για την ΕΕ είναι στο 34% ενώ το 27% έχει αρνητική εικόνα.

Ο αριθμός των πολιτών που θεωρούν ότι η άποψή τους μετράει στην ΕΕ παραμένει σταθερά στο 38% (-1 μονάδα), διατηρώντας τη θετική ώθηση που παρατηρήθηκε μετά τις ευρωεκλογές του 2014.

Τα δύο τρίτα των Ευρωπαίων (66%, +2) νιώθουν πολίτες της ΕΕ. Αυτή είναι η άποψη της πλειοψηφίας των ερωτηθέντων σε 26 κράτη μέλη.

Ιστορικό

Το εαρινό Τακτικό Ευρωβαρόμετρο 2016 πραγματοποιήθηκε μέσω προσωπικών συνεντεύξεων από τις 21 έως τις 31 Μαΐου 2016. Συνολικά, ερωτήθηκαν 31.946 άτομα σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ και στις υποψήφιας χώρες.

Περισσότερες πληροφορίες

Η έκθεση είναι διαθέσιμη στο:
<http://ec.europa.eu/COMMFrontOffice/publicopinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/instruments/STANDARD/surveyKy/2130>

Φθινοπωρινό τακτικό Ευρωβαρόμετρο 2016: η μετανάστευση και η τρομοκρατία τα σημαντικότερα ζητήματα που αντιμετωπίζει η ΕΕ

Βρυξέλλες,
22 Δεκεμβρίου 2016

Οι Ευρωπαίοι εξακολουθούν να θεωρούν τη μετανάστευση και την τρομοκρατία ως τις κυριότερες προκλήσεις που αντιμετωπίζει η ΕΕ σήμερα και υποστηρίζουν σθεναρά τις πολιτικές προτεραιότητες της Επιτροπής.

Η μετανάστευση και η τρομοκρατία εξακολουθούν να θεωρούνται ως τα σημαντικότερα ζητήματα που αντιμετωπίζει η ΕΕ, αν και σε ελαφρώς μικρότερο βαθμό απ' ό,τι φάνηκε στην τελευταία έρευνα την άνοιξη του 2016. Η υποστήριξη των προτεραιοτήτων και των πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης παραμένει ισχυρή και έχει αυξηθεί από την άνοιξη του 2016. Αυτά είναι τα δύο βασικά συμπεράσματα της τελευταίας έρευνας του τακτικού Ευρωβαρόμετρου που δημοσιεύτηκε σήμερα, μαζί με την ειδική έρευνα του Ευρωβαρόμετρου «Το μέλλον της Ευρώπης».

Η μετανάστευση και η τρομοκρατία θεωρούνται ως οι κυριότερες προκλήσεις που αντιμετωπίζει η ΕΕ:

Οι περισσότεροι πολίτες που ερωτήθηκαν σχετικά με τις κυριότερες ανησυχίες τους, εξακολουθούν να αναφέρουν τη μετανάστευση ως το σημαντικότερο ζήτημα που αντιμετωπίζει η ΕΕ (45%, μείον 3 ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με την άνοιξη του 2016). Η τρομοκρατία (32%, -7) παραμένει το δεύτερο ζήτημα που αναφέρεται συχνότερα. Προηγείται κατά πολύ της οικονομικής κατάστασης (20%, +1), της κατάστασης των δημόσιων οικονομικών των κρατών μελών (17%, +1) και της ανεργίας (16%, +1). Η μετανάστευση είναι η υπ' αριθμόν ένα ανησυχία για την ΕΕ σε όλα τα κράτη μέλη, με εξαίρεση την Ισπανία και την Πορτογαλία.

Σε εθνικό επίπεδο, οι κυριότερες ανησυχίες είναι η ανεργία (31%, -2) και η μετανάστευση (26%, -2). Η οικονομική κατάσταση βρίσκεται στην τρίτη θέση (19%, αμετάβλητη).

Στήριξη των πολιτικών προτεραιοτήτων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής:

Σε σύγκριση με την προηγούμενη έρευνα της άνοιξης του 2016, η στήριξη στα ζητήματα προτεραιότητας που έχει καθορίσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει αυξηθεί περαιτέρω.

- Όσον αφορά το ζήτημα της μετανάστευσης, το 69% των Ευρωπαίων τάσσεται υπέρ μιας κοινής ευρωπαϊκής πολιτικής για τη μετανάστευση και το 61% αντιμετωπίζει θετικά τη μετανάστευση από τα άλλα κράτη μέλη της ΕΕ. Ωστόσο, το 56% δεν συμφωνεί με τη μετανάστευση από χώρες εκτός ΕΕ.

- Το 81% των Ευρωπαίων τάσσεται υπέρ της «ελεύθερης κυκλοφορίας των πολιτών της ΕΕ, οι οποίοι μπορούν να ζουν, να εργάζονται, να σπουδάζουν και να αναπτύξουν επιχειρηματική δραστηριότητα οπουδήποτε στην ΕΕ». Η πλειονότητα των ερωτηθέντων υποστηρίζει την ελεύθερη κυκλοφορία σε όλες τις χώρες.
- Η στήριξη στο ευρώ παρουσιάζει μικρή αύξηση (58% στο σύνολο της ΕΕ και 70% στην Ευρωζώνη).
- Όσον αφορά τις επενδύσεις εντός της ΕΕ, το 56% των Ευρωπαίων συμφωνεί με τη διάθεση δημόσιων κονδυλίων για την τόνωση των επενδύσεων του ιδιωτικού τομέα σε επίπεδο ΕΕ.

Η εμπιστοσύνη στην ΕΕ είναι μεγαλύτερη από την εμπιστοσύνη στις εθνικές κυβερνήσεις: η ιθαγένεια της ΕΕ παραμένει ακλόνητη.

Συνεχίζοντας τη θετική τάση που διαπιστώθηκε στην έρευνα της άνοιξης του 2016, το επίπεδο εμπιστοσύνης στην ΕΕ αυξήθηκε σε 36% (από 33%). Η εμπιστοσύνη στα εθνικά κοινοβούλια και τις κυβερνήσεις έχει επίσης αυξηθεί, αλλά εξακολουθεί να υστερεί σε σχέση με την εμπιστοσύνη στην ΕΕ.

Το 38% των Ευρωπαίων έχει ουδέτερη εικόνα για την ΕΕ, ένα ποσοστό που παρέμεινε αμετάβλητο από την άνοιξη του 2015. Το ποσοστό των Ευρωπαίων που έχουν θετική εικόνα για την ΕΕ σημείωσε κάποια αύξηση και ανέρχεται σε 35%, ενώ το ποσοστό αυτών που έχουν αρνητική εικόνα μειώθηκε (25%).

Τέσσερις στους δέκα Ευρωπαίους θεωρούν ότι η φωνή τους μετράει στην ΕΕ, λίγο κάτω από το ανώτατο ποσοστό του 42% που καταγράφηκε την άνοιξη του 2014 και την άνοιξη του 2015.

Το 67% των Ευρωπαίων αισθάνονται ότι είναι πολίτες της ΕΕ.

Το πρόγραμμα Erasmus είναι πολύ πιο γνωστό απ' ό,τι το 2009: περισσότεροι από τους μισούς Ευρωπαίους έχουν ήδη ακούσει γι' αυτό. Επιπλέον, η συντριπτική πλειοψηφία των Ευρωπαίων (86%) έχει θετική εικόνα αυτού του προγράμματος. Αν και ο βαθμός ενημέρωσης ποικίλλει σε μεγάλο βαθμό μεταξύ των χωρών, το πρόγραμμα Erasmus έχει αξιολογηθεί θετικά από τη μεγάλη πλειοψηφία του πληθυσμού σε όλα τα κράτη μέλη.

Η Συνθήκη της Ρώμης θεωρείται ως θετικό γεγονός στην ιστορία της Ευρώπης από το 69% των Ευρωπαίων. Την ίδια άποψη συμμερίζεται και η πλειοψηφία των πολιτών σε όλα τα κράτη μέλη.

Έρευνα για το μέλλον της Ευρώπης: Τα δύο τρίτα των Ευρωπαίων θεωρούν την ΕΕ ως τόπο σταθερότητας σε ένα ταραγμένο κόσμο.

Το 66% των Ευρωπαίων συμφωνεί ότι η ΕΕ είναι τόπος σταθερότητας σε έναν ταραγμένο κόσμο. Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων σε όλα τα κράτη μέλη συμμερίζεται την ίδια άποψη.

Το 60% των Ευρωπαίων πιστεύει ότι το ευρωπαϊκό σχέδιο ανοίγει προοπτικές για τη νεολαία της Ευρώπης.

Το 82% των Ευρωπαίων συμφωνεί ότι η οικονομία της ελεύθερης αγοράς πρέπει να συμβαδίζει με ένα υψηλό επίπεδο κοινωνικής προστασίας.

Περισσότεροι από έξι στους δέκα Ευρωπαίους πιστεύουν ότι πρέπει να λαμβάνονται περισσότερες αποφάσεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο όσον αφορά διάφορους τομείς. Οκτώ στους δέκα δηλώνουν ότι αυτό πρέπει να ισχύει στις περιπτώσεις «καταπολέμησης της τρομοκρατίας» και «προώθησης της δημοκρατίας και της ειρήνης» (80% και στις δύο περιπτώσεις). Περισσότεροι από επτά στους δέκα έχουν την ίδια άποψη για την «προστασία του περιβάλλοντος» (77%), «την προώθηση της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών» (73%) και την «αντιμετώπιση των ζητημάτων μετανάστευσης από χώρες εκτός ΕΕ» (71%).

Ιστορικό

Το «Φθινοπωρινό τακτικό Ευρωβαρόμετρο 2016» (ΕΒ 86) πραγματοποιήθηκε μέσω προσωπικών συνεντεύξεων από τις 3 έως τις 16 Νοεμβρίου 2016. Συνολικά, συμμετείχαν στις συνεντεύξεις 32.896 άτομα από όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ και τις υποψήφιες χώρες.¹

Περισσότερες πληροφορίες

Διατίθεται στο διαδίκτυο, στο:

<http://ec.europa.eu/COMFrontOffice/publicopinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/instruments/STANDARD/surveyKy/2137>

1. Τα 28 κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), οι πέντε υποψήφιες χώρες (πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, Τουρκία, Μαυροβούνιο, Σερβία και Αλβανία) και η Τουρκοκυπριακή Κοινότητα στο τμήμα της χώρας που δεν ελέγχεται από την κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας.

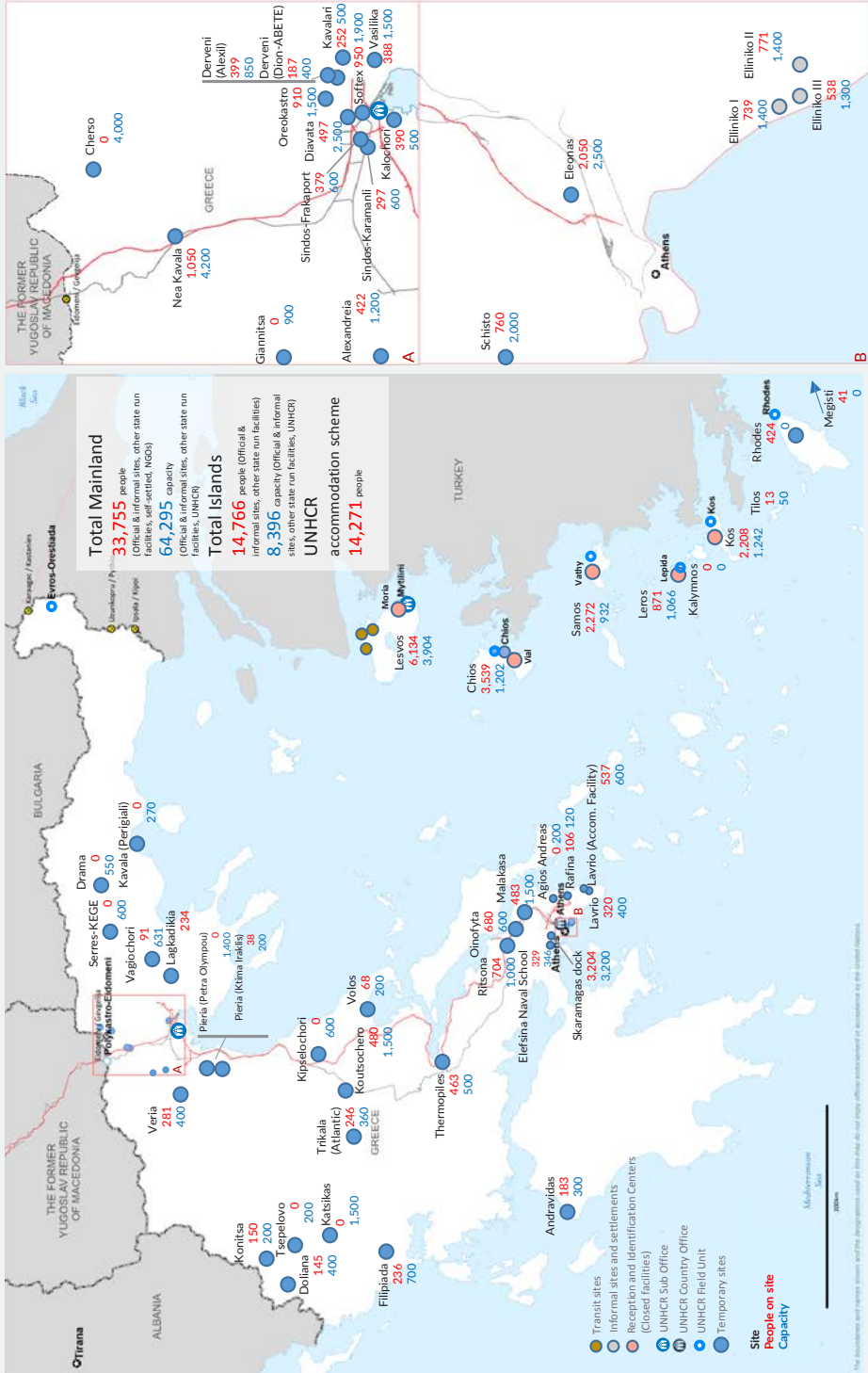

Παράρτημα II

Μετανάστευση σε Ελλάδα και Μεσόγειο

Χάρτες, πίνακες
και στατιστικά στοιχεία

Europe Refugee Emergency
Daily map indicating capacity and occupancy (Governmental figures)
As of 3 January 2017 08:00 a.m. EET

Presence and capacity are based on Governmental figures from the Coordination Centre for the Management of the Refugee Crisis, as of 03/01/2017 08:00 am. Eastern European Time. Online map with additional information: <http://www.unhcr.org/sites>

Refugee and migrant children in Greece*

As of 31 December 2016

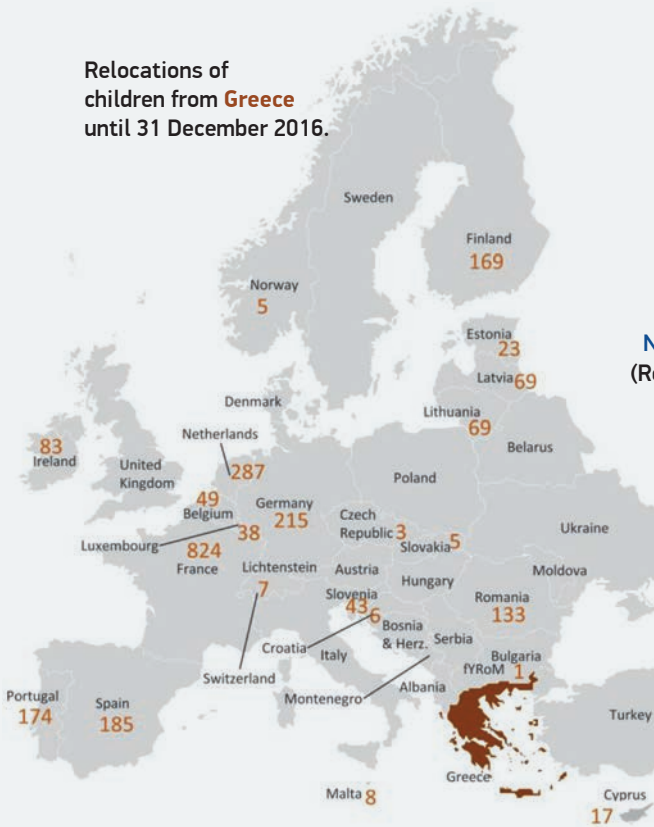
Key figures

21,000 estimated number of refugee and migrant children across Greece. Among them **2,300** UAC.

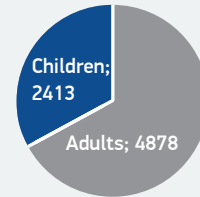
2,413 children have been relocated from Greece, as of end of December. Among them **191 UASC** relocated or in the process to be relocated. (4 November 2015 – 31 December 2016)

44 accompanied children have been returned to Turkey through the EU-Turkey agreement. (20 March - 31 December 2016)

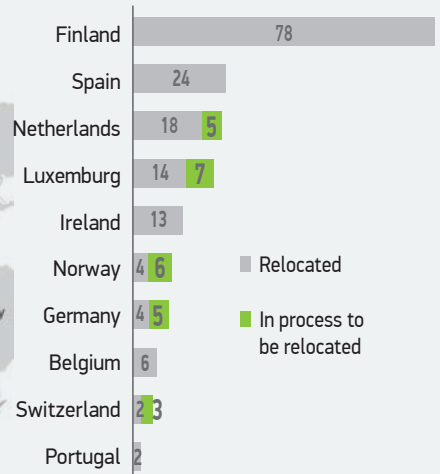
Relocations of children from Greece until 31 December 2016.

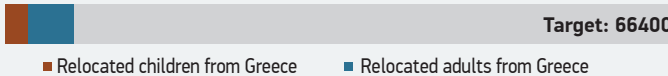
Relocated from Greece (adults-children breakdown)

Number of UASC per country of relocation (Relocated or in the process to be relocated)

2413 4878

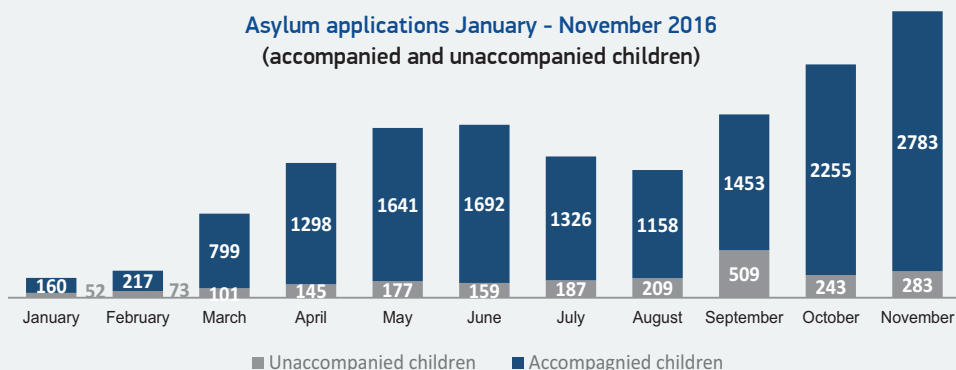
*Secondary data analysis from the following sources: RIS, MoMP, Hellenic Police, EKKA, UNICEF, IOM, UNHCR, Greek Asylum Service

Refugee and migrant children in Greece*

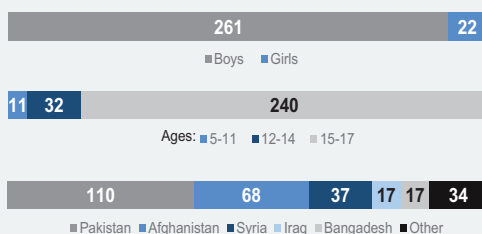
As of 31 December 2016

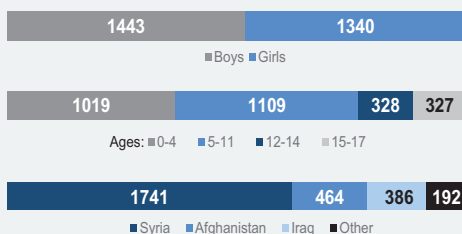
Asylum applications January - November 2016
(accompanied and unaccompanied children)

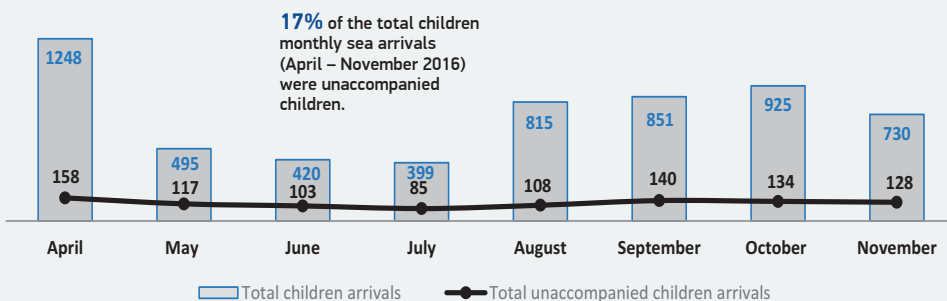
Unaccompanied children-breakdowns
of asylum applications
(November 2016)

Accompanied children-breakdowns
of asylum applications
(November 2016)

Refugee and migrant children – UAC sea arrivals in Greece
April - November 2016

*Secondary data analysis from the following sources: RIS, MoMP, Hellenic Police, EKKA, UNICEF, IOM, UNHCR, Greek Asylum Service

MEDITERRANEAN: Dead and Missing at sea
January 2015 – 31 January 2017

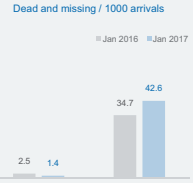
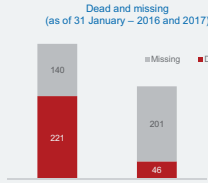
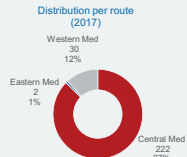
more data on: data.unhcr.org/mediterranean

Number of Dead and Missing by Route

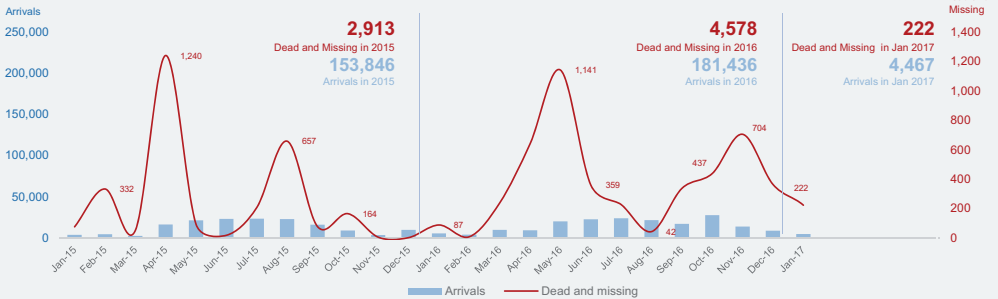

Key Figures

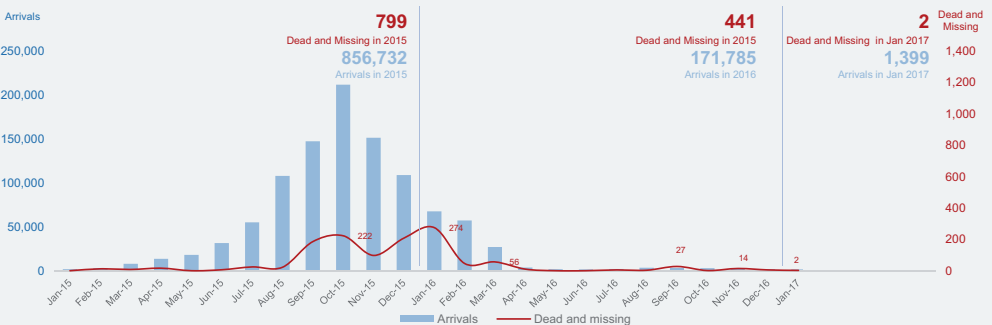
254
Dead and Missing in 2017
(as of 30 November)
5,096
Dead and Missing in 2016

Central Mediterranean Route

Eastern Mediterranean Route

Figures included in the dead and missing file are compiled from a variety of sources, including report from survivors and family members collected by UNHCR staff governments, Coast Guard or Navy vessels. News, Media and Civil Society are also an important source of information. Because of the varying quality and reliability of data, every effort has been made to ensure that all statistical information is verified and figures on dead and missing at sea represent conservative estimates of a number that could possibly be higher than reported.

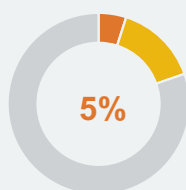
Italy – EU Relocation Dashboard

October 2015 – 6 December 2016

The charts below are based on figures of the Italian Ministry of Interior and the European Commission. All figures are provisional and subject to change. Data includes sea arrivals to Italy from January 2016 to November 2016 and UNHCR estimates on arrivals as of 06 Dec 2016. Sources: EC_eight_report_on_relocation_and_resettlement_annex_2_en, and European Agenda on migration – Legislative documents

Key Figures

Oct 2015 – 06 Dec 2016

1,950 persons relocated

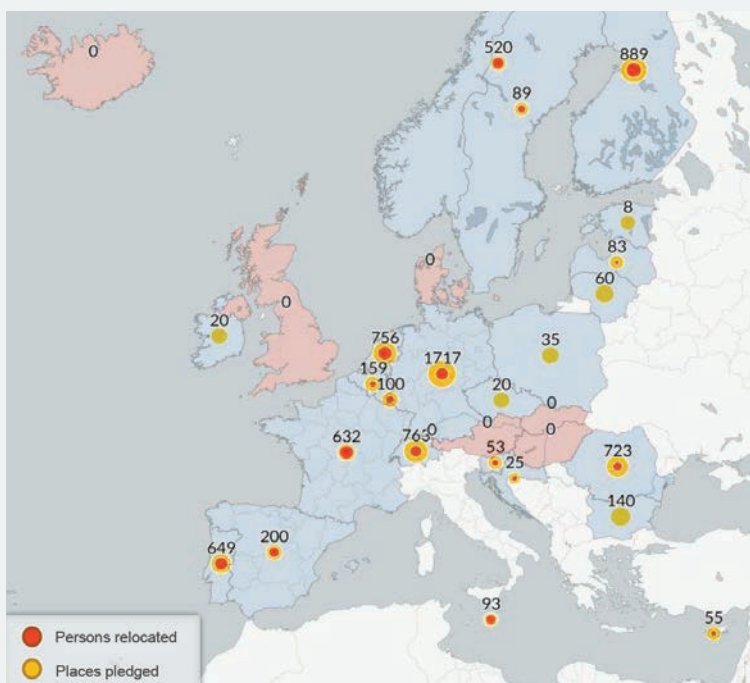
5,839 places pledged

39,600 target

As of 06 Dec 2016

Receiving and pledging countries¹

Oct 2015 – 6 Dec 2016

Over 25,600 potential relocation candidates arrived to Italy by sea since the adoption of the September 2015 EU Council decisions on relocation. However, the number of relocation transfers and pledges remains low, compared to the potential applicants. Furthermore, more peo-

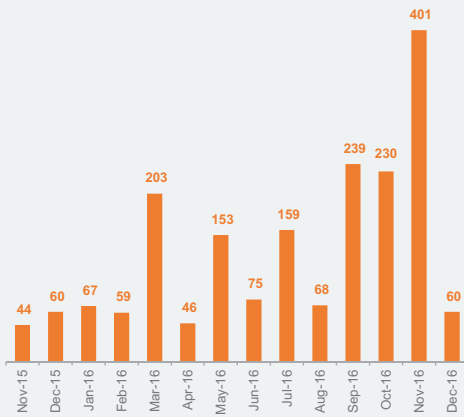
1. Numbers included in the map refer to the sum of persons relocated and places pledged as of 06 December 2016

ple are staying in Italy than in previous years, also due to increased border controls in the northern areas.

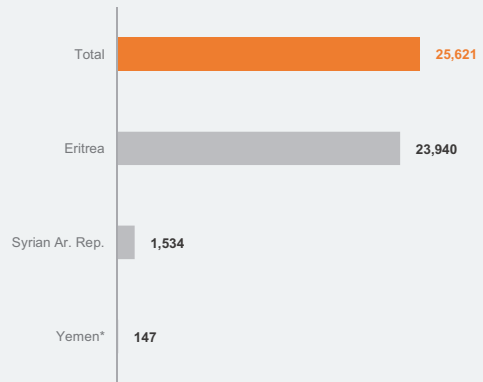
According to the latest Eurostat data on decisions, candidates eligible for relocation include citizens of Syria, Eritrea, Yemen, Burundi, Maldives, Oman, Qatar and Stateless. Nationals of the Central African Republic (CAR) no longer meet the 75% eligibility threshold. Iraqi citizens were eligible for relocation until 8 July 2016, but no longer meet the eligibility threshold.

Total relocations per month
Oct 2015 - 06 Dec 2016

Potential relocation applicants
by nationality

Oct 2015 - 06 Dec 2016²

*eligible since Sep 22, 2016

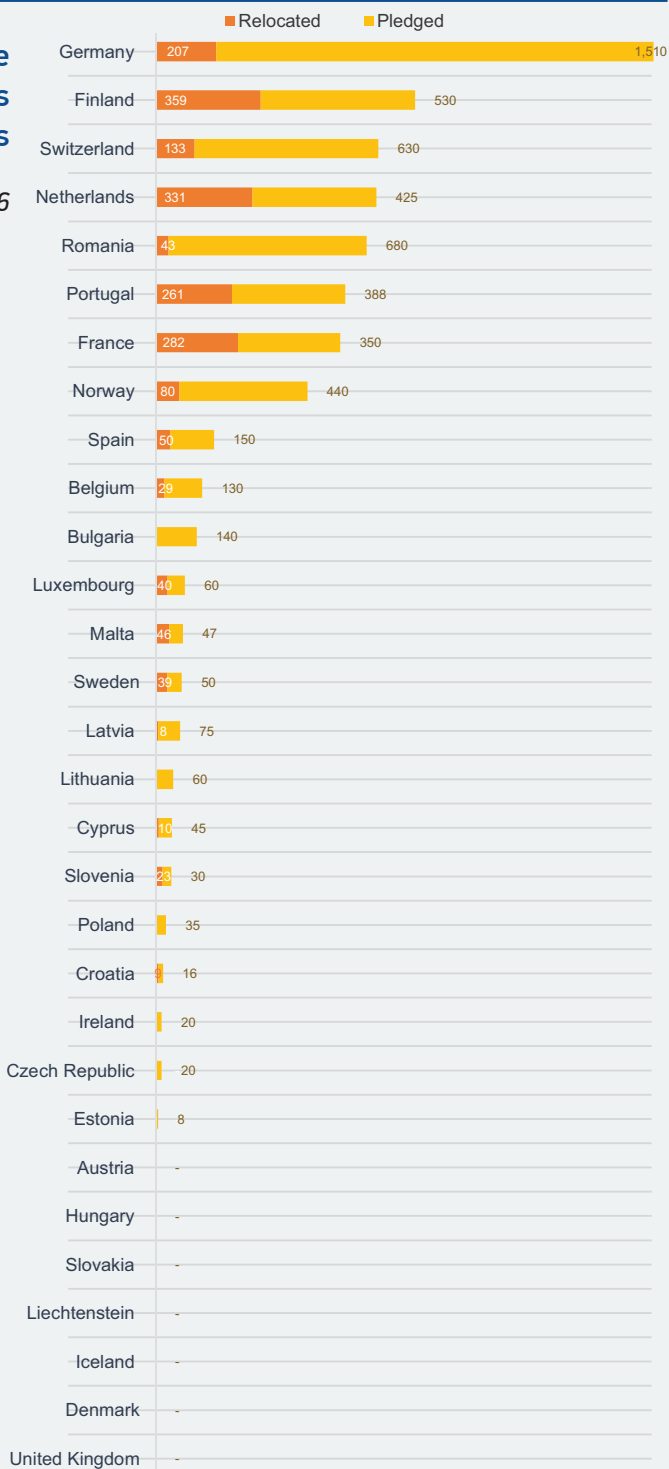
Since September 2015, 1,950 asylum-seekers (5% of the 39,600 target) were relocated from Italy to 18 European countries. While some participating States have showed greater commitment towards relocation, the number of pledges made available continues to be inadequate and implementation remains slow and challenging. UNHCR calls on States to increase pledges, including for unaccompanied and separated children and to speed up the registration and transfers of candidates. In addition, the eligibility threshold should be lowered to include nationalities to benefit from the relocation scheme. Effective relocation is crucial to increasing solidarity and responsibility sharing in Europe, and ensuring the better management of movements, including helping to address irregular secondary movement and reliance on smuggler networks.

2. According to the latest Eurostat data on Decisions

Number of people relocated and pledges by European States

Oct 2015 - 06 Dec 2016

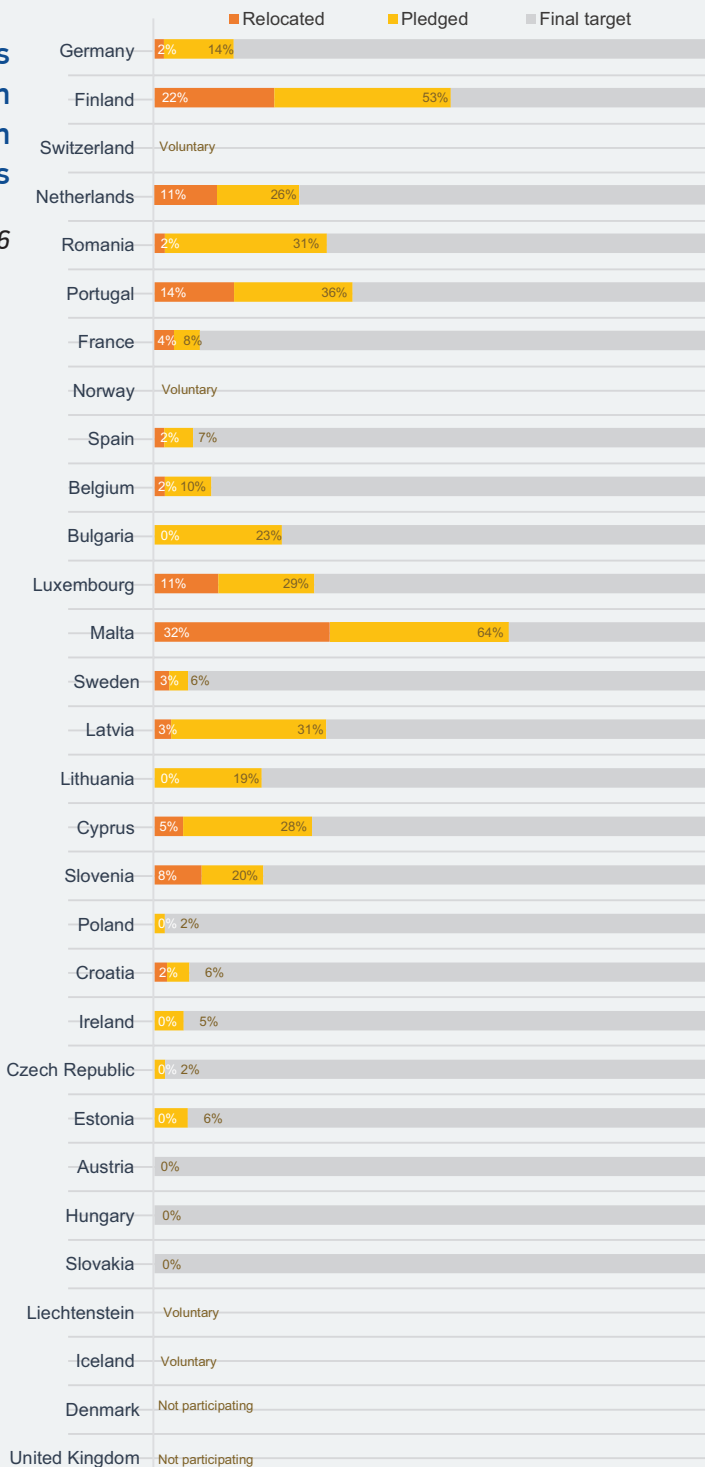

Πηγή: <http://data.unhcr.org/mediterranean> - Italy

**Overall progress
on relocation
by European
States**

Oct 2015 - 06 Dec 2016

Total arrivals in Greece
(Jan - 21 Dec 2016): **173,130**

Total arrivals in Greece during
Dec 2016: **1,345**

Average daily arrivals
during Dec 2016: **64**

Average daily arrivals
during Nov 2016: **66**

Daily estimated departures
from islands to Mainland: **149**

Estimated departures from
islands to Mainland during
Dec 2016: **971**

Dead and missing
272 dead - 152 missing (2015)
146 dead - 51 missing (17 Nov. 2016)
(Source: Hellenic Coast Guard, Greek territorial waters)

Estimated # of arrivals during the last seven days	25-12-2016	24-12-2016	23-12-2016	22-12-2016	21-12-2016	20-12-2016	19-12-2016	18-12-2016	17-12-2016	16-12-2016	15-12-2016
	71	27	1	87	101	102	42				

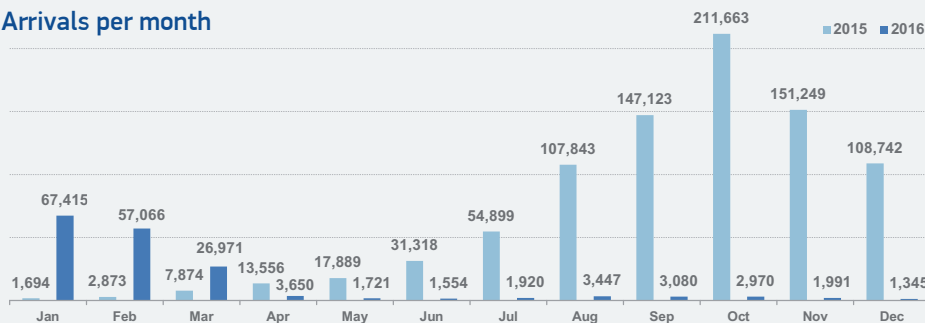
(Based on arrivals or registration figures as provided by authorities, arrows indicating higher or lower number based on the day before)

Relocation Procedures (up to 27 November)

Total Relocation Requests: **11,915**
Implemented Transfers (Departures): **5,843**

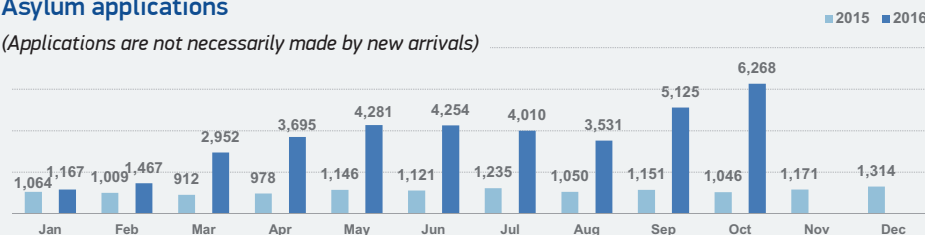
Source: Asylum service

Arrivals per month

Asylum applications

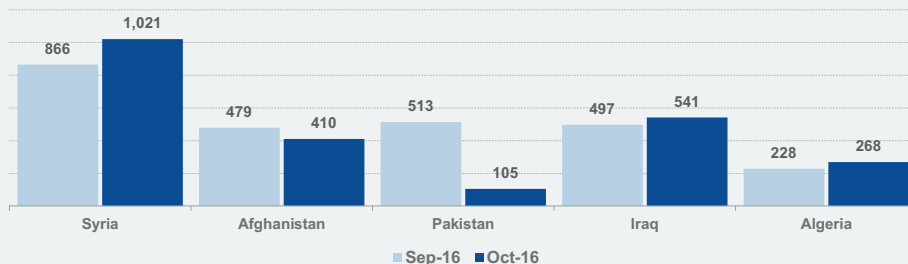
(Applications are not necessarily made by new arrivals)

Source: Asylum service

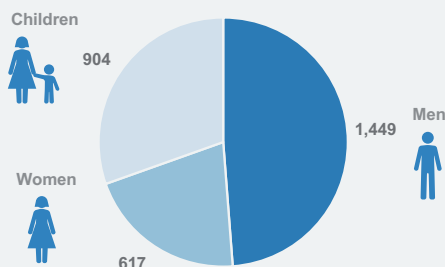

Top nationalities of arrivals in Greece

Source: Hellenic Police. Partial data.

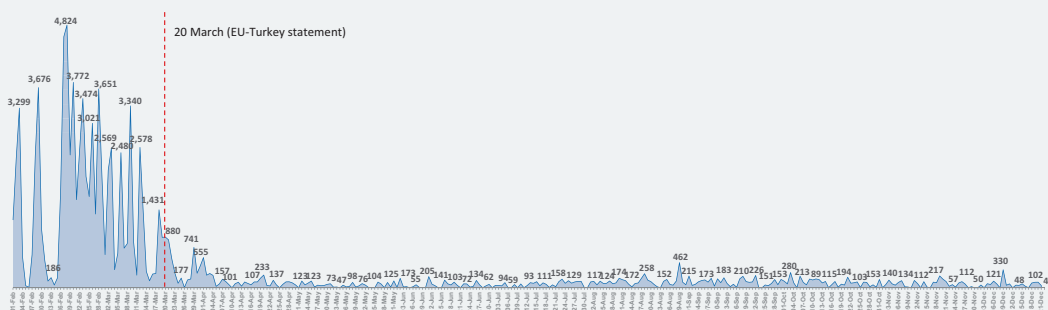
Age and Gender (October 2016)

Source: Hellenic Police. Partial data.

Estimated daily arrivals

Daily arrivals are estimates based on the most reliable information available provided by the authorities. Daily estimates cannot be considered final and might change based on consolidated figures provided by authorities on a regular basis.

Στατιστικά στοιχεία Υπηρεσίας Ασύλου (1.1.2016- 31.12.2016)

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Μεταναστευτικής
Πολιτικής

Υπηρεσία Ασύλου

Αιτήματα Ασύλου					
	Δεκέμβριος 2016	Monthly Average (2015)	Μηνιαίος Μέσος Όρος (2015)		Μεταβολή (%)
Άρρεν	4204	822	411.4%	↑	32016
Θήλυ	2512	278	803.6%	↑	19075
Σύνολο	6716	1100	510.5%	↑	51091
(Ασυνόδευτοι ανήλικοι)	289	35	725.7%	↑	2361

Αποφάσεις Ουσίας				
	Α΄ Βαθμός		Β΄ Βαθμός	
	Δεκέμβριος 2016	Σύνολο 2016	Δεκέμβριος 2016	Σύνολο 2016
Προσφυγικό καθεστώς	443	2467	79	248
Επικουρική Προστασία	13	244	10	27
Απορριπτική	573	6608	528	1817
Σύνολο	1029	9319	617	2092

Πηγή: Υπηρεσία Ασύλου (http://asylo.gov.gr/wp-content/uploads/2017/02/Greek-Asylum-Service-statistical-data_December2016_gr.pdf)

Τοποθεσία Καταγραφής	ΙΑΝ	ΦΕΒ	ΜΑΡ	ΑΠΡ	ΜΑΙ	ΙΟΥΝ	ΙΟΥΛ	ΑΥΓ	ΣΕΠ	ΟΚΤ	ΝΟΕ	ΔΕΚ	Σύνολο (2016)	Μηνιαίος Μέσος Όρος (2015)	Μεταβολή (%)
Αττική	632	903	1353	1335	1495	1584	1410	1271	1343	874	1060	886	14.146	653	35,7%
Θεσσαλονίκη	107	118	646	1080	1056	1208	864	565	1308	1349	1598	1519	11418	99	1434,3%
Λέσβος	196	206	370	410	735	230	246	406	592	564	536	604	5095	58	941,4%
Θράκη	134	71	135	354	426	456	487	225	428	568	593	591	4468	118	400,8%
Χίος		4	44	53	108	247	491	487	407	365	645	547	3398	-	-
Άγιος (Κήλυμακιο Μετεγκ/σος)									104	983	1039	1015	3141	-	-
Περασία									207	681	832	755	2475	-	-
Σάμος	4	47	182	175	117	263	200	216	123	333	517	255	2432	-	-
Ρόδος	54	57	120	88	111	90	70	71	61	68	82	60	932	67	-10,4%
Λέρος				55	75	21	2	61	203	166	186	102	871	-	-
Κως						10	76	103	140	158	165	34	686	-	-
Αμυδαλέζα	28	27	42	39	38	30	33	9	47	9	65	85	452	49	73,5%
Φυλιόριο	6	18	12	34	29	32	31	52	62	28	72	72	448	34	111,8%
Πάτρα	4	14	26	40	50	50	41	9	9	5	75	92	415	22	318,2%
Εάνθη	2	2	22	32	41	33	59	30	38	34	57	36	386	-	-
Κόρινθος								26	53	83	103	59	324	-	-
Ηράκλειο												4	4	-	-
Σύνολο	1167	1467	2952	3695	4281	4254	4010	3531	5125	6268	7625	6716	51091	1100	510,5%

Πηγή: Υπηρεσία Ασύλου (http://asylo.gov.gr/wp-content/uploads/2017/02/Greek-Asylum-Service-statistical-data_December2016_gr.pdf)

Αιτούντες Διεθνούς Προστασίας																
Υψηλότητες	ΙΑΝ	ΦΕΒ	ΜΑΡ	ΑΠΡ	ΜΑΙ	ΙΟΥΝ	ΙΟΥΛ	ΑΥΓ	ΣΕΠ	ΟΚΤ	ΝΟΕ	ΔΕΚ	Σύνολο (2016)	Μηνιαίος Μέσος Όρος (2015)	Μεταβολή (%)	
1) Συρία	227	270	1397	2224	2905	2876	2615	2005	2576	2964	3590	3043	26692	291	945.7%	↑
2) Ιράκ	66	105	326	442	310	354	167	164	467	774	880	757	4812	55	1276.4%	↑
3) Πακιστάν	221	226	191	198	194	290	511	352	561	570	752	629	4695	152	313.8%	↑
4) Αφγανιστάν	29	43	101	185	208	144	107	193	380	788	1117	1076	4371	143	652.4%	↑
5) Αλβανία	75	130	133	104	97	78	90	93	129	178	173	140	1420	84	66.7%	↑
6) Μπονιλιαντές	73	79	85	71	64	53	90	93	219	134	149	105	1215	62	69.4%	↑
7) Ιράν	43	106	143	112	111	51	47	26	69	101	133	154	1096	20	670.0%	↑
8) Αλγερία	8	19	29	22	10	16	46	122	174	125	162	156	889	11	1318.2%	↑
9) Παλαιστίνη	2	8	5	51	97	119	75	102	72	114	95	112	852	5	2140.0%	↑
10) Γεωργία	55	65	68	25	43	45	64	37	56	61	86	83	688	32	159.4%	↑
Άλλη	368	416	474	261	242	228	198	344	422	459	488	461	4361	245	88.2%	↑
Σύνολο	1167	1467	2952	3695	4281	4254	4010	3531	5125	6268	7625	6716	51091	1100	510.5%	↑

Πηγή: Υπηρεσία Ασύλου (<http://asylum.gov.gr/wp-content/uploads/2017/02/Greek-Asylum-Service-statistical-data-December2016-gr.pdf>)

Συγκεντρωτικά Στοιχεία Διαδικασιών Α΄ Βαθμού										
Χώρες Προέλευσης	Εκκρεμείς Υποθέσεις (30.11.2016)	Αιτήσεις (Δεκέμβριος 2016)	Προσφυγικό καθεστώς	Επικουρική Προστασία	Απορριπτική Προστασία	Σύνολο Αποφάσεων (Δεκέμβριος 2016)	Ποσοστό Αναγνώρισης (2016)(*)	Διακοπές-Παραιτήσεις-Αποφάσεις Απαράδεκτου (**)	Εκκρεμείς Υποθέσεις (31.12.2016)	
1) Συρία	12829	3043	387	0	0	387	99.1%	2228	13257	
2) Ιράκ	2578	757	7	2	1	10	66.5%	239	3086	
3) Πακιστάν	2203	629	3	0	193	196	2.4%	33	2603	
4) Αφγανιστάν	3008	1076	14	2	10	26	48.8%	72	3986	
5) Αλβανία	611	140	0	0	55	55	0.4%	17	679	
6) Μπανγκλαντές	717	105	1	0	84	85	3.5%	16	721	
7) Ιράν	551	154	4	0	0	4	53.2%	26	675	
8) Αλγερία	188	156	2	0	97	99	1.3%	29	216	
9) Παλαιστίνη	489	112	7	0	3	10	92.9%	73	518	
10) Γεωργία	253	83	0	0	31	31	0.0%	2	303	
Άλλα	1715	461	18	9	99	126	20.2%	64	1986	
Σύνολο	25142	6716	443	13	573	1029	29.1%	2799	28030	

(*)Οι υπολογισμοί βασίζονται μόνο στις κατ' ουσίαν αποφάσεις. Οι απορριπτικές αποφάσεις απαράδεκτου έχουν εξαιρεθεί.

(**)Συμπεριλαμβάνονται και οι αποφάσεις απαράδεκτου: α) λόγω αποδοχής από άλλο Κ-Μ (Πρόγραμμα Μετεγκατάστασης-Κανονισμός Δουβλίνου), β) λόγω επιστροφής σε Ασφαλή Τρίτη Χώρα (Διαδικασίες Επανεισδοχής)

Πηγή: Υπηρεσία Ασύλου (http://asylο.gov.gr/wp-content/uploads/2017/02/Greek-Asylum-Service-statistical-data_December2016_gr.pdf)

Β΄ Βαθμός - Πρόσφυγες													
Χώρες Προέλευσης	ΙΑΝ	ΦΕΒ	ΜΑΡ	ΑΠΡ	ΜΑΙ	ΙΟΥΝ	ΙΟΥΛ	ΑΥΓ	ΣΕΠ	ΟΚΤ	ΝΟΕ	ΔΕΚ	Σύνολο (2016)
1) Πακιστάν	97	122	120	83	121	141	126	237	258	218	186	156	1865
2) Συρία	1			61	138	165	96	183	179	90	132	102	1147
3) Αλβανία	103	133	110	65	77	86	50	44	55	15	13	60	811
4) Μπανγκλαντές	35	59	49	32	46	56	39	39	31	25	29	81	521
5) Αλγερία	5	9	12	6	11	8	16	25	77	75	64	49	357
6) Γεωργία	30	48	34	37	31	31	31	27	46	4	6	21	346
7) Αίγυπτος	29	35	44	33	28	37	40	32	16	13	12	4	323
8) Νιγηρία	14	15	24	21	17	16	22	13	58	14	7	14	235
9) Αφγανιστάν	15	23	16	13	12	24	24	26	15	17	9	14	208
10) Μαρόκο	1	6	14	9	10	10	14	19	32	27	22	9	173
Άλλη	53	68	105	88	83	124	145	109	109	103	59	93	1139
Σύνολο	383	518	528	448	574	698	603	754	876	601	539	603	7125

Πηγή: Υπηρεσία Ασύλου (http://asylo.gov.gr/wp-content/uploads/2017/02/Greek-Asylum-Service-statistical-data_December2016_gr.pdf)

**Στατιστικά Στοιχεία
Εθνικής Μονάδας
Δουβλίνου
(1.1.2016 -
31.12.2016)**

Γενική Κατάσταση Εξερχόμενων Αιτημάτων	
Εξερχόμενα Αιτήματα	4886
Μεταφορές που έχουν υλοποιηθεί	1107

Εξερχόμενα Αιτήματα ανά Άρθρο (Κανονισμός Δουβλίνου)	
Κανονισμός Δουβλίνου (άρθρα)	Σύνολο (2016)
1) Αρ. 10	2034
2) Αρ. 9	1532
3) Αρ. 8	699
4) Αρ. 17	354
5) Αρ. 18	127
6) Αρ. 16	97
7) Αρ. 12	23
8) Αρ. 6	9
9) Αρ. 13	9
10) Αρ. 11	2
Σύνολο	4886

Εξερχόμενα Αιτήματα ανά Κράτος Μέλος	
Κράτη Μέλη	Σύνολο (2016)
1) Γερμανία	3527
2) Σουηδία	345
3) Αυστρία	218
4) Ολλανδία	144
5) Νορβηγία	107
6) Βέλγιο	103
7) Μ. Βρετανία	69
8) Δανία	65
9) Ελβετία	53
10) Γαλλία	52
Άλλο	203
Σύνολο	4886

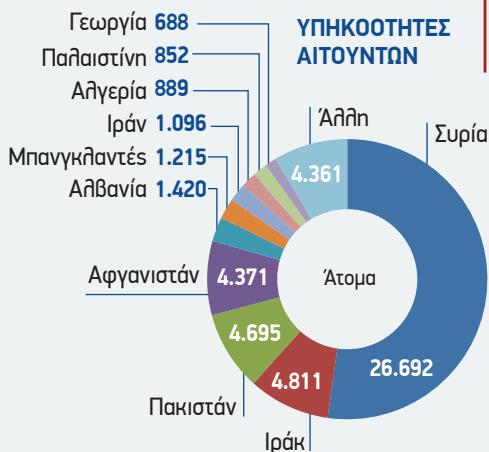
Πηγή: Υπηρεσία Ασύλου (http://asylo.gov.gr/wp-content/uploads/2017/02/Greek-Asylum-Service-statistical-data_December2016_gr.pdf)

Χώρες Προέλευσης	Σύνολο (2016)
1) Συρία	3475
2) Αφγανιστάν	584
3) Ιράκ	337
4) Παλαιστινιακή Αρχή	141
5) Ιράν	55
6) Πακιστάν	50
7) Ανιθαγενείς	40
8) Αλβανία	24
9) Ερυθραία	24
10) Μπανγκλαντές	18
Άλλο	138
Σύνολο	4886

Πηγή: Υπηρεσία Ασύλου (http://asyl.gov.gr/wp-content/uploads/2017/02/Greek-Asylum-Service-statistical-data_December2016_gr.pdf)

Αιτήσεις ασύλου στην Ελλάδα

Τα τρία τελευταία έτη

ΤΑ ΑΙΤΗΜΑΤΑ ΣΕ ΟΛΗ ΤΗΝ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ

Πηγή: Υπηρεσία Ασύλου

Η ΟΚΕ

Θεσμός και σύνθεση

Ο θεσμός της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής (ΟΚΕ)

Με πρότυπο την ΟΚΕ της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η ελληνική ΟΚΕ στηρίζεται στον τριμερή διαχωρισμό των εκπροσωπούμενων συμφερόντων, διαχωρισμό δηλαδή σε τρεις Ομάδες, μία των εργοδοτών-επιχειρηματιών, μία των εργαζομένων –στον ιδιωτικό και το δημόσιο τομέα– και μία των λοιπών κατηγοριών, στην οποία εκπροσωπούνται οι αγρότες, οι ελεύθεροι επαγγελματίες, οι καταναλωτές, οι οργανώσεις προστασίας του περιβάλλοντος, ατόμων με αναπηρία, ισότητας των δύο φύλων, πολυτέκνων και η Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Η ΟΚΕ αποτελεί συνταγματικό θεσμό με αποστολή τη «διεξαγωγή του κοινωνικού διαλόγου για τη γενική πολιτική της χώρας και ιδίως για τις κατευθύνσεις της οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής, καθώς και [τ]η διατύπωση γνώμης επί των νομοσχεδίων και προτάσεων νόμων που παραπέμπονται σε αυτήν» (άρθρο 82 παρ. 3 του Συντάγματος). Επίσης, η ΟΚΕ διατυπώνει Γνώμες Πρωτοβουλίας για επίκαιρα και ιδιαίτερα σημαντικά θέματα της κοινωνίας.

Η λειτουργία των ΟΚΕ στην Ευρωπαϊκή Ένωση και η επιρροή τους στις τελικές πολιτικές αποφάσεις εδραιώνουν τη δημοκρατία και συνδέονται με την προσπάθεια εκσυγχρονισμού των δομών και λειτουργιών των κρατών μελών της, όπως η Ελλάδα.

Εκτελεστική Επιτροπή της ΟΚΕ 2015-2017

Πρόεδρος:

Βερνίκος Γιώργος

Α΄ ΟΜΑΔΑ

Αντιπρόεδρος:

Καρανίκας Γεώργιος, ΕΣΕΕ

Μέλη:

Κυριαζής Χάρης, ΣΕΒ

Παπαργύρης Ιωάννης, ΓΣΕΒΕΕ

Αμβράζης Γεώργιος, ΣΕΤΕ

Τσατάρης Γεώργιος, ΕΕΤ

Αλέξης Μιχάλης, ΣΑΤΕ

Β΄ ΟΜΑΔΑ

Αντιπρόεδρος:

Κοτσεβέντης Φώτης, ΓΣΕΕ

Μέλη:

Κυριακούλης Παναγιώτης, ΓΣΕΕ

Πούγκας Ιωάννης, ΓΣΕΕ

Συρίοπουλος Παναγιώτης, ΓΣΕΕ

Κουτσιουμπέλης Σταύρος, ΑΔΕΔΥ

Πάιδας Ιωάννης, ΑΔΕΔΥ

Γ΄ ΟΜΑΔΑ

Αντιπρόεδρος:

Γωνιωτάκης Γεώργιος, ΠΑΣΕΓΕΣ

Μέλη:

Αγιιάδης Παναγιώτης, ΚΕΕΕ

Τσαμπερλίδης Νικόλαος, ΚΕΠΚΑ

Τσιάμης Ιωάννης, ΚΕΔΕ

Μαραβέλλης Δημήτριος, ΕΝΠΕ

Κάτση Σοφία, ΔΣΑ

Γενικός Γραμματέας ΟΚΕ:

Απόστολος Ξυράφης

Πρόεδροι Φορέων-Μελών της ΟΚΕ

Α΄ ΟΜΑΔΑ

Φορέας

ΣΕΒ

ΓΣΕΒΕΕ

ΕΣΕΕ

ΣΕΤΕ

ΕΕΤ

ΕΕΕ

ΣΑΤΕ

ΟΜΚΟΕΕ

Πρόεδρος

Φέσσας Θεόδωρος

Καβαθάς Γεώργιος

Κορκίδης Βασίλειος

Ανδρέαδης Ανδρέας

Καραμούζης Νικόλαος

Βενιάμης Θεόδωρος

Αθουσάκης Ζαχαρίας

Καψιμάλης Δημήτριος

Β΄ ΟΜΑΔΑ

ΓΣΕΕ

ΑΔΕΔΥ

Παναγόπουλος Ιωάννης

Πάιδας Ιωάννης
(Προεδρεύων)

Γ΄ ΟΜΑΔΑ

ΠΑΣΕΓΕΣ

ΓΕΣΑΣΕ

Καραμίκας Τζανέτος

Λαπασιάνης Ζήσιμος,

Παπακωνσταντίνου Θόδωρος
(Εκπρόσωποι)

ΔΣΑ

ΠΙΣ

ΚΕΕΕ

ΤΕΕ

ΟΕΕ

ΓΕΩΤΕΕ

ΚΕΠΚΑ

GREENPEACE

WWF Ελλάς

ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ
ΓΥΝΑΙΚΩΝ

ΚΕΔΕ

ΕΝΠΕ

ΕΣΑμεΑ

ΑΣΠΕ

Αλεξανδρής Βασίλειος

Βλασταράκος Μιχαήλ

Μίχαλης Κωνσταντίνος

Στασινός Γεώργιος

Κόλλης Κωνσταντίνος

Μάμαλης Σπύρος

Τσαμπερλίδης Νικόλαος

Παπαϊωάννου Κωστής

Καραβέλλης Δημήτρης

Μακρή Ζέττα

Πατούλης Γεώργιος

Αγοραστός Κωνσταντίνος

Βαρδακαστάνης Ιωάννης

Θεοτοκάτος Βασίλειος

Σύνθεση της ΟΚΕ

Όργανα της ΟΚΕ είναι η Ολομέλεια, με 62 Μέλη από τις τρεις Ομάδες (Εργοδότες – Εργαζόμενοι – Λοιπές Κατηγορίες), η Εκτελεστική Επιτροπή, το Συμβούλιο Προέδρων, ο Πρόεδρος και οι τρεις Αντιπρόεδροι.

Τα μέλη της κάθε Ομάδας ορίζονται από τους εξής φορείς και οργανώσεις:

Ομάδα Εργοδοτών (Α΄ Ομάδα)

Σύνδεσμος Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών

Γενική Συνομοσπονδία Επαγγελματιών, Βιοτεχνών, Εμπόρων Ελλάδος

Ελληνική Συνομοσπονδία Εμπορίου & Επιχειρηματικότητας

Σύνδεσμος Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων

Ελληνική Ένωση Τραπεζών

Ένωση Ελλήνων Εφοπλιστών

Πανελλήνιος Σύνδεσμος Τεχνικών Εταιρειών

Ομοσπονδία Κατασκευαστών & Οικοδομικών Επιχειρήσεων Ελλάδος

Ομάδα Εργαζομένων (Β΄ Ομάδα)

Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδος

Ανώτατη Διοίκηση Ενώσεων Δημοσίων Υπαλλήλων

Ομάδα Λοιπών Κατηγοριών (Γ΄ Ομάδα)

Πανελλήνια Συνομοσπονδία Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών

Γενική Συνομοσπονδία Αγροτικών Συλλόγων Ελλάδος

Συντονιστική Επιτροπή Δικηγόρων

Πανελλήνιος Ιατρικός Σύλλογος

Κεντρική Ένωση Επιμελητριών Ελλάδος

Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος

Οικονομικό Επιμελητήριο Ελλάδος

Γεωτεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος

Καταναλωτές

Οργανώσεις προστασίας περιβάλλοντος

Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία

Οργανώσεις για θέματα ισότητας των δύο φύλων

Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδος

Ένωση Περιφερειών Ελλάδος

Ανώτατη Συνομοσπονδία Πολιτικών Ελλάδος

Τα τελευταία έτη τόσο η Ευρωπαϊκή Ένωση συνολικά, όσο και τα κράτη μέλη της, βρίσκονται αντιμέτωπα με το ζήτημα της διαχείρισης έντονων μεταναστευτικών και προσφυγικών ροών στην επικράτειά τους. Ενδεικτικό είναι το γεγονός ότι οι Ευρωπαίοι θεωρούν τη μετανάστευση (σε ποσοστό 48%) και την τρομοκρατία (39%) ως τις κυριότερες προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Ευρωπαϊκή Ένωση σήμερα, σύμφωνα με το ευρωβαρόμετρο του 2016. Την ίδια ώρα σε εθνικό επίπεδο, μετά την ανεργία (33%) η κυριότερη ανησυχία παρέμεινε η μετανάστευση (28%). Αξίζει επίσης να σημειωθεί, ότι το 69% των ευρωπαίων τάσσεται υπέρ μιας κοινής ευρωπαϊκής πολιτικής για τη μετανάστευση, ωστόσο το 56% δε συμφωνεί με τη μετανάστευση από χώρες εκτός ΕΕ.

Τα κύρια προβλήματα που έχουν αναδειχθεί, σαν αποτέλεσμα των ανθρωπίνων ροών, περιλαμβάνουν την ικανότητα της αποτελεσματικής καθημερινής διαχείρισης, τις πολιτικές ασύθλιου, τη χρηματοδότηση των δομών, ιδιαίτερα σε χώρες πρώτης υποδοχής, αλλά συνδέονται και με μια σειρά θεμάτων όπως: ο ισλαμικός εξτρεμισμός, η αύξηση της ριζοσπαστικοποίησης σε κοινωνικές ομάδες, η τρομοκρατία, η ασφάλεια, τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Τα όρια της μεταναστευτικής πολιτικής, με προφανή ζητούμενα την ελεγχόμενη μετανάστευση και την ενσωμάτωση που δεν υπονομεύουν την κοινωνική συνοχή, θέτουν υπό συζήτηση και το πώς λειτουργεί η πολυπολιτισμικότητα σαν κυρίαρχη μεταπολεμική πολιτική στην Ευρώπη, αλλά και την ίδια την ουσία και ποιότητα των δημοκρατικών θεσμών. Παράλληλα, η ανάγκη αποτελεσματικής διαχείρισης κρίσεων δοκιμάζει την εύθραυστη ισορροπία και σχέση εθνικών κρατών - ΕΕ και κλυδωνίζει την πορεία της τελευταίας προς τη θεσμική πολιτική ολοκλήρωση. Ιδιαίτερα μετά τις τελευταίες εξελίξεις του Brexit, τις προεδρικές εκλογές των ΗΠΑ και τη σημαντική αύξηση του ευρωσκεπτικισμού, είναι προφανές ότι η σχετική συζήτηση θα είναι στην επικαιρότητα όλο το προσεχές χρονικό διάστημα. Πάντως, τα 2/3 των Ευρωπαίων θεωρούν την ΕΕ ως τόπο σταθερότητας σε έναν ταραγμένο κόσμο και η εμπιστοσύνη στην ΕΕ είναι μεγαλύτερη από την εμπιστοσύνη σε εθνικές κυβερνήσεις.

Η ΟΚΕ επιδιώκει και ελπίζει η παρούσα έκδοση να αποτελέσει τόμο αναφοράς για κάθε ενδιαφερόμενο και μελετητή γύρω από τις σημαντικές παραμέτρους, τα ερωτήματα και τους τρόπους αντιμετώπισης που αφορούν στο μεταναστευτικό και προσφυγικό ζήτημα σήμερα.

ISBN: 978-960-98643-2-9

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Αμβρ. Φραντζή 9, 117 43 Αθήνα • Τηλ.: 210 9249510, Fax: 210 9249515
<http://www.oke-esc.eu>, email: sec@oke-esc.eu